This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

**Usage guidelines**

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

**About Google Book Search**

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

N. i. 181e Stack RBS
F. 332
(–,60) 8/9 me
–50

Eduard Fraenkel

# ΓΑΛΗΝΟΥ
## ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΕΧΝΑΣ

# GALENI
## ADMONITIO AD LITTERAS ADDISCENDAS

PRIMVM GRAECE SEPARATIM EDIDIT, EDITIONES PRINCIPES INTER SE CONTVLIT, LOCOS QVAM PLVRIMOS EMENDAVIT, EXPLICAVIT, ILLVSTRAVIT, IANI CORNARII, CELEBERRIMI OLIM IENENSIVM MEDICI, CORRECTIONES ADIECIT, INDICES LOCVPLETISSIMOS ADDIDIT

IOANNES GEORGIVS GVILIELMVS KOEHLERVS, A. M.

ORDINIS PHILOS. IN ACAD. IENENSI ADIVNCTVS. SOCIET. LAT. IENENSIS ET MARCHICO-BADENSIS COLL. HONORAR. ET APVD COLMBERGENSES PROPE ONOLDVM V. D. MINISTER.

LIPSIAE

SVMTIBVS E. B. SVIKERTI.

CIƆIƆCCLXXVIII.

ASHMOLEAN
OXFORD
MUSEUM

VIRO PERILLVSTRI AC GENEROSISSIMO
FRIDERICO AVGVSTO
ERNESTO
L. B. DE LYNKER,
SERENISSIMI MARCHIONIS ONOLDINO-
BARVTHINI A CONSILIIS AVLAE
ET REGIMINIS INTIMIS,

VIRO PERILLVSTRI ATQVE EXPE-
RIENTISSIMO
CASIMIRO CHRISTOPHORO
SCHMIDELIO,
MEDICINAE DOCTORI,
SERENISSIMI MARCHIONIS ONOLDINO-BARVTHINI
A CONSILIIS AVLAE INTIMIS ET ARCHIATRO,

VIRO PERILLVSTRI
IOANNI FRIDERICO
LOESCHIO,
SERENISSIMI MARCHIONIS ONOLDINO-BARVTHINI
A LITTERIS SANCTIORIBVS,

VIRO ILLVSTRI
IOANNI PETRO VTZIO,
IMPERIALIS IVDICII PROVINCIALIS
BVRGRAVIATVS NORIBERGENSIS
ASSESSORI,

VIRO SVMME REVERENDO
IOANNI IACOBO RABIO,
SERENISSIMI MARCHIONIS ONOLDINI
A CONSILIIS ECCLESIASTICIS, CONSISTORIALI,
AD ECCLESIAM S. IOANNIS PASTORI,
ET GYMNASII EPHORO,

VIRIS SVMMIS
QVIBVS
A
SERENISSIMO
MARCHIONE ONOLDINO-
BARVTHINO
CVRA
GYMNASII ILLVSTRIS CAROLO-
ALEXANDRINI,
QVOD ONOLDI FLORET,
COMMISSA EST,

QVIQVE
EO MVNERE
AD IMMORTALEM NOMINIS
SVI GLORIAM
FVNGVNTVR,

HANC
GALENI
AD LITTERAS ADDISCENDAS
ADMONITIONEM
CVM DEBITA
ANIMI SVBMISSIONE, REVERENTIA
ET OBSERVANTIA

D. D. D.

AVCTOR.

*Tantum abeſt, vt ii, qui me measque rationes resue norunt, adulationis me ob id arguere poſſint, quod VOBIS, VIRI SVMMI, hanc* GALENICI *libelli editionem ſtudioſo decentique animo offero; vt potius libenter fidem mihi habituri ſint adfirmanti, me non niſi immortalibus VESTRIS in rem Onoldinam ſcholaſticam meritis impulſum hoc conſilii cepiſſe; quum neque beneficiis VOBIS, neque petitione aliqua, aut vlla alia re, ſim deuinctus.*

*Etenim iam ipſum libri huius, quem ſcholarum potiſſimum vſui praeparaui, argumen-*

*tum tale eſt, vt arctiſſimo nexu cum iis negotiis ſit coniunctum, quae VOS in ſalutem Gymnaſii Onoldini ſapientiſſime et ſagaciſſime adminiſtratis, ac quibus nomina VESTRA, ſatis iam ante ſplendida, ſplendidiora adhuc et immortalia feciſtis. VESTRVM enim opus eſt, quod res litteraria in Gymnaſio illuſtri Onoldino nunc floret et viget; VESTRVM, quod nunc praeceptores pariter ac diſcipuli fere quotidiana operum ſuorum viſitatione ac collaudatione gaudent et incenduntur; VESTRVM, quod nunc ii, qui induſtria, ſcientia, et moribus inter alios eminent, ſubſidiis, honore, et praemiis excitantur, diſtinguuntur, et celebrantur; VESTRVM, quod praeceptoribus nunc licet, nulla natalium generisue habita ratione, diſcipulos pro merito et pro ingenio quemque ſuo tractare; VESTRVM, quod nunc optima quaeque diſciplinarum compendia in*

Gymna-

*Gymnaſium ſunt recepta, pluresque graecae et romanae antiquitatis ſcriptores leguntur; VESTRVM, quod nunc bibliotheca Gymnaſii quotidie mirum quantum augetur; VESTRVM, quod nunc primum rerum naturalium et artificioſarum multitudo colligitur; VESTRVM, quod ex Gymnaſio nemo dimittitur, niſi plane conſtet, eum tales in diſciplinis ſcholaſticis feciſſe progreſſus, vt academiis tuto committi poſſit; VESTRVM denique, quod nunc ſpes eſt, fore, vt breui patria hominibus litteratiſſimis abundet, floreat, vigeat, ſplendeat.*

*Quae omnia quo magis Gymnaſium illuſtre Onoldinum, quod poſt virum de me meritiſſimum plurimumque reuerendum,* GODEFRIDVM ALBERTVM ZÜLLIVM, *verbi diuini apud Katzenhochſtaettenſes ad Altmulam miniſtrum, alma ſtudiorum ſcholaſticorum mihi*

 *fuit*

*fuit mater, nunc emendant, amplificant et extollunt, eo maiori me gaudio adficiunt; adeo vt non potuerim, quin eius laetitiae, ſimulque animi erga VOS ſtudioſiſſimi et obſeruantiſſimi, publicum hoc loco ſit teſtimonium.*

*NOMINVM VESTRORVM SVMMORVM*

*cultor obſeruantiſſimus*
*Auctor.*

# PRAEFATIO

Galeni, medici ſummi, ſaeculo poſt Chriſtum natum ſecundo florentis editiones graecas (namque latinas hoc loco enumerare non placet), quae omnia eius opera referunt, huc vſque non niſi tres vidimus. Quarum prima eſt ALDINA, quae Venetiis CIƆIƆXXV. V. Tomis in folio prodiit; editio praeſtans ſatis, quae ex Codice bono cum ſumma adcuratione, ſimul vero etiam cum ſcribarum vitiis, expreſſa eſt. Proxima eſt BASILEENSIS, quae, vti etiam aliae nonnullae eiuſdem officinae latinorum pariter ac graecorum ſcriptorum editiones, Aldinam ſemper ſequitur, adeo, vt ne vitia quidem aperta deſerat, eodemque adeo iure habenda; excuſa apud Frobenium CIƆIƆXXXVIII. totidem Tomis eademque forma. Tertia CHARTERIANA (quae Galeni et Hippocratis ſcripta graece et latine ſimul refert), lucem vidit Pariſiis CIƆIƆCLXXVIIII. opera et ſtudio RENATI CHARTERII, XIII. Voluminibus in folio; editio pretioſa et ſatis ſplendida, de qua tamen parum honorifice ſentio. Codices ſe et coniecturas eruditorum ad emendandos Galenum et Hippocratem adhibuiſſe gloriatur Charterius, locosque nonnullos in rariſſimis, quas adſperſit, notis emendat et explicat; complures alios in ipſo, quem vocant, textu emendatius exprimendos curauit. Numquam vero indicat, vnde, quam in textum ipſum recepit lectionem, habeat; adeo, vt ne id quidem pateat; num ex coniectura aut ex codice quodam orta ſit. Inuita Minerua plurimis in locis lectionem emendauit, aut potius peruertit. Praeterea vitia typographica plurima adſunt, et verſio ſingulis fere paginis errat. Totius Galeni nouam editionem etiam parauerat CASPARVS HOFFMANNVS, medicus olim Altorfinus, per plurima ſcripta clarus. Adparatus eius Galenicus, XXXV voluminibus in forma maxima conſtans, qui annos complures in bibliotheca Thomaſiana deli-

 tuerat,

tuerat, cuius ſpecimen anno ſuperiori dedit illuſtr. GRVNERVS, medicus Ienenſium celeberrimus, in programmate diſputationi inaugurali *Ioannis Walfridi Feuerlini* praemiſſo, opera nobiliſſimi ac celeberrimi CHRISTOPH. THEOPHILI DE MVRRII, Noribergenſis, nuper Angliam ad D. ASKIVM (ASKEW) breui poſt demortuum, peruenit, vnde, ſi alius poſt ASKII mortem inueniatur GALENI fautor, editio eiuſdem exſpectari poteſt. Simile aliquid meditatus videtur IANVS (ſiue IOANNES) CORNARIVS, inclitus olim Ienenſium medicus, medicorum graecorum adſiduus eoque tempore poſt renatas litteras primus lector, et HIPPOCRATIS interpres; qui editioni ſuae Aldinae, quam nunc bibliotheca Ienenſis academica adſeruat, plurimas in legendo ac relegendo coniecturas et emendationes adſcripſit, felices interdum et ingenioſas, quibus ſaepiſſime lectionem Galeni optime reſtituit, vti CHARTERII Codices poſtea nonnullis in locis aperte comprobarunt. Emendationum CORNARII eam partem, quae in Galeni *προτρεπτικῳ* verſatur, nuper, libello iam ad finem perducto, pro ſumma ſua humanitate ac erga me beniuolentia, mihi miſit vſuique meo conceſſit vir clariſſimus IOANNES GODEFRIDVS MÜLLERVS, Profeſſor hiſtoriarum et bibliothecarius Ienenſis celeberrimus, cui ea de re nunc publice gratias, quas poſſum, maximas ago.

Libellus Galeni, *προτρεπτικος επι τεχνας*, quem nunc primum ſeparatim emitto, in *Aldina* editione habetur T. I. fol. 1-3. in *Baſileenſi* T. I. p. 1-6. in *Pariſienſi* T. I. p. 3-15. Eundem iam antea graece ſeorſum editum eſſe numquam legi. Forſan tamen id factum eſt in libro, quem ex *Bodleianae Bibliothecae opera Thomae Hyde Oxonii e theatro Scheldoniano* 1674. *fol.* emiſſo *catalogo* p. 273. noui, cuius haec eſt inſcriptio: *Galeni opuſcula varia graece, cum verſione, variis lectionibus et adnotationibus per Theodorum Goulſtonium, Londin.* 1640. 4. quem vero numquam videre contigit.

Verſiones

Verſiones tamen huius libelli duae mihi innotuerunt. Altera latina: *Galeni exhortationes ad bonas artes et praeſertim medicinam, it. de optimo docendi genere et qualem oporteat eſſe medicum, interprete Eraſmo Roterodamo, Baſil.* 1526. 8. altera italica: *oratione, nella quale eſſortano i giovani alla cognitione delle buone arti, in Venetia* 1588. 8. Vtramque vero numquam vidi.

Praeter ea, quae de ipſo hoc Galeni libello in obſeruationibus meis tam ad caput quam ad calcem libri adpoſitis dixi, id generatim hoc loco dicendum videtur, eſſe eundem philologo non ſolum, ſed et antiquario quam maxime memorabilem, eademque de cauſa digniſſimum, qui in ſcholis cum iuuentute φιλελληνι quam diligentiſſime legatur. Magna eſt in Galeno dicendi vis cum ſumma linguae graecae elegantia et gratia coniuncta. Nonnulla occurrunt ἁπαξ λεγομενα, aliaque de ſingulari verborum ſignificatione, quae in Lexicis maximis fruſtra quaeras. Occurrunt poetarum loci bene multi, plurimaque, quae ad Mythologiam, hiſtoriam et geographiam veterem, ſpectant. Etiam eius argumentum tale eſt, vt is liber ad vſum ſcholaſticum quaſi factus videatur. Illud quidem non negandum, res ex eo tempore plurimas mutationes ſubiiſſe, ſimulque plurima, praeſertim ea, quae ſuperſtitione et ειδωλολατρεια veterum nituntur, quaeque Galenus ad incendendos iuuenum ad addiſcendas litteras animos adfert, corruiſſe: attamen non pauca ſuperſunt, quae etiam nunc haud parum in iuuenum animis efficiant neceſſe eſt; in primis ſi praeceptores in eo ſe diligentes et adcuratos praebere velint, vt iis rationibus et cauſis, quibus parum fundamenti ineſſe vident, alias ſubſtituant, quae ex luce noſtri aeui repeti poſſunt.

Textum ipſum, quem vocant, ad editionem CHARTERIANAM exprimendum curaui; ita tamen, vt, duabus alteris editionibus (quarum tamen varietatem, ſi in vitiis apertis conſtaret, non vbique adiiciendam putaui) cum eadem ſedulo collatis, ſaepiſſime eam lectionem,

ctionem, quae probatior meliorque videbatur, ex ALDINA et BASILEENSI repeterem. Coniecturas vero, licet nonnullas haberem, quae veritati ſimillimae mihi quidem videbantur, quam rariſſime in ipſum textum recepi; cuius exemplum C. VIIII, 15. habetur. Interpuncta verborum, in locis quam plurimis antea in omnibus editionibus vitioſe collocata, mutaui, emendatiusque diſpoſui.

Accentus graecos adiiciendos non putaui. Id mihi perſuadere vix poſſum, linguae graecae aliquid ευφωνιας, ſiue aliquid venuſtatis et gratiae in pronuntiando reſtare, ſi ſcriptores graeci hodierno more non ſecundum proſodiam, ſed ſecundum accentus legantur; in legendis poetis praeſertim, vbi metrum fere ſemper reclamat. Qua de re velim, linguam graecam etiam eodem, quo alias linguas, iure tractari, eiusque proſodiam ſedulo doceri, accentus vero, vt rem minus vtilem quam arduam et noxiam, penitus aboleri. Quem in finem vere illud deſiderandum videtur, vt proſodicum in lingua graeca lexicon exſtet, cuius fere non niſi primas lineas COELEMANNVS (*opus proſodicum graecum nouum, ſtudio Petri Coelemanni Francof.* CIƆIƆCLXVIII. 8.) dedit; quod ego quam maxime amplificatum et locupletatum, niſi otium poſtea deſit, olim editurus ſum. Illis tamen, qui accentus defendunt et amant, id reſtat, vt diſcipulos in hoc meo libello accentibus in ſuum locum reponendis exerceant. Spirituum vero non eadem ratio eſt, quum multo magis familiarem linguae graecae cognitionem habeat neceſſe eſt, qui iis tuto carere velit. Qua de re ſpiritus aſper ſemper a me adpoſitus.

Verſionem latinam eo magis omittendam ratus ſum, quo diligentius vidi, ne locus vllus, qui paullo eſſet difficilior, a me intactus relinqueretur; in primis quum praeceptoris ſtudio in praelegendo iuuentuti ſcholaſticae libello etiam quaedam relinquenda viderentur.

Adno-

Adnotationes, quae ſcriptoribus graecis ad iuuentutis intelligentiam addi ſolent, graeco ſermone malim quam latino conſcribi. Ea enim re cognitionem graecae linguae quam plurimum promoueri arbitror. Sed vſus et conſuetudo aliorum obſtat. Qua de re id tamen negligendum non putaui, vt, ſi fieri poſſet, veterum SCHOLIASTARVM et LEXICOGRAPHORVM locos, qui mihi vnum alterumue vocabulum, aut compluriurn vocabulorum comprehenſionem explicare videbantur, ingrato labore a me conquiſitos et exſcriptos pro eis darem, quae ipſe ea de re meis verbis dicere potuiſſem. Iure me eam ob cauſam reprehendi non arbitror, quod haec omnia in libris impreſſis iam habeantur; quum neminem fugiat, eoſdem tantae eſſe caritatis, vt iuuentuti ſcholaſticae iis quam rariſſime vti liceat. Id tamen propria experientia certum habeo atque indubitatum, ex vſu grammaticorum et gloſſariorum veterum plurimum ad ſolidiorem linguae graecae cognitionem profici, quum eorum vſu, quaſi aliud agendo, iuuenes ad maximam vocabulorum copiam facillime perueniant. Me quidem non fugit, Lexica illa et ſcholia antiquiora non quidem in vniuerſalem totiusque linguae communem vſum, vti hodierna, eſſe conſcripta, ſed potius omnes huiuſmodi veterum explicationes certos ſuos locos reſpicere; quibus ignotis complures parum aptae et congruentes nobis, immo abſurdae et falſae videntur. Sed tamen negandum non eſt, poſſe nos eam, quae ab antiquo quodam grammatico in ſuum locum conſcripta eſt, explicationem, ſi alii cuidam loco, quem ante oculos habemus, conueniat, ita adducere, vt inde demonſtremus, fieri poſſe, vt ſignificatio haec illaue cum hoc vocabulo coniungatur. Etenim ſic Lexica maiora nata atque exorta ſunt, vt ſcilicet gloſſaria compluria in ſingulos ſcriptores facta ſecum coniungerentur. — Sed haec de veterum grammaticorum in commentariis meis vſu ſufficiant.

Adno-

Adnotationes meae, quod quiſque facilè videbit, duplicem reſpectum habent. Plurimas earum in vſum ſcholarum conſcripſi, vt iuuenum intelligentiam iuuarem. Namque is libellus nonnullis in locis, praeſertim c. VIII. difficilis ſane et corruptus ſatis eſt, vt criticis et exegeticis commentariis haud parum indigeat. Alias vero in vſum futuri editoris ſcriptorum Galenicorum feci; cuius generis ſunt emendationes et correctiones crebrae interpretis Charteriani et alia plura, quae alias huc non veniſſent.

Animaduerſiones criticae, quas haud raro huic libro adſperſi, huc etiam fere pertinent; niſi quod equidem ea ſum opinione, iuuentutem ſcholaſticam etiam in arte ſcriptorum romanorum pariter ac graecorum critica inſtitui atque exerceri debere. Quam ob cauſam quoque multa copioſius dixi, quam alias opus fuiſſet.

Eademque de cauſa etiam, ſi liber laudandus eſſet, annum et locum, quo quiſque emiſſus eſt, ſedulo adduxi, addito nonnumquam, de libro ipſo, meo qualicumque iudicio.

Emendationes et correctiones IANI CORNARII, de quibus ſupra verba feci, hoc ipſo libello, quum ad me peruenirent, e manibus iam emiſſo, appendicis loco cum breui earumdem diiudicatione dedi.

Indices adieci tres locupletiſſimos, quorum alter nomina ſcriptorum continet, qui in commentariis meis laudantur, illuſtrantur, reprehenduntur; alter vocabula graeca et latina, quae in iiſdem explicantur; tertius denique res, quas commentarii proferunt ac docent.

Denique velim, quam ego in reprehendendis aliorum vitiis ſeruaui moderationem et humanitatem, etiam in meis mihi ab aliis praeſtari. Nempe nemo hominum eſt, qui non modo hic, modo illic erret. Quae vero nobis placent, ea etiam alteri non denegare aequum. Emendationes ac correctiones haud iniquas cum ſumma gratiarum actione ſuſcipiam, meque ex iis plurimum profeciſſe publice profitebor.

# ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΓΑΜΕΝΟΥ [1])
## ΠΑΡΑΦΡΑΣΤΟΥ [2]) ΤΟΥ ΜΗΝΟΔΟΤΟΥ [3]) ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ [4]) ΕΠΙ ΤΑΣ ΤΕΧΝΑΣ.

### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ει μεν μηδ' ὁλως λογου μετεστι τοις αλογοις ονομαζομενοις ζωοις, αδηλον εστι· ισως γαρ ει και του μη κατα την φωνην, ὁν και προφορικον ονομαζουσιν, αλλα του γε κατα την ψυχην, ὁν ενδιαθετον [5]) καλουσι, μετεχει παντα, τα μεν μαλλον, τα δ' ἡττον· ὁτι μεντοι πλειστον ὁσον αυτων διενηνοχασιν [6]) ὁι ανθρωποι, προδηλον ἡμιν εστιν, ὁρωσι το γε πληθος των τεχνων, ὡν μεταχειριζεται το ζωον [7]) τουτο, και ὁτι μονος ανθρωπος επιστημης επιδεκτικος, ἡν αν εθελησῃ τεχνην μανθανει· τα μεν γαρ αλλα ζωα σχεδον ατεχνα παντ' εστι, πλην ολιγων δη τινων εν αυτοις· αλλα και ταυτα φυσει μαλλον η προαιρεσει [8]), τεχνων ευτυχηκεν· ὁ δ' ανθρωπος ουτε τινος των παρ' εκεινοις αμελετητος· αλλα και την ὑφαντικην εμιμησατο τας αραχνας, και πλαττει [9]) καθαπερ ἁι μελισσαι, και του νειν ουκ ανασκητος [10]) εστι, καιτοι πεζος [11]) ων· αλλα και των θειων τεχνων ουκ απολειπεται, ζηλων μεν την Ασκληπιου τεχνην ιατρικην, ζηλων δ' Απολλωνος αυτην γε ταυτην, και τας αλλας ἁπασας ἁς εχει, τοξικην, μουσικην, μαντικην· ετι τε των μουσων την εκαστης ιδιαν. ουδε γαρ γεωμετριας, ουδ' αστρονομιας αφισταται· αλλα, και τα της γης νερθεν, και τα ὑπερθε του ουρανου, κατα Πινδαρον [12]), επισκοπει. εξεποριστατο δ' ὑπο φιλοπονιας και το μεγιστον των θειων αγαθων, φιλοσοφιαν [13]). δια ταυτα τοινυν, και λογου μετεστι τοις αλλοις ζωοις, κατ' εξοχην αυτων και ὁ ανθρωπος μονος ονομαζεται λογικος.

1 Περγα-

1 Περγαμηνου) Ex Suida et ipſius Galeni haud obſcuris locis ſatis notum eſt, Pergamo, Aſiae minoris opulentiſſima celeberrimaque vrbe, noſtrum ortum fuiſſe. Nihilo tamen minus περγαμηνου, quod ſolus Charterius, forſan ex codice quodam, additum habet, ipſe, quoniam a recentioris aetatis ſcribis aut grammaticis inſertum eſſe arbitror, reiicio. Non adeo verboſae erant apud veteres librorum inſcriptiones indicesue; et plurimorum, qui ſuperſtites ſunt, librorum inſcriptiones pro ſuo arbitrio amplificarunt, nonnullorum immutauere ſcribae; quod *Harpocrationis* exemplo docet *Iac. Gronouius* ad *Harpocrationem* p. 1. (*Lugd. Bat.* 1696. 4.) Ipſe de ſe docet Galenus περι των ιδιων βιβλιων in praefatione, quem locum, quippe ad cetera perutilem, totum exſcribam: ὑποτυπωσεις γουν εγραψαν ενιοι των προ εμου τα τοιαυτα βιβλια, καθαπερ τινες, ὑπογραφας· ἑτεροι δ' εισαγωγας, η συνοψεις, η ὑφηγησεις. εγω δ' ἁπλως δους τοις μαθηταις, ουδεν επεγραψα. και δια τουθ' ὑστερον εις πολλους αφικομενων αλλος αλλην επιγραφην εποιησατο. Idem iam ſupra: φιλοις γαρ η μαθηταις εδιδοτο, χωρις επιγραφης, ὡς αν ουδε προς εκδοσιν, αλλ' αυτοις εκεινοις γεγονοτα, δεηθεισιν, ὡν ηκουσαν, εχειν ὑπομνηματα. Quod vero ad ipſum περγαμηνου vocabulum adtinet, id Galeni tempore nondum ſuis libris inſcriptum fuiſſe, ipſe libro eodem ſtatim a praefationis principio docet: εν γαρ τοι τῳ Σανδαλαριῳ (*vico*) καθ' ὁ δη πλειστα των εν Ρωμη βιβλιοπωλειων εστιν, εθεασαμεθα τινας αμφισβητουντας ειτ' εμον ειη το πιπρασκομενον αυτο βιβλιον, ειτ' αλλου τινος· επεγεγραπτο γαρ ΓΑΛΗΝΟΣ ΙΑΤΡΟΣ.

2 Παραφραστου) Charterius ad exitum T. II. p. 400. „quam Menodotus, *inquit*, empiricae ſectae auctor, ad artes adipiſcendas exhortationem rudi mole conſtruxerat, eam quaſi adumbratam Galenus „oratoria paraphraſi expreſſit et perpoliuit —„ quae vero vnde habeat neſcio. Forſan ex ipſa inſcriptione hauſit, quae tamen, niſi prorſus fallor, a recentiore manu hiſce vocabulis aucta eſt. Iam ſtatim παραφραστου vocabulum tale eſt, quale in Galeno non facile occurrat. Deinde, ſi Charterium recte intelligo, Menodotus aut maius de hoc argumento opus ſcripſit, aut materiem quaſi huic libro praeparatam reliquit. Vtrumque vero vocabuli παραφραστου vis prohibet. Etenim παραφραζειν dicitur, cuius alter primas lineas duxit, id amplificare et perpolire, aut, quod alter ſcripſit, verboſius exponere. Erroris originem me apud ipſum Galenum περι ιδιων βιβλιων c. VIIII. inueniſſe puto, vbi inter alia haec verba habentur: εις το Μηνοδοτου, Σεβηρῳ. προτρεπτικος επι ιατρικην· quum, quae duos libros a ſe diuerſos deſignant verba, vnius libri, quum interpuncta verborum forſan abeſſent, indicem eſſe putaret, quicumque primus παραφραστου του Μηνοδοτου addidit. Qua de re etiam haec verba eiicienda cenſeo. Vide etiam, quae infra ad libri calcem c. XIIII. not. 10. adtuli.

3 Μηνοδοτου) Diogenes Laërtius L. VIIII, 116. p. 602. (*ed. M. Meibom. Amſtel.* 1692. 4.) Αντιοχος Λαοδικευς απο Λυκου. Τουτου δε Μηνοδοτος ὁ Νικομηδευς (ſc. διηκουσεν), ιατρος εμπειρικος. Galenus in libris περι αριστης αἱρεσεως προς Θρασυβουλον et περι ὑποτυπωσεως της εμπειρικης (*de ſubfiguratione*, malim *deformatione empiricae ſectae*, qui non niſi latinus ſupereſt,) narrat, pergrandia eum volumina plurimaque conſcripſiſſe, in iisque in omnes, qui alienam ab ipſo ſententiam fouerent, acerbe perquam vehementerque inuectum eſſe. Galenus ipſius numquam meminit, niſi vt refutet eumdem; vnde, quae paullo ante ad fictitium Galeni cognomen του παραφραστου του Μηνοδοτου dixi, mirum quantum confirmantur. Inter deperditos Galeni libros memoratur περι των Μηνοδοτου, Σεβηρῳ, ἑνδεκα, cuius ipſe meminit περι ιδιων βιβλιων c. VIIII.

4 Λογος) Grammatici cuiusdam ingenio hoc vocabulum debemus. Qui Galeni librum *de libris ſuis* perlegit, huius enim ſolius eſto, de tota hac re ferre iudicium, ignorare haud poteſt, Galenum, vbi id fieri poterat,

rat, breuiſſimis libros ſuos inſcriptionibus inſtruxiſſe. λογας et τας vocabula ſunt, quae in ſoluta oratione ſaepiſſime cum ſumma elegantia omittuntur, praeſertim ſi breuitate, quam tamen veteres in indicibus magnopere ſectabantur, opus eſt. Accedit, quod in loco Galeni modo a me exſcripto προτρεπτικος επι ιατρικην laudatur, qui, vti ex noſtro προτρεπτικῳ c. XIIII. *extrem.* τουτο δ᾽ αυτο δεικτεον εφεξης liquet, ad noſtrum, quaſi ſit argumenti peroratio, pertinet. Ad huius igitur indicis formam ipſe inſcriptionem noſtram ita reſtituo: ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΕΧΝΑΣ. — Sed ohe! iam ſatis de inſcriptione. Nunc ad librum ipſum venio.

5 ενδιαθετον) HESYCHIVS: ενδιαθετος λογος· πας λογος εν νῳ λαμβανομενος. Huic opponitur προφορικος.

6 διενηνοχασιν) HESYCH. διενηνοχως· υπερεχων· διενηνοχε· διαφερει.

7 ζωον) Id apud Graecos multo latius, quam apud Romanos alios ve patet. Nam ζωον, omne quod viuit, Graeci vocant. Sic PLATO, quid deus ſit, dicturus, θεος, inquit, εστι ζωον. — HESYCH. habet ζωον· ζωντα, vbi malim legere ζωον· παντα τα ζωντα, ſaltem hac ratione explicare, quod etiam verba facile permittunt. De hominibus id dici eo minus mirum videbitur.

8 προαιρεσει) προαιρεσις per oppoſitum φυσις iam quodam modo illuſtratur. Significat *ſtudium, conſilium, inſtitutum.* ALEXANDER APHRODISIENSIS *in L. II. Topicorum Ariſtotelis p.* 94. eam ita definit: προ ἑτερου ἁιρεσις, αλλα μεν το αλλο προ αλλου ἁιρεισθαι, εν τουτοις εστιν, εν δις και το βουλευεσθαι. το γαρ αλλο ἀλλου προκριναι μετα λογου γινεται. ουδεν δε των αλογων βουλευεται· ὡστε ουδε προαιρειται. Plura vide apud SVIDAM T. III. p. 80. *ed. Kuſter.* (*Cantabrig.* 1705. *Fol.*)

9 πλαττει) πλαττειν hoc loco ſumendum videtur, artificioſe domum ſibi aedificare; quemadmodum apes, quum πλασσειν dicuntur, cellulas ſibi habitationi non ſolum ſed et operi deſtinatas fingunt.

10 ανασιτος) vbi Aldina et Baſileenſis editio ανασχητος, quod vero in lingua graeca nullum eſt. Error ob ι et χ in ſcribendo ſimilitudinem facilis erat.

11 πεζος) optime explicat HESYCH. πεζοις δε, τοις εκ ποδων πεζευουσιν, qui pedibus incedere ſolent.

12 Πινδαρον) Locum inuenire non potui. Sine dubio in carmine exſtabat, quod cum aliis ad noſtra tempora non peruenit.

13 φιλοσοφιαν) vocabulum *philoſophiae* modo latius, modo ſtrictius apud veteres ſumitur. Illius exempla ſunt CICERONIS *de oratore* I, 212. c. 49. „philoſophi denique ipſius, qui de ſua vi ac ſapientia vnus omnia paene profitetur, eſt tamen quaedam deſcriptio, vt is qui ſtudeat *omnium rerum diuinarum atque humanarum vim, naturam, cauſasque noſſe et omnem bene vivendi rationem tenere et perſequi* nomine hoc adpelletur (quem nos Polyhiſtorem et philoſophum theoreticum pariter ac practicum vocamus);" et L. III, 57. „cognitio omnis optimarum rerum atque in iis exercitatio philoſophia nominatur." Et L. I, 68. „diſtributa eſt in tres partes philoſophia, in naturae obſcuritatem, in diſſerendi ſubtilitatem, in vitam atque mores." Huius exempla ſunt perplurima apud eumdem, vbi philoſophia *ars vitae, cultura et medicina animi, mater omnium benefactorum beneque dictorum, virtutis, officii et bene vivendi diſciplina,* et *mortis commentatio* vocatur. Sic PLVTARCHVS περι πολυπραγμοσυνης, *edit. Stephan.* T. II. p. 916. φιλοσοφιαν — ἡς ην τελος, επιγνωναι τα ἑαυτου κακα και απαλλαγηναι. Quae in noſtro Galeni loco praecedunt, ſatis ſuperque probant, eum ſub φιλοσοφιας vocabulo hoc loco poſteriorem ſignificationem incluſiſſe, adeoque nihil aliud, quam quod nos *practicam philoſophiam* vocamus, intellexiſſe. Ceterum ille quoad τὸ μεγιστον των θειων αγαθων cum CICERONE conſentit, qui *Tuſcul.* I, 64.

 *donum*

*donum et ineptum deorum* vocat, (alioque loco) *quo bono nullum optabilius, nullum praestantius, neque datum est mortalium generi deorum concessu atque munere, neque dabitur.*

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Πως ουν ουκ αισχρον, ᾧ μονῳ των εν ἡμιν κοινωνουμεν θεοις, τουτου μεν αμελειν, εσπευκεναι [1]) δε περι τι των αλλων, τεχνης μεν αναληψεως καταφρονουντα, τυχῃ δ' ἑαυτον επιτρεποντα; ἡς την μοχθηριαν [2]) εμφανισαι βουληθεντες οἱ παλαιοι, γραφοντες και πλαττοντες αυτην, ου μονον εν ειδει γυναικος ηρκεσθησαν [3]), καιτοι τουθ' ἱκανον ην ανοιας [4]) συμβολον, αλλα και πηδαλιον εδοσαν εν χεροιν εχειν αυτῃ, και τοιν ποδοιν ὑπεθεσαν βασιν σφαιρικην, εστερησαν δε και τοιν οφθαλμοιν, ενδεικνυμενοι δια τουτων απαντων το της τυχης αστατον. ὡσπερ ουν εν νηϊ χειμαζομενῃ σφοδρως, ὡς επικλυζεσθαι τε τοις κυμασι, και κινδυνευειν βυθισθηναι, μοχθηρως αν τις πραξειεν επιτρεψας τα πηδαλια κυβερνητῃ τυφλῳ· κατα τον αυτον, οιμαι, τροπον καν τῳ βιῳ, μειζονων ναυαγιων περι πολλους οικους γιγνομενων, η περι τα σκαφη κατα θαλατταν, ουκ ορθως γιγνωσκοντος εστιν, επιτρεπειν ἑαυτον, εν ταυταις περιστασεσι πραγματων, τυφλῃ δαιμονι, μηδ' αυτῃ βεβαιως εστηριγμενῃ· εμπληκτος [5]) τε γαρ εστι και ανους εις τοσουτον, ὡς πολλακις τους αξιολογους ανδρας παρερχομενη, πλουτιζειν τους αναξιους· ουδε τουτους βεβαιως, αλλ' ὁσον παλιν οὑτως αφαιρεισθαι τα δοθεντα [6]). Ταυτῃ τῃ δαιμονι πληθος ανδρων αμαθων ουκ ολιγων ἑπεται μηδεποτ' εν αυτῳ μενουσῃ δια το της βασεως ευμετακυλιστον, ἡτις αυτην αγει και φερει, και κατα κρημνων ενιοτε, και θαλαττης, ενθα συναπολλυνται μεν αλληλοις ἑπομενοι παντες αυτῃ· μονη δ' αβλαβης εκεινη διεξερχεται, καταγελωσα των ολοφυρομενων τε και καλουντων αυτην, ὁτ' ουδεν οφελος· τα μεν δη της τυχης εργα τοιαυτα.

1 εσπευκεναι) Ex more Graecorum, quem ad c. VIII. magis illuſtrabo, *participium*, quod vocant, vnum alterumue infinitiuum ſequens, per *infinitiuum* explicari, illique interpretando praemitti debet. Sic hoc loco naturalis verborum ſeries erit: τουτου μεν αμελειν, τεχνης δε μεν αναληψεως καταφρονειν, τυχη δ' ἑαυτον επιτρεπειν, και (ὑτως) περι τι των αλλων εσπευκεναι.

2 μοχθηριαν) periculoſum, quod in ea eſt. HESYCH. μοχθηρια· επιπονον, κακοδαιμον. Ita enim malim legere, quam επιπονος, κακοδαιμων, vti eſt in libris. —— Sed vnde ſciam, quem forſan locum, cui iſta conueniant, interpretari voluerit Heſychius?

3 εν ειδει γυναικος ηρκεσθησαν) nempe πλαττειν και γραφειν αυτην.

4 ανοιας) SCHOLIASTES *ad Sophoclis Electram* v. 582. ανοια· ἡ παντελως αφροσυνη. En ſenſum proprium! Sed hoc loco mitius interpretandum putauerim. Ceterum PACVVIVS apud *Auctorem ad Herennium* L. II, 23. Galeno argumentum dediſſe videtur:

*Fortunam inſanam eſſe et caecam et brutam perhibent philoſophi,*
*Saxoque illam inſtare globoſo praedicant volubilem:*
*Ideo, quo ſaxum impulerit fors, cadere eo fortunam autumant.*
*Caecam ob eam rem eſſe iterant, quia nihil cernat, quo ſeſe adplicet.*
*Inſanam autem aiunt, quia atrox, incerta inſtabilisque ſit.*
*Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoſcere.*

5 εμπληκτος) HESYCH. εμπληκτους· μαινομενους, μεμηνοτας.

6 δοθεντα) Adde ὡσπερ εδωκεν, nempe ſine lege, ſine ratione, adeo vt nemo ab ea ſibi cauere poſſit.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τον δ' Ἑρμην, ατε λογου μεν οντα δεσποτην, εργατην δε τεχνης ἁπασης, θεασαι παλιν, ὁπως, εξ ὑπεναντιου την τυχην, κεκοσμηκασι παλιν οἱ γραφοντες τε και πλαττοντες· νεανισκος εστιν ὡραιος, ουκ επικτητον [1]) ουδε κομμωτικον [2]) εχων καλλος, αλλ' ευθυς ὡστε συνεμφαινεσθαι την της τυχης αρετην δι' αυτου. εστι δε φαιδρος [3]) μεν τας οψεις, δεδορκε δε δριμυ [4])· και ἡ βασις, το παντων σχηματων εδραιοτατον τε και αμεταπτωτοτατον εχει, τον κυβον· εσθ' ὁτε δε και αυτον τον θεον τουτω τω σχηματι [5]) κοσμουσιν. Ιδοις δ' αν τους θιασωτας [6]) αυτου φαιδρους μεν ὁμοιως τω καθηγορουμενω θεω, μεμφομενους δ' ουδεποτε αυτον, ὡσπερ οἱ την τυχην, ουδ' απολειπομενους ποτ', ουδε χωριζομενους, αλλ' ἑπομενους τε και διαπαντος απολαυοντας της προνοιας αυτου.

1 επικτητον) HESYCH. επικτητος. εξωθεν εισελθων.

2 κομμωτικον) arte pulcrum. ETYMOLOGICVM M. p. 526. (*edit. Sylburg.* 1594. *Francof. Fol.*) κομμειν, το το σωμα ὡραιζειν· επει και κομμωτικην

τικην λεγουσι την κασμουσαν. Noſter infra c. X. μηδεμιας κομμωτικης πανουργιας δεομενη opponit την ακαλλωπιστως και αυτοφυως καλην. Adi etiam SVIDAM.

3 φαιδρος) HESYCH. φαιδρος· καθαρος, γεγηθως.

4 δριμυ) Id alias truculentum, toruumque ſignificat; ſed hoc loco HESYCHIVM ſequi praeſtat, qui per οξυ, θερμον, ταχυ explicat.

5 σχηματι) Nempe κυβῳ. Intelligendum, veteres Mercurium ſaepe per quadratum lapidem repraeſentaſſe. SVIDAS in vocabulo ἑρμαι· ἑρμαι ησαν εν τῃ των Αθηναιων πολει λιθινοι, εν προθυροις και εν ἱεροις· επειδη φασι τον Ἑρμην λογου και αληθειας εφορον ειναι. δια τουτο και τας εικονας αυτου τετραγωνους και κυβοειδεις κατεσκευαζον, αινιττομενοι το τοιουτον σχημα, εφ᾽ ὁ μερη πεσῃ, πανταχοθεν βασιμον και ορθιον ειναι. IDEM in v. ἑρμης. παντων δε νεωτατον εργαζονται, δια το μη γηρασκειν τον λογον. αλλα και τετραγωνον αυτον ποιουσι δια την στερροτητα του αληθους λογου. Qui plura ſcire voluerit, adeat MONTEFALCONIVM *in antiquitat. gr. et rom. L. III. c. VI.*

6 θιασωτας) Sacerdotes, vel ii, qui in ſacris canunt. Etiam per ει ſcribitur. HESYCH. θειασωται· χορευται. SCHOLIASTES *ineditus in Dionyſ. Areopagit.* θειασωται· χορευται, οἱ τα θεια αδοντες. ETYMOLOGIC. M. θιασωτης, ὁ κοινωνος των θυσιων.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Τους δε γε της τυχης συνεπομενους, απαντας μεν αργους θεασῃ και τεχνων αμαθεις, οχουμενους δ᾽ εξ ελπιδων αει, και θεουσῃ τῃ δαιμονι συνθεοντας, ενιους μεν εγγυς, ενιους δε πορρωτερω, τινας δε και της χειρος αυτης εξημμενους [1]). εν τουτοις απασι και τον Κροισον εκεινον τον Λυδον οψει, και τον Πολυκρατην [2]) τον Σαμιον. Και ισως θαυμασεις, τῳ μεν τον Πακτωλον [3]) ιδων ῥεοντα χρυσον, τῳ δε και τους θαλαττιους ὑπηρετουντας ιχθυς. μετα τουτων δε και Κυρον θεασῃ, και Πριαμον, και Διονυσιον. αλλα τουτων αυτων ολιγον ὑστερον οψει Πολυκρατην μεν ανεσταυρωμενον, ὑπο Κυρῳ δε Κροισον, αυτον δε τον Κυρον ὑπ᾽ αλλοις· οψει δε και Πριαμον καθειργμενον, και Διονυσιον εν Κορινθῳ. Ει δε και τους αλλους επισκεψαιο τους απωτερω μεν αυτην θεουσαν διωκοντας, ου μην τυχοντας γε, μισησεις ὁλως τον χορον· εισι γαρ ενταυθα και δημαγωγοι [4]) πολλοι, και ἑταιραι, και πορνοι, και προδοται φιλων· εισι δε και φονεις, και τυμβωρυχοι [5]), και αρπαγες· πολλοι δε μηδε των θεων αυτων πεφεισμενοι [6]), αλλα και τουτων ἱερα συλησαντες [7]).

1 εξημμενους) HESYCH. ενδεδεμενους. v. infra c. VI, 1.

2 Πολυκρατην) De quo HERODOTVS, PLINIVS et CICERO narrant, fuiſſe tyrannum vrbis patriae, cui omnia, quaecumque tractaſſet, ex voto proſpereque eueniſſent. Ipſe, tanta felicitas vt foret conſtans, vereri, et ex amici conſilio ſua ſponte in aduerſam fortunam incidere malle, eademque de cauſa annulum, quem pretioſiſſimum pariter ac cariſſimum habebat, in mare abiicere. Hunc a piſce ore excipi, eodemque capto in eius praecordiis inueniri et ad ipſum referri (quam ad περιστασιν Galenus mox alludit). Tandem, ſubita fortunae commutatione facta, ex inſidiis ab Oroete praetore Darii in crucem eſſe actum.

3 Πακτωλον) Flumen Lydiae, monte Tmolo ortum, quod olim aurum ſecum tuliſſe et ex eadem re Croeſus pecunias ſuas feciſſe fertur. HERODOTVS L. I. c. 101. πακτωλος, ὃς σφι ψηγμα χρυσου καταφορεων εκ του Τμωλου, δια μεσης της αγορης (*per medium forum vrbis Sardium*) ρεει. STRABO L. XIII. ρει δ πακτωλος απο του Τμωλου, καταφερων τοπαλαιον χρυσου ψηγμα πολυ· νυν δ' εκλελοιπε το ψηγμα. Celebrant etiam latinorum poetarum carmina. PROPERTII L. III. El. XVII, 23.

> *Nirea non facies non vis exemit Achillem,*
> *Croeſum aut Pactoli, quas parit humor, opes.*

HORATII *Epodon* XV, 20. cuius verba Galenus expreſſiſſe videtur:

> *Tibique Pactolus fluat.*

IVVENALIS *Sat.* XIIII, 299.

> — *cuius votis modo non ſuffecerat aurum,*
> *Quod Tagus et rutila voluit Pactolus arena.*

Ceterum a Cyro Croeſum victum captumque, Cyrum cum exercitu in bello Scythico miſere interemtum, Priamum Troiae obſidione clauſum, Dionyſium denique regno expulſum Corinthi ſcholas pueriles aperuiſſe, quis eſt, qui neſciat?

6 δημαγωγοι) HESYCH. δημαγωγος· αρχων. εκ του τον δημον αγειν και διοικειν. δημοσιος. Odioſum *tyranni* nomen Galenus intelligere videtur.

5 τυμβωρυχοι) HESYCH. τυμβωρυχος. λωποδυτης (η κλεπτης) νεκρων. Etenim veteres pro cuiusque facultate varias pretioſasque res in ſepulcra cum mortuis condebant.

6 πεφεισμενους) φειδεσθαι hoc loco ſignificat, curam habere alicuius, revereri, in eoque viſitatiori του *parcere* notioni accedit. Sic φειδω in ETYMOLOG. M. p. 791. per φροντιδα εχειν τινος explicatur.

7 συλησαντες) HESYCH. συλαν· αφαιρεισθαι, γυμνουν. De ſacrilegis potiſſimum dicitur, vti hoc loco ἱερα ſcilicet δωματα, additum.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ὁ δ' ἑτερος των χορων, παντες μεν κοσμιοι και τεχνων εργαται, ου θεουσι δε, ουδε βοωσιν, ουδ' αλληλοις μαχονται, αλλ' εν μεσοις μεν αυτοις ὁ θεος· αμφ' αυτον δε ἁπαντες εν ταξει κεκοσμηνται [1]), χωραν ἑκαστος, ἣν εκεινος εδωκεν, ουκ απολιποντες. οἱ μεν, εγγιστα τῳ θεῳ και περι αυτον εν κυκλῳ κεκοσμημενοι, γεωμετραι και αριθμητικοι, και φιλοσοφοι [2]), και ιατροι, και αστρονομοι, και γραμματικοι. τουτων δ'

 εφεξης

εφεξης ὁ δευτερος χορος, ζωγραφοι, πλασται [3]), γραμματισται [4]), τεκτονες [5]) τε και αρχιτεκτονες, και λιθογλυφοι. και μετ' αυτους δε ἡ τριτη ταξις, αἱ λοιπαι τεχναι πασαι, κατα μερη μεν, οὑτω κεκοσμηται· παντα δε προς τον Θεον αποβλεπουσι κοινῳ τῳ παρ' αυτου προσταγματι πειθομενοι· Θεασῃ δε κανταυθα πολλους μετ' αυτου του Θεου· τεταρτην δε τινα ταξιν απο των αλλων εκκριτον [6]), ουχ οἱοι τινες ησαν οἱ μετα της τυχης· ου γαρ αξιωμασι πολιτικοις, ουδε γενους ὑπεροχαις, ουδε πλουτῳ τους αριστους ὁ Θεος οὑτος ειθισται κρινειν· αλλα τους καλως μεν βιουντας, εν δε ταις ἑαυτων τεχναις πρωτευοντας, ἑπομενους δε τοις προσταγμασιν αυτου, και νομιμως τας τεχνας εργαζομενους, τιμα τε και προ των αλλων αγει, περι αὑτον εχων αει. τουτον, οιμαι, τον χορον νοησας, ὁποιος εστιν, ου μονον ζηλωσεις, αλλα και προσκυνησεις. Σωκρατης εστιν εν αυτῳ, και Ὁμηρος, και Ἱπποκρατης, και Πλατων, και οἱ τουτων ερασται, ὁυς ισα και τοις Θεοις σεβομεν, οἱον ὑπαρχοι τινες και ὑπηρεται του Θεου. Των δ' αλλων ἁπαντων ουκ εστιν, ὁστις ημεληθη ποτε προς αυτου. ου μονον γαρ των παροντων πεφροντικεν, αλλα και πλεουσι συμπλους εστι, και ναυαγουντων ουκ απολειπεται. Αριστιππος γουν επειδη ποτε πλεων, του σκαφους απολουμενου επι τας Συρακουσιων ηονας εξεβρασθη [7]), πρωτον μεν εθαρρησε θεασαμενος επι της ψαμμου διαγραμμα [8]) γεωμετρικον· ελογισατο γαρ εις Ἑλληνας τε και σοφους ανδρας, ουκ εις βαρβαρους [9]), ἡκειν· επειτα παραγενομενος εις το Συρακουσιων γυμνασιον [10]), και ταυτι [11]) τα επη φθεγξαμενος·

Τις τον πλανητην [12]) Οιδιπουν [13]), καθ' ἡμεραν
Την νυν [14]), σπανιστοις δεξεται δωρημασι;

προσιοντας [15]) τε τινας εσχεν αυτῳ, και γνωριζοντας ὁστις ειη, και παντων, ὡν εδειτο, μεταδιδοντας ευθεως.

Ἑς

*Ὡς δ᾽ εἰς Κυρήνην αυτου την πατριδα μελλοντες τινες πλειν επυνθανοντο, μη τι τοις μικιοις [16]) επιστελλει; κελευειν αυτοις εφη, ταυτα κτασθαι τα κτηματα, ἃ και ναυαγησαντι συνεκκολυμβησει [17]).*

1 *κεκοσμηνται*) et mox *εν κυκλω κεκοσμημενοι*. HESYCH. *κοσμειν· τιθεσθαι. κοσμησαι· διαταξαι, στησαι, στειλαι.* Ordinis cuiusdam cum conſilio poſitionem denotat.

2 *φιλοσοφοι*) Vide quae ſupra ad Caput I, 13. diximus. Phyſicam medicis, dialecticam Grammaticis adſignaſſe videtur Galenus. Sed nec ego prohibeo, ſi quis *φιλοσοφους* ſenſu latiori ſumere velit.

3 *πλασται*) latinis *plaſtae, fictores, cerarii* et *ſtatuarii*, variam materiam tractabant. Alii argillam, vel cretam gypſumque, alii ceram et aes igni liquefactum. Qua de re vide S. V. ERNESTII *Archaeolog. litter.* (p. 90.) (*Lipſ.* 1768. 8uo.)

4 *γραμματισται*) de diſcrimine inter *γραμματικους* et *γραμματιστας* haec habe. *γραμματιστης* eſt, qui prima ad diſcendam linguam elementa docet, quem latini *litteratorem*, *litterarium* et *ludimagiſtrum* vocant. *γραμματικος* vero, latinis *litteratus*, qui ipſos linguae auctores interpretatur et illuſtrat, ac genium linguae docet, qui praecepta dialectica et rhetorica exhibet; proinde huius nobilior, illius rudior magisque plebeia ars habebatur (v. ill. IO. ERN. IMM. WALCHIVM *in libro de arte critica veterum Romanorum* 1757. 8uo *p.* 175. *ſqq.*); id quod etiam Galenus in ſua *ταξει* bene obſeruat.

5 *τεκτονες*) *τεκτων* tam late quam latinorum *faber* patet, ita vt adiiciendum ſit, in quo genere artifex ſit. *αρχιτεκτων* vero, quaſi maxime neceſſarius artifex, in conſtruendis aedificiis verſatur.

6 *εκκριτον*) HESYCH. *εκκριτος· ὁ εκλελεγμενος.*

7 *εξεβρασθη*) HESYCH. *εκβρασθειη· εκβληθειη, απορριφειη.* LEXICON regium Mſ. *εκβρασθεν· εκριφεν· λεγεται δε και επι των εκ της θαλασσης εκριπτομενων.*

8 *διαγραμμα*) Namque philoſophi apud veteres demonſtrationes ſuas mathematicas ſcribere in ſabulo ſoliti, inter ambulandum, quum aut ipſi de re aliqua cogitarent, aut diſcipulis comitantibus oſtendere aliquid vellent.

9 *βαρβαρους*) Graecos pariter ac poſtea Romanos omnes, qui de ſuis non erant, *barbaros* vocaſſe, quis eſt, qui neſciat? Inde *αντιθεσις* Galeni.

10 *γυμνασιον*) Locum, vbi philoſophi conuenire ſolent, ſignificat. Etenim quum iuxta gymnaſium xyſti ad exercitationes athleticas eſſent facti, philoſophi eodem conuenire et de rebus doctis diſputare, aut diſcipulos docere ſolebant. Qui xyſti quum eſſent arena contecti, id ad demonſtrationes mathematicas quaſi factum videbatur. Ea etiam erat illius temporis ratio, vt culturae iuuenilis corporis *publice* proſpiceretur, animi vero non item; quoniam reipublicae conditio fortitudinem et robur ciuium ad tuendam ciuitatem et arcendos hoſtes quam maxime deſiderare videbatur. Inde publice exſtructa Gymnaſia. Qui igitur animis ciuium ſua ſcientia et induſtria conſulere volebant philoſophi, in Gymnaſia deſcendere cogebantur, ſi auditores complures habere volebant. Inde Gymnaſia olim culturae corporis pariter ac animi inſeruiebant; etſi corporis cauſa exſtructa. Hodie res inuerſa. Sed, quod maxime dolendum, corporis culturae et exercitationi in pauciſſimis Gymnaſiis aliquid curae datur. — Quae quum ita ſint, non miran-

dum, Ariſtippum in Gymnaſium ſtatim ſe duci iuſſiſſe. Ceterum Galenus, qui diu Romae fuit, latinosque ſcriptores legere potuit, VITRVVII locum expreſſiſſe videtur, qui eſt *in praefatione L. VI. de Architectura* p. m. 102. (*edit. praeſtantiſſimae pariter ac rariſſimae Io. de Laet Amſtelod.* 1649. *Fol.*): *Ariſtippus philoſophus Socraticus, naufragio quum eiectus ad RHODIENSIVM littus animaduertiſſet geometrica ſchemata deſcripta, exclamauiſſe ad comites ita dicitur: bene ſperemus, hominum enim veſtigia video; ſtatimque in oppidum RHODVM contendit, et recta in Gymnaſium deuenit, ibique de philoſophia diſputans muneribus eſt donatus, vt non tantum ſe ornaret, ſed etiam eis, qui vna fuerant, veſtitum et cetera, quae opus eſſent ad victum, praeſtaret. Quum autem eius comites in patriam reuerti voluiſſent, interrogarentque eum, quidnam vellet domum renuntiari, tunc ita mandauit dicere, eiusmodi poſſeſſiones et viatica liberis oportere parari, quae etiam e naufragio vna poſſent enatare.* In quibusdam a Vitruuio diſcedit quidem Galenus, nihilo tamen minus ille plurimum ad huius intelligentiam facit.

11 ταυτι) Attici ι ſaepe in fine vocabulis adiungere ſolent, v. c. ὁυτοσι, ſic etiam in ταυτα, quod hoc loco eſſe debebat; ſed pro ταυτα ſemper ταυτι dicunt.

12 πλανητην) HESYCH. πλανητης· — *μετανατης, qui ex patria profugus eſt.* SVIDAS: πλανητης· ξενος, και πλανηται, οἱ τηδε κᾀκεισε περινοστουντες, *qui huc illuc itinera faciunt.*

13 Οιδιπουν) Pertinet hoc diſtichon ad SOPHOCLIS οιδιπουν επι κολωνῳ v. 3. Quod ignoraſſe videtur IOS. BARNESIVS, quem in editione Euripidis (*Cantabrig.* 1694. *fol.*) T. II. p. 521. hos verſus ad deperditam Euripidis fabulam *Oedipum* referre memini. Oedipus ab Antigona filia manu ductus, quippe caecus, ab oraculo iuſſus Atticam venit, vt ibi vitam cum morte commutaret. Sed ipſe, regno expulſus, omnibus rebus egebat. Qua de re dona vel viliſſima quisnam ſibi hoc die daturus ſit, quamque in regionem venerint, interrogat Antigonen.

14 καϑ' ἡμεραν την νυν) Perperam apud CHARTERIVM vertitur: *dies vagantem ſingulos donis recipiet hoc die rariſſimis.* Nihil enim amplius ſibi vult quam *hodie*, quod verborum poſitio ſatis docet. Rarior quidem paullo eſt vſus του καϑ' ἡμεραν hac ſignificatione, ſed eadem de cauſa adpoſitum την νυν (ſc. ουσαν). Sic etiam SCHOLIASTES τις τὸν πλανητην Οιδιπουν δεξεται, η τις ἡμας σημερον ὑποδεξεται; Σπανιστοις explicat SCHOLIASTES *Sophoclis* ευτελεσι, τοις κατα σπανιν του αιτουντος διδομενοις. Quod etiam ſequentes poetae verſus ſatis confirmant:

Σμικρον μεν εξαιτουντα, του σμικρου δ' ετι
Μειον φεροντα και τοδ' εξαρκουν εμοι.

Rarior ea eſt vocabuli σπανιος ſignificatio; plerumque enim *rarum indeque pretioſum aliquid* exprimit. PLVTARCHVS cum vocabulo πολυτελης coniungit.

15 προσιοντας) Id praue apud CHARTERIVM conuertitur: *hoſpites habuit aliquos, qui* — Participium iſtud cum verbo εχειν eodem modo coniunxit Galenus, quo HESIODVS εργων και ἡμερων v. 42.

Κρυψαντες γαρ εχουσι ϑεοι βιον ανϑρωποισι,

pro εκρυψαν, vt alia taceam. Qua de re ita graecum ſermonem in latinum debuiſſet conuertere interpres: *erant, qui ad eum accederent, et, quisnam eſſet, cognoſcerent.* Germanice: *es fänden ſich bald welche, die ſich ihm naeherten, nach ſeinen Umſtaenden fragten und* —

16 οικειους) Domeſticos alias in genere, ſed hoc loco amicos et cognatos ſignificat. Sic HESYCH. οικειοι· δι κατ' επιγαμιαν αλληλοις προσηκοντες. — και κατα οικιαν παντες.

17. συνεκκολυμβησει) Niſi PHAEDRI *fabulas aeſopicas* exiſtimarem ab omnibus legi, qui litteris operam dant, elegantiſſimam fabulam XXI.

L. IIII.

L. IIII. *naufragium Simonidis*, quae huc aperte facit, totam exſcriberem.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Πολλοι δε των κακοδαιμονων, και παντα προς τον πλουτον αποβλεποντων, εν τοιαυταις πραγματων περιστασεσι γενομενοι, χρυσον η αργυρον εξαψαμενοι [1]) τε και περιθεμενοι τω σωματι, προσαπωλεσαν αυτοις και την ψυχην, ουδε τουτο δυναμενοι συνιδειν, ότι και των αλογων ζωων αυται πρωτοι [2]) τα ταις τεχναις κεκοσμημενα μαλλον ασπαζονται· και γαρ τους πολεμικους [3]) ἱππους, και τας θηρατικους κυνας προ των αλλων τιμωσι· και τους μεν οικετας [4]) εκδιδασκονται τεχνας, παμπολυ πολλακις εις αυτους αργυριον αναλισκοντες, ἑαυτων δ' αμελουσι· καιτοι ουκ αισχρον, τον οικετην μεν ενιοτε δραχμων [5]) ειναι μυριων αξιον, αυτον δε τον δεσποτην αυτου μηδε μιας; και τι λεγω, μιας; ουδ' αν προικα [6]) τις τον τοιουτον λαβοι. Μηποτε αυτους μονους ητιμακασιν εκ παντων μηδεμιαν εκμαθοντες τεχνην; όταν γαρ και τα αλογα των ζωων εν τεχνικοις επιτηδευμασι [7]) παιδευωσι, και οικετην αργον και ατεχνον ουδενος αξιον ειναι νομιζωσιν, επιμελωνται δε και των χωριων και των αλλων κτηματων, όπως ἑκαστον εις δυναμιν ότι βελτιστον η, μονων δ' ἑαυτων αμελωσι, μηδ' ει ψυχην εχουσι γιγνωσκοντες, ευδηλον, ότι τοις αποβλητοις των οικετων εοικασιν· ὡστε τις επιστας [8]) ανδρι τοιουτω, προσηκοντως αν ειποι προς αυτον· ω ανθρωπε, οικια μεν σοι ευ εχει, και τ' ανδραποδα παντα, και ἱπποι δη, και κυνες, και χωρια, και ὁσα κεκτησαι, διακειται καλως, αυτον δε σε ουκ αγαθη κομιδη [9]) εχει. Καλως ουν και ὁ Δημοσθενης και ὁ Διογενης· ὁ μεν, χρυσα προβατα καλων τους πλουσιους και απαιδευτους· ὁ δε, ταις επι των κρημνων συκαις απεικαζων αυτους· εκεινων τε γαρ τον καρπον ουκ ανθρωπους,

θρώπους, αλλα κορακας η κολοιους εσθιειν· τουτων τε τα χρηματα μηδεν μεν οφελος ειναι τοις αστειοις [10]), δαπανασθαι δ' υπο των κολακων, οιτινες, εαν ουτως τυχη, παντων αυτοις αναλωθεντων, απαντωντες παρερχονται, μη γνωριζειν προσποιουμενοι· οθεν, ουδ' ο ταις κρηναις τους τοιουτους εικασας, αμουσος τις ην· και γαρ τοι και οἱ απο των κρηνων υδρευμενοι προσθεν, επειδαν μηκετ' εχωσιν υδωρ, ανασυραμενοι [11]) προσουρουσι [12])· και εστιν ευλογον, τους δια μηδεν αλλο η τα χρηματα περιβλεπτους, ἁμα τῳ στερηθηναι τουτων, ευθυς και των αλλων, ἁ δια ταυτ' ειχον, εστερησθαι. Τι γαρ αν και παθοιεν [13]), ιδιον μεν ουδεν αγαθον κεκτημενοι, αει δ' επι αλλοτριοις και τοις παρα της τυχης επαιρομενοι.

1 εξαψαμενοι) SVIDAS: εξαψαμενος· κατασχων, περιπλακεις. v. eundem in v. εξαπτεσθαι et HESYCH. i. v. eod.

2 αυτοι πρωτοι) Graeci per *adiectiuum* ſaepiſſime ſolent id exprimere, quod nos *aduerbio*; quae ratio dicendi deinde ad Romanos tranſiit. Sic πρωτοι hoc loco eſt *praecipue*, ordoque verborum ad interpretationem commodius ita collocatus: αυτοι πρωτοι ταυτα μαλλον ασπαζονται (εκ) των αλογων ζωων, ἁ ταις τεχναις κεκοσμηνται.

3 πολεμικους) πολεμικος ἱππος idem ac πολεμιστης ἱππος de quo in PHOTII *Lexico Mſc.* ουχ ὡς αν τις οιηθη, εις τους πολεμους επιτηδειος (namque hic στρατιωτικος vocatur)· αλλ' ὁ μεν εν τοις αγωσι σχημα φερων, ὡς εις πολεμον ευπρεπισμενος. Denotat igitur hoc loco equum ad certamina publica in circo habenda praeparatum et inſtitutum.

4 οικεται) HESYCH. οικετης· δουλος. Veteres ſeruos ſuos in variis artibus ad vſum domeſticum inſtituendos curarunt. NEPOS XXV. c. 13, 3. *vſus eſt familia, ſi vtilitate iudicandum eſt, optima, ſi forma, vix mediocri. Namque in ea erant pueri litteratiſſimi, anagnoſtae optimi et plurimi librarii; vt ne pediſſequus quidem quisquam eſſet, qui non vtrumque horum pulcre facere poſſet. Pari modo artifices ceteri, quos cultus domeſticus deſiderat, adprime boni; neque tamen horum quemquam niſi domi natum, DOMIQVE FACTVM* (en Galeni οικετας εκδιδασκειν τεχνας) *habuit.* —

5 δραχμων) De drachmis aegyptiis hoc loco non accipiendum, quippe Galenus ſcriptor atticus. Drachma attica ſiue corinthiaca, denario Romanorum aequalis, valuit, ſi ad noſtram pecuniam ſpectes, tres groſſos miſnicos; Aeginaea vero, quae etiam huc non pertinere videtur, quinque. — En pretium ſeruorum praeſtantiorum apud veteres!

6 προικα) HESYCH. προικα (adde κατα)· δωρεαν, φερνην. παν γαρ δωρον προιξ.

7 επιτηδευμασι) in rebus artificioſis. HESYCH. επιτηδευμα. εργον, ποιημα. Infra c. VIIII. γιγνωσκοντας, ὡς ὁποσοις των επιτηδευματων ουκ εστι το τελος βιωφελες, ταυτ' ουκ εισι τεχναι, vbi ex oppoſitione των επιτηδευματων et των τεχνων ſatis adparet, id ſibi velle Galenum, vt τεχναι ſint

ται artes, quae vſum in vita habeant, επιτηδευματα vero, quae artis quidem ſatis, ſed vſus in vita parum aut nihil habeant. Ipſe vero Galenus ſibi repugnat *in commentar. III. in L. I. Epidemicorum Hippocratis:* καλουσι δ' επιτηδευματα, inquit, παντα όσα πραττουσιν οἱ ανθρωποι δια χρειαν η αναγκην, ειτε ναυτιλλομενοι, ειτε γεωργουντες, η οικοδομουντες, τα και τεκτηναμενοι, κυνηγετουντες, η φιλογυμναστουντες (*corporis exercitationem obeuntes*) ὡς λυεσθαι πολλακις εν ὑδασι θερμοις η ψυχροις. Ex his, quae adpoſuit, exemplis ſatis patet, Galenum hoc loco magis illud diſcrimen ſpectaſſe, quod AMMONIVS περι ὁμοιων και διαφορων λεξεων conſtituit: τεχνη επιτηδευματος διαφερει. τεχνη μεν γαρ εστιν, ἡ ανευ λογου μη δυναμενη ειναι, διον γραμματικη, ρητορικη. επιτηδευμα δε, το λογου χηρευον, διον χαλκευτικη, τεκτονικη De vocabulo επιτηδευμα quaedam etiam habet FOESIVS *in oeconomia Hippocratis* p. m. 233. (*Francof.* 1588. *fol.*) ſqq.

8 επιστας) quod male apud CHARTERIVM conuertitur, adſtans, quum ita potius e graeco verti debuiſſet: *adeo, vt, qui huncce hominem eiusque viuendi rationes obſeruaſſet* (*animum ad eum adtendiſſet*), *apte ipſi dicere poſſet.* — επιστηναι (τον νουν) τινι ſatis explicat HESYCH. επιστηναι. επικυψαι. Sic enim ipſe hunc locum legere malim, quam επικυδει, quod eſt in libris; vbi notandi HEINSIVS et KVSTERVS, qui in ſuis mutationibus criticis iuſto longius ab Heſychii verbo recedunt. Omiſſum vocabulum addit ipſe Galenus c. VII. ει γαρ επιστησαις τοις πραγμασι τον νουν. Alias omitti ſolet διανοια, v. LAMBERTVM BOSIVM *in Ellipſibus graecis* p. m. 83. (*edit. b. Schwebelii Norimberg.* 1763. *8uo.*) Exempla alia de hac ſignificatione congeſſere STEPHANVS *in theſauro L. gr.* i. v. εφιστημι et GV. BVDAEVS *in commentar. L. gr. p. m.* 478. (*Pariſ. ap. R. Steph.* 1548. *Fol.*)

9 κομιδη) HESYCH. κομιδη· επιμελεια.

10 αστειοις) ETYMOLOGICVM M. p. m. 158. αστειος· ὁ δι' ηθος χρηστον επαινουμενος (vir probus). Eadem ratione ipſe mihi interpretor locum illum CICERONIS *L. III. epiſtol. ad Famil. VIII. primum te hominem, non ſolum ſapientem, verum etiam, vt nunc loquimur, VRBANVM, non arbitrabar* — quod nequaquam, puto, repugnat V. S. R. ERNESTIO *in claue ciceroniana* v. *vrbanitas*, in primis ſi exemplum ab ipſo (*ad Famil. VII,* 3.) adlatum ſpectes.

11 ανασυραμενοι) prae pudore, vel etiam diſſimulandi cauſa, obducta veſte. HESYCH. ανεσυρατο· ανω τα ἱματια εσυρεν. ανασυραι· αποκαλυψαι, η περιποιησαι.

12 προσουρουσι) προσουρεω, *proprie,* ſecundo vento vtor; *hoc loco,* celeriter, quemadmodum nauis, quae ſecundo vtitur vento, praeterire.

13 παθοιεν) ſc. δεινον. *Et quid ea in re nouum ipſis accideret? quid ea in re mirabile ipſis accideret?* Praue enim haec verba conuertuntur apud CHARTERIVM: *quid etenim haberent?* τι γαρ αν και παθοις; eſt dictio, PLATONI, LVCIANO et aliis plurimum vſitata.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ.

Τοιουτοι δε τινες εισι και οἱ την ευγενειαν προβαλλομενοι και φρονουντες επ' αυτη μεγα. Και γαρ και ούτοι σπανισι[1]) των ιδιων αγαθων επι το γενος ἡκουσιν, ουδε τοσουτον γιγνωσκοντες, ότι ἡ αρα ευγενεια αυτη, εφ' ἡ σεμνυνονται[2]), τοις κατα πολιν νομισμα-

σιν

σιν εοικεν, ἁ παρα τοις θεμενοις [3]) ισχυονται, παρ' αλλοις εστι κιβδηλα [4]).

Ουδ' ευγενεια σ' ηρει εις ὑψος μεγα,
Κακον το μη εχειν, το γενος ουκ εβοσκε με [5]).

Καλος ουν, η [6]) Φησιν ὁ Πλατων, θησαυρος, αἱ των πατερων αρεται· καλλιον δ' αντιθηναι δυνασθαι τον του Σθενελου [7]) λογον.

Ἡμεις τοι πατερων μεγ' αμεινονες ευχομεθ' ειναι. ταυτην γαρ μονην εχοιμεν [8]) αν, ει δη τις εστιν ευγενειας χρεια, προς οικειον παραδειγμα του ζηλου ἡμιν γιγνεσθαι· ὡς ει γε κατα πολυ της των προγονων αρετης απολειπομεθα [9]), λυπη μεν αν ειη κακεινοις, ει τις αυτοις εστιν αισθησις· αισχυνη δ' ἡμιν αυτοις τοσῳ δε μειζων, ὁσῳ και το γενος περιφανεστατον [10]). οἱ μεν γαρ αμαθεις παντασιν, ασημοι [11]) τῳ γενει, τουτο γουν αυτο κερδαινουσι, το μη γινωσκεσθαι τοις πολλοις, ὁποιοι τινες εισιν· ὁσοις δε το λαμπρον και διασημον τȣ γενȣς ȣδε τȣ λαθειν εξουσιαν διδωσι, τι αλλο, η περιφανεστερον οὑτοι δυστυχουσι; και μεν γε και καταγιγνωσκονται μαλλον οἱ αναξιοι του γενους· ὡστ' ει και τις ηλιθιος [12]) ων, ὑπομιμνησκοι το λαμπρον τȣ γενȣς, ασυγγνωστοτερον ἑαυτῳ το κακον αποφαινει· ου γαρ ὁμοιως εξεταζομεν [13]) τε και βασανιζομεν [14]) τους επιτυχοντας [15]) ανθρωπους, τοις εκ γενους λαμπρου· αλλα τους μεν, καν μετριοι τινες ωσιν, αποδεχομεθα [16]), τη δυσγενεια της ενδειας την αιτιαν αναφεροντες· τους δ', ει μηδεν των προγονων αξιον εχοιεν, ȣδεπω θαυμαζομεν, αν και των αλλων ἁπαντων πολυ διαφερωσιν· ὡστ' ει τις ευφρονει, τεχνης ασκησει προσιτω· δι' ἡν, καν ευγενης ῃ, του γενους ουκ αναξιος φανειται· καν μη τοιουτος ὑπαρχῃ, το γενος αυτος επικοσμησει, μιμησαμενος τον παλαιον εκεινον Θεμιστοκλεα [17]), ὁς ονειδιζομενος επι τῳ γενει, αλλ' εγω τοις μετ' αυτον [18]) αρξω,

῾ξω, εφη, του γενους, και το μεν εμον απ᾽ εμου γενος ἀρξεται, το δε σον εις σε τελευτησει· ὁρας ὡς ουδεν κωλυει τον Σκυθην Αναχαρσιν [19]) και θαυμαζεσθαι τε και σοφον ονομαζεσθαι, καιτοι βαρβαρος ην το γενος. οὑτος ποτε προς τινος ονειδιζομενος ὁτι βαρβαρος ειη και Σκυθης, εμοι μεν ἡ πατρις ονειδος, συ δε τῃ πατριδι· πανυ καλως επιπληξας [20]) τῳ μηδενος αξιῳ λογου, μονον δ᾽ επι τῃ πατριδι σεμνυνομενῳ· ει γαρ επιστησαις τοις πραγμασι τον νουν, ου δια τας πολεις ἑυροις αν εν δοξῃ τους πολιτας γιγνομενους, αλλ᾽ αυτο δη τουναντιον, δια τους αγαθους ανδρας εν ταις τεχναις, και τας πατριδας αυτων μνημονευομενας. Τις γαρ ην Σταγειρων [21]) λογος, ει μη δι᾽ Αριστοτελην; τις δ᾽ αν Σολων, [22]) ει μη δι᾽ Αρατον τε και Χρυσιππον [23]), ὁπȣ και των Αθηνων αυτων μεχρι πορρω τουνομα πεφοιτηκεν [24]), ου δια την της γης αρετην, λεπτογεως [25]) γαρ, αλλα δια τȣς εν αὐτῃ φυντας, οἱ, πλειστοι τε και αριστοι γενομενοι, μετεδοσαν [26]) τι και τῃ πατριδι του σφετερου κλεους· μαθοις δ᾽ αν εναργεστατα [27]) το τοιουτον αληθες ον, ει τον ῾Υπερβολον [28]), η τον Κλεωνα λογισαιο, τοσουτον απο των Αθηνων κερδησαντας, ὁσον αν τις εις περιφανειαν κακων επικτησαιτο. Ην ὁτε συας Βοιωτιον εθνος ενεπον, ὁ Πινδαρος [29]) φησι· και παλιν ὁ αυτος· ει εκφευγομεν Βοιωτιαν ὑν. αξιων, ὁλον σχεδον εθνους τον επ᾽ αμαθιᾳ ψογον [30]) απολυεσθαι δια την ἑαυτου μȣσικην [31]).

1 σπανιει) Vocabulum mihi ignotum. σπανια, σπανιοτης, σπανις alias occurrunt. Nouum eſſet σπανισις et contra analogiam factum. Datiuus pluralis vocabuli ἡ σπανις eſſe, eaque de cauſa in plurali poſitum eſſe poteſt, quoniam δυτοι praeceſſerat; licet ea in re ab vſu dicendi receſſiſſe Galenum haud infitiar. Qua de re malim σπανιοι (των ιδιων αγαθων, qui propria bonitate et virtute egent) legere, quum huic vocabulo non minus quam τῳ σπανιζειν, omiſſa επι, genitiui iungi poſſunt. Nihil enim facilius commutari poteſt, quam ει et οι ſi nempe ſcripturam minutam in plerisque graecis codicibus ſpectes.

2 σεμνυνονται) HESYCH. σεμνυνεσθαι· κομπαζεσθαι, μεγα φρονειν, λαμπρυνεσθαι.

3 θερμοις)

3 θεμενοις) τιθεσθαι νομισματα, numos percutere. Sic apud HESYCHIVM eſt: τιθεντες· ποιουντες, quod ex hoc loco aliquantulum, puto, illuſtratur.

4 κιβδηλα) HESYCH. κιβδηλον· φαυλον, νοθον, αδοκιμον nempe νομισμα. GALENVS *de libris propriis* apud Charterium T. I. p. 45. καθαπερ οι νομισμα κιβδηλον, εοικε μεν τω δοκιμω, μοχθηρος δε κατ' αληθειαν εστο (ſc. ὁ λογος επιδεικτικος) —.

5. ουδ' ευγενεια) Sic habet CHARTERIVS. Sed in verſu poſteriori Aldina et Baſileenſis editt. habent κατα το μη — nec vnde ſuam hauſerit lectionem indicauit Charterius. Ex quo vero poeta comico ſumtum ſit hoc diſtichon, dicere equidem nequeo. Qua de re etiam ne ex verborum quidem comprehenſione ſenſum expedire poſſum. Senſus duplex eſt. Si enim cum Charterio legamus κακον, tunc interpuncta verborum ita ego colloco:

Ουδ' ευγενεια σ' ηρεν εις ὑψος μεγα.
Κακον το μη εχειν (ſc. εστι); το γενος ουκ εβοσκε με.

*Neque vero te claritas generis in ſummum extulit. Sed num malum eſt, ea carere? Me quidem numquam generis deſiderium cepit*, aut: *mihi quidem numquam nobile genus profuit*. vel ſi malis: *numquam ipſe ob nobile genus ſpiritus mihi maiores ſumſi*. Si vero κατα legamus, κατα το μη εχειν eſſet, *quia ipſe non habeo*. Quem loquendi morem exemplis confirmat CLAVD. LANCELLOTIVS p. m. 406. (*Nouvelle Methode pour apprendre la langue grecque a Paris* 1696. 8uo.)

Κατα το μη εχειν (την ευγενειαν), το γενος ουκ εβοσκε με,

*quia ipſe non habebam generis claritatem, nec ea potuit me in altiorem locum extollere*, ſed propria virtus. Sed nec βοσκειν ea ſignificatione mihi vmquam occurrit. Qua de re haud parum ſe mihi probat ingenioſa SEYBOLDI mei V. cl. coniectura, qui, a me olim in conſilium huius loci cauſa vocatus, pro εβοσκε, εβλαψε et και pro κατα, quod et metrum ſuadet, legendum eſſe cenſet. Pulcra ſane αντιθεσις: Te nobilitas generis in eum, quem tenes, locum non extulit, nec mihi, quod ea deſtituor, id quidquam nocuit.

6 η φησιν) ἤ· αληθως, οντως. HESYCH. Si accentus adiicere velimus, ex Aldin. et Baſil. ἦ legendum; quod CHARTERIVS male cum ᾗ commutauit.

7 Σθενελου) Sthenelus, Capanei et Euadnes filius, inter heroas Graecorum, qui bello Troiano interfuere, occurrit. PHILOSTRATVS *in heroicis* de eo habet plura. Verſus, quem Galenus laudat, eſt HOMERI *Iliad.* Δ, 405. ευχομεθ' Homeri SCHOLIASTES explicat καυχωμεθα, HESYCHIVS vero φαμεν, quod eſt, confidenter dicimus, etenim notum illud: αυτος εφα.

8 εχοιμεν αν) Aldin. et Baſil. habet εχομεν αν. Neque ego id falſum eſſe crediderim, quin potius a librariis forſan vti et a CHARTERIO neglectum, quoniam non adeo ſaepe αν cum indicatiuo occurrit. αν indicatiuo iunctum iam per ſe ſenſum coniunctiui efficit. Qua de re adeat, cui libet et vacat, CLAVD. LANCELLOTIVM l. l. p. m. 518.

9. απολειπομεθα) απολειπεσθαι *abeſſe* denotat. Id ſibi HESYCHIVS velle videtur, qui απολειπεται, απομενει eſſe dicit. BVDAEVS *in commentar. L. gr.* p. m. 756. locum XENOPHONTIS adfert, qui haec optime illuſtrat: και ουκ απελειπετο Σωκρατους, ει μη ην αναγκαιον. Addo locum noſtri, qui infra c. XI. occurrit: καν αφικωνται ποτε εις τουτο, των Ομηρικων (κατ') ουδεν απολειπονται λιτων. —

10 περιφανεστατον) HESYCH. περιφανεια. λαμπροτης, δοξα. περιφανεστερον· εμφανεστερον. Ceterum περιφανεστατον τω μειζον ſubiungi, non adeo mirabile videbitur ei, qui uel paullum Graecorum ſcripta legit.

11 ασημος

11 ασημοι) HESYCH. ασημον· αφανες, αγνωστον, cui opponitur διασημος. A re militari ſumta vocabuli poteſtas. Namque duces in praelio ob capitis ornatum armaque ſplendidiora erant (διασημοι) *inſignes*, adeo vt facile ab aliis conſpici cognoſcique poſſent. τοις πολλοις, quod mox ſequitur, eadem ſignificatione poſitum eſt, qua apud latinos *vnus è multis* ſaepe occurrit. Nempe plebem, multitudinem hominum, quos inter viuimus, ſignificat. Inde articulus adpoſitus.

12 ηλιθιος) PLATO *Alcibiad.* II. p. m. 453. ούτω μεν και την αφροσυνην διειληφοτες εισι. Και τους μεν πλειστον μερος αυτης εχοντας, μαινομενους καλουμεν. τους δε ολιγον ελαττον, ηλιθιους. ETYMOLOGICVM M. ηλιθιος· ὁ ανοητος και μωρος. Sed quoniam κακον ſequitur et ὑπομνησκει, — videtur ηλιθιος hoc loco ſumendum pro eo, qui ſua ſtupiditate in calamitatem quamdam incidit.

13 εξεταζομεν) ETYMOLOGICVM M. ὥσπερ παρα τὸ ματαιον, γινεται ματαιαζω, ουτω και παρα το ετεον, το αληθες, γινεται ετεαζω, το την αληθειαν ερευνω και εμφαινω. και αποβολη του ε εταζω, και εξεταζω.

14 βασανιζομεν) ETYMOLOGICVM M. βασανιζειν· το ανακρινειν, και δοκιμαζειν, και ελεγχειν τ' αληθες δια λογων. βασανος γαρ εστι λιθος λεγομενη, ῆ το χρυσον παρατριβομενον δοκιμαζουσι. Haec eſt in vtroque ſignificatio prima, eaque ob verborum, quae ſequuntur, comprehenſionem, retinenda. Namque de illo caſu egeſtatis (ενδειας) ſermo eſt, ſi nobilis et ignobilis ope noſtra egeant, vtri paratiorem habeamus animum. Magis in nobilibus ſuſpicioſi ſumus, ait Galenus, culpamque omnem ad ipſos, contra vero in ignobilibus ad fortunam referre ſolemus. Adeoque falſo interpres apud CHARTERIVM εξεταζομεν conuertit *aeſtimamus*; quod alias hac ſignificatione occurrere equidem non infitior. *Aeſtimare* ſaltem ambiguum eſt vocabulum.

15 επιτυχοντας) plebeios. SVID. et HESYCH. per ευτελεις explicant. Μετριοι vero hoc loco ſignificat homines mediocris eruditionis pariter ac fortunae.

16 αποδεχομεθα) αποδεχεσθαι nonnunquam ſignificat *probare, laudare*. HESYCH. αποδεκτον· επαινετον, quia quae recipimus aut admittimus, nobis ſe probare ſolent.

17 Θεμιστοκλεα) Galenus cum CORNELIO NEPOTE pugnat, qui II, 1. habet: *pater eius Neocles generoſus fuit.* Ceterum eamdem ſententiam habet AVCTOR *orationis in Salluſtium*, quem nonnulli CICERONEM eſſe ferunt; *ſatius eſt*, inquit, *meis geſtis florere, quam maiorum opinione vti, et ita viuere, vt ſim poſteris meis nobilitatis initium et virtutis exemplum.*

18 μετ' αυτον) Ex Aldina et Baſileenſi reſtitui μετ' αυτον, vt lectionem ob difficultatem ſecundum criticorum regulas veri magis ſimilem. CHARTERIVS habet απ' εμαυτου. Ex codice aut ſua coniectura, neſcio. Si ex codice quodam, varietas lectionis è mox ſequente απ' εμου, aut ex gloſſa in margine adſcripta naſci potuit. μετ' αυτον vero iſtud nihil aliud ſibi vult, quam *poſt me ipſum*, omiſſo εμε, quae quidem ellipſis του εμου non adeo inuſitata eſt. Galenus, aut quisquis ille eſt, ex quo haec de Themiſtocle refert, Homerum imitatus eſſe videtur, quem non facile εμαυτου, σεαυτου, ἑαυτου, ſed eius loco εμου αυτου, σου αυτου, ὁυ αυτου, et ſimiliter per omnes caſus ſcripſiſſe, ſaepeque pronomina primitiua ea in poſitione omiſiſſe obſeruat CL. LANCELLOTIVS in *Nouvelle methode pour apprendre la langue grecque p.* 109.

19 Αναχαρσιν) Anacharſis philoſophus, Solonis aequalis, de quo PHAEDRVS L. III. *prol.* v. 52. p. m. 46. (*edit. Gronouior. Amſtel.* 1703. 8*uo.*)

*Si Phryx Aeſopus potuit, ſi Anacharſis Scytha*
*Aeternam famam condere ingenio ſuo.*

Exſtat

Exſtat etiam eius dictum apud STOBAEVM *ſerm.* 84. quum per conuicium Scytha, ob generis ignobilitatem, vocaretur, genere Scytha ſum, ſed ingenio et moribus nequaquam.

20 *επιπληξας*) HESYCHIVS, qui hoc noſtro loco aliquantulum illuſtratur: *επιπληξειν· επελθειν, επιτιμησαι, ὑβρισαι. επιστησαις* v. ſupra c. VI, 8. *επιστας. δια τους αγαθους ανδρας*, quod paullo infra ſequitur, apud ſcriptores veteres, quae tum erat reipublicae conditio (v. ſupra ad C. V, 10.), homines plerumque deſignat virtute bellica, interdum etiam moribus, arte et eruditione claros. Ea de re hoc loco *ει ταις τεχναις* additum.

21 *Σταγειρων*) Stagirus ſiue Stagira eſt vrbs inter Amphipolim et Acanthum in Macedonia ſita, nulla alia re, niſi Ariſtotelis natiuitate, clara. *λογος* hoc loco ſingulari ſignificatione poſitum pro *notitia, laude*, ſic paullo ante, *τῳ μηδενος αξιῳ λογου. λογου τυχειν, αντι του επαινου.* HARPOCRATION p. 113. (*edit. Gronouii Lugduni Bat.* 1696. 4to.)

22 *Σολων*) *Σολοεις, Σολευς*, Solus, Soluntum, eſt vrbs ignobilis Siciliae prope Panormum, vnde Aratus, poeta, Theocriti aequalis, oriundus, qui per ſua carmina *φαινομενα* et *διοσημεια*, in quibus ſitum, motum, occaſum, ortum, numerumque ſtellarum, quae adparent, explicat, ſatis clarus eſt.

23 *Χρυσιππον*) Chryſippus, Zenonis diſcipulus, Stoicorum princeps, Apollonidae filius fuiſſe dicitur, Solenſis, aut, ſecundum alios, Tarſenſis. PETRONIVS de eo: *Chryſippus* (cuius vtinam exemplum philoſophorum nonnulli hodie ſequerentur) *vt ad inuentionem ſufficeret, ter Helleboro animum deterſit.* Namque in dialectica clariſſimus erat, acutus vir, qui cum plurimis ſui temporis philoſophis bella gerebat, Sorite numquam finiendo, ceu armis pugnans. Fertur dictum cuiusdam hominis ingenioſi: ſi apud deos dialectica haberetur, non aliam eſſe futuram, quam Chryſippi. Scripſit vltra ſeptuaginta quinque volumina, inter quae et hiſtorica fuiſſe dicitur. Mortuus circa Olympiadem CXXXXIII. annum agens LXXIIII.

24 *πεφοιτηκεν*) HESYCH. *πεφοιτηκοτες· παραγενομενοι.*

25 *λεπτογεως*) Sic etiam apud HESYCHIVM lego pro *λεπτογεων· κενος αγρος. ἡ λεπτη γη και μη λιπαρα.*

26 *μετεδοσαν*) *και τη πατριδι* (intellige *απο*) *του σφετερου κλεους.*

27 *εναργεστατα*) HESYCH. *εναργη· δηλα, φανερα, βεβαια, ασφαλη.*

28 *Ὑπερβολον*) de Hyperbolo Athenienſi plane nihil mihi notum. Cleon vero Athenienſis homo erat ex infimo genere natus, inuidus, impudens, clariſſimorum hominum obtrectator, ſuae fortitudinis, quae tamen nulla erat, plurimus iactator, quem omnes boni oderant, plebs vero ridebat. Mortuus anno III. Olymp. LXXXVIIII.

29 *Πινδαρος*) Pindarus erat Thebanus, qua de re ab ATHENAEO L. I. *κατ' εξοχην* vocatur *ὁ Θηβαιος μελοποιος.* STRABO L. VII. p. 373. habet:

*Ην, ὅτε Ὑας Βοιωτιον εθνος ενεπον,*

*ενεπον* ionice; Dorici vero, qualis Pindarus, *ενεπον*, quod SCHOLIASTES ad PINDARI *Olymp.* VI, 148. ſſ.

*— — οτρυνον νυν ἑταιρους,*
*Αινεα πρωτον μεν Ἡ-*
*ραν Παρθενιαν κελαδησαι.*
*Γνωναι τ' επειτ' αρχαιον ονειδος αλα-*
*θεσιν λογοις ει φευγομεν Βοιωτιαν*
*Ὑν — — — — —*

verboſe ſatis explicat, cuius verba, quum rem mirum quantum illuſtrent, huc addenda putaui: *αποστρεφει τον λογον προς τον Αινεαν, τον χοροδιδασκαλον — λεγων παρορμησον νυν, ω Αινεα, τους ἑταιρους, τους εν τῳ χορῳ,*

χορῳ, ὡστε ὑμνησαι πρωτον μεν την Ἡραν. Επειτα δε γνωρισαι τοις λεγοις ποιησον αυτους, ει, κατα τον αληθη λογον, εκφευγομεν το ονειδος των Βοιωτων, και την παροιμιαν την λεγομενην, Βοιωτια ὑς. Ἡ δε παροιμια εντευθεν. Ὑαντες, εθνος βαρβαρον, αρχαιον, κατῳκησαν την Βοιωτιαν. δυστινας εκ διαφθορας του ονοματος, αντι του Ὑαντας λεγειν, Ὑς εκαλουν ὡστε και τοις ὑστερον διαδοθηναι την λεξιν επι των Βοιωτων, και λοιπον νομισθηναι, δια πολλην αλογιαν και αγροικιαν δυτως εξ αρχαιου αυτους κεκλησθαι. Τους δε βουλομενους εις απαιδευσιαν επισκωπτειν τινας, τουτο λεγειν, βοιωτια ὑς. Et in Scholiis νεωτεροις: Ὑαντες, εθνος αρχαιον και βαρβαρον, ῳκησαν εν Βοιωτιᾳ, δυς δια πολλην προσοῦσαν αυτοις αλογιαν σκωπτοντες τινες και παραφθειροντες το ονομα ἱνα ἑκαστον τουτων Ὑν ελεγον. Και επεκρατησε τοσουτον ἁυτὴ ἡ διαφθορα, ὡς ονειδος τοις Θηβαιοις. Satis noti CORNELII NEPOTIS loci, qui id confirmant, alter *in Alcibiade XI. Omnes enim Boeotii magis firmitati corporis, quam ingenii acumini inſeruiunt*; alter *in Epaminonda* c. V. *Namque illi genti plus virium quam ingenii.* Addo DIODORVM SICVLVM L. XV. δι δε Θηβαιοι τηδε ρωμη των σωματων και ταις αλκαις διαφεροντες.

30 ψογον) id HESYCH. per ονειδος explicat. απολυεσθαι, *dilui, diſſolui*, vti apud XENOPHONTEM *Cyrop.* L. VIII. μονον, εφη, εμε απολυσον ταυτης της επιμελειας.

31 μουσικην) HESYCH. μουσικην· πασαν τεχνην δι Αττικοι. PHOTII *Lexicon Mſc.* μουσικην· και την μαντειαν οἱ παλαιοι, καὶ την ποιητικην. Hoc loco igitur *carmina.*

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Επαινεσῃ δ' αν τις και τον Αθηνησι νομοθετην, ὁς τον μη διδαξαντα τεχνην, εκωλυε προς του παιδος [1]) τρεφεσθαι. τεχνης ἁπασης κατ' εκεινον μαλιστα τον χρονον ασκουμενης, ηνιχ' ὡραιοτατα [2]) φαινεται τα σωματα, πολλοις συνεβη περιβλεπτοις [3]) δια καλλος γεγενημενοις, αμελησαι της ἑαυτων ψυχης, ειθ' ὑστερον, ὁτ' ουδεν οφελος, λεγειν,

> Ειθ' ωφελεν [4]) το καλλος, ὁ με διωλεσε
> Κακως ολεσθαι. — — —

τηνικαυτα δ' αυτους και το του Σολωνος εισερχεται, σκοπεισθαι κελευοντος εν τοις μαλιστα το τελος του βιου, ειτα και τῳ γηρᾳ λοιδορουντας [5]), δεον ἑαυτοις και τον Ευριπιδην [6]) επαινουσι λεγοντα,

> — — — ου γαρ ασφαλες ειναι
> Περαιτερω το καλλος, η μεσῳ λαβειν.

αμεινον ουν εστιν εγνωκοτας την μεν των μειρακιων ὡραν [7]) τοις ηρινοις ανθεσιν εοικυιαν, ολιγοχρονιον τε την τερψιν εχουσαν, επαινειν τε και την Λεσβιαν [8]) λεγουσαν·

 Ὁ μεν

Ὁ μεν γαρ καλος, ὁσον ιδειν πελεται·
Ὁ δε καγαθος, αυτικα και καλος[9]) εσται.

πειθεσθαι δε και Σολωνι την αυτην γνωμην ενδεικνυμενῳ· το δε γηρας, καθαπερ χαλεπον εφεδρευοντα χειμωνα, δεομενον ουχ ὑποδηματων μονων και εσθητος, αλλα και οικησεως επιτηδειας, και μυριων αλλων, παρασκευαζεσθαι προς αυτο, καθαπερ αγαθον κυβερνητην, εκ πολλου προς χειμωνα· μοχθηρον γαρ το,

— — ῥεχθεν[10]) δε τε νηπιος εγνω.

προς τι γαρ αν και φαιη τις ειναι χρησιμον, ανασκητον νεου καλλος; αρα γε εις πολεμον; και μην ουχ αστοχως[11]) τις επιφωνησειε τοις τοιουτοις,

Αλλα συ[12]) γ' ἱμεροεντα μετερχεο εργα γαμοιο.

και[13])

Αλλ' εις οικον[14]) ιουσα τα σαυτης εργα κομιζε

και γαρ[15]) ὁ Νιρευς, καλλιστος μεν ανηρ ὑπο Ιλιον ηλθεν,

Αλλ' αλαπαδνος[16]) εην — — —

και δια τουθ' ἁπαξ[17]) αυτου μονον εμνημονευσεν Ὁμηρος εν νεων καταλογῳ[18]), προς επιδειξιν, εμοι δοκει, της των καλλιστων ανδρων αχρηστιας, ὁταν αυτοις ὑπαρχῃ μηδεν αλλο των εις τον βιον χρησιμων. ουδε μην εις πορον χρηματων, ει τινες των κακοδαιμονων[19]) λεγειν τολμωσι, το καλλος εστι χρησιμον· ὁ μεν γαρ ελευθεριος τε, και ενδοξος, και βεβαιος χρηματισμος απο τεχνης γινεσθαι πεφυκεν[20])· ὁ δ' απο σωματος και καλλους, αισχρος εστι και διαπαντος επονειδιστος. χρη τοινυν τον νεον πειθομενον τῳ παλαιῳ παραγγελματι, την ἑαυτου μορφην εν κατοπτρῳ θεασαμενον, ει μεν καλος ειη την οψιν, ασκησαι τοιαυτην ειναι και την ψυχην, ατοπον ἡγησαμενον, εν καλῳ σωματι ψυχην αισχραν οικειν· ει δ' αισχρος αυτῳ φαινοιτο την του σωματος ιδεαν[21]) ειναι, τοσῳ δε μαλλον επιμεληθηναι της ψυχης, ἱν' εχῃ λεγειν το Ὁμηρικον[22]),

Αλλος

Αλλος δ' αυτ' ειδος μεν ακιδνοτερος πελει ανηρ,
Αλλα θεος μορφην επεσι στεφει· οἱ δε τ' ες αυτον
Τερπομενοι λευσσουσιν· ὁ δ' ασφαλεως αγορευει
Αιδοι μειλιχιη, μετα δε πρεπει αγρομενοισιν.
Ερχομενον δ' ανα αστυ, θεον ὡς εισορωωσιν.

εξ ἁπαντων τοινυν των ειρημενων τοις γε μη πανταπασιν ανοητοις εναργως[23]) φαινεται, μητ' επι γενους λαμπρότητι, μητ' επι πλουτῳ τε και καλλει θαρρησαντα,[24]) καταφρονησαι τεχνης ασκησεως· αυταρκη μεν ουν και ταυτα. καλλιον δ' ισως προσθειναι και το του Διογενους, ὁιον αγαθον τινα επῳδον· ὁς ἑστιωμενος παρα τινι, των μεν ἑαυτου παντων ακριβως προνενοημενῳ, μονου δ' ἑαυτου πανταπασιν ημεληκοτι, χρεμψαμενος ὡς πτυσων, ειτ' εν κυκλῳ περισκοπησας, εις ουδεν μεν των περιξ[25]) επτυσε, αυτῳ δε μονῳ προσεπτυσε τῳ δεσποτῃ της οικιας. αγανακτουντος δ' αυτου, και την αιτιαν ερωτωντος, ουδεν εφησεν ὁραν ὁυτως ημελημενον των κατα την οικιαν, ὡς εκεινον· τους γαρ τειχους ἁπαντας, αξιολογοις γραφαις κεκοσμησθαι· το δ' εδαφος[26]) εκ ψηφων πολυτελων συγκεισθαι, θεων εικονας εχον εξ αυτων διατετυπωμενας, ἁπαντα τα σκευη[27] λαμπρα και καθαρα, και την στρωμνην[28]), και τας κλινας εις καλλος εξησκησθαι[29]), μονον δ' εκεινον ὁραν ημελημενον. ειθισθαι δ' ἁπασιν ανθρωποις, εις τους ατιμοτατους των παροντων τοπων αποπτυειν. μη τοινυν εασης, ω μειρακιον, αξιον του προσπτυεσθαι γενεσθαι σεαυτον· μη δ' αν ἁπαντα σοι τ' αλλα καλλιστα διακεισθαι δοκῃ· σπανιον μεν γαρ εστι και το τυχειν αυτων ὁμου παντων, ὡς ευγενη τε, και πλουσιον ειναι, και καλον ἁμα τον αυτον· ει δ' αρα και συνελθοι ποτε, δεινον αν ειη μονον εν ἁπασι τοις ὑπαρχουσιν ἑαυτον καταπτυστον[30]) ειναι.

1 προς του παιδος) *a filio.* HESYCH. προς αυτου. παρ' αυτου. Idem SVIDAS.

2 ὡραιοτατα) HESYCH. explicat: ὡραια. ακμαζουσα.

3 περιβλεπτοις) HESYCH. qui ex hoc loco illuſtratur, περιβλεπτος· περιβοητος· SVIDAS περιβλεπτος· εξοχος, μεγιστος.

4 ειθ᾽ ωφελον) Hoc diſtichon EVRIPIDIS eſſe puto, ſed locum invenire non potui. Pari fere ratione ille *Helen.* v. 267. ſeqq.

> Τερας γαρ ὁ βιος, και τα πραγματ᾽ εστι μοι·
> Τα μεν δι᾽ Ἡραν, τα δε το καλλος αιτιον.
> Ειθ᾽ εξαλειφθεισ᾽, ὡς αγαλμ᾽ αυθις παλιν,
> Αισχιον ειδος αντι του καλου λαβειν.

Et poſtea v. 311. ſeq.

> Αἱ μεν γαρ αλλαι δια το καλλος ευτυχεις
> Γυναικες· ἡμας δ᾽ αυτο τουτ᾽ απωλεσεν.

5 λοιδορουντας) CHARTERIVS *in notis* ad hunc locum: λοιδορουνται *lamotias*. Quod coniectura ſit, an lectionis varietas, non indicat, vti ſolet. Sed neutra opus eſt. Namque ordo verborum paullo implicatior ſic ſe habet: Σολωνος — κελευοντος ειτα και τῳ γηρᾳ λοιδορουντας, δεον ἑαυτοις, ευ τοις μαλιστα το τελος του βιου σκοπεισθαι. *Deinde etiam ad iſtos Solonis illud pertinet, qui eos, qui forte poſtea, quam ſe debeant, ſenectutem increpant, finem vitae in primis ſpectare iuſſit.* Sic etiam interpuncta verborum mutanda, quae in nulla editione recte collocata deprehendi: poſt βιου *comma*, poſt ἑαυτοις *punctum* ſuperne poſitum. Ceterum pari ratione loquutus HOMERVS *Iliad.* P, 30. ſeq.

> — αλλα σ᾽ εγω αναχωρησαντα κελευω
> Ες πληθυν ιεναι, μηδ᾽ αντιος ιστασ᾽ εμειο.

Aliud huius rei exemplum vide infra in hoc noſtro capite: θαρρησαντα καταφρονησαι.

6 Ευριπιδην) mira in hoc diſticho lectionis varietas. CHARTERIVS legit:

> — — — ου γαρ οφελος ειναι
> Περαιτερω το καλλος η μεσω λαβειν.

Editt. Aldin. et Baſil. ου γαρ αφαλες — vbi ſtatim mendum ſubeſſe adparet. Vellem Charterius, qui in ſua ad medicos Pariſienſes oratione ſe codices manu ſcriptos non ſulum ſed et coniecturas eruditorum in emendando Galeno in conſilium vocaſſe dicit, vel paruulis notis indicaſſet, quam ex codicibus mutationem, quamue ex ingenio et aliorum coniectura in comprehenſionem verborum recepiſſet. IOS. BARNESIVS, qui hoc mutilum diſtichon inter *incertarum tragoediarum fragmenta* T. II. p. 514. recenſet, habet:

> — — — ου γαρ ασφαλες
> Οιμαι περαιτερον καλλος, η ᾽ν μεσῳ λαβειν

*in nota*: alias ου γαρ οφελος ουδεν Περαιτερω το καλλος, η ᾽ν μεσῳ λαβειν *Galen. protrept.* quod vero nulla, qua vtor, editio habet. Nec puto in GOVLSTONI, qua deſtituor, editione id haberi, quum Charterius, qui eam inſpicere poterat, nihil notet. Malim potius ſummae, quam in BARNESIO obſeruaſſe mihi videor, negligentiae dare, quod ea ſe legiſſe putaret, quae numquam legerat. Quidquid ſit, ego nunc, quae mihi hac de re videntur, exponam. αφαλες in editt. Ald. et Baſil. ex codicum errore pro ασφαλες eſſe expreſſum, res ſtatim docet. Namque αφαλες nihil eſt, et οφελος ex coniectura paullo infeliciori apud Charterium ortum puto. Οιμαι, niſi codices habeant, ipſe reiicio, ac το ειναι ad verſum priorem referre malim. περαιτερω, quod editiones meae habent, retineo. SVID. περαιτερω. πλεον, πανυ, fere hunc locum ſpectaſſe videtur. Namque alias περαιτερω eſt πλειω εμπροσθεν, vti habet HESYCH. ᾽ν pro εν abeſſe ελλειπτικως poteſt; ipſe, quoniam meae editiones non habent, reiicio. Itaque ſic lego hoc diſtichon.

> — — ου γαρ ασφαλες ειναι
> Περαιτερω το καλλος η μεσῳ λαβειν,

namque

namque non eſſe tutum, pulcritudine vltra mediocritatem eſſe exornatum (ſc. λαχῳ λαβειν).*

7 ὡραν) HESYCH. ὡρα· καλλος, ευμορφια. Vide ſupra not. 2.

8 Λεσβιαν) Sapphum. Galenus ſolus hoc fragmentum nobis conſervauit, quod IO. CHRISTI. WOLFIVS (SAPPHVS *poetriae Lesbiae fragmenta et elogia Hamburgi* 1733. 4to) p. 72. habet. Eamdem vero ſententiam expreſſit EVRIPIDES T. II. p. 512. v. 318, ſeqq.

Ουδεμιαν ωνησε καλλος εις ποσιν ξυναορον
'Η ξετη δ' ωνησε πολλας· πασα γαρ αγαθη γυνη,
'Η τις ανδρι συντετηκε, σωφρονειν επισταται.
Πρωτα μεν γαρ τουθ' ὑπαρχει· καν αμορφος ην ποσις,
Χρη δοκειν ευμορφον ειναι τηγε νουν 'κεκτημενη·
Ου γαρ οφθαλμος το μορφην κρινον εστι, αλλ' ὁ νους.

9 καλος) καλος in verſu poſteriori mihi videtur ea ratione poſitum, quam GEORGIVS ARNALDVS (*d'Arnaud*) in *ſpecimine animaduerſionum criticarum ad aliquos ſcriptores Graecos* (*Harlingae* 1728. 8*uo*) p. 9. probat, nempe καλον etiam dici *amatum*. SVID. και καλος ὁ ερωμενος. Ita igitur interpretor hunc locum: *qui pulcher eſt, eſt, dum videmus: qui vero etiam bonus*, (pulcher non ſolum, ſed etiam bonus) *is mihi erit carus, is mihi pulcher ſit*. Plurimum fallor, aut hac interpretatione diſtichon iſtud magis placebit.

10 ρεχθεν) eſt verſus HOMERI *Iliad.* P, 32. ad quem locum HESYCH. ρεχθεν· πραχθεν, συντελεσθεν.

11 ουκ αστοχως) commode, congruenter. αστοχειν eſt αφαμαρτανειν του σκοπου, v. BVDAEI *commentar. L. gr. p. m.* 340.

12 Αλλα συ) Eſt verſus HOMERI *Iliad.* E, 429. Zeus pater Venerem, quae praelio Graecorum et Troianorum immixta, male a Diomede habita diſceſſerat, ita adloquitur:

Ου τοι, τεκνον εμον, δεδοται πολεμηϊα εργα,
Αλλα συ γ' ἱμεροεντα μετερχεο εργα γαμοιο·
Ταυτα δ' Αρηϊ θοῳ και Αθηνῃ παντα μελησει.

ἱμεροεντα HESYCH. per επεραστα explicat.

13 και) quod habet poſt verſum primum CHARTERIVS, Aldina et Baſileenſis perperam omittunt. Sed quoniam Charterius ſe ex codice manu ſcripto habere non indicauit, malim και παλιν legere; ſic enim ſolent Graeci.

14 αλλ' εις οικον) *Iliad.* Z, 490. Hectoris ſermo ad vxorem (etiam *Odyſſ.* A, 356.) κομιζε· επιμελειας αξιου HESYCH. qui etiam οικον ad hunc locum μερος τι της οικιας eſſe dicit. Nempe γυναικωνιτις interior aedium pars.

15 και γαρ ὁ Νιρευς) Neſcio, quo pacto factum ſit, vt CHARTERIVS haec, quaſi verſus ſint, diſpoſuerit, non videns, verſum medium claudicare, et, ſi verſus eſſe debuiſſet, Νιρευς cum eodem iungi debuiſſe, omiſſo 'O,

— — — — — ὁ Νιρευς
Καλλιστος μεν ανηρ ὑπο Ιλιον ηλθεν
Αλλ' αλαπαδνος εην — —

quae tamen non niſi enarratio ſunt breuis quinque HOMERI verſuum *Iliad.* B, 671. ſeqq.

Νιρευς δ' αυ Συμηθεν αγεν τρεις νηας εϊσας
Νιρευς Αγλαϊης θ' ὑιος Χαροποιο τ' ανακτος,
Νιρευς, ὁς καλλιστος ανηρ ὑπο Ιλιον ηλθε
Των αλλων Δαναων, μετ' αμυμονα Πηλειωνα.
Αλλ' αλαπαδνος εην, παυρος δε οι ἑιπετο λαος.

De Nirei pulcritudine habentur etiam teſtimonia aliorum: OVIDII *ex Ponto eleg.* XIIII. 16.

 Tam

*Tam mala Therſiten prohibebat forma latere*
*Quam pulcra Nireus conſpiciendus erat.*

PROPERTII L. III. El. XVI, 27.

*Nirea non facies non vis exemit Achillem*

HORATII *Epodon* XV, 22.

*Formaque vincas Nirea.*

16 *αλαπαδνος*) HESYCH. *αλαπαδνος· ασθενης, ευχλιρωτος, ανανδρος.*

17 *ἁπαξ*) Iam ARISTOTELES *Rhetor*. L. III. c. 12. obſeruat, HOMERVM ea de cauſa Nirei nomen ter poſuiſſe, quoniam ſaepe eum, de quo multa dicta ſunt, nominari par ſit. Itaque propter formae, qua pollebat, famam hoc loco ter, et propter rerum geſtarum ignobilitatem poſtea numquam eſſe adpellatum. *τουτο δε βουλεται ποιειν και Ὁμηρος εν τῳ· Νιρευς δ' αυ Συμηθεν, Νιρευς Αγλαΐης, Νιρευς ὁς καλλιστος· περι ὁυ γαρ πολλα ειρηται, αναγκη και πολλακις ειρησθαι. Ει ουν πολλακις, και πολλα δοκει. ὡστε ηυξησεν ἁπαξ μνησθεις δια τον παραλογισμον, και μνημην πεποιηκεν, ουδαμου ὑστερον αυτου λογον ποιησαμενος.*

18 *καταλογῳ*) In *Iliadis* L. II. Saepe veteres non libri homerici numerum aut litteram, ex quo aliquid laudabant, ſed argumentum potius indicabant, quod ex illo tempore, quo *ῥαψῳδοι* carminum HOMERI hanc vel illam particulam ſuo nomine ex argumenti ratione inſtructam canebant, manſiſſe videtur. In primis vero in libri ſecundi particula, quae *νεων καταλογος* inſcribitur, id ſolemne.

19 *ει τινες των κακοδαιμονων*) Hic locus, mea quidem ſententia, eſt corruptus, licet, quas habeo, editiones in eo conſentiant. *ει* me male habet. Lego aut *ει και*, vt ſit: *etſi nonnulli id adfirmare audeant*; *και* enim num *ελλειπτικως* abeſſe poſſit, non liquet; aut etiam *ὁν* pro *ει*, quod ad *πορον* referatur, *quem nonnulli adfirmare audent*. Videant eruditi, num felicem coniecturam adtulerim! *κακοδαιμονες* hoc loco ſunt, *qui malo genio ſe impelli, agitari, ſinunt*. Sic HOMERVS *Iliad*. B. 201. ſeqq.

*Δαιμονι', ατρεμας ἡσο; και αλλων μυθον ακουε,*
*Ὁι σεο φερτεροι εισι, συ δ' απτολεμος και αναλκις,*
*Ουτε ποτ' εν πολεμῳ εναριθμιος, ουτ' ενι βουλῃ.*

Nota vim graecae dictionis in vocabulis *δαιμων* et deriuatis. PHILO exiſtimauit, *ἡρωας* et *δαιμονας* a graecis vocatos eſſe, quos Moſes angelos vocauit. *αγαθος, κακος, βαρυς, στυγερος δαιμων* pro *genio*, nonnumquam de *fortuna*; inde *ευδαιμονες* et *κακοδαιμονες*. v. BVDAEI *commentar. L. gr.* p. m. 972. ſeq. Tandem *πορος χρηματων* eſt via acquirendae pecuniae, *χρηματισμος*, vti mox vocat.

20 *πεφυκε*) *πεφυκα* ſaepius, apud Atticos in primis, denotat *ſoleo*, (*comparatus, factus ſum, vt*) v. STEPHANI *Theſ. L. gr.* in v. *φυω*

21 *ιδεαν*) ſcilicet *κατα*, vti ſupra *κατα την οψιν*. HESYCH. *ιδεα· μορφη·*

22 *δημηρικον*) Eſt locus *Odyſſ*. Θ, 169. ſeqq. qui Vlyſſem Euryalo reſpondentem refert, quem, vt lectorum intelligentiam iuuem, non ſolum totum exſcribam, ſed et DIDYMI et HESYCHII ſcholia, multis, vt ſpero, gratum aliquid facturus, adiungam.

v. 167. *Ὁυτως ου παντεσσι θεοι χαριεντα* 1) *διδουσιν*
*Ανδρασιν· ουτε φυην, ουτ' αρ' φρενας* 2), *ουτ' αγορητην* 3).
*Αλλος μεν γαρ τ' ειδος* 4) *ακιδνοτερος* 5) *πελει ανηρ,*
*Αλλα θεος μορφην επεσι* 6) *στεφει* 7), *ὁι δε* 8) *τ' ες αυτον*
*Τερπομενοι λευσσουσιν* 9). *ὁ δ' ασφαλεως* 10) *αγορευει* 11)
*Αιδοι μειλιχιῃ* 12), *μετα δε πρεπει* 13) *αγρομενοισιν* 14).
*Ερχομενον δ' ανα αστυ θεον ὡς εισορωσιν.*
*Αλλος δ' αυ ειδος μεν αλιγκιος* 15) *αθανατοισιν,*
*Αλλ' ου ὁι χαρις αμφιπεριστρεφεται* 16) *επεεσσιν*

Κ. Τ. Λ.

1) *χα-*

1) χαριεντα. καλα, κεχαριτωμενα. χαριεν. καλον, αγαθον, αστειον, ὡραιον. HESYCH.

2) ουτ' αρ' φρενας. ουτε κατα συνεσιν. HESYCH. χαριεντα κατα φρενας ſunt prudentia, ſagacitas.

3) αγορητης· δημηγορος. HESYCH. facundia ſcilicet, quae το χαριεν κατ' αγορητην (ea, quae concionatorem publicum exornant) eſt, qua de re SCHOLIASTES adpoſuit διαλεκτον, δημηγοριαν.

4) Galenum in hoc verſu paullum ab Homero diſcedere ſtatim adparet. Namque habet αλλος δ' αυτ' ειδος — et omnes editiones conſentiunt. Quis vero, quaeſo, non videt, ſcribam codicis, quem habebat Galenus, homerici, illius, qui paullo poſt ſequitur, verſus (174) lectionem αλλος δ' αυ ειδος cum ſuo permiſcuiſſe. Namque eam, quam hodie in Homero habemus, lectionem eſſe ſanam, nullus, puto, negabit.

5) ακιδνοτερος (κατα) ειδος vir paullo deformior. SCHOLIASTES: παρα το αικιζω (ὑβριζω HESYCH.) ακιδνος γινεται, αφ' δυ και συγκριτικον, ακιδνοτερος, εστιν, ασθενεστερος, η προπετεστερος, η αμφοτερος. HESYCH. ακιδνον· ασθενες, ευτελες.

6) επεσι. λογοις SCHOL. et HESYCH. qui addit: λεξεσιν.

7) στεφει. κοσμει SCHOL. et HESYCH. qui addit: ϛεφανοι.

8) διδε hoc loco perſonis deſtituitur, ad quas referri poſſit. Qua de re id δεικτικως poſitum eſſe puto, vti etiam HESYCH. (οἱ δε. δυτοι) indicare videtur, pro: *omnes, qui forte auſcultant.*

9) Aldin. et Baſil. editt. Galen. habent λευσουσιν, male. SCHOL. λευσσοντες, δ εστι βλεποντες.

10) ατφαλεως. μη σφαλλομενος εν τῳ λεγειν SCHOLIAST. *cui lingua non titubat*, vti ait CICERO. Apud CHARTERIVM male conuertitur: *cui concio tuta.*

11) αγορευει. διαλεγεται. SCHOL. Αγορευειν· λεγειν εν εκκλησια· κυριως μεν το δημηγορειν, εν αγορα και αθροισματι λεγειν, και εκκλησιαζειν. καταχρηστικως, και ἁπλως λεγειν. HESYCH.

12) μειλιχιος· ἡδυς, γλυκυς. HESYCH. *grato, ſuaui pudore.*

13) SCHOL. *ad Iliad. B,* 487. μεταπρεπει· διαπρεπει, *decenter eminet in concione.*

14) αγρομενοισι· συνηθροισμενοις. SCHOL. et HESYCH.

15) αλιγκιος. ὁμοιος. SCHOL.

16) αμφιπεριστρεφεται. παρακολουθει, παρεστιν. SCHOL. — Et haec de elegantiſſimo hoc Homeri loco ſufficiant.

23 εναργως) Hanc dicendi formam, Galeno in primis familiarem iam ſupra in hoc ipſo capite illuſtrauimus. Nempe idem ſignificat, ac ſi ſcripſiſſet, θαρσησαι τινα και καταφρονησαι. Neque id denuo tetigiſſem, niſi apud CHARTERIVM interpretem θαρρησαντα (*fruenti*) male conuertiſſe obſeruaſſem, quod deberet: *adparet, neque generis ſplendore, neque diuitiis, et pulcritudine confidere* eaque de cauſa *artium ſtudia deſpicere quemquam debere.*

25 περιξ) HESYCHIVS hunc locum, puto, explicaturus, κυκλῳ ſubſtituit, indicans, quae paullo ante poſita eſſet, dictionem ἐν κυκλῳ περισκοπησας optime το περιξ eſſe illuſtraturam.

26 εδαφος) In interioribus aedibus apud veteres haud exigua cultus magnificentia fuit in pauimentis, quae teſſellis minutis diuerſi coloris ad varias figuras rerum velut pictura quadam exprimendas ſtrata erant. Opera haec *teſſellata, vermiculata* et *muſiua* dicta, cuius generis quaedam ad noſtram aetatem peruenere. v. S. V. ERNESTIVM in *archaeologia litteraria* p. 115. Hodie haec ars Florentiae adhuc tractatur, ſed huius generis opera fere incredibili pretio venduntur.

27 *σκευη*) HESYCH. *σκευος· αγγειον ἁπαν.* de tota ſupellectile et inſtrumentis domeſticis, et, ſi comprehenſio verborum poſtulet, bellicis dicitur.

28 *στρωμνην*) HESYCH. *κοιτην*, nempe lectum, in quo dormiebatur. *κλιναι* vero lecti erant in coenaculo collocati, in quibus, quum ederent, accumbebant veteres.

29 *εξησκησθαι*) arte praeparari, exornari. HESYCH. *ασκησας· κοσμησας, κατασκευασας.* GLOSSARIVM HERODOTI grammatici, quod *λεξεων ιαδων συλλογη* interdum inſcribitur: *ασκησαι. καλλωπισαι.* Alia etiam de hoc vocabulo congeſſit GV. BVDAEVS in *comment. L. gr.* p. m. 318.

30 *καταπτυστον*) quod vocabulum duplicem ſenſum habet. Significat non ſolum eum, qui dignus eſt, qui conſpuatur, ſed etiam, qui nullo non contemtu odioue eſt dignus, quod ex illo oritur; ſic EVRIPIDES *Helen.* v. 73.

— — *θεοι σ', ὁσον μιμημ' εχεις*
*Ἑλενης, αποπτυσαιεν* — — —

*Dii te, quantam habes Helenae ſimilitudinem, abominentur.* HESYCH. eſt *καταπτυστος* idem ac *εξουδενημενος.* Plura vide apud IO. ALBERTIVM ad HESYCH. T. I. p. 438. not. 19.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Αγετ' ουν, ω παιδες, ὁποσοι των εμων ακηκοοτες λογων, επι τεχνης μαθησιν ὡρμησθε, μη τις ὑμας απατεων και γοης [1]) ανηρ παρακρουσαμενος [2]) ποτε, ματαιοτεχνιαν η κακοτεχνιαν διδαξηται· γιγνωσκοντας, ὡς ὁποσοις των επιτηδευματων [3]) ουκ εστι το τελος βιωφελες [4]), ταυτ' ουκ εισι τεχναι. και περι μεν των αλλων ὑμιν και πανυ πεποιθα γιγνωσκειν, ὁτι μηδεν τουτων εστιν τεχνη, οἱον, το τε πεττευριπτειν [5]), και βαδιζειν επι σχοινιων λεπτων [6]), εν κυκλῳ τε περιδινεισθαι μη σκοτουμενον [7]), οἱα τα Μυρμηκιαδου του Αθηναιου, και Καλλικρατους [8]) του Λακεδαιμονιου· το δε των αθλητων επιτηδευμα μονον ὑποπτευω [9]), μη ποτ' αρα τουτο και ρωμην [10]) σωματος επαγγελλομενον και την παρα τοις πολλοις [11]) δοξαν επαγομενον, δημοσια παρα τοις πατρασι τετιμημενον ἡμερησιοις αργυριου δοσεσι, και ὁλως ισα [12]) τοις αριστευσι [13]) τετιμημενον εξαπατηση τινα των νεων, ὡς προκριθηναι [14]) τινος τεχνης· ὁθεν αμεινον προδιασκεψασθαι περι αυτου· ευεξαπατητος γαρ ἑκαστος, εν οἱς εστιν απροσκεπτος. το

δη

δη των ανθρωπων γενος, ω παιδες, επικοινωνει [15]) θεοις τε και τοις αλογοις ζωοις, τοις μεν καθ' όσον λογικον ἐστι, τοις δε καθ' όσον θνητον. βελτιον ουν εστι, της προς τα κρειττονα κοινωνιας αισθανομενον, επιμελησασθαι παιδειας, ἧς τυχοντες μεν, το μεγιστον των αγαθων ἑξομεν· αποτυχοντες δε, ουκ αισχυνουμεθα των αργηστων [16]) ζωων ελαττουμενοι. σωματος δ' ασκησις [17]) αθλητικη αποτυγχανομενη μεν, αισχιστη· επιτυγχανομενη δε, των αλογων ζωων ουδεπω κρειττων· τις γαρ λεοντων, η ελεφαντων αλκιμωτερος [18]); τις δ' ωκυτερος λαγωου; τις δ' ουκ οιδεν ὡς και τους θεους δι' ουδεν, αλλ' η δια τας τεχνας επαινουμενους; ὡς και των ανθρωπων τους αριστους θειας αξιωθηναι τιμης, ουχ ὁτι καλως εδραμον [19]) εν τοις αγωσιν, η δισκον ερριψαν, η διεπαλαισαν, αλλα δια την απο των τεχνων ευεργεσιαν. Ασκληπιος γε τοι και Διονυσος, ει τ' ανθρωποι προτερον ηστην [20]), ει τ' αρχηθεν θεοι, τιμων αξιουνται μεγιστων, ὁ μεν δια την ιατρικην, ὁ δ' ὁτι την περι τας αμπελους ἡμας τεχνην εδιδαξεν. ει δ' ουκ εθελεις εμοι πειθεσθαι, τον γε θεον αιδεσθητι τον Πυθιον [21]). οὑτος εστιν ὁ και τον Σωκρατην ειπων ανδρων ἁπαντων σοφωτατον [22]) ειναι, και τῳ Λυκουργῳ προσφωνησας, ὡδ' ειπεν [23]),

Ἡκεις ω Λυκοεργε [24]) εμον ποτι πιονα [25]) νηον [26]),
Ζηνι [27]) φιλος και πασιν ολυμπια δωματ' εχουσι.
Διζω [28]), η σε θεον μαντευσομαι [29]), η ανθρωπον [30])·
Αλλ' ετι και μαλλον θεον ελπομαι [31]), ω Λυκουργε.

ὁ δ' αυτος οὑτος θεος και τον Αρχιλοχον [32]) τεθνεωτα φαινεται τιμων ου τα μετρια [33]). τον γουν φονεα [34]) βουλευομενον εισελθειν εις τον νεων [35]) αυτου, διεκωλυσεν ειπων·

Μουσαων θεραποντα [36]) κατεκτανες, εξιθι νηου.

1 γους) μαγος. κολαξ. περιεργος. HESYCH. ex quibus vltimum huc adſumere praeſtat, quod hominem ſignificat, nimium in re aliqua non adeo neceſſaria curioſum. Recte igitur ETYMOLOGICVM M. γοης· ψευστης, απατεων, παραλογιστης. Ille enim fallit, qui rem vanam aut prauam (ματαιοτεχνιαν et κακοτεχνιαν Galeno) magni facere nos docet.

2 παρακρουσαμενος) παρακρουει· πλανᾳ, εξαπατᾳ. HESYCH. παρακρουεται, αντι του εξαπατᾳ. —— μετηκται δε τουνομα απο του τους ἱσταντας τι η μετρουντας, κρουειν τα μετρα, και διασειειν, ἑνεκα του πλεονεκτειν. HARPOCRATION. Paullo aliter ETYMOLOG. M.

3 επιτηδευματων) v. quae ſupra diximus ad επιτηδευμασι c. VI, 7. ὡς (intellige εν) ὁποσεις.

4 βιωφελες) vocabulum, quod apud alium, quantum ego quidem ſcio, non occurrit. Facile tamen ex compoſitione intelligitur. Nempe eſt, quod in vita vſum aliquem habet.

5 πεττευριπτειν) Dicere non poſſum, quantum mihi hic locus difficillimus negotii faceſſerit, in primis, quum ab iis, a quibus auxilium mihi fore ſperaueram, plane me eſſe derelictum deprehenderem. Namque de ludo του πεττευριπτειν ſiue πεταυριζειν pariter ac de duobus reliquis prorſus ſilent IVL. CAES. BVLENGERVS in libro *de ludis veterum* et IO. MEVRSIVS in libro *de ludis Graecorum* quos in *Theſauri antiquit. graec.* T. VII. denuo exſcribendos curauit IAC. GRONOVIVS, cui immenſum hoc opus, ſi bene illud noui, laudi ſane fere eſſe non poteſt. Namque quod exiguo labore facere poterat, vt aeri de librorum praeſtantia diiudicatione et comparatione habita, non plures eiusdem argumenti exſcribi iuberet, ſed in eum potius, quem optimum eſſe intellexiſſet, quae in reliquis bona et ſingularia eſſe deprehenderet, coniiceret, neglexit, adeoque peſſime eorum, qui vtuntur, tempori pariter et aeri conſuluit. — Quae quum ita ſint, ipſe, quae ex aliis, aut ex coniectura didici, paucis exponam, aliis, vt amplificent, relicturus.

De vocabulis πεταυρα, πεταυρον et πετευρον quaedam habet HESYCH. eiusque interpretes T. II. p. 947. ſeq. quaedam etiam HEMSTERHVSIVS *ad Pollucem* X, 156. p. 1342. plura vero IO. MATTHIAS GESNERVS, gentilis meus, *in theſauro Ling. et erudit. Rom.* T. III. p. 855. ex quibus hanc mihi ſententiam concepi, πεταυρον eſſe machinam ligneam artificioſe ita conſtructam, vt hi, qui in ea conſiſterent, ſaltus et motus per auram, volantes quaſi, perficerent. Id πεταυριζειν, et qui hanc ματαιοτεχνιαν exercebat, πεταυριστης vocabatur. Sed CHARTERIVS πεταυριστειν et editt. Ald. et Baſil. πεττευριπτειν habent. Vtrumque Lexica ignorant. Equidem hoc verum eſſe, et quia ἁπαξ λεγομενον ideoque ignotum, in illud vocabulum plane falſum, in quibusdam codicibus, ex quibus ſe habere CHARTERIVS ait, mutatum eſſe arbitror; neque tamen iis repugnaturus, qui πεταυριζειν malint. πεττευριπτειν idem fere eſt, quod πεταυριζειν, niſi quod magis determinate *ludum agere* ſignificet, in quo aliquis machinae ope in altum, ſicut lapis ex funda, *efferri*, ſaltusque inuſitatos, quorum cauſam non perſpicit plebs, edere, poſſit.

6 βαδιζειν επι σχοινιων λεπτων) Id hodie etiam motus artificioſi genus eſt, quo plebs ſuis ſumtibus delectatur. Qui id exercebant, apud Graecos σχοινοβαται et νευροβαται, apud Romanos *funambuli* dicti. Apud hos non homines ſolum in fune ambulabant, ſed et elephanti, quod mireris, ita inſtituti edoctique erant, vt in fune ambulare, immo ſimul inſidentem equitem portare poſſent. Vide locos, quos hac de re e veterum ſcriptis collegit EZECH. SPANHEMIVS in libro illo praeſtantiſſimo *de vſu et praeſtantia numiſmatum antiquorum* T. I. p. m. 169. (*edit. Londin.* 1706. *Fol.*)

7 εν κυκλῳ τε περιδινεισθαι μη σκοτευμενον) Hoc loco σκοτουμενον eſſe legendum CHARTERIVS exiſtimat. Sed ego cauſam non video. περιδινεισθαι

ειεθαι HESYCH. eſt περικινεισθαι, περιπορευεσθαι, περιστρεφεσθαι, περιερχεσθαι. Et nunc neglecta MORAEI, quam Charterius adfert, interpretatione, quippe quae hunc locum maioribus adhuc tricis implicat, eumdem ita intelligo: *in circulo clauſis oculis circumire.* Artificioſum, quod huic ματαιοτεχνια inerat, illud fuiſſe puto, vt aliquis, qui ob tectos oculos videre non poſſet (μη σκοπουμενος), circulum tamen cum ſumma adcuratione ſuo inceſſu (βαδισματι) perficere crebra exercitatione didiciſſet. Jam, quum ſani aliquid haec interpretatio lectioque habeat, quod in ipſis verbis mutem, non video.

8 Καλλικρατευς) Callicrates hic Lacedaemonius et Myrmeciades Athenienſis quales fuerint, me ignorare libenter fateor, quum neutrius apud alium, quantum ego ſcio, mentio fiat. Namque ſtatim patet, eosdem non eſſe, de quibus PLINIVS, H. N. L. VII, 21. *oculorum acies vel maxime fidem excedentia inuenit exempla. — Callicrates, ex ebore formicas, et alia tam parua fecit animalia, vt partes eorum a ceteris cerni non poſſent. Myrmeciades quidam in eodem genere inclaruit; a quo quadrigam ex eadem materia, quam muſca integeret alis, fabricatam et nauem, quam apicula pinnis abſconderet* (ſc. traditur).

9 ὑποπτευω) HESYCH. ὑπονοεω, ὑπολαμβανω, parum liberaliter de re aliqua clam cogitare eademque de cauſa ſedulo obſeruare, num ſuſpicio confirmetur nec ne.

10 ρωμην) ρωμη — ὑγεια, ανδρεια. HESYCH.

11 πολλοις) v. ſupra ad C. VII, 11. επαγω. επιφερω. HESYCH.

12 ισα) Intellige: κατ' ισα μερη, vnde HESYCH. ισα· — ιση μοιρη (ſic enim lego pro ιση μοιρη).

13 αριστευσι) ETYMOLOGIC. M. p. 143. αριστος· παρα το Αρης, ὁ πολεμος, γινεται συγκριτικον· αριων, εξ ου αριστος, κυριως ὁ εν πολεμω ισχυρος. Καταχρηστικως δε και επι παντος προσηκοντος. (v. ſupra C. VII, 20.) — εξ ου παρωνυμον αριστευς. Sic et infra hoc capite ὡς και των ανθρωπων τους αριστους κ. τ. λ. qui locus id plane illuſtrat.

14 προκριθηναι) praeferre. Sic HESYCH. προτιμαν explicat per προκριναι, εκλεξασθαι. Alias enim praeiudicium facere, prius iudicare deſignat.

15 επικοινωνει) Aldin. et Baſil. habent επικοινει. CHARTER. επικοινοι. Vocabulum nouum fecit επικοινεω, quod mihi ignotum eſt. Eſſet quidem ανκλογον τω ανακοινοω. Sed quum apud ARISTOTELEM et PLATONEM επικοινωνεω habeatur, non dubito etiam, quin Galenus eodem ſit vſus. Cuius quoque veſtigia Aldinae et Baſileenſis editt. lectio conſeruaſſe mihi videtur. Namque id ſaepius in re critica me obſeruare memini, ſcribas in longioribus vocabulis ſyllabam vnam alteramue in medio neglexiſſe. Sic hoc loco ſine dubio pro επικοινωνει ſcripſerunt επικοινει, quod CHARTERIVS vitium ſubeſſe ratus, inuita Minerua mutauit in επικοινοι. Habeat ſibi inauditum ſuum vocabulum!

16 αργηστων) Nullum ante me in hoc vocabulo haeſiſſe plurimum miror. Namque, ſi quid ipſe nunc video, αργηστων nihil eſt. In interpretatione habetur *ignauiſſimis*, quaſi αργηστος ſit *ſuperlatiuus* απο του αργος, quod ego numquam legi. Qua de re ſcribo αργιστων, leui mutatione. Attici a poſitiuis in ος formant ſuperlatiuos in ιστατος et ιστος, vti ολιγος, ολιγιστατος et ολιγιστος. v. NIC. CLENARDI *inſtitut. ac meditat. in Gr. L.* p. m. 124.

17 σωματος δ' ασκησις) Hic locus neſcio quo caſu apud CHARTERIVM ita conuerſus eſt: *At corporis exercitatio athletica comparata quidem, turpiſſima; non comparata vero, brutis animalibus nihilo praeſtantior.* αποτυγχανειν, aliquid non conſequi, et επιτυγχανειν, conſequi aliquid, hic inter ſe permutata videas. Debuiſſet potius conuerti: *ipſam vero corporis athleticam exercitationem, ſi non conſequutus es,* (etſi elaboraſti), *turpiſ-*

*turpiſſimum eſt. Quod ſi vero etiam comparaſſes, non tamen ea de cauſa bruta ſuperares.*

18 ἀλκιμωτερος) ἀλκιμος· μαχιμος, ἀνδρειος, ισχυρος, θρασυς. HESYCH. τις δ' ουκ οιδεν, ὡς και τους θεους δι' ουδεν, ἀλλ' η διὰ τας τεχνας επαινουμενους; En mirum ſtultitiae ac dementiae ethnicorum in ſua de diis ſententia exemplum! ἀριστους v. ſupra *not.* 13. ἀριστευει.

19 ἐδραμον) Inter ludos Graecorum (ἀγωνας) eſt δρομος, curſus, qui peragebatur in ſtadio (σταδιῳ, αυλῳ). Erant ſpecies quatuor, alii nempe ſemel ſtadium curſu ſuo metiebantur (σταδιοδρομοι), alii bis (διαυλοδρομοι), alii ſexies vel ſepties (δολιχοδρομοι), alii denique armati currebant (ὁπλιτοδρομοι). Δισκον ῥιπτειν alia erat ſpecies. δισκος lamina (ſi ita vocare licet) rotunda tres quatuorue digitos craſſa, vel aenea, vel ferrea, vel etiam lapidea, quae ope lori per medium foramen immiſſi, manu in aëre paullo circumacta proiiciebatur, et qui longiſſime, victor habebatur. Διαπαλαιειν denique ad luctam (παλην) pertinet. Fuit vero haec exercitatio quaedam in Xyſto, porticu tecta, in qua luctatores bini, nudi, oleo inuncti et puluere conſperſi, brachiis alter alterum complexi, humi proſternere conabantur. Plura de hiſce rebus vide apud LAMBERT. BOSIVM *in antiquitatib. gr.* C. XVII. XVIII. et XXI.

20 νεστην) HESYCH. νεστην· δυσκως, ὑπηρχεν. Σ πλεοναστικως adpoſitum.

21 Πυθιον) Apollinem. SCHOLIASTES *Homeri ad Iliad.* B, 519. πυθωνα. και ἀυτη πολις Φωκιδος. το προτερον δε εκαλειτο Παρνασια ναπη, ὡς απο παρακειμενου ορους (cuius propter verticem templum erat et oraculum Apollinis), επειτα Πυθων. ὑστερον δε Δελφοι. και Πυθων μεν επει κατεσαπει αυτοθι ὁ δρακων, ὁ το μαντειον προτερον φυλασσων, ὁν απεκτεινε τοξευσας Απολλων. πυθεσθαι γαρ το σηπεσθαι. — cf. OVIDII *Metamorphoſ.* L. I, 416. - 439.

22 σοφωτατον) Apollinis oraculum Socratem omnium hominum ſapientiſſimum declaraſſe referunt DIOG. LAERTIVS II, 37. XENOPHON *in Apolog. Socrat.* 14. PLATO *in Apolog. Socrat.* 5. et SCHOLIASTES *Ariſtophanis* ad Nubes. Oraculum hoc diſticho expreſſum fertur;

Σοφος Σοφοκλης, σοφωτερος δ' Ευριπιδης
Ανδρων δε παντων Σωκρατης σοφωτατος. *al.* ανδρων δ' ἀπαντων

Ipſe Pythiam non diuino, vel, quod idem eſt, proprio impulſu commotam ſed pecunia a Chaerephonte, Socratis amico, corruptam hoc oraculum edidiſſe ex PLATONIS, quem modo laudaui, loco coniicere poſſe mihi videor. Cuius haec ſunt verba: χαιρεφωντα γαρ ιστε δηπου. ὁυτος εμος ἑταιρος ην εκ νεου, και ὑμων τῳ πληθει ἑταιρος. — Και ιστε δη οιος ην Χαιρεφων, ὡς σφοδρος εφ' ὁ τι ὁρμησειε. Και δηποτε καὶ εις Δελφους ελθων, ετολμησε τουτο μαντευσασθαι. — ηρετο γαρ δη, ειτις εμου ειη σοφωτερος. Ανειλεν ουν ἡ Πυθια, μηδενα σοφωτερον ειναι. Eamdem ſententiam id quoque confirmat, quod Euripides, Socratis familiaris, cui in fabulis ſcribendis Socratem opem tuliſſe ferunt, in hoc diſticho Sophocli praefertur; quod hodie docti negant.

23 ειπεν) Hi verſus, quos Pythiae eſſe dicit Galenus, ſatis antiqui ſunt. Namque iam HERODOTVS L. I. c. 65. p. 25. (*edit. Th. Galaei Londin.* 1679. *Fol.*) ita eosdem refert: Λυκουργου των Σπαρτιητεων δοκιμου ανδρος ελθοντος ες Δελφους επι το χρηστηριον, ὡς εσηιεν ες το μεγαρον, ευθυς ἡ Πυθιη λεγειταδε·

Ἡκεις K. T. Λ.

Effatum hoc hexametris conſtat, vti fere ſemper Pythiae, quae rarius ſenariis iambicis reſpondiſſe fertur.

24 Λυκοεργε) οε pro ου inter poetas haud inuſitatum.

25 πιονα) πιονα· λιπαρον, πλουσιον, μεγαν. HESYCH. qui vero alium locum ſpectaſſe videtur.

26 νηον)

26 νηον) ποτι pro προς, et νηον, pro ναον Δωριεως dici, neminem, puto, fugiet. Etiam Delphi, vrbs in mediterraneis Phocenſium ſita, Doribus vicina erat.

27 Ζηνι) pro Δ*ιι* HOMERO aliisque poetis ſolemne.

28 διζω) διζειν. φροντιζειν, ερευναν, ζητειν. HESYCH.

29 μαντευσομαι) μαντευεσθαι eſt hoc loco generatim dictum, *oraculo edicere*. HESYCH. μαντευομενος· χρησμοδοτων. Dicitur enim alias de τοις δια οιωνων, η σημειων, η τερατων μαντευομενοις, vti ex PORPHYRIO *grammatico* refert SCHOLIASTES *Bongiouanni ad Iliad.* A, 62. (*Venetiis* 1740. 4*to*) p. 17.

30 η ανθρωπον) In HERODOTI libris plerumque legitur ης και ανδρα. Quod ego ſcribae cuiusdam arrogantiae tribuo, qui dactylum hac mutatione forte efficere vellet.

31 ελπομαι) *puto*, vti ſaepe apud Graecos. HESYCH. ελπεται· δοκει.

32 Αρχιλοχον) Archilochus poeta Parius, Teleſiclis filius, circa XXVIIII. Olympiadem clarus, licet de aetate eius alii diuerſa ſentiant. Verſibus iambicis, quorum ipſe inuentor, id efficere poterat, vt ſua ſatyra commoti Lycambes quidam eiusque filiae laqueo vitam finirent. Ingenii eius, vti cuiusque veterum, iudex ſagaciſſimus QVINCTILIANVS L. X, 1. ita de eo: *Archilochus*, inquit, *primus inter eos, qui iambos ſcripſere; ſumma in hoc vis eloquutionis, cum validae, tum breves vibrantes ſententiae, plurimum ſanguinis atque neruorum, adeo vt videatur quibusdam, quod quoquam minor eſt, materiae eſſe, non ingenii, vitium.* Plura de ipſo vide apud P. BAYLIVM in *Lexico hiſtorico et critico* hoc vocabulo.

33 μετρια) Rem quoque narrat SVIDAS et HERACLIDES. Ille T. I. p. 346. Αρχιλοχος. ὁτι των σπουδαιων, ουδε θανοντων, οι θεοι ληθην τιθενται. Αρχιλοχον γουν ποιητην γενναιον τ' αλλα, ει τις αυτου το αισχροπρεπες και το κακορρημον αφελοι, και διονει κηλιδα απορρυψαι, ὁ Πυθιος ελεει τεθνεωτα, και ταυτα εν τω πολεμω, ενθα δηπου ξυνος Ενυαλιος. Και ὁτε ἡκεν ὁ αποκτεινας αυτον, Καλωνδας μεν ονομα, Κοραξ δε επωνυμον, του θεου δεομενος ὑπερ ὡν εδειτο, ου προσηκατο αυτον ἡ Πυθια, ὡς εναγη, αλλα ταυτα δηπου τα θρυλλουμενα (errat hoc loco KVESTERVS, qui verſum μουσαων θερ.— excidiſſe putat; namque ταυτα et θρυλλουμενα ſatis indicant, noluiſſe Suidam, aut illum, ex quo haec hauſit, notiſſima cuique repetere) ανειπεν. Ὁ δε αρα προεβαλλετο τας του πολεμου τυχας και ελεγεν, ὡς ἡκεν εις αμφιβολον η δρασαι, η παθειν, ὁσα επραξε, και ηξιου μη απεχθανεσθαι τω θεω, ει τω ἑαυτου δαιμονι (cf ad C. VIII, 19.) ζη, και ωδυρετο, ὁτι μη τεθνηκε μαλλον, η απεκτεινε. Και ταυτα ὁ θεος οικτειρει, και αυτον κελευει ελθειν εις Ταιναρον, ενθα Τεττιξ τεθαπται, και μειλιξασθαι την του Τελεσικλειου παιδος ψυχην και πραυναι χοαις. δις επεισθη, και της μηνιδος της εκ του θεου εξαντης εγενετο. HERACLIDES vero περι πολιτειων Παριων p. m. 984. (ad calcem *politicorum Ariſtotelis*, *ex edit. Heinſii*, *Lugduni Bat.* 1621. 8*uo*) Αρχιλοχον τον ποιητην Κοραξ ονομα εκτεινε, προς ὁν φασιν ειπειν την Πυθιαν· εξιθι νηου. Τουτον δε ειπειν· αλλα καθαρος ειμι, αναξ. εν χειρων γαρ νομω εκτεινα.

34. τον γουν φονεα) lege του leui, at tamen neceſſaria mutatione. Namque ob compendii, quo vtrumque in codicibus ſcribitur, ſimilitudinem facili negotio id a ſcribis neglectum. του pro ὁν apud poetas ſolemne; v. SEBERI *index in Homerum* p. 508. Etiam ſolutae orationis ſcriptoribus haud inuſitatum. HERODOTVS L. I. c. 12. του και Αρχιλοχος ὁ Παριος, κατα τον αυτον χρονον γενομενος, εν ιαμβω τριμετρω επεμνησθη, *cuius rei meminit*. —

35 νηων) νεως· ναος, αττικως. HESYCH.

36 θεραποντα) θεραποντες· απο του θεραπευειν, δουλοι τε και ὑπηρεται. HESYCH.

ΚΕΦΑ-

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Λεγε δη [1]) μοι και συ τας των αθλητων προσαγορευσεις. αλλ' ουκ ερεις, ότι μη δ' εχεις ειπειν, ει μη τι του μαρτυρος, ὡς ουκ αξιοχρεω, κατεγνωκας· εμφαινειν γαρ εοικας τι τοιουτον, όταν επι τους πολλους τον λογον αγης μαρτυρας, και τον παρα τουτων επαινον προχειριζη· και τοι ουτε νοσων, ευ οιδ', ότι τοις πολλοις αν επιτρεψαις σαυτον, αλλ' ολιγοις δη τισιν εξ ἁπαντων, και τουτων τοις ιατρικωτατοις, ουτ' αν πλεων, ἁπασι τοις συμπλεουσιν, αλλ' ἑνι τω κυβερνητῃ· ηδη δε καπι των σμικροτατων, τεκτονι μεν, τεκταινομενος [2]), ὑποδηματων δε χρηζων [3]), τω σκυτοτομω [4]). πως αν ουν ενθα περι πρωτειων ὁ αγων εστι, σαυτω διδως της κρισεως την εξουσιαν, αφελομενος αυτην των σοφωτερων η κατα σαυτον· παριημι γαρ, το γε νυν ειναι [5]), μεμνησθαι των θεων· ακουσον ουν ὁπως Ευριπιδης [6]) φρονει περι των αθλητων·

Κακων γαρ οντων μυριων καθ' Ἑλλαδα,
Ουδεν κακιον εστιν αθλητων γενους,
Οἱ πρωτον οικειν, ουδε μανθανουσιν ευ,
Ουτ' αν δυναιντο· πως γαρ, ὁστις εστ' ανηρ,
Γναθου τε δουλος [7]), νηδυος θ' ἡττημενος,
Κτησαιτ' αν ολβον [8]) εις ὑπεκτροφην πατρας;
Ουδ' αυ πενεσθαι καξυπηρετειν [9]) τυχαις
Οἱοι τ' [10]). εθη γαρ ουκ εθισθεντες καλα,
Σκληρως μεταλλασσουσιν [11]) εις αμηχανον.

ὁτι δε και των επιτηδευομενων αυτοις ἑκαστον αχρηστον εστιν, ακουε παλιν, ειπερ θελεις, ἁ φησι,

Τις γαρ [12]) παλαισας ευ, τις ωκυπους ανηρ,
Η δισκον αρας, η γναθον πληξας [13]) καλως,
Πολει πατρωα στεφανον [14]) ηρκεσεν λαβων;

ει δε και τουτων ετι λεπτομερεστερον ακουειν εθελεις, ακουε παλιν ἁ φησι [15]),

Ποτερα

Ποτερα μαχουνται πολεμιοις εν χερσιν
Δισκους εχοντες, η δι' ασπιδων ποσι
Θεοντες, εκβαλουσι πολεμιους πατρας;
Ουδεις σιδηρȣ ταυτα μωραινει [16]) πελας [17]).

Ποτερον ȣν Ευριπιδη μεν και των τοιȣτων καταγνωμεν, τοις δε Φιλοσοφοις επιτρεψομεν την κρισιν; αλλα και προς τȣτων ἁπαντων ὡσπερ ἐξ ἑνος στοματος ὡμολογηται, Φαυλον ειναι το επιτηδευμα. ουδε μην ουδε των ιατρων τις επηνεσεν αυτο. πρωτον μεν γαρ Ἱπποκρατȣς ακȣση λεγοντος· διαθεσις [18]) αθλητικη ȣ φυσει, ἑξις [19]) ὑγιεινη κρεισσων. επειτα δε και των αλλων ἁπαντων των μετ' αυτον αριστων ιατρων· ὁλως [20]) μεν ουν επι μαρτυρας ȣκ εβȣλομην κρινεσθαι· ρητορικον γαρ το τοιȣτον μαλλον, η τιμωντος αληθειαν ανδρος. ὁμως δ' επειδη [21]) τινες επι τον των πολλων επαινον καταφευγȣσι, και την παρα τȣτων κενην δοξαν, αφεντες αυτο επιτηδευμα γυμνον των εξωθεν σκοπειν, ηναγκασθην καν τουτοις προχειρισασθαι τους μαρτυρας, ἱν', ὁτι μηδ' ενταυθα πλεον εχȣσι τι, γιγνωσκωσιν. Ὁθεν και το της Φρυνης [22]) ευκαιρον ηδη μοι διηγησασθαι· αὑτη ποτ' εν συμποσιω παιδιας [23]) τοιαυτης γενομενης, ὡς ἑκαστον εν μερει προσταξαι τοις συμποταις ἁ βȣλοιτο, θεασαμενη παρουσας γυναικας αγχȣση [24]) τε και ψιμμυθιω [25]), και φυκει [26]) κεκαλλωπισμενας [27]), εκελευσεν ὑδατος κομισθεντος, αρυσαμενας [28]) ταις χερσι προσενεγκειν ἁπαξ αυτω τω προσωπω, και μετα τȣτο ευθεως απομαξασθαι [29]) σινδονιω, και αυτη πρωτη τȣτ' επραξε. ταις μεν ȣν αλλαις απασαις σπιλȣ [30]) το προσωπον επληρωθη, και ην ὁμοιοτατας ιδειν τοις μορμολυκειοις [31]), αυτη δε καλλιων εφανη. μονη γαρ ην ακαλλωπιστος τε και αυτοφυως [32]) καλη, μηδεμιας πανȣργιας κομμωτικης δεομενη· ὡσπερ ȣν το αληθινον καλλος ακριβως εξεταζεται μονον αυτο καθ' ἑαυτο, των εξω-

εξωθεν [33]) αυτῳ προσιοντων ἁπαντων γυμνωθεν, οὑτω και την αθλητικην επιτηδευσιν εξεταζεσθαι προσηκει μονην, ει τι φαινοιτο εχειν χρησιμόν, η κοινῃ ταις πολεσιν, η ιδιᾳ τοις μεταχειριζομενοις αυτην.

1 λεγε δη) Initio ſtatim diu ſatis haeſi. Interpretatio latina neſcio quo artificio verba, vt ſaepe fit, exprimere omnia videtur, nullum tamen ſanum ſenſum tota comprehenſio exhibet. Ex graecis, vti ſunt, nihil ſani, fateor, ipſe eruere poſſum. Qua de re coniecturas quasdam adferam, quas alii aut probent, aut de integritate lectionis me edoceant neceſſe eſt. Poſt ερεις interpuncto collocato, ὁτι μη δ' in οτι μηδεν muto et poſt μαρτυρος, και inſero. Scribae μηδεν et μηδ' ob ſcribendi compendia inter ſe permutare ſolent, quod nullum, qui in re librorum graecorum critica paullo eſt exercitatior, fugere poteſt. Poſt εχεις omiſſum, προς το ειπειν. Και ὡς idem eſt ac και ὁμως attamen, v. HESYCH. T. II. p. 1601. et SCHOLIAST. *Homeri ad Iliad.* A, 116. αξιοχρεως HESYCHIO eſt αξιοπιστος. προχειριζω, quod perperam apud CHARTERIVM in interpretatione expreſſum eſt, denotat, *omnibus notum facere*, πασι γνωριμον ποιω. SVIDAS. Significatio aut ab eo deducta, quod quis in dicendo narrandoue (προχειρος) facilis eſt, aut ab oratoribus et caduceatoribus, qui orationem exorſuri, aut mandata prolaturi manu porrecta ſilentium flagitant. εμφαινειν· ενδεικνυσθαι, σημαινειν. HESYCH. εμφαινει· σημαινει, δηλοι. SVID. επαινος hoc loco teſtimonium ex facilitate erga aliquem dictum ſignificat. HESYCH. επαινους. — και τας αρχαιρεσιας, id HERODOTVS grammaticus in λεξεων ιαδων συλλογῃ explicat: αρχαιρεσιη. το προς χαριν τοις πολλοις ζῃν. — Nunc totius loci, vt eum ſcribo, interpretationem, aut, ſi mauis, παραφρασιν addo. „Age „nunc tu, quisquis es, qui athletarum ſtudia tanti facis, vt litteras „ipſis poſtponas, narra mihi quoque tam honorificas athletarum com„pellationes, qualem Lycurgi modo adtuli. Sed nihil dices. Nam„que quod proferas non habes, niſi quid forte ex quodam teſte, eoque „tamen nullius fidei cognoueris. Huiusmodi enim aliquid prae te ferre „mihi videris, quum ad multos, quos nemo nouit, teſtes orationem „dirigis, adſenſumque ex pacto factum omnibus declaras. Etſi neque, „quod bene noui, ſi aegrotes, multis iisque imperitis te committas, „ſed paucis ex omnibus, iisque in arte medendi exercitatiſſimis; neque „ſi nauiges, omnibus, qui ſimul nauigant, ſoli vero gubernatori. Quia „vel in minimis rebus" —

2 τεκταινομενος) Id interpretes de ſola aedificatione acceperunt. SVIDAS vero, et cum eo omnes, qui vltra rudimenta ſapiunt, longiſſime ab hac opinione abſunt. Explicat τεκταινομενος per κατασκευαζων ex quo idem HESYCH. Etiam id τεκτονι, quod generatim omnes fabros deſignat, adpoſitum.

3 χρηζων) ενδεομενος, χρειαν εχων. HESYCH.

4 σκυτοτομῳ) σκυτοτομος· λωροτομος, σκύτευς. SVID. et HESYCH. qui addit σκυτορραφος. Coriarium denotat, qui lora, aliaque, quae ex corio fiunt, conficit. Namque ob ſolearum eius temporis vſum, ſutores nondum peculiare artificum genus erat.

5 τους νυν ειναι) κατα τους νυν ειναι τα πραγματα, *quod ad rem praeſentem adtinet, omitto* —

6 Ευριπιδης) Qui ſequuntur verſus, ex Αυτολυκῳ πρωτῳ EVRIPIDIS ſumti, cum aliis ab ATHENAEO ſeruati ſunt δειπνοσοφιστων L. X. c. 2. vnde in ſua fragmenta ſine vlla lectionis diiudicatione, vt ſolet, retulit

IOS.

IOS. BARNESIVS T. II. *Euripidis* p. 459. Euripidei apud ATHENAEVM verſus paullo a noſtris differunt; quam nunc varietatem cum ſua diiudicatione, commentarii CASAVBONI excerptis, meisque obſeruationibus exponam. ATHENAEVS hos verſus ad exagitandam athletarum edacitatem adductos cum aliis XENOPHANIS COLOPHONII elegiacis verſibus comparat, qui eamdem ſententiam referunt.

v. 3. οἱ πρωτον οικειν ουδε μανθανουσιν ευ.

editt. Aldin. et Baſil. μανουσιν. Athenaeus: πρωτα μεν ζην ουτε μανθανουσιν. μανουσιν pro μανθανουσιν eſt error librariis haud inſolens, cuius exemplum iam ſupra VIIII, 15. apud noſtrum in v. επικοινει pro επικοινωνει habuimus. πρωτον οικειν ipſe retineo. Si πρωτον adeſt, non opus eſt, vt μεν adponatur, licet infra ο δ' αυ poſitum. οικειν etiam alias adminiſtrationem rei familiaris ſignificat, vti apud THVCYDIDEM L. III. αμεινον οικουσι τας πολεις, vide plura apud STEPHANVM *in theſauro*. Tota verborum comprehenſio ſatis docet, de rei familiaris conſeruatione eſſe ſermonem. Qua de re Athenaei lectionem, licet ex alia cauſa defendi poſſet (nempe πρωτα, κατα τα πρωτα πραγματα, *qui neque prima vitae bonae praecepta nouere*, poſteaque μεν et infra ου δ' αυ ſuo ordine poſitum), equidem non probo. In eodem verſu ουτε, pro ουδε, quod apud noſtrum eſt, ex Athenaeo reſtituo; namque alteri, quod in verſu ſequenti eſt, reſpondet.

In v. 4. in editt. Aldin. et Baſil. leui errore οταν pro ουτ' αν expreſſum.

7 γναθου δε δουλος) IVNIVS *adag.* 14. *Centur.* 4. *abdominis miniſter.* νηδυος, γαστρος, κοιλιας. HESYCH. ἡττημενος (*ſubiectus, deditus*) apud Galenum, apud Athenaeum vero ἡσσημενος. Prius ego probo. Namque Euripides ſcriptor atticus eſt.

8 κτησαιτ' αν ολβον) CHARTERIVS οβολον. Aldin. et Baſil. vti etiam Athenaeus ολβον. Recte. Forſan ſcriba quidam inuerſis litteris, vti ſunt ſtupidi, οβλον poſuit, ex quo alter οβολον fecit, aut etiam Charterius id in codice quodam inuentum ſic reſcripſit. Nec diſpliceret οβολον, niſi metrum reclamaret. Qua de re lego ολβον, ſuoque iure in textum repoſui.

Athenaei codices omnes in hemiſtichio poſteriori habent εις ὑπερβαλλειν πατρος. Sed iam CASAVBONVS improbat ſenſumque, *ad alendam neceſſario tempore patriam, aut ſaltem, familiam*, multo elegantiorem iudicat. Cui ego libenter adſentior. πατρας HESYCH. (nam pro πατριε T. II. p. 893. πατρας ex hoc Euripidis loco legere malim) per φυλης, πατριδος explicat.

9 αξυνηρετειν) Athenaeus habet και ξυνηρετειν, quod, quid ſibi velit, ipſe neſcio. Illud pro και αξυνηρετειν poſitum eſt, de quo vide STEPHANVM *in theſauro* vbi ex BASILIO habetur locus αξυνηρετουμενω τῳ κτισαντι. Hoc loco denotat *inſeruire temporibus* (τυχαις).

10 οἱοι τ') id vocabulum, quod a principio v. 8. eſſe debebat, omittitur in editt. Aldin. et Baſil. Interpunctum poſt vocabulum ponendum perperam poſt τυχαις collocauit CHARTERIVS. Ceterum graeciſmus ſatis notus, *poſſunt*. εθιζειν HESYCH. interpretatur εθος ποιειν. εθισθεντες τα εθη intellige πρoς. Addit LVCIANVS in Anach. προς τους πονους τα σωματα εθιζοντες.

11 μεταλλασσουσιν εις αμηχανον) Athenaeus: διαλλασσουσιν εις τ' αμηχανα, quod probat CASAVBONVS et interpretatur: *in rebus dubiis aegre poſſunt ſibi conſulere.* Liceat vero mihi longe aliter ſentire, vti mihi tota verborum comprehenſio ſuadere videtur. μεταλλαττειν et διαλλαττειν εις τινα τοπον eſt idem ac *tranſire*; nempe ἑαυτον ſupplendum. Vtrum vero hoc loco ab Euripide ſcriptum ſit, ipſe coniectura adſequi non poſſum, niſi quod putem, ſi probauero, αμηχανον Euripidis veram eſſe

lectionem, idem etiam de *μεταλλασσουσιν* valere poſſe. Iam quum HESYCHIVS, qui omnia in Euripide paullo difficiliora explicare ſolet, *αμηχανον* ita exponat, vt huic loco interpretatio eius reſpondeat, veri ſimilitudo, quanta in re tam dubia eſſe poteſt, adeſſe mihi videtur, vt hoc ab Euripide profectum putem. *αμηχανον* enim praeter alia ipſi eſt *ωδεις*. Ita igitur hunc locum conuerto: *ſummis ſuis incommodis ad paupertatem accedunt.*

12 *τις γαρ*) Sex verſibus, quos Athenaeus habet, omiſſis Galenus pergit. *τις γαρ* et paullo poſt *τις ωκυπους* apud Galenum, apud Athenaeum vero in vtroque *τι* legitur. Recte. Namque eſt *φρασις ελλειπτικη, κατα τι πραγμα ηρκεσε τη πολει; quondam in negotio ſufficiens fuit vrbi* (ſatisfecit, ſatis ex ipſo auxilii fuit vrbi) *huiuſmodi vir, etſi ſuum negotium ita perfecerit, vt coronas inde reportaret?* qua de re HESYCH. *ηρκεσεν* per *εβοηθησε* explicat. Adde eumdem in vocab. *αρκει* et SCHOLIAST. *Homeri ad Iliad.* O, 529. vt alios taceam. — *Τις* vero Galeni etiam bene defendi poteſt: *quis enim vmquam* — ?

13 *γναθον πληξας*) de ceteris, quorum hic mentionem facit, ludis ſupra C. VIIII, 19. quaedam adtuli, iſtud vero eſt *πυγμης* (*pugilatus*) proprium. Pugnis enim in hoc ludo primum certabant, deinde ceſtus, lora ex corio bubulo, quibus plumbum, aes, vel etiam ferrum inerat, brachiis alligatos adhibuere. Ars maxima in eo poſita erat, vt aduerſarii ictum flexione corporis alter vitaret, alterius vero faciem ferire quiſque conaretur. Plura vide apud LAMBERTVM BOSIVM *in antiquit. gr.* P. I. c. 20.

14 *στεφανον*) Id haud parum mihi ſuſpectum eſt. Namque primum metrum prorſus laeditur, deinde in ſingulis, quae recenſet, Certaminibus coronas ſingulas, non vero vnam pro omnibus ſimul, victores accipiebant. Qua de re legendum eſſe cenſeo *στεφαν'* pro *στεφανα*. Id quod etiam ob *κακοφωνιαν*, quam antea obſeruare mihi videbar, neceſſarium videtur.

15 *ά φησι*) Euripidis, qui hoc loco habentur, verſus vitioſe apud Athenaeum pariter ac Galenum leguntur.

v. 1. Galenus *πολεμιοις*, infra c. XIII. quum eoſdem repetit, *πολεμιοισιν*, et ſic apud Athenaeum.

v. 2. *δι' ασπιδων ποσι*, infra *δι' ασπιδων χερσιν*, error ob exitum antecedentis verſus (*χερσιν*) manifeſtus: idem tamen Athenaeus.

v. 3. *θεοντες*, infra *θεινοντες*, quod habet etiam Athenaeus. Quid de miro hoc in vitiis conſenſu dicam, non habeo. Iraſcor haud parum CASAVBONO, qui de hac varietate ne verbum quidem dixit, a quo tamen plurimum mihi auxilium exſpectabam. Si tamen ipſe coniecturam adferre debeam, qua hoc *φαινομενον* explicare poſſit, id, quod puto, edicam, ſperans alios, qui me clarius vident, huic rei lucem adlaturos. Nempe Athenaeum puto et Galenum ex eodem codice Euripidis, ſaltem hic ex illius *αντιγραφῳ* hosce verſus laudaſſe, quippe qui ſub idem fere tempus vixere; Galenum vero ex ſuo ingenio, quum primum laudaret, quae ei vitioſa videbantur, emendaſſe; quum iterum laudaret, vti ſcripta erant, exſcripſiſſe. Nam, ſi ex memoria (quod quidem in laudandis poetarum locis apud veteres haud parum in vſu fuiſſe notiſſimum eſt), locum vterque retuliſſet, in vitiis iiſdem certe non conuenirent. Sed haec non niſi coniectura. — *ασπιδων* quaeuis arma deſignare poteſt. HESYCH. *ασπιδα· σκευταριον, η οπλον. Θεοντες. τρεχοντες. Θεινοντες. τρεχοντες* (ſic etiam SVIDAS). *Θεινει. τρεχει. δι' ασπιδος πεδιοιο* (quae gloſſa mutila ad nos peruenit, in fine) *λεγειν κτεινοντες*. quod ego ita interpretor, vt duae gloſſae, altera a principio mutila, iunctae ſint, addendumque forſan: *δι' ασπιδων ποσι θεινοντες· ορα ει λεγειν δει κτεινοντες*, (*γραφειν* debebat eſſe; ſed exempla adſunt, vbi in eadem critica ſignifi-

catione

catione λεγειν inuenitur), ad hunc noſtrum, ni fallor, locum. Sic, ſi gloſſas modo a me adlatas ſecum comparo, HESYCH. iam de noſtro hoc loco deſperaſſe mihi videtur.

Ceterum δι' οπλων ποσι θεοντες, meo quidem iudicio, eſſet, *per media arma pedibus currentes* — μωρανιας dictum. Quid vero interpres Charterianus ſibi cum ſuo *clypeis fulti* velit, ipſe non perſpicio.

16 μωραινει ταυτα:) adde κατα *nemo mente adeo deſtitutus eſt, vt ſi beſtiis adſit, contra ferrum cum athletarum arte pugnet.* μωραινει· αφραινει, παρακοπτει, μαινεται. HESYCH.

17 πελας) Ex verſu apud Athenaeum ſequenti adde εας. Sed id ſuo iure omittere poterat Galenus, quum ελλειπτικη haec dictio ὁ πλησιον, ὁ πελας, ſc. ων, ſatis nota eſt. Qua de re notandus CHARTERIVS, qui in σφαλματων τυπογραφικων indice ad T. II. exitum στας addi iubet. —

Sed haec de noſtro EVRIPIDIS loco ſufficiant, quem ipſe totum ſanare non poſſum. Accedant alii, qui in re critica me ſunt exercitatiores, reſtituant hunc locum, quem ego derelinquo.

18 διαθεσις) διαθεσις· σχημα HESYCH. habitus et adfectio corporis; plura vide apud IO. GORRAEVM *definit. medicarum* p. 103. (*Francof.* 1578. *Fol.*) et FOESIVM in *oeconomia Hippocratis* h. v. et ipſum Galenum ad hunc locum infra c. XI.

19 ἑξις) Galeno eſt διαθεσις μονιμος και δυσαλλοιωτος (infra c. XI.) *diſpoſitio ſtabilis et firma*, eique opponitur διαθεσις et σχεσις, *adfectio, quae facile mutatur.* v. GORR. et FOES. h. v. Locus, quem ex HIPPOCRATE laudat, eſt in libro περι τροφης p. 111. (*edit. Foeſ.*) l. 25. Galenus eumdem explicat *in libro ad Thraſybulum* p. 297. paulloque aliter legit, et in libro περι ευεξιας, p. 249.

20 ὁλος) Ipſe hoc loco ὁλως legere malim. Me quidem non fugit, poſſe *aduerbium* ad perſonam dicentis adcommodari et *adiectiuo* exprimi. Sed hoc ordine vocabula tunc ſane a Galeno diſpoſita non fuiſſent.

21 ὁμως δ' επειδη) Totus hic locus neſcio quo fato turpiſſime in latinam linguam conuerſus apud CHARTERIVM habetur. Vitia aperta adeo ſunt et manifeſta, vt ſingula perſequi mihi neceſſarium non eſſe videatur. Qua de re nihil niſi nouam huius loci interpretationem addam: „attamen, quoniam nonnulli ad multorum adſenſum atque inanem ex hoc *natam* gloriam confugiunt, ipſum *athletarum* exercitium „*aliis* ſpectandum relicturi: in horum gratiam ipſe quoque teſtes adducere cogor, vt *deinde*, ſe neque ea in re *me* magis valere diſcant.„ τα εξωθεν, a quibus nudatam athleticam artem iſti ſpectare nolunt, a Galeno in fine huius capitis ita explicantur, vt fucus adſcititiique colores a vanis laudatoribus petiti intelligi debeant. ρητορικον, quod paullo ſupra eſt, ex ea της ρητορικης τεχνης epocha explicandum, in qua vniverſa ars, ob Sophiſtarum εις τα κενοδοξα pruritum et doloſam argumentandi conſuetudinem, male audiebat.

22 Φρυνης) Phryne meretrix apud veteres ſatis nota. ATHENAEVS L. XIII. c. 7. p. 591. duas eius nominis fuiſſe prodit, alteram Σηστον (δια το αποσηθειν και αποδυειν τους συνοντας αυτη) quod eos, qui cum ipſa viuere ſolerent, fortunis exueret et tamquam cribro excuteret; alteram Theſpicam, quae vitae ſuae genere a ſumma paupertate ad pergrandes pecunias perueniſſet. Haec Theſpica ſe muros Thebanorum ſuo aere refecturam pollicita eſt, ſi haec deinde verba illis inſcriberentur: Αλεξανδρος μεν κατεσκαψεν, ανεστησε δε Φρυνη, ἡ ἑταιρα, *Alexandrum quidem diſieciſſe, refeciſſe vero Phrynen, meretricem.* Quod vero Thebani, id, quod honeſtum, magis quam Romani, (quis enim Florae αποδυσιν ignorat?) ſpectantes, noluere. Qua de re PROPERTIVS L. II. El. V. v. 5. ſq.

 Nec,

*Nec, quas deletas potuit componere Thebas*
*Phryne, tam multis facta beata viris.*

Forma fuiſſe praeſtantiſſima illud ſatis docet, quod ab ATHENAEO L. XIIII. et QVINCTILIANO L. II, 15. relatum legimus. Eſſe in capitis iudicium ob plurima grauiſſimaque crimina adductam. Qua de re quum opinio eſſet, iudices eam condemnaturos eſſe, Hyperidem oratorem, qui eam defenderet, in illorum conſpectu conſtitutae tunicas a pectore abſcidiſſe, vt nudas eius papillas nudumque pectus adſpicerent, tantumque hoc facto ſuaque oratione iudicum miſericordiam commouiſſe, in primis quum eam tamquam Veneris ſacerdotem oleo perfunderet, vt iudices, neſcio qua religione perterriti, eam condemnare auſi non eſſent. — En mores, ſuperſtitionem et licentiam illius aetatis! Longe aliter maiores noſtri, de quibus TACITVS *de moribus Germanorum* C. XVIIII. *Pauciſſima in tam numeroſa gente adulteria, quorum poena praeſens et maritis permiſſa. Acciſis crinibus nudatam coram propinquis expellit domo maritus ac per omnem vicum verbere agit. Publicatae enim pudicitiae nulla venia. Non forma, non aetate, non opibus maritum inuenit. Nemo enim illic vitia ridet, nec corrumpere et corrumpi ſaeculum vocatur.*

23 παιδιας) Hic ludus idem cum illo mihi eſſe videtur, quam HESYCH. κελευμα vocat. κελευματα· παιδιας ειδος. MEVRSIVS *in libro de ludis graecorum* T. VII. *Theſ. Gronou.* p. 964. recenſet quidem inter ſuos ludos, ſed nihil niſi HESYCHII locum habet. Prope etiam ad illum βασιλινδα accedit, cuius p. 952. mentionem facit. POLLVX L. VIIII. c. 7. βασιλινδα μεν ουν εστιν, όταν διακληρωθεντες, ὁ μεν βασιλευς προσταττῃ το πρακτεον· ὁ δε ὑπηρετης ειναι λαχων, πανταχοθεν απεικονῃ.

24 αγχουσῃ) *Anchuſa.* SCHOLIASTES *Ariſtophanis Lyſiſtr.* v. 46. ἡ αγχουσα, ειδος βοτανης, ἡς ἡ ῥιζα ερυθρα. ῃ ερυθαινουσι τα προσωπα αἱ γυναικες. Plura vide apud HESYCH. interpretes hoc vocabulo et GORRAEVM l. l.

25 ψιμμυθιῳ) *ceruſſa.* Eſt medicamentum metallicum ex plumbo acris aceti vapore reſoluto. Sunt verba IO. GORRAEI *defin. medicor.* p. m. 517. vbi vide plura. SVIDAS: ψιμμυθιον· χρωμα ἑταιρικον.

26 φυκει) *fuco.* Namque latinum ab eo deſcendit. SVIDAS: φυκος. ῥιζιον τας οψεις αἱ γυναικες χριουσι. POLLVX L. V, 102. (*ed. Hemſterhuſ. Amſtel.* 1706. *Fol.*) φυκει πυρραινει, ψιμμυθιῳ λευκαινει, *fuco rubram, ceruſſa albam* (faciem) *reddit.* Ceterum ad hunc locum vide EZ. SPANHEMIVM *in diſſertat. de vſu et praeſtantia numiſmatum antiquorum* T. I. p. m. 322. qui haec vlterius perſequitur.

27 κεκαλλωπισμενας) HESYCH. καλλωπιζεσθαι· κοσμεισθαι, nempe καλας τας οψεις ποιειν.

28 αρυσαμενας) SVID. et HESYCH. αρυσαμενοι. αντλησας. Hoc loco interpres Charterianus quaedam neglexit; ſic enim graeca conuertere debuiſſet: *aquam adferri et, quam manu hauſerat quaeque, ſimul faciei infundi, poſteaque ſtatim linteo abſtergi iuſſit.*

29 αποματταομενη) αποματτων· αντι του αποψων και λυμαινομενος, *abſtergens mundamque faciens.* HARPOCRATION. quod et SVIDAS ex parte exſcripſit.

30 σπιλου) σπιλος· μιασμος, ῥυπος, *macula, ſordes.* SVID.

31 μορμολυκειοις) SCHOLIASTES *Ariſtophanis ad Pacem*: μορμολυκεια (vel etiam μορμολυκια)· οὑτως δε ελεγον το εκφοβητρον· και τα προσωπεια τα αισχρα, μορμολυκεια, αφ' οὑ τραγικα και κωμικα, omnia nempe ſic vocari, per quae terror infertur; et in primis in comoediis tragoediiſque perſonas (*laruas*) deformes, quaſi μορφας λυκου. Qui plura ſcire voluerit, adeat HEMSTERHVSIVM *ad Pollucem* p. 1353. et SVID. h. v.

32 αυτο-

32 αυτοφυως) ex ſola natura profectum SVID. αυτοφυεστατον μη επιπλαστον εχουσαν καλλος. κομμωτικης πανουργιας v. ſupra c. III, 2.

33 των εξωθεν) Conuerte potius: *fuco et rebus externis, quae ad eam acceſſere, omnibus nudata* v. quae ſupra not. 21. dixi. κεινη denique apud CHARTERIVM ſcribitur; melius κοινη, vti reliquae editiones.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Αγαθων ουν των εν τη Φυσει, των μεν περι ψυχην, των δε περι σωμα, των δ' εκτος, και παρα ταυτα ουδενος αλλου γενους αγαθων επινουμενου, ἐπι μεν των ψυχικων αγαθων ουδ' οναρ [1]) ποτε μετειληΦασιν οἱ αθλουντες, ευδηλον παντι· την αρχην γαρ, ουδ' ει ψυχην εχουσι γιγνωσκουσι, τοσουτου αποδεουσι του λογικην αυτην επιστασθαι. Σαρκων [2]) γαρ αει και αἱματος αθροιζοντες πληθος, ὡς εν βορβορω [3]) πολλω την ψυχην ἑαυτων εχουσιν κατεσβεσμενην, ουδεν ακριβες νοησαι δυναμενην, αλλ' ανουν, ὁμοιως τοις αλογοις ζωοις· ισως δ' αμΦισβητησειαν [4]), ὡς των περι το σωμα τινος αγαθων επηβολοι [5]). ποτερον ουν της τιμιωτατης ὑγειας αμΦισβητησουσιν; αλλ' ουδενας αλλους αν ἑυροις εν σΦαλερωτερα [6]) διαθεσει σωματος, ειπερ Ἱπποκρατει δει πιστευειν, ειποντι, την και επ' ακρον ευεξιαν [7]) σΦαλεραν ὑπαρχειν, ἡν μεταδιωκουσιν οὑτοι· και δη και ὁτι ασκησις [8]) μεν ὑγιειης [9]), ακοριη τροΦης [10]), αοκνιη πονων [11]), Ἱπποκρατει καλως ειρημενον, επαινειται προς ἁπαντων· οἱ δε τουναντιον επιτηδευουσιν, ὑπερπονουντες [12]) τε και ὑπερπιπλαμενοι, και ὁλως τον του παλαιου [13]) λογον, ὡς κορυβαντιωντες [14]), κατεγνωκοτες· ὁ μεν γαρ ὑγιεινην διαιταν [15]) ὑποτιθεμενος [16]) ελεγε· πονοι [17]), σιτα, ποτα, ὑπνοι, αΦροδισια, παντα μετρια. οἱ δε τα γυμνασια [18]) παρα του προσηκοντος ἑκαστης ἡμερας διαπονουσι, τροΦας τε προσΦερονται συν αναγκη πολλακις, αχρι μεσων νυκτων εκτεινοντες την εδωδην· ὡς προσηκοντως αν τινα επ' αυτων ειπειν.

Ἄλλοι μὲν ῥα[19]) θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ[20])
Εὗδον[21]) παννύχιοι[22]) μαλακῷ δεδμημένοι[23]) ὕπνῳ,
Ἀλλ᾽ οὐκ ἀθλητὰς κακοδαίμονας ὕπνος ἐμάρπτεν[24]).

ἀνάλογον τοίνυν τούτοις καὶ ἡ τῶν ὕπνων αὐτοῖς ἔχει συμμετρία. ἡνίκα γὰρ οἱ κατὰ φύσιν βιοῦντες ἀπὸ τῶν ἔργων ἥκουσιν[25]), ἐδεσμάτων[26]) δεόμενοι, τηνικαῦθ᾽ οὗτοι διανίστανται τῶν ὕπνων, ὥστε ἐοικέναι τὸν βίον αὐτῶν, ὑῶν διαγωγῇ[27]). πλήν γ᾽ ὅσον οἱ μὲν ὕες οὐχ ὑπερπονοῦσιν, οὐδὲ πρὸς ἀνάγκην ἐσθίουσιν, οἱ δέ, καὶ ταῦτα πάσχουσι[28]), καὶ ῥοδοδάφναις[29]) ἐνίοτε τὰ νῶτα διακναίονται[30]). ὁ μὲν οὖν παλαιὸς Ἱπποκράτης, πρὸς οἷς εἶπεν ἔμπροσθεν, ἔτι καὶ ταῦτά φησι· τὸ κατὰ πολὺ[31]) καὶ ἐξαπίνης πληροῦν, ἢ κενοῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. πᾶν γάρ, φησι, τὸ πολὺ, τῇ φύσει πολέμιον. οἱ δ᾽ οὔτε τούτων ἐπαΐουσιν[32]), οὔτε τῶν ἄλλων, ὅσα καλῶς εἰπόντος ἐκείνου παραβαίνουσιν, ἀλλὰ πάντ᾽ ἐξ ὑπεναντίου τοῖς ὑγιεινοῖς παραγγέλμασιν ἐπιτηδεύουσι· καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἂν ἔγωγε φαίην ἄσκησιν, οὐχ ὑγιείας, ἀλλὰ νόσου[33]) μᾶλλον εἶναι τὸ ἐπιτήδευμα. τοῦτο δ᾽, οἶμαι, καὶ αὐτὸν τὸν Ἱπποκράτην φρονεῖν, ἐπειδὰν λέγῃ· διάθεσις ἀθλητικὴ οὐ φύσει, ἕξις ὑγιεινὴ κρείσσων· οὐ γὰρ μόνον τοῦ κατὰ φύσιν ἐστερῆσθαι τὸ ἐπιτήδευμα, δι᾽ ὧν εἶπεν ἐδήλωσεν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἕξιν ὠνόμασε τὴν διάθεσιν αὐτῶν, ἀφαιρούμενος καὶ τῆς προσηγορίας αὐτούς, ᾗ προσαγορεύουσιν ἅπαντες οἱ παλαιοί, τοὺς ὄντως ὑγιαίνοντας· ἡ μὲν γὰρ ἕξις, ἔμμονός τις ἐστὶ καὶ δυσαλλοίωτος[34]) διάθεσις· ἡ δὲ τῶν ἀθλητῶν ἐπ᾽ ἄκρον εὐεξία, σφαλερά τε καὶ εὐμετάπτωτος, οὔτε γὰρ πρόσθεσιν ἔτι διὰ τὴν ἀκρότητα χωρεῖ καὶ τῷ μὴ δύνασθαι μένειν ἐπὶ τ᾽ αὐτοῦ, μὴ δ᾽ ἀτρεμεῖν[35]), λοιπὴν ἔχει τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁδόν· οὕτως μὲν ἀθλοῦσιν αὐτοῖς διάκειται τὸ σῶμα· καταλύσασι[36]) δὲ πολὺ δή τι χεῖρον· ἔνιοι μὲν γὰρ μετ᾽ ὀλίγον ἀπο-

θνήσκου-

θνήσκεσιν, ἔνιοι δ' επι πλεον ἥκεσιν ἡλικιας, αλλ' εδε αυτοι γηρωσιν· εδε καν εφικωνται ποτε εις τουτο, των Ὁμηρικων ουδεν απολειπονται [37]) λιτων [38]),

Χωλοι τε, ρυσοι [39]) τε, παραβλωπες [40]) τ' οφθαλμω [41]), αποστερεμενοι·

Ὡς γαρ τα διασεισθεντα των τοιχων απο μηχανηματων ἑτοιμως ὑπο της τυχεσης διαλυεταί βλαβης, ουτε σεισμον, ουτ' αλλην τινα βραχυτεραν δυναμενα φερειν περιστασιν [42])· ούτω και τα των αθλητων σώματα, σαθρα καί ασθενη ταις κατα την επιτηδευσιν γεγονοτα πληγαις, ἑτοιμα προς το πασχειν εστιν επι ταις τυχεσαις προφασεσιν [43]). οἱ μεν γαρ οφθαλμοι περιωρυγμενοι πολλακις, ὁθ' ἡ δυναμις εκ ετι αντεχει, πληρενται ρευματων [44]). οἱ δ' οδοντες, ατε διασεσεισμενοι πολλακις, επιλειπεσης εν τω χρονω της δυναμεως αυτους, ἑτοιμως εκπιπτουσι· τα δε λυγισθεντα [45]) των αρθρων, ασθενη προς πασαν την εξωθεν βιαν γινεταί, και παν ρηγμα [46]) και σπασμα ραδιως κινειται. σωματικης μεν εν ὑγιειας ἑνεκα, φανερον ὡς ουδεν αλλο γενος αθλιωτερον εστι των αθλητων, ὡστ' εικοτως [47]) αν τις ειποι ευφυως ονομαζεσθαι [48]), των αθλητων προσαγορευθεντων, ἡ απο του αθλητου την προσηγοριαν των αθλιων εσχηκοτων [49]), ἡ κοινως αμφοτερων, καθαπερ απο πηγης [50]) μιας, της αθλιοτητος ωνομασμενων.

1 ουδ' οναρ) Secundum grammaticam ουδε κατ' οναρ. Id vero graece non dici docet SVIDAS: κατ' οναρ ου χρη λεγειν. βαρβαρον γαρ παντελως. αλλα, οναρ, και κατα τους ὑπνους, και εν ὑπνοις. Qua de re etiam οναρ· καθ' ὑπνους et HESYCH. ὀναρ· καθ' ὑπνον φαντασια (lege φαντασια) explicant. Nihilo tamen ſecius in N. T. inuenitur apud Matth. I, 20. II, 12. 13. et alibi ſaepius.

2 σαρκων) Id ad athletarum edacitatem ſpectare videtur, quam ATHENAEVS L. X. c. 2. exagitat, qua vero illi robur ſibi et vires parari putabant.

3 βορβορω) HESYCH. βορβορος· οχετος δυσωδης, mali odoris rimus.

4 αμφισβητησειαν) αμφισβητειν· μη συμφωνειν, αλλ' διον χωρις βαινειν, και αμφιβαλλειν. SVID.

5 επηβολοι) HESYCH. επηβολος· — δεσποτης. μετοχος. — βαλλειν γαρ το επιτυγχανειν. Sic infra c. XIII. in fine: τινες αν ετι των αλλων επηβολοι γενηθειεν αγαθων, cuius igitur aliorum bonorum participes fieri poſſent?

6 σφαλερωτερα) HESYCH. σφαλερον. επικινδυνον, αβεβαιον.

7 ευεξιαν) Galenus hanc *in libro ad Thraſybulum* την ευ εχουσαν ἑξιν eſſe dicit. Ea vero duplex eſt, altera ευεξια κατα φυσιν, quae et ſimpliciter dicitur ευεξια, altera vero ευεξια ου φυσει και αθλητικη, quam vbique exagitant HIPPOCRATES et GALENVS; videatur FOESIVS in oeconomia Hippocratis p. m. 247. Locus HIPPOCRATIS, quem hic laudat, eſt *Aphoriſm.* L. I, 3. p. 28. (*edit. Heurnii Hagaecom.* 1664. 12*mo*) εν τοισι γυμναστικοισιν αἱ ἐπ' ακρον ευεξιαι σφαλεραι, ην εν τῳ εσχατῳ εωσιν (haec verba ipſe gloſſema eſſe et interpretationem του επ' ακρον a recentiori manu adpoſitam arbitror), ου γαρ δυνανται μενειν εν τῳ αυτεῳ, ουδε ατρεμεειν. Cauſas huius periculi HEVRNIVS ad hunc locum varias recenſet, quem videat, qui ea in re edoceri cupit.

8 ασκησις) Ad hunc HIPPOCRATIS locum HESYCH., puto, ασκησις. επιμελεια.

9 ὑγιεινης) ὑγιεια et ὑγιεινη facile inter ſe commutantur. Namque apud HIPPOCRATEM legitur ὑγειης; ſic etiam in ETYMOLOGICO M. ad hunc locum, quod infra vide. Galenus ex memoria petitum adpoſuiſſe videtur. Quod ipſi eo facilius accidere poterat, quia atticis ſcriptoribus, qualis eſt Galenus, id familiare eſſe didici ex ETYMOLOGICO M. in v. ὑγιης. — ὡσπερ δε παρα το ευσεβης, ευσεβεια, ὁυτω και παρα το ὑγιης, γινεται ὑγιεια, και κρασει, ὑγεια. δι δε Αθηναιοι — φυλαττουσι την γραφην, ὑγιεια.

10 ακορια τροφης) cibis non vsque ad ſatietatem vti, ita quidem, vt ſi comedere deſinas, ſemper aliquid deſiderii ciborum reſtet. Vnde FOESIVS ad h. l. corrigi poteſt.

11 αοκνιη πονων) indefeſſum laboris ſtudium. Notetur POLLVX, qui id vocabulum inter ea refert, quorum vſum vetat, L. III, 120. ἡ δε φιλοπονια, ευτελης, ὡσπερ και ἡ αοκνια. Attamen ipſe L. V, 125. inter probatiſſima recenſet. Eſt ſane probum, licet non ad HOMERI aetatem aſcendat. Pari iure ETYMOLOGICVM M. reprehendendum, quod in voc. πονος locum HIPPOCRATIS praue explicat. πονος. παρα το πενω, το ενεργω, και καμνω. σημαινει δε το γυμνασιον, (nempe athleticam in gymnaſiis exercitationem, cf. infra *not.* 18.), ὡς παρα Ἱπποκρατει ασκησις ὑγειης, ακορια τροφης, αοκνια πονων, quum tamen HIPPOCRATES athleticam corporis exercitationem vbique improbet, et hoc loco non niſi eos labores iubere videatur, qui ad vitae vſum et artes pertinent. Sed ſi quis velit vocabulum γυμνασιον in hoc ETYMOLOGICI M. loco ita explicare, vt ſit corporis exercitatio quaeuis, quae ſignificatio etiam apud HIPPOCRATEM et GALENVM occurrit, ipſe non repugno. — Perperam παντων pro πονων legitur in editt. Aldin. et Baſil. Ceterum hic locus apud HIPPOCRATEM habetur *L. VI. Epidemic. ſect.* 4. *aphor.* 20. ad quem videatur GALENVS et PALLADIVS.

12 ὑπερπονουντες) et ὑπερπιπλαμενοι ſua compoſitione facile intelliguntur. Vtrumque transgreſſos moderationis fines; hoc, in ſumendis cibis, illud, in ſuſcipiendo labore, denotat. Nec verba de iis feciſſem, niſi Lexicographi ὑπερπιπλημι ignorarent, pro quo poetικωτερον ὑπερπιμπλημι habent.

13 παλαιου) nempe HIPPOCRATIS, vti paullo infra ὁ παλαιος Ἱπποκρατης, cuius ſcripta omnium medicorum antiquiſſima ſunt. Parum tamen abeſt, quin Galenum hoc loco duplicem verborum ſenſum voluiſſe ſtatuam. του παλαιου, *Hippocratis nempe, quem illi, vt παλαιον, parui faciunt.* Poſteriorem huius vocabuli ſignificationem prodit HESYCH. παλαιος. ὁ ταις φρεσιν εξεφθαρμενος ηδη, αφρων, ὁ και ηλιθιος. Gallis, *vn bon homme, vn bon vieillard.*

14 κορυβαντιωντες) Sacerdotes, a Corybante, Iaſonis ſeu Iaſionis vel Iaſii et Cybeles, filio ita dicti, qui matri deorum ſacra faciebant.

Horum

Hominis proprium erat, caput ſemper rotare, ſaltare et inſaniant prae ſe ferre. Iouem ſtrepitu armorum ſuorum ſeruaſſe refert CALLIMACHVS *Hymn. in Iouem* I. quum hac re efficerent, vt vagitus illius audiri non poſſet. SVIDι κορυβαντες· ενιοι τους κουρητας και κορυβαντας τους αυτους υπειληφασιν· ησαν δε Διος τροφεις ουτοι και φυλακες. τινες δε αυτους δεκα φασιν, αλλοι εννεα. Ab his deinde omnes, qui inſani erant, aut videbantur, κορυβαντιωντες dicti. SVID. κορυβαντιᾳ· μαινεται, ηχει, η ορχειται η δαιμονιᾳ κορυβαντιων. ενθουσιων, μαινομενος. TIMAEVS *in gloſſis Platon.* κορυβαντιαν. παρεμμαινεσθαι και ενθουσιαστικως κινεισθαι. Plura vide apud LANGBAENIVM *ad Longinum* ſect. 38. p. 209. *edit. Toll.* et SPANHEMIVM *ad Callimachum hymn. in Iou.* T. II. p. 21. ſeqq.

15 διαιταν) vitae ratio et inſtitutum. GALENI *Commentar.* 3. in Lib. III. *epidem.* p. 420. λεγω δε διαιταν ου την εν τοις εσθιομενοις τε και πινομενοις μονον, αλλα και πασι τοις αλλοις, οιον αργιαις, γυμνασιοις, λουτροις, αφροδισιοις, υπνοις, αγρυπνιαις, απασι τε τοις ὁπωσουν γινομενοις κατα τα των ανθρωπων σωματα. Plura vide de hoc vocabulo apud FOESIVM *in oeconom. Hippocr.*

16 υποτιθεμενος) HESYCH. υποτιθεται. συμβουλευει.

17 πονοι —) πονος hoc loco nihil aliud eſt quam κινησις. De reliquis huius vocabuli apud medicos in primis ſignificationibus vide FOESIVM in libro ſaepius laudato. Addo PHOCYLIDIS diſtichon, quod eadem vitae praecepta refert, v. 64.

Μετρῳ μεν φαγεειν, πιειν και μυθολογευειν.
Παντων μετρον αριστον, ὑπερβασιη δ' αλεγεινη.

Ceterum HIPPOCRATIS locus eſt *Epidemicorum* VI. *Aphor.* 5. *ſect.* 6.

18 γυμνασια) hoc loco athleticae exercitationes. Saepius alias apud medicorum vtrumque principem pro quauis exercitatione corporis ſumitur. v. GALEN. ad L. VI. *epidemic. Aphor.* 5. *ſect.* 1. cf. ſupra *not.* 11.

19 αλλοι μεν ρα) Sunt verſus HOMERI *Iliad.* Ω, 677. niſi quod verſum tertium paullo ad illudendos athletas immutauit Galenus, qui apud Homerum ſic habetur:

Αλλ' ουχ Ἑρμειην εριουνιον ὑπνος εμαρπτεν.

Αλλοι μεν ρα θεοι τε και ανερες ἱπποκορυσται Ευδον παννυχιοι etiam *Iliad.* B, 1, vti ſolemne HOMERO, habetur. Ibi SCHOLIASTES: αλλοι μεν ρα, οἱ μεν δη.

20 ἱπποκορυσται) SCHOL. εφ' ἱππων ὁπλιζομενοι, η ἱππους κορυσσοντες, τουτ' εστι, πολεμικοι, η αφ' ἱππων μαχομενοι. HESYCH. εν ταις περικεφαλαιαις τριχας ἱππων εχοντες (quae interpretatio mihi quidem videtur optima), ἱππομαχοι.

21 ευδον) εκαθευδον, εκοιμωντο. SCHOL.

22 παννυχιοι) δι' ὁλης της νυκτος. SCHOL. *Ad Iliad.* K, 2. vero, vbi verſus hic totus etiam habetur, idem: νυν το παννυχιοι ου σημαινει το δι' ὁλης νυκτος, αλλα, το πλειστον μερος της νυκτος.

23 μαλακῳ δεδμημενοι) προσηκει, ηδει ὑπνῳ κατεχομενοι. SCHOLIASTES ad *Iliad.* K, 2.

24 εμαρπτεν) κατελαβε. SCHOL. *ad Iliad.* Φ, 489. συνελαμβανε ad Ξ, 346.

25 ἑκουσιν) in edit. Aldin. et Baſil. εχουσιν. κ et χ inter ſe facile permutantur, et quum vnum vitium commiſſum erat, alterum E pro H per ſe ſequebatur.

26 εδεσματων) εδεσμα· τροφη. ETYMOLOG. M. Elegans eſt meridiei deſcriptio, quando ſcilicet ii, qui naturam in vita ducem ſequuntur, a labore matutino redeuntes prandent.

27 διαγωγη) hoc loco pro διαιτῃ *vitae ratione* ſumitur. Sic HESYCH. διαιταν per διαγωγην, τροφας explicat. Ipſe GALENVS alias βιον

ſiue ... addit, vti in libro περι κρισιμων ἡμερων apud CHARTERIVM T. II. p. 323. E.

28 πασχουσι) πασχειν proprie *pati* ſignificare nullum fugit. Id deinde de omnibus dicitur, qui aliarum re vi adficiuntur, aut reguntur. SVIDAS in v. πασχειν. Sic Galenus hoc loco athletas brutorum inſtar eſſe, comparatos indicat, quia nihil ſua vi, ſed omnia ex mechaniſmo, quem vocant, vti bruta, agant.

29 ῥοδοδαφνας) Galenus περι της των ἁπλων φαρμακων δυναμεως L. VIII. ſtatim a principio: Νηριον, η ῥοδοδαφνη. γνωριμος ἁπασιν θαμνος. εξωθεν μεν του σωματος ει καταπλασθειη, διαφορητικης (*digerendi vim habet*) εστι δυναμεως. εισω δε λαμβανομενη, ολεθριος τε και δηλητηριος ουκ ανθρωποις μονον, αλλα και τοις πλειστοις των βοσκηματων. PLINIVS, AELIANVS et DIOSCORIDES plura habent, quae vero huc non pertinent. Hodie *Nerium Oleander* vocatur. Cauſam vero, de qua athletas dorſo adplicaſſe dicit Galenus, quamue vim ipſi in eo poſuerint, apud nullum inuenio. Digerendi vim habere Galenus adfirmat, quod noſtrates inter eius fabulas referunt. IBN-TSINA (quem vulgo AVICENNAM vocant) ſe ſcabiem cutisque duritiem hac medicina ſanaſſe narrat, quod, ſi cum Galeni ſententia comparaueris, non nihil hunc locum illuſtrare videtur, in primis quum hodie ſatis ſuperque notum, olei et ſalis plurimum huic frutici ineſſe. Sed hanc rem peritis diiudicandam relinquam. Quae de eo ſcripſere veteres collecta vide apud MATTHIOLVM *commentar. in L. III. Dioſcor.* c. 77. p. 775. (*operum ex edit. Bauhini* 1598. *Fol.*) qui etiam eius imaginem ſatis bene exprimendam curauit; et in LEXICO VNIVERSALI ZEDLERIANO T. XXV. p. 1164. ſſ.

30 διακναιονται) SVIDAS: διακναιειν εστι κυριως το ξυειν τυρον τη κνηστι, διακναιειν *proprie ſignificat*, *caſeum radula radere*, et deinde generatim *radere*, vti hoc loco. De alia huius vocabuli ſignificatione, *corrumpere*, *lacerare*, quae ex hac oritur, vide FOESIVM l. l.

31 το κατα πολυ) Locus HIPPOCRATIS eſt *L. II. Aphoriſm.* 57. p. m. 158. quem Galenus ex memoria petitum ſcripſiſſe videtur (cf. ſupra *not.* 9.). Namque paullo aliter legitur apud illum: το κατα πολυ εξαπινης κενουν, η πληρουν, η θερμαινειν, η ψυχειν, η αλλως ὁκωσουν το σωμα κινειν, σφαλερον. και γαρ παν το πολυ τη φυσει πολεμιον. ὁκωσουν Iones dicunt, qualis HIPPOCRATES, pro ὁπωσουν. HESYCH. ὁπωσουν· διῳ δη τροπῳ. Ad ſingula vero HIPPOCRATIS vide HEVRNIVM et FOESIVM ll. ll.

32 επαΐουσιν) CHARTERIVS habet επαιουσιν, ſed merito legendum επαΐουσιν. In edit. Aldin. et Baſil. habetur επαΐσιν, vbi aperte ſcribarum incuria excidit ου. Quod dudum ante nos vidit ARCERIVS in notis ad h. l. vti ex LINDANO ad HESYCH. T. I. p. 1306. not. 18. didici. αΐειν HESYCHIO eſt ακουειν, αισθανεσθαι. Hoc loco optime per *intelligere*, *perſpicere*, conuertitur.

33 νοσου) Hoc loco perperam apud CHARTERIVM ſcribitur νοσον pro νοσου, quod iam habent edit. Aldin. et Baſil.

34 δυσαλλοιωτος) *quod difficile mutatur.* αλλοιουσθαι PHAVORINO μετασχηματιζεσθαι· αλλοιος, ὁ παρηλλαγμενος, η αλλοδαπος.

35 ατρεμειν) Apud HIPPOCRATEM ſaepiſſime occurrit. ἡσυχιαν αγειν, *quieſcere* ſignificat, v. FOESIVM l. l. Namque hoc loco παραφραστικως partim ea profert Galenus, quae paullo ſupra ex L. I. *Aphor.* 3. laudauimus.

36 καταλυσασι) Vocabulum καταλυειν, quod etiam c. XII. eodem modo occurrit, a re militari, vt plurima alia, ſumtum. EVSTATHIVS *ad Odyſſ.* Δ, 28. p. 145. *edit. Baſil.* καταλυσομεν ἱππους, αντι του αποζευξομεν, λυσομεν του ἁρματος. ὁθεν μετηνεχθη και το καταλυειν αντι του ξενοδοχεισθαι. Sic deinde, et quidem ſaepe apud noſtrum, de athletis rude donatis (ſic etiam in N. T. apud LVCAM II, 29. απολυειν τον δουλον

ἀυ) dicitur, qui quiete vtuntur. Vbi vero intelligendum την ἀσκησιν, quod addit Galenus infra c. XIIII. quam ελλειψιν, vt plurimas alias, fruſtra quaeras apud LAMBERTVM BOS. *in libro de ellipſ. gr.* — Ceterum, quae hoc loco de athletis rude donatis obſeruat Galenus, ea hodie etiam de pleriſque obſeruantur, qui ex laborioſo vitae genere in quietum et otioſum repentino ſecedunt. Namque natura omnem ſaltum reſpuit.

37 απολειποντα) vt ſupra c. VII, 9.

38 λιτων) Hoc loco deae intelligendae ſunt, quae precibus praeſunt, de quibus HOMERVS Iliad. I, 498.

Και γαρ τε Λιται εισι Διος κουραι μεγαλοιο,
Χωλαι τε, ρυσαι τε, παραβλωπες τ' οφθαλμω.

Vbi multa habent SCHOLIASTES et EVSTATHIVS, quos adeat, cui vacat.

39 ρυσαι) SCHOLIASTES ad loc. Hom. ρυται ρυτιδας εχουσαι. ρυτιδες δε καλουνται αἱ επι του μετωπου του δερματος συστροφαι.

40 παραβλωπες) HESYCH. διεστραφοι, τας οψεις διεστραφοτες και παραβλεποντες. PHOTII *Lexicon Mſc.* παραβλωπες· στραβοι (*ſtrabi* vel *ſtrabones* latinorum).

41 τ' οφθαλμω) Id apud HOMERVM, omiſſa part. κατα, ad παραβλωπες pertinet. Galenus vero μηστεροφωμενοι addit illique iungit, pro quo Aldin. et Baſil. edit. habent ἀποτελουμενοι, ſine omni ſignificatione. Sed erunt, puto, qui vtrumque falſum et ab aliena manu adiectum eſſe arbitrentur; quibus ego facile adſentior, in primis quum metrum adiectionem id vocabulum, quod, cui bono adeſſe debeat, non video, plane reſpuat. — Sed hoc loco non poſſum, quin CICERONIS verba adponam, quae huc adprime faciunt, *de ſenectute* c. VIIII. *quae enim vox poteſt eſſe contemtior quam Milonis Crotoniatae, qui quum iam ſenex eſſet, athletaſque ſe in curriculo* (xyſto) *exercentes videret, adſpexiſſe lacertos ſuos dicitur, illacrimanſque dixiſſe: at hi quidem mortui ſunt! Non vero tam iſti, quam tu ipſe, nugator. Neque enim ex te vmquam es nobilitatus, ſed ex lateribus et lacertis tuis.*

42 περιστασιν) HESYCH. περιστασις. θλιψις. — Vocabulum ſumtum de re militari, vbi loca ab hoſtibus corona circumdata θλιψεσι premuntur.

43 προφασεων) HESYCH. προφασις· αιτια, αφορμη, *occaſio.*

44 ρευματων) ρευμα id dicitur, ſi ſerum ſalſum et acre per renes non ſatis expurgatum et ad articulos aut muſculos exploſum ex parte quadam corporis effluat. Oritur autem eiuſmodi adfectio, ſi vis (*tonica*), quae corpus vniuerſum alit et conſeruat, infirmitate laboret, vbi collecta illius ſeri multitudo in omnium partium infirmiſſimas defluit. GALENVS *ad Glauconem.*

45 λυγισθεντα) *Contorta.* HESYCH. λυγιζεται· συνδειται, στρεφεται. V. etiam SVID.

46 ρηγμα) Id vocatur, ſi mollior aliqua corporis pars ſoluitur, aut potius diſrumpitur. v. GORRAEVS *definit. medic.* p. m. 402.

47 εικοτως) HESYCH. εικοτως· πρεποντως, ευλογως, δικαιως. Notandum hoc loco in Galeno videtur, quod in nominum luſione, tanto viro ſane indigna, nunc deprehendi ſe paſſus ſit. Sed ea tum erant tempora, quum verus pulcri ſenſus ſenſim paullatimque periret, hominesque vulgo σοφιστικαις elegantiis delectarentur.

48 ευφυης ονομαζεσθαι) in edit. Aldin. et Baſil. ευγενης legitur.

49 των αθλιων ισχυκοτων) in edit. Aldin. et Baſil. των αθλιων ισχυκοτων, quod verae lectionis veſtigia ſeruaſſe videtur. Ipſe enim τω αθλιον ισχυκοτος legere mallim. Mutatio facilis pariter ac neceſſaria. —

Sed

Sed *athleta* vt nomen *appellatiuum* et *commune* ſpectari poteſt; tunc lectio Charteriana retinenda.

50 *απο πηγης*) Ex conſuetudine ſcribarum in quibusdam codicibus *απο γης*, vnde ſic edit. Aldin. et Baſil. Sed *πηγης* ex aliis reſtituit CHARTERIVS (cf. ſupra VIIII, 15.).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Αλλ' επειδη και περι του μεγιστου των σωματικων αγαθων της ὑγιειας εσκεμμεθα, μεταβωμεν επι τα λοιπα. τα μεν δη περι καλλους [1] οὑτως αυτοις εχει, ὡς μη μονον ωφελεισθαι [2]) τι προς της αθλησεως την φυσιν [3]), αλλα και πολλους αυτων πανυ συμμετρως εχοντας των μελων, οἱ γυμνασται παραλαβοντες, ὑπερπιαναντες τε και διαταξαντες [4]) αιματι τε και σαρξιν, εις τουναντιον ηγαγον· ενιων δε και τα προσωπα πανταπασιν αμορφα και δυσειδη κατεστησαν, και μαλιστα των παγκρατιον [5]), η πυγμην ασκησαντων· ὁταν δε και των μελων τι τελεως αποκλασωσιν η διαστρεψωσιν, η τους οφθαλμους εκκοψωσι, τοτ', οιμαι, τοτε και μαλιστα το της επιτηδευσεως αυτων αποτελουμενον καλλος εναργως ὁρασθαι· ταυτα μεν ουν αυτοις ὑγιαινουσιν, εις καλλος ευτυχειται· καταλυσασι δε, και τα λοιπα του σωματος αισθητηριων [6]) προσαπολλυται, και πανθ', ὡς εφην, τα μελη διαστρεφομενα, παντοιας αμορφιας αιτια γινεται.

1 *καλλους*) In hoc capite id in primis vt probet operam dat Galenus, athletarum ſtudia ad corporis habitum externum emendandum pulcritudinemque ſibi parandam conferre nihil poſſe. Namque ea olim in Graecia, quum haec exercitia inſtituerentur, hominum erat opinio, fore, vt iuuenes hac corporis exercitatione non modo robuſtiores et ad quoduis bellum gerendum commodiores redderentur, ſed etiam valetudinem et pulcram corporis formam paratam haberent. Quod etiam irritum non fuiſſe graecae hiſtoriae et quae ex eo tempore ſuperſunt monumenta et ſtatuae ſatis ſuperque nos edocere poſſunt. Quoniam vero, vti et in aliis rebus fieri ſolet, modum in hiſce ſtudiis excederent, ac in primis ab eo, quem initio habuerant, fine poſtea longius aberrarent, factum eſt, vt omnes boni in ea ſtudia grauiſſime inueherentur.

2 *ὡς μη μονον ωφελεισθαι*) Atticorum eſt nonnunquam *ουκ* omittere, vti DEMOSTHENES *pro corona ουχ ὁπως χαριν αυτοις εχεις, αλλα* — *non modo nullam iis gratiam habes, ſed* — v. VIGERVS *de idiotiſmis L. gr.* (*edit. Hoogeuenii, Lugdun. Bat.* 1752. *8uo*) p. 343.

φυσιν

3 φυσιν) φυσις hoc loco *naturalem corporis habitum formamque* ſignificat, vti apud OVIDIVM *Metamorph.* I, 403. *natura* et φυη Homericum, Il. A, 115.

4 διασαξαντες) Id pariter ac ὑπεκπιανεντες Lexica ignorant. σαττειν EVSTATHIVS per φορτιζειν, *oneris imponere* explicat. Sed ſaepe etiam *implere*, *refercire* ſignificat, quod etiam διασαττειν hoc loco ſibi velle videtur. πιαινειν HESYCH. aliique per σιτευειν, λιπαινειν, *pinguem reddere* exponunt. ὑπερ modum in ea re exceſſum denotat. Itaque is nunc oritur ſenſus, ex more magiſtrorum in athletica arte, ſi quos in diſciplinam acceperint adoleſcentes aequali membrorum diſpoſitione proportione exornatos, ſtatim id agi, vt nimio cibo pingues atque ſanguine carneque ſupra modum onuſtos efficiant, eaque re tantum abeſſe, vt dignitas corporis augeatur, vt imminuatur potius planeque ſenſim pereat.

5 παγκρατιον) pugilatus et lucta ſi coniungebantur, παγκρατιον vocabatur; de vtroque horum ſupra iam quaedam adtuli.

6 αισθητηριων) HESYCH. αισθητηρια· τα μελη, δι' ων αισθανομεθα.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Αλλ' ισως των ειρημενων ουδενος, ισχυος δ' [1]) αντιποιησονται· τουτο γαρ, ευ οιδ', εν φησουσιν, ισχυροτατον παντων ειναι. ποιας, ω προς θεων, ισχυος, και που χρησιμης; ποτερον της εις τα γεωργικα των εργων; πανυ μεν ουν καλως η σκαπτειν, η θεριζειν, η αρουν, η τι των αλλων των κατα την γεωργιαν, δυνανται; αλλ' ισως εις τα πολεμικα; τον Ευριπιδην [2]) αυθις μοι καλει, όστις αυτους ὑμνησει λεγων,

Ποτερα μαχουνται πολεμιοισιν; εν χεροιν
Δισκους εχοντες; ἡ δι' ασπιδων χεροιν
Θεινοντες εκβαλουσι πολεμιους πατρας;

τῳ γαρ οντι,

Ουδεις σιδηρου ταυτα μωραινει πελας.

αλλα προς κρυος και θαλπος ισχυροι, αυτου γε του Ἡρακλεος ζηλωται, ὡς ενι, και χειμωνι και θερει, σκεπεσθαι [3]) δερματι, ὡς ανυποδητοι διατελειν, ὑπαιθριοι κοιμασθαι, χαμευνειν [4]); εν άπασι γαρ τουτοις των νεογνων [5]) παιδων εισιν ασθενεστεροι. εν τινι τοινυν ετι την ισχυν επιδειξονται; η επι τινι μεγα φρονησουσιν; ου γαρ δηπου ότι επι τω τους σκυτοτομους, η τεκτονας, η τους οικοδομους οιοι τ' εισι καταβαλλειν εν παλαιστρᾳ

τε και σταδιῳ· ταχ᾽ ουν επι τῳ δι᾽ ὁλης ἡμερας κονιεσθαι [6]) δικαιουσιν· αλλα τουτο γε και τοις ορτυξι [7]), και τοις περδιξιν ὑπαρχει· και, ειπερ επι τουτῳ μεγα χρη φρονειν, επι τῳ δι᾽ ὁλης ἡμερας βορβορῳ λουεσθαι. Αλλα νη δια των ἱερουργημενων [8]) ἑνα ταυρων αναθεμενος [9]) τοις ωμοις ὁ Μιλων [10]) εκεινος ὁ Κροτωνιατης διεκομισε ποτε το σταδιον [11]). ω της ὑπερβαλλουσης ανοιας, ὡς μηδε τουτο γινωσκειν, ὁτι προ βραχεος το βαρυ [12]) το αυτὸ τουτο σωμα του ταυρου ζωντος, εβασταζεν ἡ ψυχη [13]) του ζωου. Και πολλῳ γ᾽ ακομψοτερον, η ὁ Μιλων, ηγε και θειν εδυνατο βασταζουσα· αλλ᾽ ὁμως ουδενος ην αξια, παραπλησιως τη Μιλωνος· εδηλωσε δε και ἡ τελευτη τ᾽ ανδρος [14]) ὁπως ην ανοητος, ὁς γε θεασαμενος ποτε νεανισκον σχιζοντα κατα μηκος ξυλα ενθεσει σφηνων, εκεινον μεν απεστησε καταγελασας, αυτος δε δια των ἑαυτου χειρων μονων ετολμησε διασπαν αυτο· καπειθ᾽ ὁσον ειχεν ισχυος, ευθυς εν τη προσβολη πληρωσας, διεστησε μεν ἑκατερωσε τα μερη του ξυλου, των σφηνων δ᾽ εκπεσοντων εν τῳδε [15]), το λοιπον του ξυλου μερος αδυνατων διαστησαι [16]), μεχρι πολλου μεν αντειχεν, ὑστερον δε νικηθεις, ουκ εφθασε κομισασθαι [17]) τας χειρας, αλλ᾽ ὑπο των μερων του ξυλου συνελθοντων αλληλοις καταληφθεισαι [18]), συνετριβησαν μεν αὑται πρωται, θανατου δ᾽ οικτρου τῳ Μιλωνι κατεστησαν αιτιαι· παιυ γουν ωνησεν αυτον, εις το μηδεν παθειν, ὁ νεκρος ταυρος ἐν τῳ σταδιῳ βασταχθεις; η το κοινον [19]) των Ἑλληνων εσωσεν αν, ἡνικα προς τον βαρβαρον επολεμουν, ἡ τοιαυτη του Μιλωνος ενεργεια περι τον ταυρον, αλλ᾽ ουχ ἡ Θεμιστοκλεους σοφια; πρωτον μεν ὑποκριναμενου [20]) καλως τον χρησμον [21]), ειτα στρατηγησαντος ὡς εχρην

Σοφον γαρ ἑν βουλευμα και πολλας χερας
Νικᾳ· συν ὁπλοις δ᾽ αμαθια χειρον η κακον [22]).

οτι

ὅτι μεν εις ουδεν των κατα τον βιον εργων χρησιμος ἡ των αθλητων ασκησις, ευ οιδ' ὅτι σαφες ηδη γεγονεν. ὅτι δε και εν ἑαυτοις, οἱς ασκουσιν, ουδενος εισιν αξιοι λογου, μαθοιτ' αν ει διηγησαιμην ὑμιν τον μυθον εκεινον, ὁν των ουκ αμουσων ανδρων τις εντεινας επεσι διεσκευασεν [23]). εστι δε οὑτος· ει Διος γνωμη πασι τοις ζωοις ὁμονοια και κοινωνια γενοιτο προς τον βιον, ὡς τον εν Ολυμπια κηρυκα [24]), μη μονον ανθρωπους τους αγωνιουμενους καλειν, αλλα και πασιν επιτρεπειν τοις ζωοις εις το σταδιον ἡκειν ἑν, ουδενα αν ανθρωπον οιμαι στεφθησεσθαι.

Εν μεν γαρ δολιχῳ [25]) πανυπερτατος εσσεται ἱππος [26]),

Το σταδιον δε λαγωος αποισεται [27]), εν δε διαυλῳ
Δορκας [28]) αριστευσει, μεροπων [29]) δ' εναριθμιος [30]) ουδεις

Εν ποσιν. Ω κουφοι ασκηται, τ' [31]) αθλιοι ανδρες. αλλ' ουδε των αφ' Ἡρακλεος [32]) τις ελεφαντος, η λεοντος ισχυροτερος αν φανειη· οιμαι δ' ὅτι και ταυρος πυγμη στεφθησεται· και ονος, φησι, λαξ ὁ τι ει βουλεται ερισας [33]), αυτον τον στεφανον οισεται·

Αυταρ εν ἱστορίῃ πολυπειρῳ [34]) γραψετ' ονισκος [35])
Ὁττ' αθλητας παγκρατιον νικησε ποτ' ανδρας·
Εικοστη δε και πρωτη Ολυμπιας ην, ὁτ' ενικα
Ογκησης.

Πανυ τι χαριεντως οὑτος ὁ μυθος επιδεικνυσι την αθλητικην ισχυν ου των ανθρωπινων ουσαν ασκηματων· καιτοι γ' ει μηδεν ισχυϊ [37]) πρωτευουσι των ζωων οἱ αθληται, τινος αν ετι των αλλων επηβολοι γενηθειεν αγαθων;

1 ισχυος δ) δ' in edit. Aldin et Basil. omiſſum, quae etiam ἐν pro ἂν habent; vtrumque male.

2 Ευριπιδην) De hoc EVRIPIDIS loco ſupra iam a nobis conclamatum eſt. cf notas c. X, 6. ſeqq. δι' ασπιδων ποσι ex loco ſuperiore lego in v. 2. pro δι' ασπιδων χερειν, v. ſupra c. X, 15.

3 σκεπασθαι) legi. SVID. σκεπ' θαλπ. δερμ.

4 χαμευ-

4 χαμευνειν) ſc. χαμαι ευνην ποιειν. HESYCH. χαμευνει· χαμαι κοιτη.
5 νεογνων) SVID. νεογνον· νεωστι γεννηθεντα.

6 κονιεσθαι) pulcra eſt αμφιβολια. Proprie denotat *in puluere demergi*. Deinde, quoniam id athletarum proprium, vt inter certamina in puluerem alter alterum proſterneret, ibique adhuc ſe conuoluentes de victoria certarent, idem eſt ac αγωνιζεσθαι, *certamina obire*. Iam Galenus athletas de eo ſuperbire dicit, quod per totum diem certamina agant, qua in re quum pulueri inuoluantur, hiſce auibus ſimiles eſſe, nec adeo, de quo glorientur, habere ait.

7 ορτυξι) coturnices pariter ac perdices puluere delectari magiſque in terra quam in aëre aut ſublimi degere hodie nullum fugit. Id quod etiam veteres probe cognouerunt, quorum locos indefeſſo labore collegit CONR. GESNERVS *hiſtoriae animalium L. III. de auium natura* (*Tiguri* 1555. *Fol.*) p. 338. ſeqq. et 643. ſeqq. και, ειπερ — λουεσθαι, quod paullo poſt ſequitur, ellipſis ex more graecorum. Sic ſupple: και, ειπερ επι τουτῳ μεγα χρη φρονειν, επι τουτῳ μεγα χρη φρονειν, δι' ὁλης ἡμερας βορβορῳ λουεσθαι, *ſi de illo ſpiritus ſibi ſumere liceat, etiam de hoc licet, ſi per totum diem in ſtercore laueris.*

8 ἱερουργημενων) HESYCH. ἱερουργει· θυει. ἱερουργουντα· προσφεροντα θυσιαν.

9 αναθεμενος) MOERIS *in atticiſta*: αναθειναι το φορτιον· αττικως. επιθειναι· ἑλληνικως. Sic etiam SVID. et HESYCH.

10 Μιλων) CICERO *de ſenectute* c. X. *Olympiae per ſtadium ingreſſus eſſe Milo dicitur, quum humeris ſuſtineret bouem viuum* (*viuum* plerique codices manu ſcripti omittunt; etiam illa, quae Galenus poſtea adfert, aduerſatur). PLINIVS H. N. L. VII, 19. *Crotoniatam Milonem athletam, quum conſtitiſſet, nemo veſtigio educebat* (v. quae infra ex SVIDA et PAVSANIA adferemus), *malum tenenti nemo digitum corrigebat.* VALERIVS MAXIMVS L. VIIII, 12. *Is tandem ſuis viribus nimium fidens, quum in ſilua vidiſſet ingentem arborem caudice diſciſſam, immiſſis manibus penitus diſcindere cupiens, recluſiſque fiſſuris deficiente conatu ſe feris lacerandum praebuit.* SVIDAS vel potius PAVSANIAS L. VI, 191. 192. p. 369. ſeq. ex quo locum ſumſit: Μιλων Κροτωνιατης ενικησε παλαιων ἑξ ολυμπιασιν εφεξης. εν δε ζ' οὐκ ισχυσε καταπαλαισαι τον Μνασιθεον (Τιμασιθεον PAVS.) συμπολιτην αυτου, ἡλικιαν νεον οντα, και ουκ εθελοντα εγγυς ἱστασθαι. Ἱσταμενος δε επι αληλιμμενῳ τῳ δισκῳ, γελωτα εποιειτο τους εμπιπτοντας τε και ωθουμενους απο του δισκου. Περιεδειτο δε τῳ μετωπῳ χορδην, καθαπερ ταινιαν, η στεφανον. κατεχων δε εντος χειλεων το ασθμα, και εμπιπλας αἱματος τας εν τῃ κεφαλῃ φλεβας διερρηγνυεν απο ισχυος των φλεβων την χορδην, καθαπερ παπυρον. Και της δεξιας χειρος το μεν εις τον αγκωνα εκ του ωμου παρ' αυτην καθιει την πλευραν. το δε απο του αγκωνος ετεινεν εις ευθυ των δακτυλων, την μεν αντιχειρα αντιστρεφων εις το ανω, των λοιπων δε αλληλοις επικειμενων κατα στοιχον (KVESTERVS *ad Suidam* h. l. mauult στιχον), τον ελαχιστον ουν των δακτυλων κατω γινομενον ουκ απενικησεν αν τις βιαζομενος (loci huius paullo difficilioris verſionem KVESTERI addendam puto: *Ac vbi porrecta dextra cubitum lateri admouiſſet, erectoque pollice reliquos digitos iunctim intendiſſet, minimum nemo erat, qui vllo niſu a ceteris poſſet diſiungere*). Απεθανε δε οὗτος, επιτυχων ξυλῳ ξηρῳ σφηνας εχοντι τους διισταντας αυτο. Ὁ δε ὑπο φρονηματος καθιησι τας χειρας ὡς διαρρηξων. Ολισθαινουσι δε οἱ σφηνες, κακεινος εχομενος ὑπο του ξυλου, λυκων εγενετο ευρημα. μαλιστα γαρ το θηριον τουτο πολυ και αφθονον εν τῃ Κροτωνιᾳ χωρᾳ νεμεται. Vide praeterea SALMASIVM *ad Solini Polyhiſtora* T. I. p. 36. 37. SCHOLIASTEM ARISTOPHANIS *ad Ranas* p. 213. et AELIANVM plus vno loco.

11 σταδιον) απο της στασεως dictum, *a ſtatione*, quod Hercules eo ſpatio vno ſpiritu confecto conſtitiſſet. Namque ab Hercule id inſtitutum

tum tradunt, eumque pedibus ſuis metatum eſſe id ſtadium, quod eſt Piſis apud Iouem Olympicum, feciſſeque id longum pedes ſexcentos. Inde poſtea cetera ſtadia in Graecia ab aliis inſtituta pedum quidem ſimili modo ſexcentorum, verumtamen aliquantulum breuiora. Sunt fere verba GELLII *noct. attic.* L. I. c. 1. PLINIVS H. N. L. II, 23. ſtadium centum viginti quinque noſtros efficit paſſus, hoc eſt, pedes ſexcentos viginti quinque. Octo igitur fere ſtadia conficiunt milliare Romanum.

12 περι βραχεος το βαρυ) Male in edit. Aldin. et Baſil. περι βραχεως το βραχυ. Vitium ſcribae ob ante poſitum vocabulum apertum, nec inſolitum.

13 ψυχη) *vis vitalis.* Saepe ſi veteres de ψυχη, in primis brutorum loquuntur, nihil aliud volunt, quam cauſam motus, quod alii *principium motus* vocant. Quid Galeno de brutorum ψυχαις viſum, ſatis docet BRVCKERVS *in hiſtor. philoſoph.* Id denique notandum, plurimos veterum, praeſertimque Galenum, ſi de animo diuerſis locis quaedam tradant, plerumque etiam diuerſa ſentire.

14 τ' ανδρος) pro του ανδρος attice.

15 εν τωδε) ſc. καιρῳ ſeu χρονου διαστηματι.

16 διαστησαι) Ad hunc fere locum HESYCH. διαστησαι· διχα χωρισθηναι και χωρισαι. Paullo ſupra in editione CHARTERIANA ex typothetarum vitio pro λοιπον, λιπον expreſſum eſt.

17 κομισασθαι) HESYCH. κομισαι· σωσαι. αναλαβειν. αναγαγειν. εφθασε (intellige προς το) κομισασθαι ad idiotiſmos graecae linguae pertinet. Plurima ſunt verba, quae alii adpoſita verbo eius ſignificationem proprio eodemque elegantiſſimo artificio inflectunt, augent, diminuunt. Sic τυγχανειν, ſi aliud verbum in μετοχῃ (*participio*) adpoſitum, caſum et fortuitum in actione vel re denotat. Cuius exemplum vide infra c. XIIII. a principio: ἡνικα δε και καταλυσαντες τυχοιεν. Sic etiam φθανειν hoc loco et alibi cum *infinitiuo* iunctum ſignificat *poſſe*, ſin cum *participio*, praeueniendi et occupandi ſignificationem habet. Plura vide apud VIGERVM *de gr. L. idiotiſm.* p. 263. ſeqq. *ed. Hoogeuen.*

18 καταληφθεισαι) Haec et quae ſequuntur ad αι χειρες pertinent.

19 το κοινον) *res publica.* HESYCH. κοινος: — δημος. Ceterum ex hoc loco Milonem Themiſtoclis tempore vixiſſe colligi poteſt, quod ab alio antea non video obſeruatum.

20 ὑποκρινομενου) HESYCH. ὑποκριθηναι· αποκριθηναι. HERODOTVS GRAMMATICVS, auctor της συναγωγης λεξεων ιαδων *ad Hippocratem* (quod ego olim contra V. CL. IOANN. ALBERTIVM *ad Heſych.* T. I. p. 28. not. 19. p. 325. not. 10. et locis aliis in *obſeruationum Heſychianarum commentariis* oſtendam), ὑποκρινεσθαι· αποκρινεσθαι. SVID. ὑποκρινεσθαι· το αποκρινεσθαι, παλαιοι. Sed etiam permutatio των ὑπο et απο ſolemnis eſt ſcribis, quod dudum critici monuerunt; vnde ſaepe in plurimis locis lectionis prauitas.

21 χρησμον) CORNELIVS NEPOS *in vita Themiſtocl.* c. II. *Cuius de aduentu quum fama — eum enim a deo ſignificari murum ligneum. Tali conſilio probato —* Optime eſſe Themiſtoclem reſponſum dei interpretatum euentus etiam comprobauit. Plura de Themiſtocle vide apud HERODOTVM *in Vrania.*

22 χειρον η κακιον) nempe εστι. Apud Graecos poſt comparatiuum ſaepe η pro genitiuo poni ſatis docet VIGERVS l. l. p. m. 50. ſeq. Hoc loco perſpicuitatis gratia factum videtur.

23 εντεινας επεσι διατεινατε) quod falſo ab interprete CHARTERIANO conuertitur *prolixis verſibus*; quum potius εντεινω, ſi in participio alii verbo iungatur, ſignificet animi aut vocis contentionem, vim, grauitatem. PLATO L. VII. *de republica*: επελαθομην, ην δ' εγω,

εγω, ὅτι επαιζομεν, και μαλλον συντεινομενος ειπον. *Oblitus eram, inquam, nos ludere, paulloque contentius loquutus eram.* διεσκευασμενον HESYCH. eſt διατετυπωμενον. In edit. Aldin. et Baſil. omnia a vocabulis ει Διὸς — vſque ad ογκηστης vti verſus exſcripta ſunt. Ipſe, vnde locus poetae ſit, neſcio; qua de re nec vnde CHARTERIVS lectionis in eo haud raram mutationem hauſerit, indicare poſſum.

24 Κηρυκα) κηρυξ, *praeco*, in ludis olympicis omnes, qui nomen ſuum de certaminibus agendis profeſſi erant, pro ordine ex ſorte conſtituto ad certamen ineundum vocabat, alioſque, in primis male audientes, a ſtadio arcebat.

25 δολιχω) Species του δρομου erat δολιχος. HESYCH. κυκλος μακρος, vide ſupra c. VIIII, 19. Ceterum a vocabulis εν μεν γαρ δολιχω — tetraſtichon apud CHARTERIVM orditur, vti ego etiam edidi.

26 πανυπερτατος εσσεται ἱππος) In Aldin. et Baſil. legitur ὑπερτατα φησιν ὁ ἱππος εσται, de quo ipſe iudicium ferre non poſſum, niſi quod metrum verſus is excederet. HESYCH. ὑπερτατος· μεγιστος — ὑψηλοτατος. —

27 αποισεται) nempe το αθλον ſiue βραβειον, *praemium referet de ſtadio emenſo*, (κατα) το σταδιον, cuius generis ellipſes fere omnes linguae habent.

28 δορκας) Capra ſilueſtris, *caprea*, παρα το δερκω, το βλεπω, quia eſt (οξυδερκης) acuto viſu praedita. AELIANVS *de natura animal.* L. XIIII. c. 14. περὶ των εν Λιβυῃ δορκαδων. — Ωκισται μεν ουν εισιν αἱ δορκαδες, και ὁμως τους ἱππους τους λιβυους ου διαδρασκουσι. —

29 μεροπων) ανθρωπων δια το μεμερισμενην εχειν την οπα, ηγουν την φωνην. HESYCH. Sed non conſentiunt Etymologi.

30 εναριθμιος) εν ποσιν, qui pedibus laudem meretur, numerandus ſc. *in aliquo honore locoue.* HOMERVS *Iliad.* B, 200.

> Δαιμονι' ατρεμας ἡσο, και αλλων μυθον ακουε,
> Οἱ σεο φερτεροι εισι· συ δ' απτολεμος και ανaλκις,
> Ουτε ποτ' εν πολεμῳ εναριθμιος, ουτ' ενι βουλῃ

31 ασκηται τ') In edit. Aldin. et Baſil. legitur ασκητηρες, quod vocabulum mihi eſt ignotum. ασκητης ſupra iam per αθλητης ex HESYCHIO explicaui. Κουφος hoc loco in ea ſignificatione poſitum, quae, quantum equidem ſcio, nulli niſi HERODIANO familiaris eſt, qui habet κουφος ανθρωπος, *ventoſus homo*, κουφαι ελπιδες, *ſpes inanes*. Poſt vocabulum ανδρες ſoluta apud CHARTERIVM oratio pergit, vti ego etiam exprimendum curaui.

32 των αφ' Ἡρακλεος) οἱ αφ Ἡρακλεος ſunt, qui in ludis Olympicis a Hercule inſtitutis certamina ineunt. De Hercule hoc et ludis olympicis vide DIONYS. PETAVIVM in rationario temporum T. I. p. 80. (*edit. Colon.* 1720. 8*vo*).

33 λαξ — ερισας) *qui calcitrandi certamen init.* Perperam in edit. Aldin. et Baſil. ερεισας. Cum vocabulis αυταρ εν ἱστοριῃ verſibus apud CHARTERIVM pergitur tribus, et ex quarto vocabulo ογκηστης clauditur.

34 πολυπειρω) *quae rerum multarum experientiam habet.* Perperam in edit. Aldin. et Baſil. πολυπηρω, ex more ſcribarum, qui ει et η ſaepiſſime permutant; cuius rei exempla in omnibus fere libris manu ſcriptis occurrunt.

35 γραψετ' ονισκος) In edit. Aldin. et Baſil. γραψεται ονος. Quae vero lectio metro aduerſatur Prima enim ſyllaba in ονος corripitur.

36 ογκηστης) *Aſinus.* POLLVX L. V, 88. p. 525. de voce aſinorum: ειρηται δε και ογκωμενοι. Και ογκηστας ενιοι των ποιητων τους ονους εκαλεσαν. HESYCH. ογκηθμος. κραυγη ονου. Quid vero viceſima prima Olympiade et victoria ab aſino in iis ludis parta ſibi velit ignotus poeta; me nunc quidem neſcire libenter fateor.

37 και τοι γ' ει μηδεν ισχυι) male in edit. Aldin. et Baſil. ισχυει. Male etiam hunc locum conuertit interpres apud CHARTERIVM: *quod ſi ne animantibus virium robore quidem antecellant athletae* — quum ita debuiſſet: *Iam ſi ne robore quidem brutis praeſtent* (*antecellant*) — καιτοι *iam* ſignificare poſſe ſatis docet VIGERVS p. 405. XX. επηβολοι vide ſupra c. XI. ſtatim a principio.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ει δε και την ἡδονην σωματος τις αγαθον ειναι φαιη, ουδε ταυτης αυτης αυτοις μετεστιν, ουτ' ουν αθλουσιν, ουτε καταλυσασιν· ειγε παρα μεν τον της αθλησεως χρονον, εν πονοις τε και ταλαιπωριαις εισιν, ου γυμναζομενοι μονον, αλλα και προς αναγκην εσθιοντες· ἡνικα δε και καταλυσαντες τυχοιεν, αναπηροι [1]) τα πλειστα μερη του σωματος γινονται. Ταχ' ουν επι τω χρηματα [2]) παντων αθροιζειν πλειστα, σεμνυνονται· και μην εστιν ὑμιν θεασασθαι παντας αυτους οφειλοντας, ου μονον εκεινον τον χρονον, καθ' ὁν αθλουσιν, αλλα και καταλυσαντας την ασκησιν. ουδ' αν ευροις αθλητην ουδενος πλουσιωτερον ἑνος των επιτυχοντων οικονομων [3]) ανδρος πλουσιου· εστι δ' ουδ' αυτο το πλουτειν εξ επιτηδευματος, αξιολογον ἁπλως, αλλα το τοιαυτην επιστασθαι τεχνην, ἡ και ναυαγησασι συνεκκολυμβησει, ὁπερ ουτε τοις διοικουσι τα των πλουσιων, ουτε τοις τελωναις, η τοις εμποροις ὑπαρχει, καιτοι πλουτουσιν εξ επιτηδευματων ουτοι μαλιστα· αλλ' εαν απολεσωσι τα χρηματα, συναπολλυουσιν αυτοις και τας πραξεις, αφορμης [4]) μεν τινος χρηματων εις αυτας δεομενοι, τω δ' ουκ εχειν ταυτην, αρξασθαι της αρχαιας πραξεως αδυνατουντες· ουδε γαρ δανειζει τις αυτοις χωρις ενεχυρων, η ὑποθηκων· ὡστ', ει και προς χρηματισμον ασφαλη τε, και ουκ αδοξον αξιοι [5]) τις ἡμας παρεσκευασθαι [6]), τεχνην ασκητεον εστι δια παντος του βιου, και παραμενουσαν· αλλα διττης ουσης διαφορας της πρωτης εν ταις τεχναις, ενιαι μεν γαρ αυτων λογικαι τ' εισι και σεμναι, τινες δ' ευκαταφρονητοι, και

εγω, ὁτι επαιζομεν, και μαλλον συντεινομενος ειπον. *Oblitus eram, inquam, nos ludere, paulloque contentius loquutus eram.* διεσκευασμενον HESYCH. eſt διατετυπωμενον. In edit. Aldin. et Baſil. omnia a vocabulis ει Διος — vſque ad ογκηστης vti verſus exſcripta ſunt. Ipſe, vnde locus poetae ſit, neſcio; qua de re nec vnde CHARTERIVS lectionis in eo haud raram mutationem hauſerit, indicare poſſum.

24 Κηρυκα) κηρυξ, *praeco*, in ludis olympicis omnes, qui nomen ſuum de certaminibus agendis profeſſi erant, pro ordine ex ſorte conſtituto ad certamen ineundum vocabat, alioſque, in primis male audientes, a ſtadio arcebat.

25 δολιχω) Species του δρομου erat δολιχος. HESYCH. κυκλος μακρος. vide ſupra c. VIII, 19. Ceterum a vocabulis εν μεν γαρ δολιχω — tetraſtichon apud CHARTERIVM orditur, vti ego etiam edidi.

26 πανυπερτατος εσσεται ἱππος) In Aldin. et Baſil. legitur ὑπερτατα φησιν δ' ἱππος εσται, de quo ipſe iudicium ferre non poſſum, niſi quod metrum verſus is excederet. HESYCH. ὑπερτατος· μεγιστος — ὑψηλοτατος. —

27 αποισεται) nempe το αθλον ſiue βραβειον, *praemium referet de ſtadio emenſo*, (κατα) το σταδιον, cuius generis ellipſes fere omnes linguae habent.

28 δορκας) Capra ſilueſtris, *caprea*, παρα το δερκω, το βλεπω, quia eſt (οξυδερκης) acuto viſu praedita. AELIANVS *de natura animal.* L. XIIII. c. 14. περι των εν Λιβυῃ δορκαδων. — Ωκισται μεν ουν εισιν αἱ δορκαδες, και ὁμως τους ἱππους τους λιβυους ου διαδρασκουσι. —

29 μεροπων) ανθρωπων δια το μεμερισμενην εχειν την οπα, ηγουν την φωνην. HESYCH. Sed non conſentiunt Etymologi.

30 εναριθμιος) εν ποσιν, qui pedibus laudem meretur, numerandus *ſc. in aliquo bonore locoue.* HOMERVS *Iliad.* B, 200.

Δαιμονι' ατρεμας ἡσο, και αλλων μυθον ακουε,
Οἱ σεο φερτεροι εισι· συ δ' απτολεμος και αναλκις,
Ουτε ποτ' εν πολεμω εναριθμιος, ουτ' ενι βουλῃ

31 ασκηται τ') In edit. Aldin. et Baſil. legitur ασκητηρες, quod vocabulum mihi eſt ignotum. ασκητης ſupra iam per αθλητης ex HESYCHIO explicaui. Κουφος hoc loco in ea ſignificatione poſitum, quae, quantum equidem ſcio, nulli niſi HERODIANO familiaris eſt, qui habet κουφος ανθρωπος, *ventoſus homo*, κουφαι ελπιδες, *ſpes inanes.* Poſt vocabulum ανδρες ſoluta apud CHARTERIVM oratio pergit, vti ego etiam exprimendum curaui.

32 των αφ' Ἡρακλεος) οἱ αφ Ἡρακλεος ſunt, qui in ludis Olympicis a Hercule inſtitutis certamina ineunt. De Hercule hoc et ludis olympicis vide DIONYS. PETAVIVM in rationario temporum T. I. p. 80. (*edit. Colon.* 1720. 8*vo*).

33 λαξ — ερισας) *qui calcitrandi certamen init.* Perperam in edit. Aldin. et Baſil. ερεισας. Cum vocabulis αυταρ εν ἱστοριῃ verſibus apud CHARTERIVM pergitur tribus, et ex quarto vocabulo ογκηστης clauditur.

34 πολυπειρω) *quae rerum multarum experientiam habet.* Perperam in edit. Aldin. et Baſil. πολυπηρω, ex more ſcribarum, qui ει et η ſaepiſſime permutant; cuius rei exempla in omnibus fere libris manu ſcriptis occurrunt.

35 γραψετ' ονισκος) In edit. Aldin. et Baſil. γραψεται ονος. Quae vero lectio metro aduerſatur Prima enim ſyllaba in ονος corripitur.

36 ογκηστης) *Aſinus.* POLLVX L. V, 88. p. 525. de voce aſinorum: ειρηται δε και ογκωμενοι. Και ογκηστας ενιοι των ποιητων τους ονους εκαλεσαν. HESYCH. ογκηθμος. κραυγη ονου. Quid vero viceſima prima Olympiade et victoria ab aſino in iis ludis parta ſibi velit ignotus poeta; me nunc quidem neſcire libenter fateor.

37 και

37 και τοι γ᾽ ει μηδεν ισχυι) male in edit. Aldin. et Baſil. ισχυει. Male etiam hunc locum conuertit interpres apud CHARTERIVM: *quod ſi ne animantibus virium robore quidem antecellant athletae* — quum ita debuiſſet: *Iam ſi ne robore quidem brutis praeſtent (antecellant)* — καιτοι *iam* ſignificare poſſe ſatis docet VIGERVS p. 405. XX. επηβολοι vide ſupra c. XI. ſtatim a principio.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ει δε και την ἡδονην σωματος τις αγαθου ειναι φαιη, ουδε ταυτης αυτης αυτοις μετεστιν, ουτ᾽ ουν αθλουσιν, ουτε καταλυσασιν· ειγε παρα μεν τον της αθλησεως χρονον, εν πονοις τε και ταλαιπωριαις εισιν, ου γυμναζομενοι μονον, αλλα και προς αναγκην εσθιοντες· ἡνικα δε και καταλυσαντες τυχοιεν, αναπηροι [1]) τα πλειστα μερη του σωματος γινονται. Ταχ᾽ ουν επι τω χρηματα [2]) παντων αθροιζειν πλειστα, σεμνυνονται· και μην εστιν ὑμιν θεασασθαι παντας αυτους οφειλοντας, ου μονον εκεινον τον χρονον, καθ᾽ ὁν αθλουσιν, αλλα και καταλυσαντας την ασκησιν. ουδ᾽ αν ευροις αθλητην ουδενος πλουσιωτερον ἑνος των επιτυχοντων οικονομων [3]) ανδρος πλουσιου· εστι δ᾽ ουδ᾽ αυτο το πλουτειν εξ επιτηδευματος, αξιολογον ἁπλως, αλλα το τοιαυτην επιστασθαι τεχνην, ἡ και ναυαγησασι συνεκκολυμβησει, ὁπερ ουτε τοις διοικουσι τα των πλουσιων, ουτε τοις τελωναις, η τοις εμποροις ὑπαρχει, καιτοι πλουτουσιν εξ επιτηδευματων ουτοι μαλιστα· αλλ᾽ εαν απολεσωσι τα χρηματα, συναπολλυουσιν αυτοις και τας πραξεις, αφορμης [4]) μεν τινος χρηματων εις αυτας δεομενοι, τω δ᾽ ουκ εχειν ταυτην, αρξασθαι της αρχαιας πραξεως αδυνατουντες· ουδε γαρ δανειζει τις αυτοις χωρις ενεχυρων, η ὑποθηκων· ὡστ᾽, ει και προς χρηματισμον ασφαλη τε, και ουκ αδοξον αξιοι [5]) τις ἡμας παρεσκευασθαι [6]), τεχνην ασκητεον εστι δια παντος του βιου, και παραμενουσαν· αλλα διττης ουσης διαφορας της πρωτης εν ταις τεχναις, ενιαι μεν γαρ αυτων λογικαι τ᾽ εισι και σεμναι, τινες δ᾽ ευκαταφρονητοι, και

δια των τȣ σωματος πονων, ἁς δη βαναυσους τε και χειρωνακτικας [7]) ονομαζȣσιν, αμεινον αν ειη, τȣ προτερȣ γενȣς των τεχνων μετερχεσθαι τινα· το γαρ τοι δευτερον γενος αυτων απολειπειν ειωθε γηρωντας τȣς τεχνιτας. εισι δ' εκ τȣ προτερȣ γενȣς, ιατρικη τε, και ῥητορικη, και μȣσικη, γεωμετρια τε και αριθμητικη, και λογιστικη, και αστρονομια, και γραμματικη, και νομικη. προσθες δ', ει βȣλει, ταυταις πλαστικην τε και γραφικην. ει γαρ και δια των χειρων ενεργουσιν, αλλ' ȣκ ισχυος νεανικης δειται το εργον αυτων. Εκ τȣτων μεν τινα των τεχνων αναλαμβανειν τε και ασκειν χρη τον νεον, ὁτω μη παντατασιν ἡ ψυχη βοσκηματωδης [8]) εστι· Και μαλλον γε την αριστην εν ταυταις, ἡτις, ὡς ἡμεις φαμεν [b]), εστιν ιατρικη. Τȣτο δ' αυτο δεικτεον εφεξης [10]).

1 ανεπηροι) HESYCH. ανεπηρος. πηρος, τυφλος, νοσωδης. SVID. ανεπηρος, ὁ χωλος. ὁ καθ' ὑπερβολην πεπηρωμενος μελει τινι σωματος. Nempe *mutilum* quauis corporis parte denotat, ſiue pede, vt claudicet, ſiue oculis, vt caecitate laboret, et quae huius generis ſunt reliqua. ανεπηροι (intellige κατα) τα πλ. μερ. τ. σωμ.

2 χρηματα) perperam in edit. Aldin. et Baſil. χρηματι, vitium ex eo ortum, quod ſcriba codicis Aldini antecedens quidem επι τω, ſed non totam verborum comprehenſionem ob oculos habuit. σεμνυνεσθαι vide ſupra c. VII. a principio, ſicut etiam επιτυχων ad επιτυχοντων οικονομων, quod paullo infra ſequitur.

3 οικονομων) HESYCH. οικονομος. ὁ τον οικον νεμομενος φυλαξ. ſerui erant, συνακολουθουσι v. ſupra ad exitum c. V. quem ad locum alludit Galenus.

4 αφορμης) αφορμη hoc loco peculiari ſignificatione poſitum. Pecunia, qua mercatores indigent ad merces ſimul emendas, quas deinde ſigillatim vendant; quaſi *impetus ad commercia facienda*. Germanis: Vorſchuſs.

5 αξιοι) *velit, exoptet*; quam ſignificationem raro apud Atticos ſcriptores occurrere docet VLPIANVS *ſcholiaſtes Demoſthenis ad Olynth. III.* p. 29. αξιω. αντι του αξιον νομιζω. ου γαρ ευρισκεται παρα τοις Αττικοις, ει μη σπανιως, το αξιω, επι του παρακαλω (*peto, exopto*).

6 παρεσκευασθαι) *praeparari*. HESYCH. παρασκευαζεται. ευτρεπιζεται. ἑτοιμαζεται. Notetur negligentia interpretis hoc loco, qui convertit: *ſi quis pecuniarum quaeſtum facere efflagitet*, quum debuiſſet: *ſi quis ad pecunias faciendas idoneum ſe reddere velit*.

7 βαναυσους τε και χειρωνακτικας) HESYCH. βαναυσια. πασα τεχνη δια πυρος. κυριως δε, ἡ περι τας καμινους. και πας τεχνιτης, χαλκευς η χρυσοχοος (fabri omnes, qui metalla tractant) βαναυσος. Χειρωναξ. χειροτεχνης. SVIDAS Χειρωναξ. τεχνιτης. χερσιν μονον δυσποζων. η δια χειρων κτεατιζομενος, quaſi δια χειρος αναξ.

8 βοσκη-

8 βοσκηματωδης) παρα το βοσκω, paſco, βοσκηματα, bruta; quae paſcuntur; ſic ipſe Galenus περι των ἁπλων φαρμακων δυναμεως L. VIII. quem locum ſupra exſcripſi, βοσκηματα. Et βοσκηματωδης, ad brutorum naturam factus, pertinens.

9 φαμεν) φημι *plus aliquid eſt, quam* ειπω, *et adſeuerantius, vt in illo:* αυτος ἐφα. Ου ραθυμως ειπεν, αλλ' εφη. AELIAN. *Var. hiſtor.* L. I. 30. ſunt verba CONR. GESNERI *in prolegomenis ad Aelianum* p. 25. T. I. *edit. Abrab. Gronou. de natur. Anim. Londin.* 1744. 4to.

10 εφεξης) Nempe ſi in recitationibus meis pergam. Plurimi enim Galeni libri non eo fine ab ipſo conſcribebantur, vt ederentur, ſed potius hortantibus diſcipulis, qui ea, quae in ſuis ſcholis dixerat, memoriae cauſa vt ſcripta ipſis traderet, rogabant. Galenus περι των ιδιων βιβλων in praefatione: φιλοις γαρ η μαθηταις εδιδοτο, χωρις επιγραφης, ὡς αν ουδε προς εκδοσιν, αλλ' αυτοις εκεινοις γεγονοτα, δεηθεισιν, ὡν ηκουσαν, εχειν ὑπομνηματα. cf. quae ſupra ad principium libri dixi. Attamen eam quoque recitationem, quam habuit poſtea de addiſcenda in primis medendi arte, ſuis diſcipulis dedit. Eius enim mentionem facit ipſe libro ſupra laudato C. IX. προτρεπτικος επι ιατρικην, qui vero periit.

Sed liceat mihi aliam adhuc coniecturam adferre, quae forſan non adeo longe a veritate abeſt. Ex iis, quae ſupra de huius libri inſcriptione dixi, ſatis adparet, puto, eam ab omni parte ab imperita manu auctam fuiſſe; qualia in aliis librorum inſcriptionibus eruditi dudum iam obſeruarunt. Quid? ſi tota conficta? Ipſe liber ſine dubio a Galeno ſcriptus; id ſcripturae genus, orationis habitus, omnia denique confirmant. Attamen προτρεπτικου επι τεχνας Galenus nullam in ſcriptis ſuis, quantum equidem ſciam, mentionem facit. Quid? ſi hanc ſententiam proponam, eſſe hunc librum, eumdem, quem προτρεπτικον επι ιατρικην c. IX. *de libris propr.* laudat, eius vero partem poſteriorem, in qua ſpeciatim de praeſtantia artis medendi ſermo, periiſſe, vti et alii veterum ad nos libri mutili peruenere, indicemque a recentioribus, ea, quam ſupra expoſui, ratione immutatum eſſe. — Sed haec lectoris iudicio permittenda.

---

Appendix animaduerſionum et correctionum Galenicarum, quae IANVS CORNARIVS celeberrimus olim Ienenſium medicus editioni ſuae Aldinae, quae nunc in bibliotheca academiae Ienenſis publica adſeruatur, adſcripſit, cum breui earum diiudicatione.

## Ad C. V.

καθ' ἡμεραν την νυν επανισταις δεξεται — CORNARIVS legi vult του et ſecunda manu adpoſuit *vtrumque*. Eſſet ellipſis του νυν οντος χρονου. Mutatio minime neceſſaria adeoque plane reiicienda. cf. me *not.* 14.

## Ad C. VII.

ει εκφευγοιμεν βαρυτιαν αὐ — CORN. δη. Bene. Erat σφαλμα τυπογραφικον, aut vitium ſcribae apertum.

## Ad C. VIIII.

η κακοτεχνιαν εδιδαξηται — CORNAR. διδαξηται. Bene.

εν κυκλω τε περιδινεισθαι μη σκοπουμενον — CORNAR. σκοτουμενον. Sic etiam CHARTERIVS edidit. Male, mea quidem ſententia. cf. *not.* 7.

Και τους θεους δι' ουδεν, αλλ' η δια της τεχνης επαινουμενης — CORNAR. επαινουμενους. Bene.

## Ad C. X.

οἱ πρωτον οικειν ουδε μενουσιν — CORNAR. οικει ουδε μενουσιν vel διαγνουσι. Male; lege verſus conſequentes et *not.* 6.

δ᾽αν δυναιντο — CORN. ουδ᾽ αν. Male. cf. not. 6.

Ουδ᾽ αν πεινησαι — CORN. πενεσθαι. Bene.

## Ad C. XI.

αρχων παντων — CORN. πονων. Bene.

πονει, σιται — CORN. σιτια. Male. Hippocratis locum euoluere debuiſſet, vbi habetur σιτα.

απο των εργων ἑκουσιν — CORN. ἡκουσιν. Bene.

αθλιωτερον εστι ὁν αθλητων — CORN. την. Bene.

ὡστ᾽ ικοτως — CORN. εικοτως. Bene.

η απο του αθλητου την προσηγοριαν τον αθλιον εσχηκοτων — CORN. ητοι απο των αθλιων τ. προσ. των αθλιων εσχ. Partim male cf. *not.* 49. Sententia Galeni ſugiſſe CORNARIVM videtur, quae haec eſt: *adeo vt iure aliquis dicat, optime vocatos eſſe athletas, quum nomen ipſis imponeretur; nempe aut ab athleta, quod hominum genus male ſe habet, nuncupationem hanc, aut communiter ad vtroſque ex nomine miſeriae, eodem quaſi fonte nomen eſſe profectum.*

απο γης μιας — CORN. απο πηγης. Bene.

ωνομασμενον. CORN. ωνομασμενων. Bene.

## Ad C. XII.

αθλισεως την φυσιν — CORN. αθλησεως. Bene.

## Ad C. XIII.

ειρημενων ουδενος ισχυος αντιποιησονται — CORN. ειρημενων μεν ουδενος, ισχυος δε αντιπ. Bene. μεν plurimum mihi placet.

οιδ᾽ ὁν φυσουσιν — CORN. οιδ᾽ ὁτι φυσουσιν. Satis bene. Sed ὁν, quod ex CHARTER. edit. exprimendum curaui, mutatio veri ſimilior et facilior eſt.

παρουν τι των αλλων την κατα την γεωργ. — CORN. η αρουν ἡ τι των αλλων των κ. τ. γ. Partim bene.

περδιξιν ὑπαρχει· και — CORNAR. και deletur. Και bene defendi poteſt.

## Ad C. XIV.

ὁπερ ουτε τα διοικουσι — CORN. ὁπερ ουτε τοις διοικουσι. Bene.

Ex quibus id certe adparet, CORNARII correctiones, pro criticorum tum temporis ſubſidiorum inopia ſatis felices, in futura Galeni editione non eſſe negligendas; quin potius, etſi codicis auctoritate non nitantur, vt viri in his rebus ſagaciſſimi coniecturas, pretium ſuum habere, atque etiam nunc poſt CHARTERII editionem ad reſtituendam Galeni integritatem non nihil conferre poſſe.

TANTVM.

INDEX

# INDEX I AVCTORVM

Qui in hoc libello laudantur, explicantur, illuſtrantur, notantur.

*Numerus prior romanus, Caput Galeni; poſterior arabicus obſervationem denotat.*


## A.

AELIANVS laudatur, XI, 29. XIII, 10. 28. XIIII, 9
ALBERTIVS, IO. laudatur VIII, 30. notatur XIII, 20
ALEXANDER APHRODISIENSIS laud. I, 8
AMMONIVS laud. VI, 7
ARCERIVS laudatur XI, 32
ARISTOTELES laudatur VIII, 17. VIIII, 15
ARNAVD, GEORG. D', laud. VIII, 9
ATHENAEVS laud. VII, 29. X, 6. 22. XI, 2
AVCTOR ORATION. IN SALLVSTIVM laudatur VII, 17
AVICENNA laudatur XI, 29

## B.

BARNESIVS, IOS. notat. V, 13. VIII, 6. X, 6
BASILIVS laudatur X, 9
BAYLIVS, P. laudatur VIIII, 30
BRVCKERVS laudatur XIII, 13
BVDAEVS laudat. VI, 8. VII, 9. VIII, 11. 29
BVLENGERVS, IVL. CAES. notat. VIIII, 5

## C.

CALLIMACHVS laudatur XI, 14
CASAVBONVS laud. X, 8. not. X, 15
CHARTERIVS notatur I, 2. V, 14. 15. VII, 18
CICERO laudatur I, 13. IIII, 2 VIII, 22. (10). XI, 41. XIII, 10. explicat. VI, 10
CLENARDVS, NICOL. laudat. VIIII, 16

## D.

DEMOSTHENES laudatur XII, 2
DIDYMVS laudatur VIII, 22
DIODORVS SICVLVS laud. VII, 29
DIOGENES LAERTIVS laud. I, 3. VIIII, 20
DIOSCORIDES laudatur XI, 29

## E.

ERNESTIVS laudat. V, 3. VI, 10. VIII, 26
ETYMOLOGICVM M. laud. III, 2. 6. IIII, 6. VI, 10. VII, 12. 13. 14. VIIII, 1. 2. 13. XI, 9. 26
— — explicatur et notatur XI, 11
EVRIPIDES laudatur VIII, 4. 8. 30
— — tentatur VIII, 6. X, 6
— — illuſtratur X, 6
EVSTATHIVS laudatur XI, 36. XII, 4

## F.

FOESIVS laudatur, VI, 7. X, 18. 19. XI, 7. 15. corrigitur XI, 10. 30. 31. 35

## G.

GALENI L. περι ἰδιων βιβλιων laud. I, 1. 2. 3. VII, 4. XIIII, 10
— — περι ἀριστης αἱρεσεως, I, 3. X, 19. XI, 7. 27
— — περι ὑποτυπωσεως της ἐμπειρικης, I, 3
— — in Epidem. Hippocr. VI, 7. XI, 11. 15. 18
— — περι ἐυεξιας laudat. X, 19
— — περι των ἁπλων φαρμακων δυναμεως laudatur XI, 29. XIIII, 8.
— — ad Glauconem XI, 44
GELLIVS laudatur XIII, 11
GESNERVS, C. laudat. XIII, 7. XIIII, 9
— — IO. MATTH. laudat. VIIII, 5.
GORRAEVS, IO. laud. X, 18. 19. 25. XI, 46.

GRONOVIVS, IAC. laudatur I, 1. notatur VIIII, 5.

H.

HARPOCRATION laudatur VII, 21. VIIII, 2. X, 29
HEINSIVS notatur VI, 8
HEMSTERHVSIVS laud. VIIII, 5. X, 31
HERACLIDES laudatur VIIII, 33
HERODIANVS explicatur XIII, 31
HERODOTVS, GR. laud. VIII, 29. X, 1. XIII, 26
— — HIST. laud. IV, 2. 3. VIIII, 23. 34. XIII, 21
HESIODVS illuſtratur, V, 15
HESYCHIVS laud. fere vbique. tentatur I, 7. II, 2. VI, 8. VII, 25. VIIII, 12. X, 8. 15. XI, 1. illuſtrat. VII, 3. 9. 20. VIII, 3. 25. XI, 8. XIII, 16
HEVRNIVS laudatur XI, 2. 31
HIPPOCRATES laud. X, 19. XI, 7. 11. 17. 31. 35.
— — tentatur, X, 7
HOMERVS laud. VII, 7. 18. VIII, 5. 10. 12. 14. 15. XI, 19. 38. XIII, 36
— — illuſtrat. VIII, 18. 22. XII, 3
HORATIVS laudatur, IIII, 3. VIII, 15

I.

IBN-TSINA laudatur XI, 29
IVNIVS laudatur, X, 7.
IVVENALIS laudatur IIII, 3.

K.

KVESTERVS notatur VI, 8. VIIII, 32

L.

LAMBERT. BOS, laud. VI, 8. VIIII, 19. X, 13.
— — notatur XI, 36
LANCELOTIVS laudat. VII, 5. 8. 18
LANGBAENIVS laudatur XI, 14
LEXICON REGIVM MS. V, 8
— — VNIVERSALE ZEDLERIANVM laud. XI, 29
LVCAS in N. T. illuſtr. XI, 36
LVCIANVS laud. VI, 13. X, 10

M.

MATTHIOLVS laud. XI, 29
MEVRSIVS notatur VIIII, 5. X, 23
MOERIS laudatur XIII, 9
MONTEFALCONIVS IN ANTIQV. laud. III, 5
MORAEVS QVIDAM notatur VIIII, 7

N.

NEPOS illuſtratur VII, 17. 29
— — laudatur XIII, 21. VI, 4

O.

OVIDIVS laudatur, VIII, 15. VIIII 21
— — explicatur XII, 3

P.

PACVVIVS laudatur, II, 4
PALLADIVS laudatur XI, 11
PAVSANIAS laudat. XIII, 10
PETAVIVS laudatur XIII, 32
PETRONIVS laudatur VII, 23
PHAEDRVS laudatur, V, 17. VII, 19
PHAVORINVS laudat. XI, 34
PHILO laudatur VIII, 19
PHILOSTRATVS laud. VII, 7
PHOCYLIDES laud. XI, 17
PHOTII LEXICON laud. VI, 3. VII, 31. XI, 40
PINDARVS laudat. I, 12. VII, 29
PLATO laudatur, I, 7. VI, 13. VII, 12. XIII, 23. illuſtrat. VIIII, 22
PLINIVS laud. IIII, 2. VIIII, 8. XI, 29. XIII, 19
PLVTARCHVS laud. I, 13. V, 14
POLLVX laudatur X, 23. 26. XIII, 36
— — notatur XI, 11
PORPHYRIVS GR. laud. VIIII, 29
PROPERTIVS laud. IIII, 3. VIII, 15. X, 22

Q.

QVINCTILIANVS laud. VIIII, 33. X, 22

S. SAL-

S.

SALMASIVS laudatur, XIII, 10
SAPPHO illuſtratur VIII, 8. 9.
SCHOLIASTES ARISTOPHANIS, VIIII, 22. X, 24. 31. XIII, 10
— — DEMOSTHENIS, XIIII, 5
— — DIONYSII AREOPAGIT. III, 6
— — HOMERI, VII, 7. VIII, 22. X, 1. illuſtratur VIII, 22. (3).
— — HOMERI laudatur XI, 19. 20. 21. 22. 23. 24. 39
— — HOMERI BONGIOV. VIIII, 29
— — PINDARI laudat. VII, 29
— — SOPHOCLIS laud. II, 4. V, 14
SEBERVS laudatur, VIIII, 34
SEYBOLDVS laudatur VII, 5
SPANHEMIVS, EZ. laud. VIIII, 6. X, 26. XI, 14
SOPHOCLES laud. V, 13. 14
STEPHANI THESAVR. L. GR. laud. VI, 8. VIII, 20
STOBAEVS laud. VII, 19
STRABO laud. IIII, 3. VII, 29
SVIDAS laudat. I, 1. 8. III, 5. V, 12. VI, 1. VII, 3. VIII, 6. 9. VIIII, 33. X, 1. 25. 26. XI, 1. 4. 14. 30. XIII, 10. XIIII, 1. vindicatur VIIII, 33

T.

TACITVS laudat. X, 29
THVCYDIDES laudut. X, 6
TIMAEVS laud. XI, 14

V.

VALERIVS MAXIMVS, laud. XIIII, 10
VIGERVS laud. XII, 2. 17. 22. XIII, 37
VITRVVIVS illuſtratur V, 10
VLPIANVS SCHOL. DEM. laud. XIIII, 5

W.

WALCHIVS I. E. I. laud. V, 4

X.

XENOPHANES laudatur X, 6
XENOPHON laudatur VII, 9. 30. VIIII, 22

# INDEX II

## VERBORVM GRAECORVM ET LATINORVM

Quae explicantur illuſtrantur.


### Α.

ἀγαθος VII, 20
ἀγορευειν, VIII, 22. (11)
ἀγορητης, VIII, 22. (3)
ἀγρομενος, VIII, 22. (14)
ἀγχουσης, X, 24
ἀϊσσειν, XI, 32
ἀικιζω, VIII, 22. (5)
αἰσθητηριον, XII, 6
ἀκιδνος, VIII, 22. (5)
ἀκορειν, XI, 10
ἀλαπαδνος, VIII, 16
ἀλιγκιος, VIII, 22. (15)
ἀλκιμος, VIII, 18
ἀλλοι μεν ῥα, XI, 19
ἀλλαιος, XI, 34
ἀλλοιουσθαι, XI, 34
ἀμηχανον, X, 11
ἀμφιπεριστρεφειν, VIII, 22. (16)
ἀμφισβητειν, XI, 3
ἀν, VII, 8
ἀναθειναι, XIII, 9
ἀναπηρος, XIIII, 1
ἀνασυρειν, VI, 11
ἀνοιας, II, 4
ἀοκνειν, XI, 11
ἀξιοχρεως, X, 1
ἀξιω, XIIII, 5
ἀποδεχεσθαι, VII, 16
ἀπολειπεσθαι, VII, 9
ἀπολυειν, XI, 36
ἀπολυεσθαι, VII, 30
ἀποματτειν, X, 29
ἀποτυγχανειν, VIIII, 17
ἀργηστας, VIIII, 16
ἀργιστος, VIIII, 16
ἀριστευς, VIIII, 13
ἀριστος, VIIII, 13
ἀρκειν, X, 12
ἀρυειν, X, 28
ἀρχιτεκτων, V, 5
ἀσημος, VII, 11
ἀσκειν, VIII, 29
ἀσκησις, XI, 8
ἀσκητης, XIII, 31
ἀσπις, X, 15
ἀστειος, VI, 10
ἀστοχειν, VIII, 11
ἀστοχως, VIII, 11
ἀσφαλεως, VIII, 22. (10)
ἀτρεμειν, XI, 35
αὐλος, VIIII, 19
αὐτου ἐμου, VII, 18
αὐτοφυως, X, 32
ἀφορμη, XIIII, 4

### Β.

Βαδιζειν ἐπι σχοινιων, VIIII, 6
βαναυσος XIIII, 7
βαρβαρος, V, 9
βασανιζειν, VII, 14
βασκανος, VII, 14
βασιλινδα, X, 23
βιωφελης, VIIII, 4
βορβορος, XI, 3
βοσκειν, VII, 5
βοσκηματα, XIIII, 8
βοσκηματωδης, XIIII, 8

### Γ.

Γοης, VIIII, 1
γραμματικοι, V, 4
γραμματισται, V, 4
γυμνασιον, V, 10. XI, 11. 18

### Δ.

Δαιμων, VIII, 19
δαμαω, XI, 23
δημαγωγος, IIII, 4
διαγραμμα, V, 8
διαγωγη, XI, 27
διαθεσις, X, 18
διαιτα, XI, 15
διακναιειν, XI, 30
διαλασσειν, X, 11
διαπαλαιειν, VIIII, 19
διασαττειν, XII, 4
διασημος, VII, 11
διασκευαζειν, XIII, 23
διαστησαι, XIII, 16
διαυλοδρομοι, VIIII, 19
διζειν, VIIII, 28
δισκος, VIIII, 19
δολιχος, XIII, 25
δολιχοδρομοι, VIIII, 19
δορκας, XIII, 28
δριμυ, III, 4
δρομος, VIIII, 19
δυσαλλακτος, XI, 34


Ε. Ἐλε-

E.

Ἔδεσμα, XI, 26
ἐθίζειν, X, 10
εἰκότως, XI, 47
ἐκβράσσειν, V, 7
ἔκκριτος, V, 6
ἔλπεσθαι, VIIII, 3
ἔμπληκτος, II, 5
ἐμφαίνειν, X, 1
ἐναργής, VII, 27
ἐναρίθμιος, XIII, 30
ἐνδιάθετος, I, 5
ἐντείνειν, XIII, 23
ἐξάπτεσθαι, IIII, 1. VI, 1
ἐξετάζειν, VII, 13
ἐξησκῆσθαι, VIII, 29
ἕξις, X, 19
ἐξυπηρετεῖν, X, 9
ἐπαΐειν, XI, 32
ἔπαινος, X, 1
ἐπήβολος, XI, 5
ἐπικοινωνεῖν, VIIII, 15
ἐπίκτητος, III, 1
ἐπιτήδευμα, VI, 7
ἐπιπλήττειν, VII, 20
ἐπιτυχόντες, VII, 15
ἐπιτυγχάνειν, VIIII, 17
ἔπος, VIII, 22. (6)
ἐρίζειν, XIII, 33
ἐτεάζειν, VII, 13
ἐτεόν, VII, 13
ἐνδεής, XI, 21
εὐεξία, XI, 7
εὔχεσθαι, VII, 7
ἐφίστημι, VI, 8

Z.

Ζηνί, VIIII, 27
ζῷον, I, 7

H.

Ἠ, VII, 6
ἠλίθιος, VII, 12
ἡττημένος, X, 7

Θ.

θειασώτης, III, 6
θεράπων, VIII, 36
θιασώτης, III, 6

I.

ἰδέα, VIII, 21
ἱερουργεῖν, XIII, 8
ἱμερόεις, VIII, 13
ἱπποκορυσταί, XI, 20

K.

Καθ' ἡμέραν, V, 14
καὶ ὅμως, X, 1
καί τοι, XIII, 37
κακοδαίμων, VIII, 19
καλός, VIII, 9
καλλωπίζεσθαι, X, 27
καταλύειν, XI, 36
καταπτυστέος, VIII, 30
κέλευμα, X, 23
κῆρυξ, XIII, 24
κίβδηλος, VII, 4
κλίνη, VIII, 28
κοινόν XIII, 19
κομιδῆ, VI, 9
κομίζειν, VIII, 14. XIII, 17
κομμαίνειν, III, 2
κομματικός, III, 2
κονίεσθαι, XIII, 6
κορυβαντιᾷν, XI, 14
κοσμεῖν, VI, 1
κοῦφος, XIII, 31

Λ.

Λεπτογέως, VII, 25
λεύσσειν, VIII, 22. (9)
λιταί, XI, 38
λογίζεσθαι, XI, 45
λόγος, notitia, laus, VII, 21

M.

Μαλακός, XI, 23
μαντεύεσθαι, VIIII, 9
μάρπτω, XI, 24
μειλίχιος, VIII, 22. (12)
μέροπες, XIII, 29
μεταλλάσσειν, X, 11
μεταπρέπειν, VIII, 22. (13)
μέτριοι, VII, 15
μορμολυκεῖα, X, 31
μορμολύκια, X, 31
μουσική, VII, 31
μοχθηρία, II, 2
μωραίνειν, X, 16

N.

Νεογνός, XIII, 5
νευροβάτης, VIIII, 6
νεώς, VIIII, 35
νηδύς, X, 7

O.

Ὁ, ἡ, τό. VIII, 22. (8) VIIII, 34
ὀγκηστής, XIII, 36
οἰκεῖν, X, 6
οἰκεῖος, V, 16
οἰκέτης, VI, 4
οἰκονόμος,

οἰκονομος, XIIII, 3
ὅλος, VIII, 14
ὅρος, X, 10
ὀκωσουν, XI, 31
ὄναρ, XI, 1
ὀπλιτοδρομοι, VIIII, 19
ὁπωσουν, XI, 31

## Π.

Παγκρατιον, XII, 5
παλαιος, XI, 13
παννυχιος, XI, 22
πανυπερτατος, XIII, 26
παραβλωπες, XI, 40
παρασκευαζειν, XIIII, 6
παραφραζειν I, 2
παραφραστης, I, 2
πασχειν, VI, 13. XI, 28
πατρα, X, 8
πεζος, I, 11
περαιτερω, VIII, 6
περιβλεπτος, VIII, 8
περιδινεισθαι, VIIII, 7
περιξ, VIII, 25
περιστασις, XI, 42
περιφανης, VII, 10
πεταυρα, VIIII, 5
πεταυρον, VIIII, 5
πεταυριζειν, VIIII, 5
πεταυριστειν, VIIII, 5
πετευρον, VIIII, 5
πεττευριττειν, VIIII, 5
πεφυκα, VIII, 20
πιαινειν, XII, 4
πιων, VIIII, 25
πλανητης, V, 12
πλασται, V, 3
πλαττειν, I, 9
πολεμικας ἱππος, VI, 3
πολεμιστης ἱππος, VI, 3
πολλοι, VII, 11
πολυπειρος, XIII, 34
πονος, XI, 17
πορος χρηματων, VIII, 19
προαιρεσις, I, 8
προιξ, VI, 6
προκρινειν, VIIII, 14
προφασις, XI, 43
προφορικος, I, 5.
προχειριζειν, X, 1
προς, VIII, 1
προσειμι, V, 15
προσουρειν, VI, 12
πυγμη, X, 13
πυθεσθαι, VIIII, 21

## Ρ.

Ρευμα, XI, 44
ρηγμα, XI, 46
ρητορικὸς X, 21
ροδοδαφνη, XI, 29
ρυσος, XI, 39
ρωμη, VIIII, 10

## Σ.

Σαττειν, XII, 4
σεμνυνεσθαι, VII, 2
σκεπασθαι, XIII, 3
σκεπη, XIII, 3
σκευος, VIII, 27
σκυτοτομος, X, 4
σπανια, VII, 1
σπανιος, VII, 1
σπανιοτης, VII, 1
σπανις, VII, 1
σπιλος, X, 30
σταδιον, VIIII, 19. XIII, 11
σταδιοδρομοι, VIIII, 19
στρατιωτικος ἱππος, VI, 3
στεφειν, VIII, 22. (7)
στρωμνη, VIII, 28
συλαν, IV, 7
σχηματα, III, 5
σχοινοβατης, VIIII, 6
σφαλερος, XI, 6

## Τ.

Ταυτι, V, 11
τεκταινεσθαι, X, 2
τεκτων, V, 5
τιθεσθαι νομισματα, VII, 3
τυγχανειν, XIII, 17
τυμβωρυχος, IV, 5

## Υ.

Ὑγεια, XI, 9
ὑγιεια, XI, 9
ὑπεκτροφη, X, 8
ὑπερμαινειν, XII, 4
ὑπερπιπλημι, XI, 12
ὑπερπονειν, XI, 12
ὑπερτατος, XIII, 26
ὑποκρινεσθαι, XIII, 20
ὑποπτευειν, VIIII, 9
ὑποτιθημι, XI, 16

## Φ.

Φαιδρος, III, 3
Φειδεσθαι, IIII, 6
φειδω, IIII, 6
φημι, XIIII, 9
φθανειν, XIII, 17
φιλοσοφια I, 13

φιλοσο-

φιλοσοφοι, V, 2
φοιτᾳν, VII, 2, 4
φρην, VIII, 22. (2)
φυειν, VIII, 20
φυη, XII, 3
φυκος, X, 26
φυσις, XII, 3

X.

Χαμευνειν, XIII, 4
χαριεις, VIII, 22. (1)
χειρωνακτικος, XIIII, 7
χειρωναξ, XIIII, 7
χρηζειν, X, 3
χρηματισμος, VIII, 19

Ψ.

Ψιμμυθιον, X, 25
ψογος, VII, 30
ψυχη, XIII, 13

Ω.

Ὡρα, VIII, 7
ὡραιος, VIII, 2

---

Cerarii, V, 3
Fabri, V, 5
Fictores, V, 3
Fucus, X, 26
Funambuli, VIIII, 6
Inſignis, VII, 11
Litterarius, V, 4
Litterator, V, 4
Ludimagiſter, V, 4
Multi, VII, 11
Muſiua, VIII, 26
Natura, XII, 3
Plaſtae, V, 3
Statuarii, V, 3
Teſſelata, VIII, 26
Titubat lingua, VIII, 22. (16)
Vermiculata, VIII, 36
Vrbanus, VI, 10


IN-

# INDEX III RERVM.


## A.

Ἀπαξ λεγομενα et Lexicis ignota. πεττευριπτειν VIIII, 5. ὑπερπιμπλημι XI, 12. διασαττειν XII, 4. ὑπερπιαινειν XII, 4
Ἀπο et ὑπο permutantur XIII, 20
Anacharſis, VII, 19
Aratus, VII, 22
Archilochus VIIII, 32. 33
Athletarum edacitas XI, 2
Athleticarum exercitationum apud Graecos origo, XII, 1
αυτου ἐμου Homerus dixit, non vero εμαυτου. VII, 18

## B.

Boeotii ſues dicti VII, 29

## C.

κ et χ inter ſe permutantur, I, 10. XI, 25
Callicrates Lacedaemonius, VIIII, 8
Calondas Archiloch. interfecit, IX, 33
Chaerephon Pythiam corrumpit, vt Socratem ſapientiſſimum eſſe edicat, VIIII, 33
Chryſippus VII, 23
Cleon Athen: VII, 28
Corybantes XI, 14
Coturnices puluere delectantur XIII, 7
Croeſus, vnde diuitias acceperit, XIII, 7

## D.

Delphis Dorice loquuntur, VIIII, 26
Drachma, VI, 5

## E.

Ει et ι permutantur, XIII, 33
Ει et H — — XIII, 34
Elephanti funambuli, VIIII, 6
Ellipſis, ἀϑλον, XIII, 27
— — ἀπο, VII, 26
— — ασκησις, XI, 36
— — articuli praepoſ. I, 4
— — δεινον, VI, 13
— — δωματα in Αρα. IV, 7
— — εαυτον, X, 11
— — ειναι, X, 17
— — Εκ, VI, 2
— — εν. VIII, 6. VIIII, 3
Ellipſis, εμου. VII, 18
— — καιρος. XIII, 15
— — κατα. VI, 6. VIII, 21, 22. (2. 3. 5.) IX, 12. X, 5. 12. 16. XI, 1. 41. XIV, 1
— — λαχω, VIII, 6
— — μερη, IX, 12
— — ουκ, XII, 2
— — προς, X, 1. 10
— — τῳ πραγματι. X, 5. 12
— — verborum quae paullo ante adpoſita. II, 3
— — voc. λεγοςι I, 4
Euripides male ex corrupto oraculo Sophocli praefertur, VIIII, 22

## F.

Florentiae hodie adhuc tractantur muſiua opera, VIII, 26

## G.

Gymnaſium conuenire ſoliti philoſophi, V, 10

## H.

H et ει, permutantur, XIII, 34
Harpocrationis index a ſcribis deprauatur, I, 1
Hercules ludos Olympios inſtituit XIII, 32
— — ſtadii inuentor, XIII, 11,
Hermae lapides quadrati, III, 5.
Homeri Poemata olim diuiſa et ex argumento cuiuſque particulae inſcripta circumferebantur, VIII, 18
Hyantes Boeotii, VII, 29
Hyperbolus, VII, 28

## I.

ι et Ει permutantur, XIII, 33
ι, quod attici in fine adiungunt, V, 11
Indices librorum apud veteres a ſcribis plerumque deprauantur I, 1
— — non eamdem ſemper cum codicibus ipſis aetatem habent, nonnumquam a ſecunda manu adiecti. I, 4
Interpres Galeni notatur, V, 14. 15. VI, 13. VII, 14. VIII, 22. (10) 24. IX, 17. X, 1, 15. 21. 28. XIII, 23. 37. XIV. 6


Ludi

L.

Ludi Graecorum, IX, 19. XII, 5

M.

ΜΗΔ' et ΜΗΔΕΝ a ſcribis permutantur, XI, 1
Menodotus Empiricus, I, 3.
Mercurii ſtatuae quadratae et cubicae, III, 5
Mercurium cur iuuenem fecerint veteres, III, 5
Meridiei elegans deſcriptio, XI, 26
Milo Crotoniates, XIII, 10
— — quo tempore vixerit, XIII, 19
Muſiua opera apud veteres, VIII, 26
Myrmeciades, IX, 8

N.

ν et υ permutantur, IX, 34
Nerium oleander, XI, 29
Nireus, VIII, 15. 18

O.

ΟΕ pro ου poetarum IX, 24
Οι et ει permutantur, VII, 1
Oedipus, V, 13
Oroetes Polycratem in crucem agit, IIII, 2

P.

Pactolus fluuius IV, 3
Pauimenta apud veteres magnifice ſtrata, VIII, 26
Perdices puluere delectantur, XIII, 7
Pergamo Galenus oriundus, I, 1
Phryne, X, 22
Polycrates Samius, IV, 2
Pythia a Chaerephonte corrupta, vt Socratem ſapientiſſimum ediceret, IX, 22
— — plerumque hexametris reſpondit, IX, 23
Pythius, IX, 21

S.

σι et οι, permutantur, VII, 1
Sepulcra apud veteres rebus pretioſis inſtruuntur, IV, 22
Socrates omnium hominum ſapientiſſimus ex corrupto oraculo, IX, 22
Solus, vrbs Siciliae, VII, 22
Sophocles male ex corrupto oraculo Euripidi poſtponitur, XIV, 22
Sues dicebantur Boeotii, VII, 29
Sutores apud veteres nondum peculiare artificum genus, X, 4
Stagira, VII, 21
Sthenelus, VII, 7
Syllaba ſaepe apud ſcribas e medio excidere ſolet, IX, 15. X, 6. XI, 32. 50
Syntaxis Graecorum illuſtratur, II, 1. VI, 2. VII, 5. 8. 10. VIII, 5. 24. XIII, 17. 22

T.

Themiſtocles, VII, 17

V.

υ et ν permutantur, IX, 34
ὅτι et ἔτι permutantur, XIII, 20.

ASHMOLEAN MUSEUM OXFORD

# PLVTARCHI
# INSTITVTA
ET
EXCERPTA
# APOPHTHEGMATA
# LACONICA.

---

RECENSVIT
ANIMADVERSIONIBVS ILLVSTRAVIT
INDICEQVE VERBORVM GRAECORVM
INSTRVXIT.

THEOPHILVS ERDMANN GIERIG
SCHOLAE LENNEP. AD RHEN. RECTOR. DESIGN.

---

LIPSIAE
SVMTIBVS E. B. SVIKERTI
CIϽIϽCCLXXVIIII.

VIRO CLARISSIMO

ATQVE

DOCTISSIMO

# ADAMO FRIDERICO KVHNIO

AA. M.

SCHOLAE SORANAE RECTORI

OPTIME MERENTI

OLIM PRAECEPTORI SVO NVNC AMICO

HASCE

INGENIOLI SVI PRIMITIAS

*D. D. D.*

GRATIQVE ANIMI DOCVMENTVM

ESSE CVPIT

EDITOR

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

# PRAEFATIO.

In proponendis libellis, ex quibus veterum linguarum initia cognoſcant adoleſcentuli, hoc inprimis eſſe ſpectandum, vt non modo dicendi genus apertum ſit et facile, ſed argumentum etiam varium, iucundum, ingenioliſque tironum accommodatum, cum res ipſa declarat, tum vſus me abunde docuit. In eo igitur genere cum haud poſtremum locum inter Graecos obtinere intelligerem, quos ſcripſiſſe Plutarchus vulgo creditur de Inſtitutis et Ἀποφθέγμασι Laconicis libellos, iniectum mihi nuper eſt conſilium, eos in vſum ſcholarum ſeparatim edendi. Quo quidem labore etſi ab initio putabam me facile defungi poſſe, neque aliud quidquam requiri, quam vt textui graeco, ad emendatiſſimum exemplum deſcripto, breuiores, ſicubi opus videretur, notulae in tironum gratiam adſpergerentur: tamen cum manum admouiſſem operi, ſenſi compluribus adhuc in locis haec opuſcula vel corruptelarum vitiis, vel rerum obſcuritate laborare; verendumque erat, ne, ſi nullis aliis bonis aucta in publicum dimitterentur, ipſi ſcholarum magiſtri, qui iis vti vellent cum ſuis, neque opportunitate quaerendi abundarent, paſſim in iis haererent, neque ſe facile extricare poſſent. Relictis igitur omnibus hoc agendum putaui, vt non modo editiones veteres, quarum quidem copia mihi eſſet, cum Reiskiano exemplo contenderem, lectionesque manuſcriptorum codicum ab aliis collectas excuterem, ſed auctores in primis adirem eos, ex quibus ſua ſumſiſſet Noſter, neque recentiores rerum Laconicarum ſcriptores negligerem. Id quantum nobis profuerit ad hos libellos vel emendandos, vel illuſtrandos, ipſae animaduerſiones noſtrae docebunt, diceturque a nobis poſtea, vbi de aliis quibusdam rebus ad inſtitutum noſtrum pertinentibus breuiter expoſuerimus.

Iam quod primum eſt, auctorem horum libellorum etſi vulgaris opinio Plutarchum facit, Chaeronenſem philoſo-

phum, plures tamen extiterunt inter doctos homines, quibus illi tam indigni viderentur capitali illo immenſaque doctrina ſubacto ingenio, vt eos aut omnino ſpurios eſſe ſuſpicarentur, aut certe librariorum manu miſere corruptos atque interpolatos. Illud placuiſſe vidi Xylandro a), Rualdo b), et Gerh. Io. Voſſio c); hoc ſe malle Eraſmus d) oſtendit. Eandemque quaeſtionem nobis quoque viſum eſt in limine editionis noſtrae pro virili parte denuo repetere; licet ad eam diiudicandam poſt virorum illorum conata non multum noui afferre poſſimus. Poſteritatis enim gratae eſt, vigilare pro virorum doctorum ſcriptis, omnique modo cauere, ne venerandis eorum nominibus aut praeclara ipſorum ſubtrahantur opera, aut aliorum centones inepti attribuantur temere. Diuidemus autem quaeſtionem propoſitam, dicemusque de vtroque opuſculo ſeparatim.

Ac primum quidem deſcendiſſe Plutarchum in hunc laborem, vt cum aliorum, tum Laconum, breuiter ac commode dicendi ſtudioſorum ſupra ceteros, Apophthegmata colligeret, libellisque propriis comprehenſa ederet, certum eſt, nititurque fide non modo Sopatii apud Photium Cod. 161. ſed etiam ipſius Lampriae, Plutarchi filii. Is enim in Catalogo, quem de patris ſui ſcriptis compoſuit, typis repetito illo poſt multos alios ab I. A. Fabricio e) in Bibliotheca Graeca n. 160. diſerte memorat, vt e melioris notae codice legendum Fuluius Vrſinus monuit, Ἀποφθέγματα Λακωνικά. Verum illud ipſum opuſculum ad noſtram permanſiſſe memoriam, neque diuerſum fuiſſe ab eo, quod circumfertur hodie, cuius nos excerpta hic edidimus, id vero in dubium vocare, ac potius pernegare iubet nos, non tam auctoritas aliorum, quam, quae vna valet apud noſtrum animum, argumentorum grauitas. Non attingam hoc, quod praefatione libellus caret, neque hoc, quod ſecundum literarum ordinem conſcriptus eſt; quod vtrumque tamen Eraſmum offendiſſe miror: nam vt poſterius nihil habet

a) In not. ad Apophth. Lac. II. cap. 10. p. 209. p. 808. Reisk. ed.
b) Vita Plutarch. cap. 21.
c) De Hiſtoric. Graec. lib.
d) In praefat. ad Apophth. ab ipſo collecta.
e) Vol. IV. P. I. p. 334. ſeqq.

incommodi, ita facile potuit praefatio aut intercidere temporis iniuria, aut ab ipſo Plutarcho negligi, qui cohaerere vellet hoc opuſculum cum illo altero, quod Regum et Imperatorum Apophthegmata comprehenderet. Illa vero quis tandem excuſare audeat, quod admixta multa ſunt ab inſtituto alieniſſima; quod non pauca ad verbum ſunt deſcripta e Plutarcho, forte etiam ex aliis, maleque inter ſe non raro copulata et conſuta; quod denique non ſemel eadem ſententia pluribus auctoribus tribuitur? quae quidem, mea opinione, omnia ineptum potius compilatorem, quam philoſophum egregiis ſcriptis cognitum coarguunt.

Iam ſi de inſtituto auctoris quaeritur, cuius eum immemorem multa aliena admiſiſſe diximus, non argutabimur in verbo ἀποφθέγματα, quae ſola libri index profitetur; quandoquidem inter Rhetores ipſos veteres parum conſtitit, quibus finibus vis eius ac poteſtas circumſcribenda eſſet. Cicero f) quidem *facete dicta* interpretatur; Domitius autem Marſus, homo non indoctus, qui, auctore Quinctiliano g), de vrbanitate diligentiſſime expoſuerat, tam ſubtilis erat in definiendo, vt nihil numerari vellet ἀποφθεγματικόν, niſi quod eſſet primo *vrbanum*, deinde *ſerium*, tertio nec *honorificum* nec *contumelioſum*, ſed *medium*. Exempli loco ponebat ipſe hanc ſententiam: *Neque grauem mortem accidere forti viro poſſe, neque immaturam conſulari, neque miſeram ſapienti.* Hac igitur definitione ſi libri noſtri argumentum metiri velimus, actum ſit de eo continuo. Verum ne iniqui iudices videamur, Plutarchum potius audiamus, quid ipſe ea voce comprehenderit. Is igitur, ſpretis ſcholarum definitionibus, tam late patere poteſtatem eius iuſſit, quam qui latiſſime. In epiſtola enim, quam ad Traianum Imperatorem praemiſit Regum et Imperatorum Apophthegmatis, ſubſtituit ei λόγους, ἀποφάσεις, ἀναφωνήσεις, in quibus, tanquam in ſpeculo, illuſtrium virorum mores expreſſi ſint. Quidquid igitur noſter libellus habet, quod ad amplum hoc genus referri poſſit, ſiue id iocoſum ſit, ſiue ſerium; ſiue honorificum, contumelioſum, medium; id feremus, neque ab inſtituto alienum iudicabimus. Porro

f) Offic. I, 29. g) Inſt. Or. VI, 3, 102 ſeqq.

ne id quidem vrgebimus, ſi in his ſententiis colligendis non delectus ſit habitus, quem fortaſſe a ſeuero philoſophi iudicio exſpectis. Etenim in ipſis Vitis Plutarchicis nonne plura leguntur etiam apophthegmata, quae h) ſuppreſſa forent rectius? et qui vnius gentis, quamuis Laconicae, dictis integrum volumen explere inſtituit, quo modo is moroſus eſſe poſſit atque delicatus in eorum delectu? Aliud eſt quod concoquere nequeo. Facta ſcilicet illuſtrium virorum penitus ex hoc libello circumſcripta Plutarchus voluit. In eadem enim illa epiſtola diſerte profitetur, in Vitis olim ſe promiſcue et dicta et facta retuliſſe, nunc vero viſum ſibi eſſe τοὺς λόγους αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς colligere. Quid ergo fiet locis libelli iis, quae nihil niſi facta enumerant? adi modo de Ageſilao et Lycurgo capita et abunde cognoſces, quid hic apud ſuos inſtituerit, ille domi foriſque geſſerit. Neque rem aliter ſe habere in Lyſandro reperies. Atque huius reprehenſionis vim Auctor ipſe vel ſenſiſſe videtur, vel timuiſſe. Vt igitur aliqua ſaltem pars geſtarum rerum, quibus quacunque demum de cauſſa inſtructum vellet hoc opuſculum, iure quodam locum ſuum obtineret, hac arte vſus eſt, vt interrogari crebro faceret Spartanos ſuos, cur hoc illudue ita inſtituerint. Dum illi ergo cauſſam reddunt inſtitutorum, ecce extorquentur iis vel nolentibus bene multa apophthegmata.

Quod porro non exigua libri pars (nam de reliqua nihil certi dicere licet, quae hauſta eſſe poteſt ex aliis auctoribus, quorum opera intercepit temporis iniquitas) ad verbum paene eſt deſcripta cum ex aliis, tum e Vitis maxime Plutarchicis, id indignum mihi videtur, neque conſentaneum foecundo Plutarchi ingenio. Quoties enim ille rem eandem ſaepius in ſcriptis ſuis commemorat, toties fere et verbis et ſententiis variat. qui autem haec apophthegmata collegit, is id ipſum egiſſe videtur, vt deſcriberet magis, quam ſuo modo narraret: id quod in iis maxime locis animaduertere

h) b. Reisk. ad Plut. Lycurg. p. 808. *Mirarer*, inquit, *iudicium Plutarchi, dictum infrunitum, ſale et ſenſu communi carens in ſcite et acute dictis referentis, niſi aliunde conſtaret, non acerrimum, neque ſubtiliſſimum id ei fuiſſe.*

licet, quae non mera habent apophthegmata, quorum natura et ratio non patitur, opinor, variationem narrantis. Vbi vero orationem mutat, tum affectat fere ſingularia et rariora. Id meminerint, rogo, lectores in diiudicanda parte animaduerſionum noſtrarum, quibus ei duriora nonnulla ab interpretum coniecturis vindicauimus. Et fortaſſe infra poterit probabilis quaedam eius rei cauſſa inueniri.

Neque illud in cauſſa noſtra negligendum arbitror, quod complures ſententiae a Noſtro commemorantur aliquoties, pluribusque tribuuntur auctoribus. Non placet hic exempla ponere, aſſeuerare tamen poſſum, tricies amplius id eſſe factum in hoc ipſo volumine atque fortaſſe haud paullo ſaepius, ſi adiungas Regum et Imperatorum Apophthegmata. Iam quis credat adeo negligenter verſatum eſſe Plutarchum in hoc argumento, vt, quid prius ſcripſiſſet, mox obliuiſceretur? Eueniſſe ei ſubinde hoc, quod vel diligentiſſimo cuique obrepere poteſt in tanto quidem ſcriptitandi ſtudio, vt ſiue memoria lapſus, ſiue meliora poſtea edoctus parum ſibi conſtaret, diuerſisque locis rem diuerſe traderet, obſeruatum eſt et admonitum a multis. Mittamus igitur, ſi in his quoque collectaneis reperiantur, quae non optime conſpirent cum aliis locis Plutarchicis. Verum in vno eodemque libello quis tantam ferat inconſtantiam, tam ſupinam negligentiam? At potuerunt plures Lacones, iisdem inſtitutis imbuti, eademque ſtudia aemulantes, eandem etiam ſententiam proferre. Scimus: ſed ita non debebant ſub finem libelli ignotis tribui Spartanis, quae ſuperius certis iam aſſignatae eſſent regibus.

Haec igitur tanta, tamque multiplex negligentia cum minime cadat in auctorem Vitarum parallelarum, aliorumque opuſculorum dignorum quae nullum paene diem de manibus deponantur; alterutrum profecto ſit neceſſe eſt, aut contaminatum eſſe hunc libellum impuris ſciolorum ſcribarumue manibus, aut totum profectum ab alio. Auſum vero eſſe quemquam adeo ſaeua manu importunaque libidine in eo graſſari, vt nullam prope eius partem intactam relinqueret, incredibile propemodum eſt, et exemplo, quod ſciam, caret. Donec igitur meliora edoceamur, ma-

neat hoc, Apophthegmatum Laconicorum faſciculum, qui circumferatur hodie, non eſſe collectum a Chaeronenſi Plutarcho. Sed ſatis de hoc; ad alterum perueniamus opuſculum, quod eſt de Inſtitutis Laconicis.

Hic vero diſputari poſſit haud immerito, an credibile ſit, veniſſe Plutarcho in mentem, poſtquam omnem Inſtitutorum Laconicorum rationem in vita Lycurgi copioſe et perſpicue expoſuerat, eandem peculiari libello denuo ſibi tractandam ſumere. In quo tamen nihil nos iuuat Lamprias, cuius auctoritate ſupra vtebamur. Etſi enim ille ſilet de hoc argumento, tamen cum catalogus eius in fine mutilus ſit, cauendum eſſe iam Fabricius monuit, ne quis ſilentio eius abuſus quorundam Plutarchi libellorum αὐθεντίαν impugnare auſit. Quidquid vero ſit, certum nobis atque exploratum videtur, hunc, de quo agimus, non ab eo eſſe conſignatum: tam manifeſta compilatoris veſtigia impreſſa gerit! Primum enim ſi Plutarcho placuiſſet proprio libello retractare illud argumentum, curaſſet haud dubie, vt is ſiue a copia ſiue ab alia quacunque virtute commendationis aliquid haberet prae Lycurgi vita. Hunc vero videmus adeo nihil praecipui habere, vt potius imperfectior ſit multis numeris, minusque elaboratus et pauciſſima habeat quibus careat illa. Deinde quod in Apophthegmatis notaui, non exiguam eorum partem verbotenus transſcriptam eſſe ex aliis auctoribus, id haud ſcio an multo magis de hoc opuſculo dici poſſit, cuius loca longe plurima iisdem fere ſyllabis in vita Lycurgi reperies, paucis vel immutatis vel aliunde adſperſis. In iſtis porro locis excerpendis quam negligenter, quamque imperite auctor ſit verſatus, vel ex iis poterit intelligi, quae in animaduerſionibus ad n. 22. notauimus; quibus nunc addemus aliud non minus perſpicuum exemplum. Offendent haud dubie lectores ſ. 6. in nominatiuis iſtis ἐπαγγελίαι τε καὶ μεγαλαυχίαι κ. τ. λ. vbi loci ratio manifeſte accuſatiuos flagitat. Nempe res ſic ſe habet. Plutarchus in Lycurgo cap. XXI. per totum locum nominatiuis vſus erat: ἔπαινοι γὰρ ἦσαν — καὶ ψόγοι — ἐπαγγελίαι τε καὶ μεγαλαυχίαι. quid Noſter? mutatis prioribus nominatiuis poſteriores intactos reliquit, quaſi hi

penderent a verbis καὶ ἡ λέξις ἦν ἀφελής, quod tamen non eſt. Et quid tandem de exordio libelli dicemus, quod tam abruptum eſt, vt ne nominatis quidem Lacedaemoniis, ſtatim in media eorum inſtituta irruat? Plutarchus enim in Vita Lycurgi, vbi phiditiorum rationem bene et perſpicue expoſuit, pergit: Τῶν δ' εἰσιόντων ἑκάστῳ κ. τ. λ. ecce! his ipſis verbis, quae arctiſſime orationem nectunt cum ſuperioribus, Noſter exorditur integrum libellum, adiectis tantum verbis εἰς τὰ συσσίτια. Dicemusne cohaerere hunc libellum cum Apophthegmatis Laconicis, quibus ſubiectus vulgo editur? hanc ſententiam vidi magno Eraſmo ſediſſe, qui eum in Adagg. Chiliad. p. m. 657. *coronidem* appellat Apophthegmatis Laconicis adiectam. Scilicet librariis debetur illa coronis, qui cum commodiorem locum non inuenirent, hunc ei aſſignarunt: quo facto ordo libellorum male turbatus eſt, nam haec Inſtituta rurſus ſequuntur Apophthegmata Lacaenarum. Fortaſſe haec quoque difficultas mox poterit felicius expediri, niſi malimus dicere, etiam hoc exordium abolitum eſſe vetuſtate.

A quo autem profectum ſit hoc vtrumque opuſculum, aut quo conſilio conſarcinatum, non poteſt pro certo dici. Rualdo περιγύμνασμα videtur Lampriae. Luſerit ita Lamprias; quae vero impudentia, luſus ſuos pueriles in indice ſcriptorum paternorum reponere? Iuniori cuidam Plutarcho, cuius Tzetzes mentionem faciat, Voſſius tribuit, vna nixus nominis communione, quae vt non raro talis confuſionis cauſſa extitit, ita nunc minus audienda eſt, vbi argumenti potius ſimilitudo errorem genuiſſe videtur. Si aliam coniecturam addere licet, veri non admodum diſſimile nobis videtur, a patre quodam familias aut a literarum magiſtro in ſuorum gratiam haec conſuta eſſe: quo ſumto, omnes, quas ſupra mouimus difficultates, euaneſcunt Is enim id ipſum egit, vt ex variis locis pro conſilii ratione vel ad verbum deſcriptis, vel leuiter immutatis huiusmodi collectanea conficeret; is reſecuit quae puerorum ſcire nihil intereſſe putaret, veluti quae de matrimonio ineundo, de ſobolis procreatione, de omni re militari et de aliis quibusdam rebus copioſe a Plutarcho et a Xenophonte diſputantur; in

immiſcuit ſubinde rariora et a vulgari loquendi conſuetudine abhorrentia, quibus pueri adſueti ſine negotio reliquos graecae linguae auctores cognoſcerent. Et cum Ageſilaus, Lycurgus, Lyſander facile antecelluiſſent ceteris Spartanis facta quoque eorum ſuis nota eſſe voluit. Quod ſi lapſus interdum eſt in excerpendo, ſi capite truncatum dedit Inſtitutorum libellum, ſi denique in Apophthegmatis eandem ſaepenumero ſententiam pluribus tribuit auctoribus, venia parata ſit homini ſubitaria opera in paucorum gratiam defungenti, forte et aliis negotiis et grauioribus diſtento.

Quidquid vero ſit, digni nobis videbantur hi libelli, qui traderentur adoleſcentulis graecarum literarum cupidis. Sint conſuti pannis variis, panni tamen iſti ſunt Plutarchici, et ex parte etiam Xenophontei Argumentum autem eorum profecto tale eſt, vt cum honeſta oblectatione multiplicem vtilitatem ſtudioſis afferre poſſit. Quid in omni antiquitate graeca illuſtrius diſciplina Lycurgi? Ea vero quam generoſos ſenſus excitauerit in animis Spartanorum, docent horum Apophthegmata, quae non magis hiſtoriae lucem accendunt, quam ſaluberrima vitae praecepta largiuntur. Hinc etiam factum arbitror, vt iam olim hi duo libelli cum ex aliis quibusdam ex hoc genere Plutarchicis, cum Apophthegmatis Regum et Lacaenarum, ſeparatim ederentur a viris doctis vel latine verſi, vel addito textu graeco. In iis primus fuit, quod equidem ſciam, Franciſcus Philelphus, cuius interpretatio, quam tamen nunquam mihi videre contigit, initio ſeculi decimi ſexti prodiit. Hunc ſecutus eſt Raphael Regius, qui nouam verſionem anno eiusdem ſeculi ſeptimo Patauii quaternis edidit. In epiſtola dedicatoria ad Ioannem Lubrancium, Epiſcopum Poſnanienſem, quo rogante hunc laborem maxime ſuſceperat, queritur Philelphi verſionem pluribus locis eſſe falſam et ineptam. Ipſe multa bene interpretatur, habetque in Apophthegmatis nonnulla, quae in noſtris libris non reperiuntur, locis tamen corruptis non multum lucis affundit. Sed hos duos multum ſuperauit Eraſmus in Collectione Apophthegmatum ex optimis vtriusque linguae auctoribus; in qua collectione Apophthegmata et Inſtituta Laconica principem locum ob-

tinent. Is non meram verſionem dedit, ſed ſingula fere inſtituta et apophthegmata vel adiectis ſcholiis illuſtrat, vel puncto ſuo comprobat. Paſſim meliores lectiones ſequitur, quas vtrum ei ingenium ſuppeditauerit, an librorum copia, cum ipſe taceat, non auſim equidem dicere. Porro Henricus Stephanus quatuor illa opuſcula graece et latine ſeparatim edidit anno ſeculi decimi ſexti ſexageſimo octauo duodenis, qua editione aegre carui. Tandem eadem illa opuſcula Londini prodierunt anno huius ſeculi quadrageſimo primo cura, vt audio, Metarii. Textus graecus ſumtus eſt ex editione Pariſienſi a. 1642. latina verſio eſt Xylandri in Apophthegmatis Regum et Laconum, Henrici autem Stephani in Inſtitutis et Apophthegmatis Lacaenarum; mutata vtraque ſubinde e Raphaëlis Regii interpretatione. Ad calcem adiectae ſunt variae lectiones et coniecturae, ſed paucae, nec illae magni momenti. Non multum commendationis habet haec editio niſi a chartarum typorumque ſplendore et elegantia.

Horum igitur nos virorum auctoritatem ſecuti nouam adornauimus, ſed duorum tantum libellorum, editionem. Primum autem ordinem, quem illi adhuc in Scriptorum Plutarchicorum corpore tenebant, inuertimus, prioremque locum aſſignauimus Inſtitutis Laconicis, quae rectius putabamus cognoſci ante Apophthegmata, quorum maior pars ne intelligi quidem ſatis poteſt, ſine illorum ſcientia. Deinde Apophthegmata non omnia dedimus, ſed excerpta tantum; cauendum enim erat, ne moles libri nimis augeretur. Plurima reliquimus Ageſilao, Lyſandro et Lycurgo, eandem ob cauſſam, ob quam credibile eſſe ſuperius dixi facta quoque eorum ab Auctore permixta eſſe. Vt autem textus quam emendatiſſimus prodiret, primum editiones nonnullas cum Reiskiano exemplo contuli. Eae erant Frobeniana, Stephaniana vniuerſorum Plutarchi operum, Wechelina, Londinenſis; quas tamen omnes in grauioribus mendis amiciſſime conſpirare reperi. His adiunxi verſiones antiquas, Eraſmianam in primis, de cuius bonis modo dixi. Paullo plus adiumenti nobis attulerunt lectiones, quas Wechelina editio ad calcem habet;

excerptae illae e Manuſcriptis Turnebiano, Petauiano, Bongarſiano, Aldino et Baſileenſi. In iis erant nonnullae, quas in contextum adeo recipere auſus ſum. Sed longe plurimum nobis profuerunt Vitae Plutarchi Parallelae, vnde hi libelli paene toti vel excerpti ſunt, vel ad verbum deſcripti. Harum igitur beneficio me complures lacunas expleſſe multa menda ſuſtuliſſe, nec pauca loca illuſtraſſe confido. Denique in conſilium adhibui etiam recentiores quosdam rerum Laconicarum ſcriptores, Nicolaum Cragium in primis de Republica Lacedaemoniorum et Ioannis Meurſii Miſcellanea Laconica.

His igitur praeſidiis inſtructus cum nihil relinquere cuperem, in quo haerere poſſent lectores graecarum literarum rerumque Laconicarum cupidi quidem, ſed non ſatis periti, maiorem in molem ſub manu exereuerunt animaduerſiones noſtrae, quam ipſe ab initio crediſſem. In indice verborum neque omnes voces ponendas, neque integras formulas vertendas putauimus, ſed minus nota tantum breuiter expoſuimus. Praeterea addidimus ſtemma Heraclidarum, non modo quia in Lyſandro duarum, Proclis et Euryſthenis, familiarum mentio fit, verum etiam propterea, quod multorum ex vtraque gente regum Apophthegmata in hoc libello commemorantur. Ad finem denique explicationem formarum Doricarum adiicere placuit. Hoc igitur habui quae de opera noſtra his libellis impenſa praefarer; quam ſi ſenſerimus non omnino improbatam eſſe viris doctis et aequis, qui fouere potius iuuenilia ingenia ſolent, quam deterrere importuna ſeueritate; in primisque Erneſtio et Moro, quos inſtitutione nobis praeceptores, beneficiis parentes extitiſſe grati profitemur, ſummo enitemur ſtudio, vt, vbi aetas et vſus et improbus labor maiorem de bonis literis promerendi facultatem attulerint, meliora dare poſſimus.

# PLVTARCHI
# INSTITVTA LACONICA.

*Λυκοῦργον, τὸν θέντα τοῖς Σπαρτιάταις τὰς νόμες, οἷς πειθόμενοι ηὐδαιμόνησαν, τοῦτον καὶ θαυμάζω, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα μάλα σοφὸν ἡγοῦμαι. Ἐκεῖνος γὰρ οὐ μιμησάμενος τὰς ἄλλας πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐναντία γνοὺς ταῖς πλείσταις, προέχουσαν εὐδαιμονίᾳ τὴν πατρίδα ἐπέδειξεν.*

*Xenoph.* **Rep. Lac.**

# ΤΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΑ.

Τῶν δὲ (Λακεδαιμονίων) εἰσιόντων [1] εἰς τὰ συσσίτια ἑκάστῳ δεικνύων ὁ πρεσβύτατος τὰς θύρας· Διὰ τούτων, φησὶν, οὐδεὶς ἐξέρχεται λόγος. Δοκιμαζομένου μάλιστα παρ' αὐτοῖς τοῦ μέλανος λεγομένου ζωμοῦ, ὥστε μὴ κρεαδίων δεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους, παραχωρεῖν δὲ τοῖς νεανίσκοις [2], λέγεται Διονύσιος [3] ὁ τῆς Σικελίας τύραννος τούτου χάριν Λακωνικὸν μάγειρον πρίασθαι καὶ προστάξαι σκευάσαι αὐτῷ μηδενὸς φειδόμενον ἀναλώματος· ἔπειτα γευσάμενον καὶ δυσχεράναντα ἀποπτύσαι· καὶ τὸν μάγειρον εἰπεῖν· Ὦ βασιλεῦ, τοῦτον δεῖ τὸν ζωμὸν γυμνασάμενον Λακωνικῶς, τῷ Εὐρώτᾳ [4] λελουμένον ἐπο-

1) De abrupto libelli exordio ſententiam dixi in praefat. Poſt τῶν δὲ inſerendum putaui, vncis tamen incluſum, nomen Λακεδαιμονίων. Mſ. Ald. delet δὲ et συσσίτια exhibet. Συσσίτια vero iam ſunt *loca conuiuii, coenacula publica*, in quibus Spartani, quini deni, phiditia illa, quorum rationem et apparatum in Ind. expoſui, celebrabant. *Pollux* lib. VI. cap. 1. pr. Τὸ μὲν συμποτικὸν χωρίον, συμπόσιον, καὶ ἀνδρῶνα, καὶ συσσίτιον.

2) Sic dedi e Mſ. Turn. et *Plutarch.* Lycurg. XII. praeeunte *Xyland.* et monente *H. Stephano.* Vulg. τοὺς νεανίσκους, quod aduerſatur legibus linguae, quae poſtulant παραχωρεῖν τινί τινος. Nimirum praecedens Accuſat. τοὺς πρεσβυτέρους facile hoc mendum gignere potuit.

3) De Dionyſio, Syracuſanorum tyranno, conſentit cum Noſtro *Stobaeus* Serm. XXIX. Sed *Plutarch.* d. l. vnde, paucis immutatis, haec transſcripta ſunt, auctor eſt fuiſſe τινὰ τῶν Ποντικῶν βασιλέων quem diſſenſum ita componere ad illum loc. conabatur *Xyland.* vt vocem Ποντικῶν corruptam diceret, praeſertim cum *Cicero* etiam Tuſc. V. 34. id referat factum a Dionyſio. Non repugno: potius tamen eo inclinat animus, vt credam plures reges exteros celebratiſſimi iſtius iuris cupidos fuiſſe deguſtandi. Noſtrum autem, qui veriora quam *Plutarchus* tradere vellet, diuerſa miſcuiſſe. *Cicero* certe, a *Plutarcho* multum varians, rem plane aliam narraſſe videtur.

4) *H. Stephan.* ex alio *Plutarchi* loco (ſine dubio Lycurg. XII. vbi, verbis γυμνασ. Λακ. omiſſis, ἐν τῷ Εὐρ. legitur) reponendum cenſebat ἔν τε τῷ Εὐρ. Mſſ. Turn. Pet. Καὶ τῷ Εὐρώτᾳ, vnde meliore forſan iure ſcribi poſſit, καὶ ἐν τῷ Εὐρώτᾳ. Quid ſit γυμνάσασθαι Λακωνικῶς, e *Cic.* d. l. intelligitur, vbi inter alia condimenta *labor in venatu* et *curſus ab Eurota* a coquo commendantur. *Lotione* autem *in Eurota*

φάσθαι. Πίνοντες οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς συσσιτίοις μετρίως, ἀπίασι δίχα λαμπάδος· οὐ γὰρ ἔξεστι πρὸς φῶς βαδίζειν οὔτε ταύτην, οὔτ' ἄλλην ὁδὸν, ὅπως ἐθίζωνται σκότους καὶ νυκτὸς εὐθαρσῶς καὶ ἀδεῶς ὁδεύειν. Γράμματα ἕνεκα τῆς χρείας ἐμάνθανον· τῶν δ' ἄλλων παιδευμάτων ξενηλασίαν ἐποιοῦντο [5], οὐ μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ λόγων· ἡ δὲ παιδεία ἦν αὐτοῖς πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς, καὶ καρτερεῖν πονοῦντα, καὶ μαχόμενον νικᾶν, ἢ ἀποθνήσκειν. Διετέλουν δὲ καὶ ἄνευ χιτῶνος [6], ἓν ἱμάτιον εἰς τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνοντες [7], αὐχμηροὶ τὰ σώματα, καὶ [8] λουτρῶν καὶ ἀλειμμάτων κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπεχόμενοι. Ἐκάθευδον δὲ οἱ νέοι ὁμοῦ κατ' ἴλην καὶ κατὰ ἀγέλην ἐπὶ στιβάδων, ἃς αὐτοὶ συνεφόρουν, τοῦ παρὰ τῷ Εὐρώτᾳ [9] πεφυκότος καλάμου τὰ ἄκρα ταῖς χερσὶν ἄνευ σιδήρου κατακλάσαντες· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοὺς λεγομένους λυκοφόνας [10] ὑπεβάλλοντο καὶ ἐπεμί-

in primis delectabantur Lacedaemonii, a crebriore balneorum vſu abſtinere iuſſi. *Schol. Thucyd.* ad II. 40.

5) Haeſiſſe hic Interpretes, ſatis eorum verſiones declarant, quae nomen λόγων vel omittunt, vel *libros* reddunt, aut etiam aliter. Sane verba οὐ μᾶλλον ἀνθρ. ἢ λόγων aliquid moleſtiae trahunt ad redundantia, et videri poſſunt ex margine in textum irrepſiſſe. Forte tamen tueri locum ſuum poterunt, ſi interpungas ante ξενηλασίαν, vt Genitiui τῶν δ' ἄλλων παιδευμ. abſolute poſiti accipiantur, quemadmodum in verſione *Steph.* factum video, ſuppreſſo περί. *Quod autem ad reliquam eruditionem attinet, doctores* (ſ. vniuerſe *homines peregrinos*, cf. ſ. 9.) *non magis quam diſciplinas ex vrbe ſua exulare iuſſerunt.* Οὐ μᾶλλον ἀνθρ. addidit propter ξενηλασίαν, quod proprie de *hominibus* dicitur. De re ipſa, quae hic attingitur, vide quae copioſe diſputat *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIII. 50.

6) *Superaria tunica* (ἐπενδύτῃ), quam ſimpliciter χιτῶνα appellauit conſuetudo veterum, carebant, vno contenti ὑπενδύτῃ ſ. *interula.* vid. S. V. *Erneſti* ad *Xenoph.* Memm. I. 6. 2. Tales vno verbo dicuntur ἀχίτωνες.

7) Hieme et aeſtate vno eodemque pallio vtebantur. In Memm. d. l. Antiphon, Socrati ſimiliam vitae ſeueritatem exprobrans, ponit et hoc, ἱμάτιον ἠμφίεσαι τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος.

8) Καὶ ante λουτρῶν habet vim explicandi, *quippe*, vt ap. *Theophr.* Charr. prooem. Καὶ βεβιωκὼς, *quippe qui vixerim*, vbi vid. Cel. *Fiſcheri* not. et ind.

9) Mſ. Pet. παρὰ τοῦ Εὐρώτα. Vit. Lyc. XVI. παρὰ τὸν Εὐρώταν. Datiuus h. l. recte ſe habet, maxime propter librorum auctoritatem, nam ex ſolemni caſuum permutatione etiam reliqui duo caſus ferri poſſent.

10) Vocab. rarum et obſcurum; neque adeo mirandum eſt, ſi ſcriptura eius variet. Namque hic Mſ. Turn. λυκοφῶνες. In Vit. Lyc.

χρῶνται τοῖς λυκοφόνοις θερμαντικὸν ἔχει τι τῆς ὕλης ἐμ-
3 φάσεως. Ἐρᾶν τῶν τὴν ψυχὴν σπουδαίων[11] παίδων ἐφεῖ-
το· τὸ δὲ πλησιάζειν, αἰσχρὸν νενόμιστο, ὡς τοῦ σώματος
2 ἐρῶντας, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς· ὁ δὲ ἐγκληθεὶς ὡς ἐπ'
αἰσχύνῃ πλησιάζων, ἄτιμος διὰ βίου ἦν. Ἔθος ἦν καὶ
τοὺς νεωτέρους ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἐρωτᾶσθαι, ποῦ πο-
ρεύονται καὶ ἐπὶ τί, καὶ τὸν μὴ ἀποκρινόμενον, ἢ προ-
φάσεις πλέκοντα, ἐπιπλήττειν· ὁ δὲ μὴ ἐπιπλήττων
παρατυχὼν ἁμαρτάνοντι, ἔνοχος ἦν τῷ ἴσῳ ἐπιτιμίῳ
ὥσπερ καὶ ὁ ἁμαρτών. Καὶ ὁ δυσχεραίνων δέ, εἰ ἐπι-
τιμῷτο, ἐν μεγάλῳ ὀνείδει ἦν. Εἴ τις φωραθείη ἁμαρ-
τάνων, ἔδει αὐτὸν βωμόν τινα τῶν ἐν τῇ πόλει κύκλῳ
περιιέναι ψόγον ᾄδοντα πεποιημένον εἰς ἑαυτόν, ὅπερ
4 ἦν οὐδὲν ἕτερον, ἢ ἐπιπλήττειν αὐτὸν ἑαυτῷ. Καὶ τοὺς
νέους δὲ οὐ μόνον τοὺς ἰδίους αἰδεῖσθαι πατέρας, καὶ ὑπη-
κόους εἶναι, ἀλλὰ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἐντρέ-
πεσθαι, καὶ ὁδῶν ὑποχωροῦντας καὶ καθέδρας[12] ὑπεξι-

vulgatum λυκόφονας. Ibi Anonym. λυκοφόνας Vulcob. λυκόφονας. Cum ceterae formae nuſpiam reperiantur, amplectemur λυκοφόνος, cuius Accuſat. Singul. Gloſſar. Heſych. habet, cum adnotatione hac, ita vocari Meſſeniorum (Spartanis vicinorum) lingua τὸν ἐχινόποδα. Echinopodem autem in herbarum generibus numerat *Plinius* H. N. XI. 8.

11) *Cragius* Rep. Lac. lib. III. tab. 7. inſt. II. laudat ἐρᾶν τὴν ψυχὴν σπουδ. Nec aliter legerunt, verba ſaltem ita ordinarunt, *Raph. Regius* et *Eraſmus*, id quod verſiones eorum docent. Minus recte. Verbum enim ἐρᾶν ſecundum caſum flagitat, et οἱ τὴν ψυχὴν σπουδ. παῖδες recte dicuntur *pueri praeclara indole praediti*, quos *Aelian.* V. H. III. 10. vbi de hac eadem re ſermo, καλῶς πεφυκότας vocat. Nam *quicunque in aliqua re excellit, bonus eſt*, non minus recte σπουδαῖός τι dicitur, quam ἐχυρός τι, licet de ſyntaxi dubitet S. V. *Erneſti* ad *Xenoph.* Memm. IV. 2. 2. *Iſocrat.* paraen. pag. 2. Wolf. min. τὸ σῶμα τρέφειν ἤδη σπουδαῖον. *Aelian.* XIV. 23. ἄνδρα σπουδαῖος τὴν τέχνην, *Plutarch.* Educ. Liberr. cap. 6. παιδία σπουδαῖα τὰς τρόπους. vid. *Heuſinger.* ad cap. 8. Mox pro ἐρῶντας MS. Turn. Pet. ἐρῶντες. — De paederaſtia Spartanorum honeſta conf. praeter alios *Xenoph.* Rep. Lac. II. 13. *Plut.* Lyc. XVIII. *Aelian.* V. H. III. 10. et 12. Lycurgus eam videtur ſuis commendaſſe propterea, vt familiari virorum conſuetudine puerorum animi ad virtutem formarentur.

12) Ita reſcripſi auctoritate *Mſſ.* Turn. Pet. Idem praeiuit *Cragius* lib. III. tab. 7. inſt. 3. In reliquis diuiſim ſcribitur καθ' ἕδρας, quod etiam *H. Stephan.* diſplicebat. Graeci enim verbis *aſſurgendi* et *cedendi* fere ſemper nudum Genitiuum rei addunt. *Xenoph.* Rep.

φαμένους, καὶ παριόντων ἡσυχάζοντας. διὸ καὶ ἦρχεν ἕκαστος, οὐχ ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, τῶν αὑτοῦ [13] τέκνων καὶ δούλων καὶ κτημάτων, ἀλλ' ὥσπερ τῶν αὑτοῦ καὶ τῶν τοῦ πλησίον, ὅπως ὅτι μάλιστα κοινωνῶσι καὶ φροντίζωσιν ὡς ἰδίων. Παῖς δὲ ὑπό τινος κολασθεὶς, εἰ τῷ πατρὶ ἐξήγγειλεν, αἰσχρὸν ἦν τῷ πατρὶ μὴ προσεντεῖναι ἀκούσαντα πάλιν ἑτέρας. [14] Ἐπίστευον γὰρ ἑαυτοῖς ἐκ τῆς πατρίου ἀγωγῆς μηδὲν αἰσχρὸν προστάξαι τοῖς τέκνοις. Κλέπτουσι δὲ οἱ υἱοὶ καὶ τῶν σιτίων [15] ὅ, τι ἂν δύνωνται, μανθάνοντες εὐφυῶς ἐπιτίθεσθαι [16] τοῖς καθεύδουσιν, ἢ ῥᾳθύμως φυλάσσουσι. τῷ δὲ ἁλόντι ζημία πληγαὶ καὶ τὸ πεινῆν. γλίσχρον γὰρ αὐτοῖς ἐστι δεῖπνον, ὅπως δι' αὐτῶν [17] ἀμυνόμενοι τὴν ἔνδειαν ἀναγκάζωνται

Lac. XVI. 6. ὕβρις — ὑπανίστανται. Ariſtoph. Nubb. v. 989. τῶν θάκων τοῖς πρεσβυτέροις ὑπανίστασθαι. Noſter Apophth. Lac. XVI. 5. τῶν βάθρων ἀναστάντες. XII. 7. ὕδρας οὐχ ὑπεῖξεν. Xenoph. Cyrop. VIII. 7. ὑπεῖκειν θάκων. Hi Genitivi pendent ab omiſſa praepoſitione, non κατὰ, ſed ἀπὸ, quae additur ap. Xenoph. Hieron. VII. 2. ὑπανίστανται δ' ἀπὸ τῶν θάκων. Neque καθέδρα Noſtro in hac re inuſitatum eſt. Apophth. Lac. XVI. 5. καθέδρας ὑπόθεσι. — Praeterea iidem Mſſ. praeferunt ὑπεξανισταμένους, quod probo et ipſum, eſt enim Plutarcho familiare in primis. Vit. Lyc. XX. ἐστὶ ὑπεξαναστῆναι πρεσβυτέρῳ. Diſcrim. Am. et Adul. pag. 214. Vol. VI. Reisk. ὅπως ὑπεξανιστάμενοι τοῖς πλησίοις κολακεύωσιν. Apophth. Lac. pag. 813. οἱ ἔφοροι τοῖς βασιλεῦσιν οὐχ ὑπεξανίστανται. Et ſcimus compoſita ſaepe a librariis mutata eſſe in compoſita, ſicut haec in ſimplicia. — Ceterum ad hos Infinitivos ἀνίστασθαι etc. repetendum eſt ἀπὸ κοινοῦ, ἔθος ἦν, vt Stephan. iam monuit.

13) Ita Mſ. Pet. edd. Frob. Steph. Lond. αὐτοῦ habent Xenoph. Rep. Lac. VI. 1. et Cragius lib. III. tab. 7. inſt. ac in reliquis mſſ. τῶν αὐτῶν. Mox Mſſ. Turn. Pet. ἀλλ' ὅπως τῶν αὐτοῦ,

14) Nomen πληγάς, quod ſubintelligendum hic relictum eſt, expreſſum legitur apud Xenoph. Rep. Lac. VI. 2. αἰσχρὸν ἐστι μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ υἱεῖ. Satis tamen vſitata Graecis haec ellipſis eſt. Vide praeter Boſian. libellum, Weſſeln. ad Diod. XII. 47. vbi διαφέροντας πολλάς. Londin. editio monet ſubintelligendum eſſe κολάσεις, ſecutus et hic Raph. Regii auctoritatem, qui reddidit, niſi alias caſtigationes adderet.

15) Etiam apud Aegyptios ſub lege quadam furari licebat. Gellius N. A. XI. 18. Probabat Epicurus, Arrian. Diſſert. Epictet. III. 7.

16) Mſſ. Turn. Pet. ἐπιτίθεσθαι et μανθάνουσιν. Deprehenſos puniebant ὡς κακῶς κλέπτοντας. Xenoph. Rep. Lac. II, 9. Cf. Sextus Empir. Pyrrh. Hypoth. III. 24.

17) Sua ipſorum opera, nemine iis victum ſubminiſtrante. Apophth. Lac. II. 7. τὰ δίκαια δι' ἑαυτῶν ποιεῖν i. e. nemine monente, ſua ſponte. Similiter Latini per ſe dicunt, vide Cortius ad Salluſt. Iug. 96. 2. Mſ. Pet. δι' αὐτῶν, vt in Vita Lyc.

τολμᾶν καὶ πανουργεῖν. Τὸ δὲ ἔργον τῆς σιτοδείας [18] διά τε ταῦτα γλίσχρον ἦν, ἵν' ἐθίζωνται μηδέποτε γίνεσθαι πλήρεις, δύνασθαι δὲ πεινῆν. οὕτω γὰρ ᾤοντο καὶ ἐν πολέμῳ χρησιμωτέρους ἔσεσθαι, εἰ δύναιντο καὶ ἄσιτοι παντὲς ἐπιπονῆσαι· καὶ ἐγκρατεστέρους [19] δὲ καὶ εὐτελεστέρους, εἰ πλείω χρόνον διάγοιεν ἀπὸ μικρᾶς δαπάνης· τὴν δ' ἀνοψίαν ἀποφέρειν, [20] ὡς βρῶμα τὸ τυχὸν προσφέρεσθαι

18) Legat πανουργεῖν· ὅπερ ἔργον τῆς σιτοδείας? Τὸ δὲ σιτίον διά τε ταῦτα γλίσχρον ἦν, καὶ ἵν' ἐθίζ. *quem vſum praeſtat penuria cibo-rum. Et cum hac de cauſſa victus eorum tenuis erat, tum vt aſſue-ſcerent.* Nam καὶ ante ἵνα ſequ-unt Mſſ. Turn. Pet. et σιτίον fa-cile potuit abſorberi a proximo verbo σιτοδείας. Vt hic ἔργον σιτο-δείας, ſic VI. c. apud *Lucian.* En-com. Demoſth. init. ἔργον ὀλιγωρίας: nam quod quis, aut res aliqua, *efficere, praeſtare, ſolet,* id dicitur eius ἔργον eſſe.

19) Sic recte a Mſ. ſuo reſtituit *Xyland.* pro ἀκρατεστέρους, quod eſt contrarium h. l. ſententiae.

20) *Locus,* ſi quis alius, miſere affectus, in quo ſanando ſtuſtra auxilium exſpectes vel a priorum Editorum induſtria, vel a Mſſ. au-ctoritate. Hi enim nihil variant, niſi quod Turn. πιεζόμενα exhibet, illi autem, cum lenem medelam adhibere vellent, parum effeciſſe mihi quidem videntur. *Xyland.* enim et *H. Stephan.* ὡ mutabant in τῷ, vt τῷ προσφέρεσθαι dictum eſſet pro διὰ τὸ προσφ. *Steph.* praeterea verba καὶ αὔξειν collocabat ante εἰς βάθος. Verum ita non multum lu-crati ſumus. *Bryan.* porro ad Vit. Lyc. XVII. locum ſic reſtituere co-nabatur: τὴν δ' ἀνοψίαν ἀποφέρειν, καὶ βρῶμα τὸ τυχὸν προσφέρεσθαι, ᾤοντο ὑγιεινότερα τὰ σώματα ἀπὸ τῆς ἐλλειπούσης παιδοτροφίας, τῷ μὴ αὔξειν εἰς βάθος καὶ πλάτος πιεζόμενον, (ἀλλ') ἐπαίρειν εἰς ὕψος τὰ σώματα. Mihi vero perſuaſum eſt non modo ver-ba quaedam hic deprauata eſſe, locoque ſuo mota, ſed plura etiam interciđiſſe, reſtituenda e *Xenoph.* Rep. Lac. II. 5. et *Plut.* Vit. Lyc. XVII. quos in omni h. l. ita ſecu-tus eſt Noſter, vt ab altero ſen-tentias, ab altero verba mutuare-tur, eaque ſuo modo componeret. Diligenter igitur perpenſa orationis ſerie, locisque illis non ſemel inter ſe collatis, verba noſtra in hunc modum emendo: τὴν δ' ἀνοψίαν ἀποφέρειν, ΚΑΙ βρῶμα τὸ τυχὸν προσ-φέρεσθαι. ΤΟΥΤΟ δ' ᾤοντο ὑγιει-νότερα τὰ σώματα ποιεῖν καὶ αὔξειν ΕΙΣ ΜΗΚΟΣ. ΤΟ ΓΑΡ ΠΝΕΥΜΑ ΥΠΟ ΠΛΗΘΟΥΣ ΤΡΟΦΗΣ εἰς βάθος καὶ πλάτος μὴ πιεζόμενον ἐπαίρειν κ. τ. λ. *Et vt conſueſcerent abſque obſonio degere et obuium quemque cibum appetere. Id vero putabant et ſa-lubria reddere corpora et procera. Spiritum enim* (intelligo ſpiritus il-los, qui hauriuntur ſingulis mo-mentis pulmonum opera et inde per totum corpus ad varia munera ſubeunda diffunduntur) *ſi multitu-dine ciborum non deprimatur in la-tum et profundum, eueheree,* etc. Iam primum verba τὴν δ' ἀνοψ. — προσφέρεσθαι pendent a ſuperiori-bus ἵν' ἐθίζωνται. Sic optime pro-currit oratio. Memorantur nempe cauſſae tres, our ſuis praeſcripſerit Lycurgus victum tenuem 1) vt co-gerentur *audere,* ſi victus aliunde comparandus eſſet; 2) vt conſueſce-rent *inediam perferre,* cuius virtu-tis duplex vſus α) in *bello* conf. *Inſtit.* III. 2. 10. β) in *omni reli-qua vita.* 3) vt conſueſcerent *abs-que obſonio degere.* huius quoque rei vtilitas declaratur; ita enim putabant corpora reddi α) *ſalubria,* β) *procera,* γ) *formoſa.* Porro

φοντο ὑγιεινότερα τὰ σώματα καὶ αὔξειν ἀπὸ τῆς ἐλλειπούσης ποιεῖν τροφῆς εἰς βάθος καὶ πλάτος, μὴ πιεζόμενον ἐπαίρειν εἰς ὕψος τὰ σώματα, καὶ καλὰ δὲ ποιεῖν· τὰς γὰρ ἰσχνὰς καὶ διακένους ἕξεις ὑπακούειν πρὸς τὴν διάρθρωσιν, τὰς δὲ πολυτρόφους [21] διὰ βάρος ἀντιβαίνειν. Ἐσπούδαζον δὲ καὶ περὶ τὰ μέλη καὶ τὰς ᾠδὰς οὐδὲν 6
ἧττον. [22] Κέντρον δ' εἶχε ταῦτα ἐγερτικὸν θυμοῦ καὶ φρονήματος, καὶ παραστατικὸν ὁρμῆς ἐνθουσιώδους καὶ πρακτικῆς. Καὶ ἡ λέξις ἦν ἀφελὴς καὶ ἄθρυπτος· οὐδὲν δ' ἕτερον εἶχεν, ἢ ἐπαίνους τῶν γεννικῶς [23] ζησάντων, καὶ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀποθανόντων καὶ εὐδαιμονιζομένων· καὶ ψόγους τῶν τρεσάντων, ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον· ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία πρὸς ἀρε-

*ὑποφέρειν* dedi pro *ἀποφέρειν*, quia hoc nunc quidem ſenſum non admittit commodum, ſed *ὑποφέρειν τὴν ἀνοψίαν* eſt illud ipſum, quod *Xenoph.* dixit, *ἧττον ὕψει δεῖσθαι.* Et vidi etiam *Turneb.* in margine exempli ſui ita conieciſſe. Mox cum *Bryano* malui *καὶ* quam cum eodem *Turn.* *τὸ.* *Τοῦτο δ'*, aut ſimile quid, manifeſte poſtulat totius loci ratio. Verba *ἀπὸ πλήθους (τῆς) τροφῆς*, quae extant in Vit. Lyc. facile corrumpi potuerunt, propter ſoni ſcripturaeque ſimilitudinem, in *ἀπὸ ἐλλειπούσης τροφῆς.* Reliqua ſuggeſſit mihi eadem Vita, vnde plura etiam poſſent inſeri, *ὡς μῆκος* habet etiam *Xenoph.*

21) Hoc reſtituerunt *Xyland.* et *H. Steph.* e Vita Lyc. Confirmatur Mſſ. Turn. Bong. Pet. Vulgo *πολυτρόπους.* Ceterum de cura Lacedaemoniorum circa colorem et dignitatem corporis vid. *Athenaeus* XV. 12. et, qui ſua inde hauſit, *Aelian.* V. H. XIV. 7. Nihil magis auerſabantur quam *πολυσαρκίαν*, inertiae ſignum.

22) *Plut.* Vit. Lyc. XXI. addit comparationem hanc, *τῆς ἐν λόγοις εὐζηλίας καὶ καθαριότητος*, de qua cap. ſuper. expoſuerat. Hanc comparationem Noſter omiſit, verba tamen comparatiua, *οὐδὲν ἧττον*, ſeruauit, quae nunc non ſatis commode ad proxime antecedentia referri poſſunt. Ceterum Lacedaemonii etſi vehementer delectabantur carminibus atque muſica, ſimplici ſcilicet et antiqua, habebantque ſenſum pulchri in eo genere rectum, ipſi tamen, praeter tibiam, nihil earum rerum attingebant, ſed aliunde arceſſebant viros peritos, ex quibus nonnullos nominat *Aelian.* V. H. XII. 50. *Ariſtot.* Polit. VIII. 5. *οἱ Λάκωνες οὐ μανθάνοντες, ὅμως δύνανται κρίνειν ὀρθῶς, ὥς φασι, τὰ χρηστὰ τῶν μελῶν.*

23) *Xyland.* ſuadet *γενναίως.* Temere. *Heſych.* *γεννικῶς — γενναίως.* Vide *Hemſterhuſ.* ad *Lucian.* Somn. pag. 9. Tom. I. Mox *Τρέσαντες* apud Lacedaemonios erat verbum proprium de fugitiuis et ignauis militibus. *Plut.* Ageſ. 30. *τοὺς ἐν τῇ μάχῃ καταδειλιάσαντας, οὓς αὐτοὶ Τρέσαντας ὀνομάζουσιν.* *Suid.* *Τρέσας· φυγών, φοβηθείς, δειλιάσας.*

τὴν [24] πρέπουσαν ταῖς ἡλικίαις. Τριῶν οὖν χορῶν ὄντων κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας, καὶ συνισταμένων ἐν ταῖς ἑορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων, ἀρχόμενος ᾖδεν. [25]

Ἄμμες ποκ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι·

εἶτα ὁ τῶν ἀκμαζόντων ἀνδρῶν ἀμειβόμενος·

Ἄμμες δέ γ' εἰμέν· αἰ δὲ λῇς, αὐγάσδεο·

ὁ δὲ τρίτος ὁ τῶν παίδων·

Ἄμμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάῤῥονες.

7 Καὶ οἱ ἐμβατήριοι [26] δὲ ῥυθμοὶ παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαῤῥαλεότητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου, οἷς ἐχρῶντο ἔν τε χοροῖς καὶ πρὸς αὐλὸν [27] ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις.

24) b. *Reiskius* ad Vit. Lyc. XXI. duplicíter h. l. tentabat, vel vt tranſpoſitis verbis legeretur, *ἐπαγγελία τε πρὸς ἀρετὴν* (*adhortatio ad virtutem*) *καὶ μεγαλαυχία πρέπ.* vel auctius ſic, *ἐπαγγελία καὶ μεγαλαυχία πρὸς ἀρετὴν προτρέπουσα, πρεπόντως ταῖς ἡλικ.* Prior ratio placuit iam olim *Xyland.* in verſione; neutra tamen opus eſt. Verum enſum vidit *Stephan.* qui ſic reddidit: *poſtea vero quales futuri eſſent profitebantur, et de virtutis ſtudio — gloriabantur.* Πρὸς cum Accuſat. ſaepe ponit pro *de*, docet *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XII. 64. Atque hanc fuiſſe mentem auctoris, intelligitur e ſubiectis exemplis, quibus viri et ſenes glorientur de fortitudine ſua, iuuenes autem quales olim futuri ſint profiteantur. Sed pro Nominatiuis debebant Accuſatiui eſſe. Cantilenae illae οὐδὲν ἕτερον εἶχον ἢ ἐπαίνους — καὶ ψόγους — ἐπαγγελίαν τε — vid. praefat.

25) Hi verſus laudantur etiam, ſed cum aliqua varietate, Vit. Lyc. XXI. de Sui Laude. p. 544. Wech. ab *Apoſtolio* Cent. II. Prouerb. VI. *Diogenian.* Cent. II. Prouerb. XXX. Primus verſus (qui prouerbio originem dedit, de quo *Gataker.* Aduerſarr. pag. 116.) reperitur etiam apud *Zenob.* Cent. I. Prouerb. LXXXII. Horum auctoritatem quidam in his noſtris contextis immutauimus. Pro ἄμες ter dedimus ἄμμες, quod ceteri pene omnes praeferunt. Vide *Porti* Lexic. Doric. h. v. Ποκ' reperitur quidem non niſi in Vit. Lyc. ſed cum πόκα magis Doricum ſit quam ποτὲ, id quoque cum *Meurſio* recepi. Nam quod in *Xenophonte* paſſim factum queritur *Valckenar.* V. C. in Diatrib. ad *Eurip.* Reliqu. pag. 292. vt Dorica a ſciolis temere mutarentur in communia, id in his quoque opuſculis non ſemel accidit. Eandem ob cauſſam malui εἰμὲν quam ἐσμὲν, praeſertim cum plures in illo conſentiant. Forte tamen alicui magis arrideat εἰμὲς, quod dat Anonym. in Vit. Lyc. vt verſu I. ἦμες. Amant enim Dores ς pro ν in fine perſon. I. plural. act. Scribi etiam poſſit εἶμεν. *Heſych.* εἶμεν — ἐσμὲν, vide *Dorvill.* Vann. Crit. pag. 27. Pro αὐγάσδεο Vit. Lyc. et *Apoſtol.* πεῖραν λάβε, quae eſt egregia interpretatio, ſed falſa lectio. Etiam *Gregorius* de Dialect. pag. 114. ed. Koen. vbi hoc hemiſtichium laudat, habet αὐγάσδεο.

26) Sic correxit *Xyland.* vulg. ἐμβάτεροι. Cf. Ind. Mox Mſ. Pet. ἀνδρίαν e ſolemni varietate.

27) *Tibia canere* omnes Lacedaemonii diſcebant. *Athenaeus* lib. IV. cap. vlt. Sed mirifice locum noſtrum illuſtrant verba *Gallii* N.

Ὁ γὰρ Λυκοῦργος παρέζευξε τῇ κατὰ πόλεμον ἀσκήσει
τὴν φιλομουσίαν, ὅπως τὸ ἄγαν πολεμικὸν τῷ ἐμμελεῖ
κερασθὲν, συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν ἔχῃ· διὸ καὶ ἐν ταῖς
μάχαις προεθύετο ταῖς μούσαις ὁ βασιλεὺς, ἵνα λόγου
ἀξίας παρέχωσι τὰς πράξεις οἱ μαχόμενοι καὶ μνήμης
εὐκλεοῦς. Εἰ δέ τις παραβαίνοι τι τῆς ἀρχαίας μουσικῆς, 8
οὐκ ἐπέτρεπον·[28] ἀλλὰ καὶ τὸν Τέρπανδρον[29] ἀρχαϊκώτε-
ρον ὄντα καὶ ἄριστον τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν κιθαρῳδῶν, καὶ τῶν
ἡρωϊκῶν πράξεων ἐπαινέτην, ὅμως οἱ ἔφοροι ἐζημίωσαν,
καὶ τὴν κιθάραν αὐτοῦ προσεπαττάλευσαν φέροντες·[30]
ὅτι μίαν μόνην χορδὴν ἐνέτεινε περισσοτέραν, τοῦ ποικίλου
τῆς φωνῆς χάριν· μόνα γὰρ τὰ ἁπλούστερα τῶν μελῶν ἐδο-
κίμαζον. Τιμοθέου[31] δὲ ἀγωνιζομένου τὰ Κάρνεια, εἷς
τῶν ἐφόρων μάχαιραν λαβὼν ἠρώτησεν αὐτὸν, ἐκ ποτέρου
τῶν μερῶν ἀποτέμοι τὰς πλείους τῶν ἑπτὰ χορδῶν. Τῶν 9
δὲ τάφων ἀνεῖλε τὴν δεισιδαιμονίαν ἅπασαν ὁ Λυκοῦρ-
γος, ἐν τῇ πόλει θάπτειν[32] τοὺς νεκροὺς καὶ πλησίον

A. I. 11. *Thucydides Lacedaemonios, ſummos bellatores, non cornuum tubarumue ſignis, ſed tibiarum modulis in proeliis vſos eſſe refert: non — vt excitarentur atque exulbrarentur animi, quod cornua et litui moliuntur: ſed contra, vt moderatiores modulatioresque fierent, quod tibicinis numeris comparatur. Nihil adeo in congrediendis hoſtibus atque in principiis proeliorum ad ſalutem virtutemque aptius rati; quam ſi permulſi ſonis mitioribus non immodice ferocirent.* Adde reliqua et cf. *Polyb.* IV. 20. *Plut.* Ira Coh. p. 799. Tom. VII. Reisk.

28) Apud *Athenaeum* XIV. cap. 9. gloriantur Lacedaemonii, ſe ter vindicaſſe muſicam a corruptelis, φασὶ τρὶς ἤδη σεσωκέναι διαφθειρομένην αὐτήν.

29) *Terpander*, patria Lesbius, ad ſeditionem componendam iuſſu Dei Spartam arceſſitus eſt. Aetate proximus fuit Lycurgo, cuius leges verſibus deſcripſiſſe traditur. Citharam fecit ἑπτάχορδον, nomis muſicis nomina impoſuit, primusque vicit Carniorum certamine. Plura de eius in artem muſicam meritis habent *Plut.* de Muſica per totum libell. et *Dorvill.* Vann. Crit. pag. 649. et 654.

30) Non abundat hoc particip. ſed *impetum* declarat quo citharam paxillo affixerint, v. *Hemſterhuſ.* ad *Lucian.* Tom. I. pag. 349. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. VIII. 14. Mox pro μίαν μόνην Mſ. Pet. ordine inuerſo μόνην μίαν. Ed. Frob. ποικίλλου.

31) *Timotheus*, tempore multo inferior Terpandro, nouitatis fuit ſtudioſus. *Plut.* de Muſica, τὰ Κάρνεια erant dies feſti in honorem Apollinis Καρνείου, quibus certamina muſica inſtituebantur. Vide quos laudat *Spanhem.* ad *Callim.* h. Apoll. v. 72.

32) Sacra enim publica violari credebantur, cadaueribus in vrbe ſepultis, monumentisque iuxta

ἔχειν τὰ μνημεῖα τῶν ἱερῶν συγχωρήσας. Περιεῖλε δὲ καὶ τὰς μιασμὰς, συνθάπτειν δὲ ὐδὲν [33] ἐπέτρεψεν, ἀλλ᾽ ἐν Φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας θέντας τὸ σῶμα, περιστέλλειν κατ᾽ ἴσον [34] ἅπαντας. Ἀνεῖλε δὲ καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ἐπὶ τῶν μνημείων, πλὴν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, καὶ τὰ πένθη [35] καὶ τὰς ὀδυρμὰς. Ἀποδημεῖν δὲ ὐκ ἐξῆν αὐτοῖς, ἵνα μὴ ξενικῶν ἐθῶν καὶ βίων ἀπαιδεύτων μετάσχωσι. Καὶ ξενηλασίας δὲ εἰσηγήσατο, [36] ὅπως οἱ παρεισρέοντες μὴ διδάσκαλοι κακῦ τινος τοῖς πολίταις ὑπάρχωσι. Τῶν πολιτῶν ὃς ἂν μὴ ὑπο-

templa exſtructis. Vnde apud omnes fere gentes antiquas mortui extra muros elati condebantur. *Kirchm.* de Funerib. Rom. II. 20. 21. Sed et homines *polluti* habebantur, qui aut mortuum attigerant, aut forte ad ſepulchrum acceſſerant. *Theophraſt.* Char. 16. Hanc ſuperſtitionem ſuſtulit Lycurgus, vt ciues ſui familiaritatem quandam cum morte contraherent, neque eam reformidarent. *Plutarch.* Vit. Lyc. XXVII. — Pro ἔχειν Mſ. Pet. ἔχει.

33) Aliter Galli priſci, qui, auctore *Iulio Caeſ.* B. G. VI. 17. *omnia, quae viuis cordi fuiſſe arbitrabantur, in ignem inferebant.* Eundem morem obtinuiſſe etiam apud Graecos docet *Feithius* Antiquit. Hom. I. 14. Itaque etiam h. l. συνθάπτειν eſt. *in pyram illatum vna comburere.* Nam θάπτειν vt lat. *ſepelire*, omnino eſt *mortuum e conſpectu remouere*, quocunque demum modo id fiat, ſiue terrae mandetur, ſiue comburatur, ſiue Hyrcanorum more canibus dilaniandus obiiciatur.

34) Verba κατ᾽ ἴσον rectius abſunt a Vita Lyc. XXVII. vt *Meurſius* iam monuit Miſcell. Lac. II. 19. Nam ſecundum *Aelian.* V. H. VI. 6. vtique diſcrimen erat in componendis mortuis. φύλλοις ἐλαίας non niſi fortium virorum cadauera ornabantur; *punicea* autem *veſtis* ne his quidem promiſcue concedebatur, ſed eorum propria erat qui perfectae fortitudinis ſpecimen ediderant. Περιστέλλειν autem, vt contra *Kirchman.* bene monuit *Cuperus* Obſerv. II. 8. omnem curam exprimit, quam pollinctores impendunt cadaueribus, dum membra collocant, vngunt; veſtes induunt etc.

35) *Luctum* non omnino ſubmouit, ſed, cedens humanitati, certo tantum modo et tempore circumſcripſit. *Plut.* Lycurg. χρόνον πένθους ὀλίγον προώρισεν, ἡμέρας ἕνδεκα. Paulo poſt Mſ. Turn. ἤθων, nec aliter Vit. Lyc. Differunt autem ἔθος et ἦθος ſic. *Phauorin.* ἦθος τὸ ἐν ψυχῇ χρονίσαν ἔθος. *Plut.* Educ. Liberr. IV. τὸ ἦθος ἔθος ἐστι πολυχρόνιον.

36) Cf. *Xenoph.* Rep. Lac. XIV. 4. *Eraſmus* adſcripſit haec. „Sic „influxu Graecarum nationum effe„minata eſt Roma: ſic barbarorum „commercio tandem et Sparta ex „ſanctiſſima facta eſt corruptiſſima: „ſic aliarum nationum admixta ef„feminata eſt Gallia, nonnihil „(hodie vero permultum) etiam „Germania.„ Haec praeuidit ſapientiſſimus legiſlator, cuius tamen prouida cura multorum odia et calumnias effugere non potuit, vid. *Meurſius* Miſcell. Lac. II. 9. Qui peregrinos non admittunt, Graecis dicuntur ἄμικτοι, ἀνεπίμικτοι, ἀπροσμικτοι, v. *Weſſeling.* ad *Herodot.* I. 65.

μείνῃ τὴν τῶν παίδων ἀγωγὴν, ȣ̓ μετεῖχε τῶν τῆς πόλεως δικαίων. Ἔνιοι δ' ἔφασαν, ὅτι καὶ τῶν ξένων ὃς ἂν ὑπομείνῃ ταύτην τὴν ἄσκησιν τῆς πολιτείας, κατὰ τὸ βȣ́λημα τȣ̃ Λυκȣ́ργȣ μετεῖχε τῆς ἀρχῆθεν διατεταγμένης μοίρας·[37] πωλεῖν δ' ȣ̓κ ἐξῆν. Τοῖς τῶν πλησίον[38] οἰκέταις ὡς ἰδίοις χρῆσθαι ἔθος ἦν, εἴπȣ δέοιντο, καὶ κυσὶ καὶ ἵπποις, εἰ μὴ οἱ δεσπόται χρήζοιεν. Καὶ ἐν ἀγρῷ δὲ εἴ τις τινὸς ἐλλιπὴς γενόμενος δεηθείη, ἀνοίξας καὶ βαστάσας τὰ ἐπιτήδεια τȣ̃ ἔχοντος, τὰ ταμεῖα σημηνάμενος κατέλιπεν. Ἐν τοῖς πολέμοις φοινικίσιν[39] 12
ἐχρῶντο· ἅμα μὲν γὰρ ἡ χρόα ἐδόκει αὐτοῖς ἀνδρικὴ εἶναι, ἅμα δὲ τὸ αἱματῶδες τȣ̃ χρώματος πλείονα τοῖς ἀπείροις φόβον παρέχειν. καὶ τὸ μὴ εὐπερίφωρον[40] δὲ τοῖς πολεμίοις εἶναι, ἐάν τις αὐτῶν πληγῇ, ἀλλὰ διαλανθάνειν διὰ τὸ ὁμόχρȣν χρήσιμον. Ὅταν ϛρατηγήματι τȣ̀ς πολεμίȣς νικήσωσι, βȣ̃ν τῷ Ἄρει θύȣσιν· ὅταν δ' ἐκ τȣ̃ φανερȣ̃, ἀλεκτρυόνα· ἐθίζοντες τȣ̀ς ἡγȣμένȣς ȣ̓ μόνον

37) Μοῖραι ſunt *partes*, in quas ager Laconicus pro numero ciuium aequaliter diuiſus erat. Ad harum poſſeſſiones perueniebant peregrini vel connubio, vel amicorum teſtamentis. *Cragius* lib. III. tab. 2. inſt. 4. Pro διατεταγμένης MS. Pet. διατεταγμένης, quod non omnino ſpernendum, etſi ex gloſſa fluxiſſe videri poteſt. Nam διατεταγμένος nunc eſt *deſcriptus*.

38) MS. Pet. τῶν πλησίων, quod minus placet. Supra ſ. 4. ἐγγὺς τȣ̃ πλησίον. Saepe librarii in hac forma Aduerb. mutarunt in Adiectiuum.

39) *Valer. Max.* II. 6. *poeniceis in proelio tunicis vtebantur.* Cf. *Xenoph.* Rep. Lac. XI. 2. *Aelian.* V. H. VI. 6. Ne quis autem miretur, quod Lacedaemonii, alioquin frugaliſſimi, tamen purpureis veſtibus in bello vſi ſint, ſciendum eſt, ipſorum litora iis ſuppeditaſſe κόχλȣς ἐς βαφὴν πορφύρας. *Pauſan.* Lacon. pag. 264. Kuhn. Hinc *Laconicae purpurae* apud *Horat.* lib. II. od. 18. τὸ αἱματῶδες eſt *nigredo ſanguinea*, quam purpurae tribuit *Caſſiodor.* lib. I. Varr. epiſt. 2.

40) Vulg. εὐπερίφορον. Male. Nauis dicitur περίφορος quae *circumagitur et iactatur procellis.* Itaque recepi, quod *Stephan.* in margine, *Froben.* autem in ipſo contextu habet, εὐπερίφωρον, *quod animaduertitur facile*, vt εὔφωρον apud *Plut.* Diſcrim. Am. et Ad. p. 237. Nihil enim frequentius eſt in libris antiquis harum literarum confuſione, cui haud dubie debemus etiam τὸ ante μὴ, quod mutandum arbitror in τῷ ie. διὰ τὸ, vid. *Gataker.* ad *M. Anton.* III. 1. *Schol. Ariſtoph.* ad Pac. 560. de eadem re, ἵνα μὴ αἰσθάνωνται τȣ̃ αἵματος διὰ τὴν ὁμοιότητα, καὶ ἵνα τρωθέντες μὴ νοηθῶσι τοῖς πολεμίοις.

πολεμικοὺς, ἀλλὰ καὶ στρατηγικοὺς εἶναι. Ταῖς εὐχαῖς [41] προστιθέασι τὸ ἀδικεῖσθαι δύνασθαι. Εὐχὴ δ' αὐτῶν, Διδόναι τὰ καλὰ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, [42] καὶ πλέον οὐδέν. Ἀφροδίτην σέβουσι τὴν ἐνόπλιον· καὶ πάντας δὲ τοὺς θεοὺς θήλεις καὶ ἄῤῥενας λόγχας ἔχοντας ποιοῦνται, ὡς ἁπάντων τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν ἐχόντων.

12 Ἐπιλέγουσι δὲ καὶ [43] παροιμιαζόμενοι, Τὰν χεῖρα ποτιφέροντα τὰν τύχαν καλεῖν· ὡς δέον ἐπικαλεῖσθαι τοὺς θεοὺς μετὰ τοῦ ἐγχειρεῖν τι καὶ πράττειν, ἄλλως δὲ μή.

13 Τοῖς παισὶν ἐπεδείκνυον τοὺς εἵλωτας μεθύσαντες, εἰς ἀποτροπὴν πολυοινίας. Ἔθος ἦν αὐτοῖς μηδὲ κόπτειν τὰς αὐλείους θύρας, [44] ἀλλ' ἔξωθεν βοᾶν. Στλεγγίσιν οὐ σιδηραῖς, ἀλλὰ καλαμίναις ἐχρῶντο. Κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας οὐκ ἠκροῶντο, ὅπως μήτε ἐν σπουδῇ, μήτε ἐν παιδιᾷ [45] ἀκούωσι τῶν ἀντιλεγόντων τοῖς νόμοις. Ἀρχίλοχον τὸν ποιητὴν ἐν Λακεδαίμονι γενόμενον, αὐτῆς ὥρας ἐδίωξαν, διότι ἐπέγνωσαν αὐτὸν πεποιηκότα, [46] ὡς

41) Sic recte *Xyland.* et *H. Steph.* dederunt. Nam ταῖς ἄχαις, quod illi merito expulerunt, non eſt verbum graecum. Neque aliorum ταῖς ἀρχαῖς h. l. conuenit. Appoſite ad rem laudauit *Steph.* hos *Menandri* ſenarios: Οὗτος κράτιστός ἐστ' ἀνήρ, ὦ Γοργία, Ὅστις ἀδικεῖσθαι πλεῖστ' ἐπίσταται βροτῶν. Itemque illud Paulinum, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Quod autem vir doctiſſimus exiſtimat, ſingularem eſſe in his verbi ἀδικεῖσθαι notionem, in eo vehementer errat: eſt enim Medium adeoque natura ſua ſignificat, *ſich beleidigen laſſen*, *aequo animo iniurias pati.* Verum *Stephani* aetate vera vis verbi Medii Graec. nondum ſatis expoſita erat, vnde plures eius ex hoc genere errores notat *Kuſterus.*

42) Vehementer probatam eſſe hanc precandi formulam Ioui Ammoni, refert *Plato* Alcibiad. II. Ipſe de ea ſic iudicat: Ἐστὶ γὰρ τῷ ὄντι πολὺ διαφέρουσα τῶν ἄλλων.

43) *Cum opus aliquod aggrediuntur, prouerbii loco addere ſolent.* ἐπιλέγειν, *facto addere dictum*, quod miror non in mentem veniſſe interpretibus, qui nec ſequentia bene expreſſerunt. Nam ποτιφέροντα, eſt, *dum admoues*, μετὰ τοῦ ἐγχ. *eo ipſo tempore quo rem ſuſcipis.* Ante παροιμιαζ. induxi cum *Xyland.* artic. οἱ, quem reſpuebat linguae ratio. Mox Mſſ. Turn. Pet. τὰν χεῖρα ποτιφέροντας et in ſeqq. ἐγχειροῦντας

44) Mſ. Pet. omittit θύρας, non male. Saepe enim poſt αὔλειος hoc nomen reiicitur, vide *L. Bos* h. v. *Harpocrat.* Αὔλειος ἡ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πρώτη θύρα τῆς οἰκίας. — Cauſſam inſtituti *Eraſm.* reddit hanc: *Adeo nihil clam geri volebant; ſed propalam omnia.*

45) Σπουδὴ et παιδιὰ opponuntur inter ſe, vt apud Latinos *ſeria* et *luſus*, vide *Fiſcher.* V. C. ad *Plat.* Phaed. pag. 174.

46) Ποιεῖν ſimpliciter dicuntur poetae cum *carmina ſcribunt*;

κρεῖττόν ἐστιν ἀποβαλεῖν τὰ ὅπλα, ἢ ἀποθανεῖν·

'Ασπίδι μὲν Σαΐων τις ἀγάλλεται, ἣν περὶ θάμνῳ
'Εντὸς ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.
(Ψυχὴν δ' ἐξεσάωσα φυγών, ἀλλ' [47]) ἀσπὶς ἐκείνη
'Ερρέτω· ἐξαῦθις κτήσομαι οὐ κακίω.

Κόραις καὶ κόροις κοινὰ τὰ ἱερά. Σκιραφίδαν ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι, ὅτι ὑπὸ πολλῶν [48] ἠδικεῖτο. Σακκοφόρον [49] ἀνεῖλον, διότι παρυφὴν εἰς τὸν σάκκον ἐνέβαλε. Τὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου νεανίσκον ἐπετίμων, ὅτι τὴν εἰς Πυλαίαν [50]

quemadmodum λέγειν devoratoribus adhibetur, v. *Taylor.* et *Markl.* ad *Lyſiae* 'Επιτάφ. pag. 51. ſ. Reisk. Mox ſenſu poſtulante ſecure ſcripſi ἀποβαλεῖν e Mſ. Pet. edd. Frob. Steph. ceteri ἀπολαβεῖν. *Aelian.* V. H. X. 13. de hoc Archilocho, ὅτι τὴν ἀσπίδα ἀπέβαλεν. Nam τὰ ὅπλα, vt Lat. *arma*, κατ' ἐξοχὴν de *clypeo* paſſim dicuntur, vid. *Cuperus* Obſerv. I. 7. Vſitatius in hac re eſt verbum ῥίπτειν, vnde ῥίψασπις, *qui clypeum abiecit*, cui homini ſumma infamia, apud Lacedaemonios inprimis, adhaeſerat, v. *Scheffer.* ad *Aelian.* d. l.

47) Hos quatuor pedes, qui exciderant, reuocaui ex *Ariſtoph.* Pac. v. 1298. Pro genuinis eosdem habet *Muretus* Var. Lect. IX. 2. Aliter eos ſupplet *Sextus Empir.* Pyrrh. Hypoth. III. 24. Αὐτὸς δ' ἐξέφυγον θανάτου τέλος, quorum ſenſum expreſſit in verſione *Stephan.* Prius diſtichon laudatur a *Strabone*, lib. X. pag. 704. Almel. et XII. pag. 827. Reliquae varietates ſunt hae. 'Ασπίδα *Sextus.* Παρὰ fere omnes pro περὶ. placet. Strabo tamen poſteriore loco περὶ θάμνον, et priore ἀνείλετο pro ἀγάλλεται. Male. Abiectis enim hoſtium armis milites vtebantur ad *oſtentandam* fortitudinem ſuam et victoriam, v. *Perizon.* Animadd. Hiſtor. cap. 7. pag. 246. Altenb. Mox *Muret.* et *Scheffer.* ad *Aelian.* d. l. ἧς αὖθις. Poſſit etiam ἐξαυτῆς, *illico*, ſcribi. 'Ερρέτω Mſ. Pet. Eſt autem ἐρρέτω, vel *pereat!* vel *valeat!* nam διπλῆν περίεμφασιν ἔχει, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, *Phalaris* ad Meſſen. Epiſt. 84.

48) Haec verba ſuſpecta mihi ſunt de mendo. Nam ſi ἀδικεῖσθαι nunc paſſiue accipitur, *iniuria affici*, iniurii fuerunt ipſi Ephori mulctantes eum quem tueri potius debebant. Sin Medii notionem habet, ipſorum legibus aduerſatur haec mulctatio, quae iubebant, vt modo vidimus, injurias pati. Excell. *Morus* ſignificauit mihi, ſe ſuſpicari legendum, ὑπὸ πολεμίων ἠδικεῖτο. Sic omnis euaneſcit difficultas. A ſuis debebat illatam perferre iniuriam, hoſtium vero contumelias vlciſci. Ea certe mente fuit Ageſilaus, qui, auctore *Xenoph.* Ag. ſ. XI. 4. τοὺς μὲν ὑπὸ φίλων ἐξαπατωμένους οὐκ ἔψεγε, τοὺς δὲ ὑπὸ πολεμίων πάμπαν κατεμέμφετο. *Sciraphidae* cuiusdam, forte huius ipſius, mentionem facit etiam *Plut.* Lyſand. 17.

49) Ed. Frob. σακοφόρον, σάκον, et ἀνέβαλε. σάκον etiam Mſ. Ald. Baſ. ex antiquo ſcilicet more ſcribendi, quo literae duplices per ſimplices exprimebantur. Sed iſta varietas miram hanc *Eraſmi* verſionem procudit: *Scutiferum militem interemere, quod ſcuto nonnihil purpurei panni intertexuiſſet.* Ego vero locum non intelligo. Mox Mſ. Turn. νεανίσκων.

50) *Xyland.* reddidit: *ad portam, vbi in trivio homines colloqui ſolebant.* Nec aliter *H. Stephan.*

ὁδὸν ἠπίςατο. Κηφισοφῶντα, εἰπόντα περὶ τȣ̃ τυχόντος δύνασθαι ὅλην τὴν ἡμέραν λέγειν, ἐξέβαλον, φάμενοι τὸν ἀγαθὸν μυθητὰν δεῖν τοῖς πράγμασιν ἴσον τὸν λόγον ἔχειν. Οἱ παῖδες παρ' αὐτοῖς ξαινόμενοι [51] μάςιξι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπὶ τȣ̃ βωμȣ̃ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος, [52] μέχρι θανάτȣ πολλάκις διακαρτερȣ̃σιν, ἱλαροὶ καὶ γαῦροι, ἁμιλλώμενοι περὶ νίκης πρὸς ἀλλήλȣς, ὅςις αὐτῶν ἐπιπλέον τε καὶ μᾶλλον καρτερήσειε τυπτόμενος· καὶ ὁ περιγενόμενος, ἐν τοῖς μάλιςα [53] ἐπίδοξός ἐςι. Καλεῖται δὲ ἡ ἅμιλλα διαμαςίγωσις. γίνεται δὲ καθ' ἕκαςον ἔτος. Ἓν δὲ τι τῶν καλῶν καὶ μακαρίων ἐδόκει
14 παρεσκευακέναι τοῖς πολίταις ὁ Λυκȣ̃ργος, ἀφθονίαν σχολῆς. Τέχνης μὲν γὰρ ἅψασθαι βαναύσȣ [54] τὸ παράπαν ȣ̓κ ἐξεσιν· χρηματισμȣ̃ δὲ συναγωγὴν ἔχοντος ἐργώδη καὶ πραγματείας [55] ȣ̓δ' ὁτιȣ̃ν ἔδει, διὰ τὸ κο-

Sed *Eraſmus* intell. *Pylaeam*, vrbem Arcadiae, luxu deliciisque barbaricis corruptam. Qui otio abundant, comparent *Plut.* Pyrrh. cap. 89. c. n. *Moſis Sol.* et Artax. I. c. n. *Bryan.* et videant, an aliquid certi inde elicere poſſint de hac voce ſatis obſcura.

51) Cf. *Cic.* Tuſc. II. 14. et *Sextus Empir.* Pyrrh. Hypoth. III. 24. Sed quidquid veteres de hac διαμαςιγώσει tradiderunt, id collectum habes a *Meurſio* in Graecia Fer.

58) Apud *Sextum* d. l. eſt Ὀρθωσίας Ἀρτέμιδος, quod melius atque hic quoque reponendum eſſe cenſet *Ez. Spanhem.* ad *Callimach.* h. in Dian. v. 174. licet *Scholiaſt.* *Pindari* ad Olymp. od. 3. monuerit, vtramque formam promiſcue olim vſurpatam eſſe. Ὀρθία eſt etiam apud *Xenoph.* Rep. Lac. II. 10. vide de hoc Dianae cognomine *Munker.* ad *Hygin.* fab. 261.

53) Scil. ἐπιδόξοις elegans circumlocutio Superlatiui. *Hoogeven.* ad *Viger.* VII. 8. 10. affert aliud exemplum e *Pauſan.* Achaic. pag. 403. τὸ ἱερὸν τȣ̃το ἐν τοῖς μάλιςα ἀρχαῖον. Add. *Aelian.* V. H. II. 7. νόμος — φιλανθρώπως κείμενος ἐν τοῖς μάλιςα ſcil. φιλανθρώποις [illegible] νόμοις.

54) *Artes ſellularias* et *illiberales* excluſit Lycurgus, quia hoc vnum agebat, vt ciues ſuos redderet bellicoſos. *Plutarch* Compar. Lycurg. pag. 303. Reisk. *Opificum autem vulgus et ſellularii minime militiae idoneum genus*; indice *Liuio* VIII. 20. Cauſſam reddit *Plato* Polit. VI. pag. 473. Qui Graecis [illegible] cantur βάναυσοι, intell. ex Apophth. Lac. II. 10. vbi nominantur κεραμεῖς, τέκτονες, χαλκεῖς, οἰκοδόμοι. Nam βάναυσος, auctore *Etymol.* M. Κυρίως πᾶς τεχνίτης διὰ πυρὸς ἐργαζόμενος· βαῦνος γὰρ ἡ κάμινος λέγεται. — Καταβέβηκε δὲ ἡ λέξις εἰς πάντα χειροτέχνην. Superius Mſ. Turn. ed. Frob. ἀφθονίας, haec etiam ἅψασθαι.

55) Vit. Lyc. XXIV. πραγματείαν, quod *Bryan.* ex h. l. in πραγματείας mutatum volebat, vt coniungeretur cum χρηματισμȣ̃. Verum, vt ſunt ſenſus hominum di-

μιδῆ τὸν πλοῦτον ἄζηλον πεποιηκέναι καὶ ἄτιμον· οἱ δὲ εἵλωτες αὐτοῖς εἰργάζοντο τὴν γῆν, ἀποφορὰν τὴν ἄνωθεν ἱσταμένην.[56] Ἀπάρατον[57] δ' ἦν πλείονός τινα μισθῶσαι, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν κερδαίνοντες, ἡδέως ὑπηρετῶσιν, οὗτοι δὲ μὴ πλέον ἐπιζητῶσιν. Ἀπείρητο δ' αὐτοῖς ναύταις εἶναι καὶ ναυμαχεῖν· ὕστερον μέντοι ἐναυμάχησαν, καὶ τῆς θαλάσσης κρατήσαντες[58] πάλιν ἀπέστησαν, διαφθειρόμενα τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν θεωροῦντες. ἀλλὰ πάλιν μετεβάλλοντο, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι. Καὶ γὰρ χρημάτων συναχθέντων τοῖς Λακεδαιμονίοις, οἱ συναγαγόντες θανάτῳ κατεδικάσθησαν. Ἀλκαμένει γὰρ καὶ Θεοπόμπῳ[59] τοῖς βασιλεῦσι χρησμὸς ἐδόθη· Ἁ φιλοχρηματία[60] Σπάρταν ὀλεῖ. ἀλλ' ὅμως Λύσανδρος, ἑλὼν Ἀθηναίους, πολὺν χρυσὸν καὶ ἄργυρον εἰσήγαγε;[61] καὶ παρεδέξαντο καὶ ἐτίμησαν τὸν ἄνδρα. Τοῖς μὲν οὖν Λυ-

versi, ego contra nostrum loc. ex illo emendandum puto, certe πραγματείας pro plurali habendum. χρηματισμὸς συνεχῆ ἐνέργειαν ἔχων ἐργώδη καὶ πραγματείας est *laborioſa* et *negotioſa pecuniae acquiſitio*, vt recte ceperunt Interpretes. Nam πραγματεῖαι dicuntur *moleſtiae cum aliqua re coniunctae*, vt notum. Addit idem *Bryan.* nec diſplicere ſibi πραγματικήν.

56) *Plutarch.* Vit. Lyc. XXIV. ἀποφορὰν εἰρημένην τελοῦντες, quam lectionem Noſtro, etiam quod ad εἰρημένην attinet, reddendam arbitror, ita tamen vt hic ἄνωθεν (*antiquitus* v. *Thom. M.* h. v.) ſeruari poſſit. Itaque facile carere poteramus coniecturis virorum doctorum. *Stephan.* inſerendum putabat ἀποφέροντες. *Bryan.* ἱσταμένην in ἱεμένοι, *pendentes*, mutabat. Londin. denique Edit. non multum diſcedens a *Stephan.* legebat ἀποφέροντες ἀποφορὰν. Sane Mſ. Turn. habet ἀποφέροντες pro ἀποφορὰν.

57) *H. Stephan.* ait, ſe vertiſſe quaſi ſcriptum eſſet ἐπάρατον. et ita Mſ. Turn. Pet. neque tamen video quid magnopere differant haec duo. Fortaſſe dedit auctor ἀπείρητον, *interdictum*, vt mox ἀπείρητο.

58) Θαλαττοκρατίαν ſ. *imperium maritimum*, Lacedaemonii conſecuti demum ſunt Olymp. XCII. a. 1. Mox amiſerunt infelici pugna ad Cnidum commiſſa Olymp. XCVI. a. 2. De moribus eorum per imperium maritimum corruptis vid. *Polyb.* VI. 17.

59) Mſſ. Ald. Baſ. Θεοπόμπω, e dialecto Dorica, quae εο in ευ mutat, vid. *Gregor.* de Dialect. pag. 76. et 164. Koen.

60) Vulg. ἀφιλοχρηματία, quod ne verb. quidem graecum eſt. Veram tamen lectionem habent non modo Edd. Frob. Lond. et, ſi bene memini, Steph. ſed etiam *Schol. Ariſtoph.* ad Pac. v. 622. vbi oraculum integrum extat: Ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν. Latinum fecit *Cicero* Offic. II. 22. Senſum magis quam verba ipſa oraculi expreſſit *Pauſan.* Boeot. p. 775. Kuhn.

61) Res copioſe narratur a *Plutarcho* Lyſand. cap. 16. ſeqq.

Λυκούργου χρωμένη νόμοις ἡ πόλις, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένουσα,
ἐπρώτευε τῆς Ἑλλάδος [62] εὐνομίᾳ καὶ δόξῃ χρόνον ἐτῶν
πεντακοσίων· κατ᾽ ὀλίγον δὲ παραβαινομένων, καὶ φι-
λοπλουτίας καὶ πλεονεξίας παρεισδυομένης, [63] καὶ τὰ τῆς
δυνάμεως ἠλαττοῦτο· καὶ οἱ σύμμαχοι διὰ ταῦτα δυσ-
16 μενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς· [64] ἀλλ᾽ ὅμως οὕτως ἔχοντες μετὰ
τὴν Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος ἐν Χαιρωνείᾳ νίκην, πάντων
αὐτὸν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνα κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν
ἀναγορευσάντων, καὶ μεταξὺ δ᾽ Ἀλέξανδρον τὸν υἱὸν
μετὰ τὴν Θηβαίων καταστροφήν, μόνοι Λακεδαιμόνιοι
(καίπερ ἀτείχιστον πόλιν ἔχοντες, καὶ ὀλίγοι πάνυ ὄντες
διὰ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, καὶ πολὺ ἀσθενέστεροι καὶ εὐ-
χείρωτοι γενόμενοι) πάνυ βραχέα τινὰ ζώπυρα διασώζον-
τες τῆς Λυκούργου νομοθεσίας, οὔτε συνεστράτευσαν, οὔτε
τούτοις, οὔτε τοῖς μεταξὺ Μακεδονικοῖς βασιλεῦσιν, οὔτ᾽
εἰς συνέδριον κοινὸν εἰσῆλθον, οὐδὲ φόρον ἤνεγκαν· ἕως οὗ
παντάπασιν ὑπεριδόντες τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν, ὑπὸ
τῶν ἰδίων πολιτῶν ἐτυραννεύθησαν, μηδὲν ἔτι σώζοντες
τῆς πατρίου ἀγωγῆς· καὶ παραπλήσιοι τοῖς ἄλλοις γενό-
μενοι, τὴν πρόσθεν εὔκλειαν καὶ παῤῥησίαν ἀπέθεντο
καὶ εἰς δουλείαν μετέστησαν, καὶ νῦν ὑπὸ Ῥωμαίοις, κα-
θάπερ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ἐγένοντο.

62) Cf. *Polyb.* IV. 81. Principatum Graeciae amiſerunt clade Leuctrica, Olymp. CII. a. 2. vide *Diodor. Sic.* XV. pag. 20. De *quingentis* annis conſentit cum Noſtro idem *Diodor.* eod. lib. pluribus locis. *Septingentos* cum *Iſocrate* numerat *Cicero* pro Flac. 26. Sed hi addiderunt tempora primorum Heraclidarum ante Lycurgum.

63) Cf. *Polyb.* VI. 47.

64) *Cic.* Offic. II. 7. *Lacedaemonios iniuſte imperantes nonne repente omnes fere ſocii deſeruerunt, ſpectatoreſque ſe otioſos praebuerunt Leuctrica calamitate?*

ΑΡΟ.

# APOPHTHEGMATA LACONICA

EX

# PLVTARCHICO OPVSCVLO

EXCERPTA.

---

Ἐδίδασκον δὲ τοὺς παῖδας καὶ λόγῳ χρῆσθαι πικρίαν ἔχοντι μεμιγμένην χάριτι, καὶ πολλὴν ἀπὸ βραχέως λέξεως ἀναθεώρησιν.

Plutarch. Lycurg.

# ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΛΑΚΩΝΙΚΑ.

## I 'Αγασικλέȣς ἀποφθέγματα. *)

Ἀγασικλῆς, ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, θαυμάζοντός τινος, ὅτι φιλήκοος ὢν ȣ̓ προσδέχεται Φιλοφάνην τὸν σοφιϛὴν [1]; ἔφη· Τȣ́των χρῄζω μαθητὴς εἶναι, ὧν εἰμὶ καὶ υἱός. Πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα, πῶς ἄν τις ἀδορυφόρητος ὢν ἄρχειν ἀσφαλῶς δύναιτο· Ἐὰν ȣ̔́τως, ἔφη, αὐτῶν [2] ἄρχῃ, ὥσπερ οἱ πατέρες τῶν υἱῶν.

## II 'Αγησιλάȣ τȣ̃ μεγάλȣ.

1 Ἀγησίλαος ὁ μέγας, παρὰ πότον ποτὲ λαχὼν συμποσίαρχος, ἐρωτηθεὶς [3] ὑπὸ τȣ̃ οἰνοχόȣ, πόσον ἑκάϛῳ προσφέρει· Εἰ μὲν πολὺς οἶνός ἐϛι παρεσκευασμένος,

*) Haec de meo praefixi; auctoris nomen, conſtantiae cauſſa, quia ceteris capitibus praemiſſum extat omnibus; ἀποφθέγματα autem, vt nomen, vnde pendent Genitiui iſti (quos per totum libellum omittit ed. Frob. non ſine lectoris incommodo) ſemel ſaltem ab initio expreſſum eſſet, vt in Regg. et Imperatt. Apophth.

1) Spartiatae contemnebant, vt omnes *doctores peregrinos*, ita in primis *ſophiſtas*, quibus nominatim vrbe interdixerat Lycurgus, vide XII. 3. ibique not. vnde ſimul ſponte apparebit, quae vis ſubiicienda iam ſit τȣ̃ φιλήκοος, quod in ſe omnino *ſtudioſum literarum* ſignificat, quemadmodum ἀνήκοος ap. *Xenoph.* Memm. IV. 7. 5. *imperitum literarum*, et κατήκοος λόγων ap. *Aeſchin. Socr.* III. 3. *doctum literas. Polyb.* Vit. et Virt. pag. 113. Tom. 3. *hiſtoriarum ſtudioſi* vocantur φιλήκοοι.

2) Ἀυτῶν ſcil. ἀρχομένων, quod latet in antecedente Infinit. ἄρχειν. Frequens eſt hic modus loquendi apud Veteres et illuſtratus a multis. Infra II. 4. Ageſilaus Thaſiis, affirmantibus ſe poſſe ἀποθεȣ̃ν ἀνθρώπȣς, reſpondet, ποιήσατε πρώτȣς ἑαυτȣ̀ς; repete θεȣ̀ς e verbo ἀποθεȣ̃ν· — Pro ἐὰν Mſ. Pet. ἄν.

3) Ed. Frob. cum Mſſ. Ald. Baſ. ἐρωτᾶται, et paulo poſt omittit cum Mſ. Pet. φησὶν. — προσφέρειν proprie dicuntur qui aut *cibos apponunt*, aut *pocula porrigunt*, vt monet *Budaeus* Comment. Gr. L. p. m. 574. προσφέρει debet reddi, *apponi iuberet*. Namque ὁ συμποσίαρχος, *modimperator*, *magiſter bibendi*, *rex vini*, eligebatur in conviuiis talorum arbitrio (λαχὼν) vt *modos bibendi imperaret*, hilaritatemque ſuaderet, v. *Lipſius* Antiqu. Lect. lib. III. cap. 1. et *Chriſtius* de Magiſteriis Vet. in Poculis.

ὅσον ἕκαστος αἰτεῖ· εἰ δ' ὀλίγος, φησὶν, ἐξ ἴσου δίδου πᾶσι. Κακούργου δέ τινος ἐμμόνως[4] ὑπομείναντος βασάνους· Ὡς σφόδρα πονηρὸς, εἶπεν, ἄνθρωπος, εἰς μοχθηρὰ καὶ αἰσχρὰ πράγματα τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν κατατιθέμενος. Ἐπαινοῦντος δέ τινος ῥήτορα ἐπὶ τὸ[5] δυνατῶς αὔξειν τὰ μικρὰ πράγματα· Οὐδὲ σκυτοτόμον, ἔφησεν, ἡγοῦμαι σπουδαῖον, ὃς μικρῷ ποδὶ ὑποδήματα μεγάλα περιτίθησι· Φαμένου δέ τινός ποτε πρὸς αὐτόν· Ὡμολόγηκας· Καὶ πολλάκις τὸ αὐτὸ λέγοντος· Ναὶ δῆτα, εἰ γ' ἔστι[6] δίκαιον· ἔφη, εἰ δὲ μὴ, ἔλεξα μὲν, ὡμολόγησα δ' οὔ. ἐπειπόντος δέ· Ἀλλὰ μὴν δεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐπιτελεῖν, ὅ, ττικεν κεφαλῇ[7] καταινεύσωσιν· Οὐ μᾶλλον, ἔφη, ἢ τοὺς προσιόντας τοῖς βασιλεῦσιν αἰτεῖσθαι δεῖ τὰ δίκαια καὶ λέγειν, στοχαζομένους τε τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἁρμόζοντος τοῖς βασιλεῦσιν. Ὁπότε δὲ ψεγόντων, ἢ ἐπαινούντων τινῶν ἀκούοι[8], οὐχ ἧττον ᾤετο δεῖν καταμανθάνειν τοὺς τῶν λεγόντων τρόπους, ἢ περὶ ὧν λέγοιεν. Ἔτι δὲ παῖδα αὐτὸν ὄντα, γυμνοπαιδίας[9] ἀγο-

4) Mſ. Turn. ἐμμόνου, quod probo. Frequenter a Graecis pro aduerbiis adiectiua iunguntur verbis, ſemperque librarii et editores procliues fuere ad ea immutanda, vide *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 14. IX. 8. et *Weſſeling.* ad *Diodor. Sic.* V. 13. Originem vitii in noſtro loco oſtendit Mſ. Pet. in quo ἐμμόνους.

5) Mſſ. Turn. Pet. ed. Frob. ἐπὶ τοῦ δυνατ. quod ſane vſitatius, etiam Noſtro, vide ſ. 5. et XIII, 1. Sed et alterum bonorum ſcriptorum auctoritate niti, docent *Hutchinſ.* ad *Xenophont.* Cyrop. pag. 636. et *Bach.* ad Sympoſ. III. 10.

6) Vulg. εἰ δ' ἔστι. Male. Mſſ. Turn. Pet. εἰ γ' ἔστι, et, ſi excerpta Wechel. recte intelligo, Turn. a manu ſec. εἰ δὴ ἔστι. vtrumque bene, *ſi modo.* Illud recepi: centies δ' et γ' confuſa ſunt.

7) Reſpexit loc. *Homeri* Il. Α. 527. vbi Iupiter de ſe, Οὐδ' ἀτελεύτητόν γ' οὐ, τικεν κεφαλῇ καταινεύσω. Igitur hic quoque Mſ. Pet. οὐ, τικεν pro Dorico οὐ, ττικεν.

8) Mſ. Pet. ed. Frob. ἀκούει. Sed Optativ. eſt etiam apud *Xenoph.* Ageſ. XI. 4. vnde deſcripta eſt ſententia.

9) Γυμνοπαιδία fuit ludus Spartanorum, quo pueri nudi in foro ſaltabant, laudesque eorum canebant, qui occubuerant ad Thyras. *Phrynich.* Παρασκ. Σοφισ. MSt. Γυμνοπαιδία· ἐν Λακεδαίμονι κατὰ τὴν ἀγορὰν παῖδες γυμνοὶ παιᾶνας ᾖδον εἰς τιμὴν τῶν περὶ Θύρας ἀποθανόντων, vide *Ruhnken.* V. C. ad *Timaei* Gloſſ. Plat. pag. 54. Ceterum apud Lacedaemonios loca quaedam in ſpectaculis habebantur ignominioſa, in quae reiicerentur, qui ex acie turpiter fugiſſent. *Xenoph.* Rep. Lac. IX. 4. Cf. Noſter IX.

μένης, ὁ χοροποιὸς ἔστησεν εἰς ἄσημον τόπον· ὁ δ' ἐπείσθη, καίπερ ἤδη βασιλεὺς ἀποδεδειγμένος, καὶ εἶπεν· Εὖγε· δείξω γάρ, ὅτι οὐχ οἱ τόποι τοὺς ἄνδρας ἐντίμους, ἀλλ' οἱ ἄνδρες τοὺς τόπους ἐπιδεικνύουσι. Προστάττοντος δέ τινος αὐτῷ ἰατροῦ περιεργοτέραν θεραπείαν, καὶ οὐχ ἁπλῆν· Νὴ τὼ θεὼ[10], φησὶν, εἰ οὐ πάντως μοι πρόκειται ζῆν, οὐδ' εἰ πάντα ἀναδέχομαι.[11] Ἐφεστὼς δέ ποτε τῷ βωμῷ τῆς Χαλκιοίκου βουθυτῶν, ἐπειδὴ φθεὶρ αὐτὸν ἔδακεν, οὐ διετράπη· λαβὼν δὲ περιφανῶς ἐναντίον πάντων ἀπέκτεινε, προσειπών· Νὴ τοὺς θεοὺς ἡδέως τὸν ἐπίβουλον καὶ ἐπὶ τῷ βωμῷ. Ἄλλοτε ἰδὼν μῦν ἑλκόμενον ἐκ θυρίδος ὑπὸ παιδαρίου κρατοῦντος, ἐπεὶ ὁ μῦς ἐπιστραφεὶς ἔδακε τὴν χεῖρα τοῦ κρατοῦντος, καὶ ἔφυγεν, ἐπιδείξας τοῖς παροῦσιν, εἶπεν· Ὅταν τὸ ἐλάχιστον ζῶον οὕτως ἀμύνηται τοὺς ἀδικοῦντας, τί τοὺς ἄνδρας προσήκει ποιεῖν λογίζε-
3 σθε;[12] Δίαιταν δὲ τὴν περὶ τὸ σῶμα οὐδὲν ἀμείνονα τῶν συνόντων εἶχε· Κόρου μὲν καὶ μέθης τοπαράπαν ἀπεχόμενος, ὕπνῳ δ' οὐ δεσπότῃ, ἀλλ' ἀρχομένῳ ὑπὸ τῶν πράξεων χρώμενος. πρὸς δὲ θάλπος οὕτω καὶ ψῦχος εἶχεν, ὥστε μόνος ἀεὶ χρῆσθαι[13] ταῖς ὥραις, ἐν μέσοις

10) Caue hic de *Cerere* et *Proſerpina* cogites, quas Athenienſes hac formula teſtes faciebant. *Heſych.* Νὴ τὼ θεὼ, ὅρκος κατὰ Δήμητρος καὶ Κόρης. Sed *Dioſcuros* Lacedaemonii τὼ θεὼ, aut ſuo idiomate τὼ σιὼ (v. XVI. 7.) dicebant; per eosque iurare ſolebant. *Gregorius* de Dialect. pag. 137. Koen. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Διοσκόρους ὀμνύοντες, νὴ τὼ σιὼ φασὶν, ἀντὶ μὰ τοὺς θεούς. Add. *Schol. Ariſtoph.* ad Pac. v. 213.

11) Poſt ἀναδέχομαι Mſ. Turn. addit ζῆσαι δὴ, et mox poſt βωμῷ, ἀποκτείναιμι δή. Male, haec enim cogitando potius addenda ſunt. Ipſa tamen partic. δὴ, *ſcilicet*, ſatis mihi videtur horum ſupplementorum originem prodere, neque minus certum h. l. gloſſematis ſignum eſſe, quam alibi δηλονότι et ἴσως, de quibus Cel. *Fiſcher.* in Defenſ. quorund. locc. Platon. §. IX. Poſterius autem hoc apophthegma alius cuiusuis eſſe videtur potius, quam Ageſilai, qui, auctore *Xenoph.* Ageſ. XI. 1. impium ducebat τοὺς βωμῶν ἱκέτας ἀποσπᾷν, idque reapſe probauit, victis ad Coroneam Boeotiis. *Cornel. Nepos.* Ageſ. 4.

12) Λογίζεσθε recepi e Mſſ. Turn. Pet. pro λογίζεσθαι. Ordo verborum eſt hic: λογίζεσθε τί προσήκει ἄνδρας ποιεῖν; Ἄνδρας dixit cum emphaſi. vide ad XII. 7.

13) Interpr. antiqu. *ut ſolus eadem veſte quatuor anni temporibus uteretur.* Miratur *Xylander* quid legerit. Equidem haud dubito, quin ipſam noſtram lectio-

δὲ τοῖς ςρατιώταις σκηνῶν, ὐδενὸς ἀμείνονα κοίτην εἶχε. διετέλει δὲ λέγων, τὸν ἄρχοντα προσήκειν ὑ μαλακίᾳ καὶ τρυφῇ,[14] καρτερίᾳ δὲ καὶ ἀνδρείᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. Πυθομένυ γῦν [15] τινος, τί περιεποίησαν οἱ Λυκύργυ νόμοι τῇ Σπάρτῃ· Καταφρονεῖν, ἔφη, τῶν ἡδονῶν [16]. Πρὸς δὲ τὸν ἐπιθαυμάζοντα τὴν μετριότητα τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς τροφῆς αὐτῦ καὶ τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων· Ἀντὶ ταύτης, ἔφη, τῆς διαίτης, ὦ ξένε, τὴν ἐλευθερίαν ἀμώμεθα.* Ἄλλυ δὲ προτρεπομένυ ἀνίεσθαι, καὶ λέγοντες, διὰ τὸ τῆς τύχης ἄδηλον [17] μήποτε καιρὸς τῦτυ γένηται· Ἀλλ᾽ ἐγὼ, εἶπεν, ἐμαυτὸν ἐθίζω λέγων, [18] ὥς᾽ ἐν μηδεμιᾷ μεταβολῇ μεταβολὴν ζητεῖν. Καὶ πρεσ-

nem in ſuo libro inuenerit; ſed cum in ea haereret, ſciretque aliunde, interdixiſſe Lycurgum ſuis, ne veſtes permutarent pro anni temporibus, eandem ſententiam in hunc quoque loc. intulit; quod et *Eraſmus* fecit. Falſo. quis enim credat adeo iam tum defeciſſe Spartanos a Lycurgi legibus, vt nemo eorum, praeter vnum Ageſilaum, vna veſte contentus eſſet? Conieceram, ὥςε μόνος ἀεὶ ἥδεσθαι ταῖς ὥραις, ſed mox me poenituit huius coniecturae, licet ſenſum fundat commodum, mutationemque habeat leniſſimam. Nam in *Plutarchi* Ageſil. cap. 14. haec inueni: πρὸς τε θάλπος ὅτω καὶ ψῦχος εἶχεν, ὥσπερ μόνος ἀεὶ χρῆσθαι ταῖς ὑπὸ θεῦ κεκραμέναις ὥραις πεφυκὼς, *quaſi hoc ei ſoli a natura tributum eſſet, vt* nunquam ſolis ictibus feruidis, frigorisque acerbitati expoſitus eſſet, ſed *ſemper temporibus anni a Deo temperatis*, perpetuo vere, *vteretur*. Atque ita locum noſtrum reſtituendum arbitror. Ceterum Mſſ. Ald. Baſ. ed. Frob. μόνοις.

14) Verba καὶ τρυφῇ abſunt a Mſ. Pet. Apud *Xenoph.* Ageſ. V. 2. vnde ſententia ſumta eſt, etiam in altero membro ἀνδρείᾳ abeſt, et ἄρχοντι. legitur. Linguae ratio vtrumque caſum patitur. Denique poſt ἀνδρείᾳ Mſſ. Turn. Pet. addunt δεῖν.

15) Mſſ. Turn. Pet. ὖν.

16) Ergo multum profuerunt. Namque ἡδονὴ μέγιςον κακῦν δέλεαρ· *Plato* Tim. pag. 543. Cf. *Cic.* Senect. 13.

*) *Valcken.* V. C. ad *Theocrit.* pag. 276. emendandum cenſet, μώμεθα. *Heſych.* Μώμεθα· ζητῦμεν.

17) Male hic loc. acceptus eſt ab Interpp. Tu vero coniunge ἄδηλον, non cum τὸ τῆς τύχης, ſed cum ſeq. hoc ſenſu: *propter poteſtatem et imperium fortunae incertum eſt, an tempus id ſit laturum.* Τὸ τῆς τύχης plane ſic occurrit apud *Theophraſt.* Char. 8. 3. vbi vim eius illuſtravit Cel. *Fiſcher.* in Ind. *Euripid.* Alceſt. τὸ τῆς τύχης ἀφανὲς οἷ προβήσεται, vbi tamen ſimpliciter pro, ἡ τύχη.

18) Εἶπεν — λέγων, tanquam περισσὸν, non *Plutarcho*, ſed librariis tribuendum exiſtimat *Xyland.* At quo iure *Herodot.* II. 81 et alibi, dixit ἔφη λέγων, *Plato* in Euthyd. pag. 221. εἶπον εἰπὼν, Legg. VIII. pag. 647. φημὶ λέγων, *Theophraſt.* Cauſſ. Plant. lib. I. cap. 2. εἴρηκε φάσκων, eodem iure etiam Noſter dixit εἶπεν λέγων. Neque particip. in his plane otioſum eſt, ſed hoc ſibi vult: *dixit bis vtens verbis ſ. in hunc modum.*

βύτης δὲ γενόμενος, τῇ αὐτῇ ἀγωγῇ ἐχρῆτο. πρὸς οὖν τὸν πυθόμενον, διότι, σφόδρου χειμῶνος ὄντος, ἀχίτων περιέρχεται, εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἥκων· Ἵνα, ἔφη, οἱ νέοι μιμῶνται παράδειγμα ἔχοντες τοὺς πρεσβυτάτους [19]
4 καὶ ἄρχοντας. Θάσιοι δὲ τὴν χώραν αὐτῶν διαπορευομένῳ μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἄλφιτα καὶ χῆνας καὶ τραγήματα καὶ μελίπηκτα [20] καὶ ἄλλα παντοδαπὰ βρώματά τε καὶ πόματα πολυτελῆ ἔπεμψαν· μόνα δὲ τὰ ἄλφιτα δεξάμενος, τὰ λοιπὰ ἀπάγειν ἐκέλευσεν ὀπίσω τοὺς κεκομικότας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς [21] ὄντα χρήσιμα. λιπαρούντων δὲ καὶ δεομένων πάντως λαβεῖν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς τοῖς εἵλωσι διαδοῦναι. πυθομένων δὲ τὴν αἰτίαν, ἔφη· Τοὺς ἀνδραγαθίαν ἀσκοῦντας τὰς τοιαύτας λιχνείας οὐχ ἁρμόζει προσίεσθαι. Τὰ γὰρ δελεάζοντα τοὺς ἀνδραποδώδεις, τῶν ἐλευθέρων ἀλλότρια. Πάλιν δὲ τῶν Θασίων, διὰ τὸ δοκεῖν μέγα ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετεῖσθαι, ναοῖς αὐτὸν καὶ ἀποθεώσεσι τιμησάντων, *) καὶ περὶ τούτου πρεσβείαν ἀποστειλάντων, ἀναγνοὺς τὰς τιμάς, ἃς

19) Accuſatiui τοὺς πρεσβ. καὶ ἀρχ. nunc bis accipiendi ſunt, et ad μιμῶνται non minus quam ad παραδ. ἔχοντες referendi. Inſt. Lac. 10. εἴ τις τινὸς ἐλλιπὴς γενόμενος δεηθείη. Alia exempla collegit *Kypkius* ad Act. VII. 45. — Pro ὄντος, ἀχίτων Mſſ. Turn. Pet. οὐχ ἧττον. poſt Mſ. Turn. ed. Frob. φησὶν, non ἔφη.

20) Μελίπηκτον, *placenta melle condita*, (apud *Aelian*. V. H. III. 20. Lyſandro ab Ionibus mittitur πλακοῦς ἐκ μέλιτος καὶ τυροῦ καὶ ἄλλων τινῶν.) fuit e genere πεμμάτων, quae cum τραγήμασι menſam ſecundam faciebant apud veteres; illa erant *operis piſtorii*, haec conſtabant ex pomis, nucibus et id genus aliis. Vtrumque genus latini *bellariorum* nomine comprehenderunt. *Gellius* N. A. XIII. 11. *quae* πέμματα *Graeci*, *aut* (forte, *et*) τραγήματα *dixerunt*, *ea veteres noſtri* bellaria *appellauerunt*. De *placentis* iucunda quaedam habet *Bergler*. ad *Alciphron*. pag. 84. et 90. *Thaſus* fuit inſula iuxta Thraciam, vino et marmore nobilis. Conf. *Athen*. lib. XIV. cap. 11. vbi eadem res, quae hic narratur. In ſeqq. pro παντοδαπὰ Mſſ. Turn. Pet. παντοτελῆ quod haud dubie originem debet ſequenti πολυτελῆ. Mox Pet. inuerſo ordine ἐκέλευσεν ἀπάγειν. Ceterum ſimilem plane honorem Ageſilao habuerunt etiam Aegyptii. *Cornel. Nep.* XVII. 8. *Plut*. Ageſ. 36.

21) Αὐτοῖς, *ſibi et militibus*. Sed alterum αὐτοῖς, quod mox ſequitur, in αὐτὰ mutandum arbitror, annuentibus Mſſ. Turn. Pet. Etiam *Eraſmus*: *ea*.

*) *Cum* vellent *eum templis venerari*. de quo genere loquendi, v. Excell. *Morus* ad *Iſocrat*. Paneg. cap. 31. n. k. Vt hic *templis*, ſic alias *ſtatuis*, *aris*, τιμῆσαι.

αὐτῷ προσήνεγκαν οἱ πρέσβεις, ἠρώτησεν, εἰ ἡ πατρὶς αὐτῶν ἀποθεοῦν ἀνθρώπους δύναται. Φαμένων [22] δὲ· Ἄγετ᾽, ἔφη, ποιήσατε πρώτους ἑαυτοὺς· καὶ τοῦτ᾽ ἂν πράξητε, τότε πιστεύσω ὑμῖν, ὅτι κἀμὲ δυνήσεσθε θεὸν ποιῆσαι. Τῶν δ᾽ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλληνικῶν ἐθνῶν ψηφισαμένων ἐν ταῖς ἐπιφανεστάταις πόλεσιν εἰκόνας ἀνιστᾶν αὐτοῦ, προσέγραψεν· Ἐμοῦ μηδεμία εἰκὼν ἔστω, μηδὲ γραπτὴ, μηδὲ πλαστὴ, μηδὲ κατασκευαστή.[23] Θεασάμενος δ᾽ ἐπὶ τῆς Ἀσίας οἰκίαν τετραγώνοις 5
ὠροφωμένην δοκοῖς, ἠρώτησε τὸν κεκτημένον, εἰ τετράγωνα παρ᾽ αὐτοῖς φύεται ξύλα. Φαμένου δὲ οὔ, ἀλλὰ στρογγύλα· Τί οὖν; εἶπεν, εἰ τετράγωνα ἦν, στρογγύλα ἐτελεῖτε; Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε, ἄχρι τίνος εἰσὶν οἱ τῆς Λακωνικῆς ὅροι, τὸ δόρυ κραδάνας, εἶπεν· Ἄχρις οὗ τοῦτο φθάνοι. Ἄλλου δ᾽ ἐπιζητοῦντος, διὰ τί ἀτείχιστος ἡ Σπάρτη, ἐπιδείξας τοὺς πολίτας ἐξωπλισμένους· Ταῦτά ἐστιν, εἶπε, τὰ Λακεδαιμονίων τείχη. Ἄλλου δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιζητοῦντος· Οὐ λίθοις δεῖ καὶ ξύλοις τετειχίσθαι τὰς πόλεις, ἔφη, ταῖς δὲ τῶν ἐνοικούντων ἀρεταῖς. Τοῖς δὲ αὐτοῦ φίλοις παρήγγειλε μὴ χρήμασιν, ἀνδρείᾳ δὲ καὶ ἀρετῇ σπουδάζειν [24] πλουτεῖν. Ὁπότε δὲ βούλοιτο ἔργον τι ταχέως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν γενέσθαι, αὐτὸς πρῶτος ἐφήπτετο ἐν ὄψει ἁπάντων. Ἐμεγαλύνετο δ᾽ ἐπὶ τῷ μηδενὸς ἧττον πονεῖν,[25] καὶ ἐπὶ τῷ ἄρχειν ἑαυτοῦ μᾶλλον,

22) Ed. Frob. *φαμένῳ*. Mox ἑαυτοὺς, *vaſmetipſos*. Solet enim hoc reciprocum ad omnes adhiberi perſonas. Infra V. ἑαυτῶν ἐπιμελήμενοι, *ut nosmetipſos curaremus*. III. τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, *noſtra ipſorum peccata*, vide *Perizon*. ad *Aelian*. V. H. I. 21. et *Dorvill*. ad *Charit*. pag. 159. et 328.

23) Κατασκευαστὴ, *ex quacunque duriore materia facta*, ex marmore, ebore, aere, argento, auro, vid. *Cuperus* Obſeruatt. II. 19. qui comparat cum h. l. *Plinium* lib. IV. epiſt. 17. *Illum coloribus, illum cera, illum aere, illum argento, illum auro, ebore, marmore effingit*. Verbum autem κατασκευάζειν vſitatum eſſe in hac re, comprobat auctoritate *Laertii* (lib. II. ſ. 33.) vbi κατασκευάζειν λιθίνους εἰκόνας. Add. *Polyb*. de Virt. et Vit. pag. 129. Tom. 3. Τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα — ὑπὸ Φυρομάχου (ex emend. *H. Valeſii*) κατεσκευασμένον.

24) I Timoth. VI. 18. πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, vide *Markland*. ad *Eurip*. Suppl. v. 907. Paullo ante Mſ. Pet. ed. Frob. mutato ſpiritu αὑτοῦ.

25) Mſſ. Turn. Pet. ποιεῖν. Sen-

6 ἢ ἐπὶ τῷ βασιλεύειν. Θεωρήσαντος δέ τινος Λάκωνα χωλὸν ἐπὶ πόλεμον ἐξιόντα καὶ ἵππον ζητοῦντος[26] Οὐκ αἰσθάνῃ, ἔφη, ὅτι οὐ φευγόντων, ἀλλὰ μενόντων, ὁ πόλεμος χρείαν ἔχει; Ἐρωτώμενος δὲ, πῶς μεγάλην δόξαν περιεποιήσατο· Θανάτου καταφρονήσας, ἔφη· Ἐπιζητοῦντος δέ τινος, διὰ τί Σπαρτιᾶται μετ᾽ αὐλῶν ἀγωνίζονται, ἔφη· Ἵν᾽, ὅταν πρὸς ῥυθμὸν[27] βαίνωσιν, οἵ τε δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι φανεροὶ ὦσι. Μακαρίζοντος δέ τινος τὸν Περσῶν βασιλέα νέον κομιδῇ ὄντα, εἶπεν· Ἀλλ᾽ οὐδὲ Πρίαμος ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν ἠτύχησε· Πολλὴν δὲ τῆς Ἀσίας ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιησάμενος, διέγνω χωρεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν[28] βασιλέα, ὅπως παύσῃ σχολὴν αὐτὸν ἄγοντα καὶ διαφθείροντα τοὺς τῶν Ἑλλήνων δημαγωγούς. μεταπεμφθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἐφόρων ἕνεκα τῆς τοῦ[29] περιεστηκότος τὴν Σπάρτην Ἑλληνικοῦ πολέμου αἰτίας, ἀντέγραψεν αὐτοῖς ἐπιστολὴν τήνδε·

„Ἀγησίλαος τοῖς Ἐφόροις χαίρειν.

„Τὰν πολλὰν τᾶς Ἀσίας κατεστρεψάμεθα, καὶ τὼς βαρ-
„βάρως ἐλάσαμες, καὶ ἐν τᾷ Ἰωνίᾳ ὅπλα ἐποιήσαμες
„[30] πολλά. Ἐπεὶ δὲ κέλεσθέ με κατὰ τὰν προθεσμίαν

tentiam habes etiam apud *Xenoph.* Ageſ. X. 2.

26) Mſſ. Turn. Pet. ζητοῦντα, quod amplecterer, ſi praecederet θεωρήσας. Secundum vulgatam lectionem alter ille claudo equum quaeſiuit, quaerentique haec dixit Ageſilaus. Μένειν autem eſt verb. proprium de militibus in acie *ſtantibus*, fortiterque pugnantibus. Nam μένειν Graecis omnino dicuntur qui locum aut ſtatum ſuum ſeruant immoti, vt monuit S. V. *Erneſti* ad *Xenoph.* Memm. III. 10. 14.

27) „Cum pes non reſponderet „ad modulos tibiarum, prodeba„tur ignauorum imbecillitas.“ Ex nota *Eraſmi*. Cf. Inſt. Lac. 7.

28) Poſt αὐτὸν excidiſſe videtur τὸν. Paullò ante Mſ. Turn. ἐφ᾽ ἑαυτῷ, et ſuperius ἠτύχησε.

29) Indictum Lacedaemoniis bellum erat ab Athenienſibus et Boeotiis, quos magno proelio vicit Ageſilaus. *Cornel. Nep.* Ageſ. IV. Mſ. Pet. delet τοῦ.

30) *Epheſi* enim officinas armorum inſtituerat. *Xenoph.* Ageſ. I. 26. *Cornel. Nep.* XVII. 3. vbi etiam de celeritate, qua rediit in Graeciam. Male igitur *Eraſmus*: *frequenter in Ionia conflixímus.* Pro ἐπεὶ δὲ Mſſ. Ald. Baſ. ed. Frob. ἐπειδὴ, qua confuſione nihil frequentius. Mox pro φθάσω dedi φθασῶ, *Valcken.* ſecutus ad *Theocrit.* pag. 258., et linguae Doricae indolem.

„παραγίνεσθαι, ἕπομαι τᾶ ἐπιστολᾶ, σχεδὸν δ' αὐτὰν
„καὶ φθασῶ. ἄρχω γὰρ οὐκ ἐμαυτῷ ἀρχὰν, ἀλλὰ τᾷ
„πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις. Καὶ τότε ἄρχων ἄρχει
„ἀλαθέως κατὰ δίκαν, ὅταν καὶ ἄρχηται ὑπό τε νόμων
„καὶ ἐφόρων, ἢ οἷοι ἂν ἄλλοι ἐν πόλει ἄρχοντες ὦσιν.„
Ὁρῶν δ' ἐνίους τῶν πολιτῶν ἀπὸ ἱπποτροφίας[31] δοκοῦντας 7
εἶναί τινας καὶ μεγαλοφρονοῦντας, ἔπεισε τὴν ἀδελφὴν
Κυνίσκαν εἰς ἅρμα καθίσασαν, Ὀλυμπιάσιν ἀγωνίσα-
σθαι· βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἕλλησιν, ὡς οὐδεμιᾶς
ἐστιν ἀρετῆς, πλούτου δὲ καὶ δαπάνης, τὰ τοιαῦτα. Ξε-
νοφῶντα δὲ τὸν σοφὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον,
ἐκέλευε τοὺς παῖδας ἐν Λακεδαίμονι τρέφειν, μεταπεμ-
ψάμενον, τὸ κάλλιστον τῶν μαθημάτων παιδευθησομέ-
νους, ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι. Ἄλλοτε δ' ἐρωτώμενος,
διὰ τί μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους εὐδαιμονοῦσιν[32] οἱ Σπαρ-
τιᾶται· Διότι, εἶπε, παρὰ τοὺς ἄλλους ἀσκοῦσιν ἄρχειν
τε καὶ ἄρχεσθαι.*) Ἐδεήθη τις αὐτοῦ γράψαι πρὸς
τοὺς ἐπ' Ἀσίας ξένους, ὅπως τύχοι τοῦ δικαίου· Ἀλλ' οἱ
ἐμοὶ ξένοι, εἶπε, τὰ δίκαια δι' ἑαυτῶν, κἂν ἐγὼ μὴ
γράψω, ποιοῦσιν. Ἃ δὲ τοὺς ἄλλους ἑώρα θαυμάζοντας, 8
ἐδόκει μηδὲ γινώσκειν. Καί ποτε Καλλιππίδης,[33] ὁ
τῶν τραγῳδοποιῶν ὑποκριτὴς, ὄνομα καὶ δόξαν ἔχων ἐν
τοῖς Ἕλλησι, καὶ σπουδαζόμενος ὑπὸ πάντων, πρῶτον
μὲν ἀπήντησεν αὐτῷ, καὶ προσεῖπεν, ἔπειτα σοβαρῶς

31) De inſana Graecorum contentione in alendis ad pompas ſolemnes, in primisque ludos Olympicos, equis, quae res ſatis erat ſumtuoſa, vide *Spanhem.* ad *Ariſtoph.* Nubb. v. 15. et 28. Ἀπὸ ἱπποτροφίας, *propter alendorum equorum ſtudium; alendis equis ſuperbiebant*, quem vſum praepoſit. ἀπὸ egregie illuſtrat. Excell. *Morus* ad *Iſocrat.* Paneg. p. 55.

32) Mſſ. Turn. Pet. εὐδοκιμοῦσιν. Vtrumque bene. Nam et felicitatem et gloriam Spartanis pepererunt Lycurgi leges. Cf. Inſt. Lac. 16.

*) *Iuſtin.* III. 2. 9. de Lycurgo: *Populum in obſequia principum, principes ad iuſtitiam imperiorum formauit.*

33) *Callippidae* huius, eiusque ſuperbiae non minus quam artis, qua excelluit, mentionem facit etiam *Xenoph.* Sympoſ. III. 11. Καλλιππίδης ὁ ὑποκριτὴς, ὃς ὑπερσεμνύνεται, ὅτι δύναται πολλοὺς κλαίοντας καθίζειν. Pro τραγῳδοποιῶν in *Plut.* Ageſ. 21. eſt τραγῳδῶν.

εἰς τοὺς συμπεριπατοῦντας ἐμβαλὼν ἑαυτὸν, ἐπεδείκνυτο, νομίζων ἐκεῖνον ἄρξαι τινος φιλοφρονήσεως·[34] τέλος δ' εἶπεν· Οὐκ ἐπιγινώσκεις με, ὦ βασιλεῦ, οὐδ' ἤκουσας, ὅστις εἰμί; ὁ δ' Ἀγησίλαος ἀποβλέψας εἰς αὐτὸν· Ἀλλ' οὐ τύ ἐσσι Καλλιππίδας ὁ δεικηλιστάς;[35] οὕτω δὲ Λακεδαιμόνιοι τοὺς μίμους καλοῦσι. Τοῦ δὲ μιμουμένου, τὴν τῆς ἀηδόνος φωνὴν ἀκοῦσαι παρακαλούμενος, παρῃτήσατο,
9 φήσας· Αὐτᾶς ἄκουκα πολλάκις. Μενεκράτους[36] δὲ, τοῦ ἰατροῦ, ἐπεὶ κατατυχὼν[37] ἔν τισιν ἀπεγνωσμέναις [38] θεραπείαις, Ζεὺς ἐπεκλήθη, φορτικῶς ταύτῃ χρωμένου τῇ προσωνυμίᾳ, καὶ δὴ πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἐπιστεῖλαι τολμήσαντος οὕτω· Μενεκράτης Ζεὺς βασιλεῖ

34) *Plutarch.* d. l. φιλοφροσύνης. Vtrumque verbum dicitur de *beneuolentia, quae honoribus habendis demonſtratur.* Ibid. ἄρξειν. Nihil muta. Infinit. Aor. cum alias, tum poſt verba ſperandi et exiſtimandi habet vim Futuri. Non multo ante Mſſ. Turn. Pet. συμπαρόντος. Forte volebant συμπαρόντας, ſed vulgata melior eſt.— His ſe immiſcuit σοβαρῶς, i. e. *cum faſtu, vociferatione et iactatione corporis, ita vt ceteros cubito ſummoueret*; quae eſt vis huius vocis, de qua cf. *Budaeus* Comment. Gr. L. p. m. 978. et *Bergler.* ad *Alciphr.* pag. 142.

35) Libri omnes, hic δεικηλίκτας, et in Vit. Ageſ. 21. δικηλίκτας. Male. Variat quidem h. v. ſcriptura, et nunc δεικηλιστὰς ſcribitur, nunc δικηλιστὰς, aut etiam δεικελιστὰς, ſed per κτ, quod ſciam, nunquam. Cum igitur vidiſſem *Meurſium* Miſcell. Lac. III. 6. vtroque loco reponendum cenſuiſſe δικηλιστὰς, eius auctoritatem ita ſecutus ſum, vt vna litera propius ad vulgatam δεικηλιστὰς proderem. Rem optime explicat *Athenaeus* lib. XIV. pag. 621. Ἐμιμεῖτο γάρ τις ἐν εὐτελεῖ τῇ λέξει κλέπτοντάς τινας ὀπώραν ἢ ξενικὸν ἰατρόν. Ἐκαλοῦντο δὲ οἱ μετιόντες τὴν τοιαύτην παιδιὰν παρὰ τοῖς Λάκωσι δικηλισταὶ, ὡς ἄν τις σκευοποιοὺς εἴπῃ, ἢ μιμητάς. Hinc pendet acerbitas, qua caſtigauit Ageſilaus hiſtrionis arrogantiam.— Mox ante ἀηδόνος delet Mſ. Pet. artic. τῆς.

36) *Menecrates* fuit medicus Syracuſanus. *Iouis* nomen ſibi, tanquam vitae auctori, ſumſit ipſe, vid. *Athenaeus* lib. VII. cap. 10. (vbi plura inſaniae hominis exempla) et *Aelian.* V. H. XII. 51. Ab vtroque tamen non ad Ageſilaum, ſed ad Philippum Maced. talem epiſtolam ſcripſiſſe traditur, quae integra exſtat apud *Athen.* ſicuti Philippi reſponſio apud *Aelian.*

37) *Bryan.* ad *Plut.* Ageſ. d. l. mallet κατευτυχῶν. Sane verbum κατευτυχεῖν frequentatur a *Plutarcho*, vti ex locis a *Bryano* collectis intelligitur; ſed etiam κατατυχεῖν bonis ſcriptoribus vſitatum eſt, pro *felici ſucceſſu vti.* *Demoſth.* Cor. pag. 288. Reisk. Ἐὰν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν.

38) Alias aegroti ipſi, quorum ſalutem deſperant medici, ἀπεγνωσμένοι dicuntur, lat. *depoſiti.* Sanauit autem Menecrates ἱερὰς νόσους ſ. *morbos comitiales.* — Καὶ δὴ aut καὶ δὴ καὶ adhibetur a Graecis tum, cum aliquid amplius dicere volunt, *atque adeo.*

Ἀγησιλάῳ χαίρειν· οὐκ ἀναγνοὺς τὰ λοιπὰ ἀντέγραψε· Βασιλεὺς Ἀγησίλαος Μενεκράτει [39] ὑγιαίνειν. Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε, ὁποτέρα βελτίων τῶν ἀρετῶν, ἀνδρεία, ἢ δικαιοσύνη, οὐδὲν ὄφελος ἀνδρείας ἔφασκεν εἶναι, μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο, μηδὲν ἀνδρείας δεηθήσεσθαι. Εἰθισμένων δὲ τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων τὸν Περσῶν βασιλέα Μέγαν προσαγορεύειν· Τί δ' ἐκεῖνος ἐμοῦ μείζων, εἰ μὴ [40] δικαιότερος καὶ σωφρονέστερος; Ἐρωτηθεὶς δὲ, πῶς ἄν τις μάλιστα παρ' ἀνθρώποις εὐδοκιμοίη· Ἐι λέγοι, εἶπε, τὰ ἄριστα, πράττοι δὲ τὰ κάλλιστα. Ἐπιζητοῦντος δέ τινος, τίνα δεῖ μανθάνειν τοὺς παῖδας· Ταῦτ', εἶπεν, οἷς καὶ ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται. Φιλοτεκνότατος [41] δ' ὢν διαφερόντως, λέγεται, ὅτι μικροῖς τοῖς παιδίοις, κάλαμον ἐπιβεβηκὼς, ὥσπερ ἵππον, οἴκοι συνέπαιζεν· Ὀφθεὶς δὲ ὑπό τινος τῶν φίλων, παρεκάλει μηδενὶ φράζειν, πρὶν καὶ αὐτὸς πατὴρ παίδων γένηται. Ἐπεὶ δ' ἤκουσε δυσχεραῖναί τε [42] τοὺς συμμάχους διὰ τὰς συνεχεῖς στρατείας, ὀλίγοις οὖσι τοῖς Λακεδαιμονίοις πολλοὶ ἀκολουθοῦντες,

39) *Sanam mentem.* „Χαίρειν „Graeci dicunt quibus bene pre„cantur. Ὑγιαίνειν, ambiguum „verbum, fere in malum ſonat, „cum ſignificamus abeſſe ſanitatem „mentis. Eo verbo quidam Cae„ſari exprobrauit inſaniam." *Eraſmus.*

40) Mſ. Turn. εἰ μὴ καὶ, quod probo. Paullo ante Pet. τῶν Περσ. Male. Periucunda eſt Ageſilai cum rege Perſarum comparatio apud *Xenoph*, Ageſ. IX. Ceterum Μεγάλου cognomen regi Perſarum tributum eſt, etiam a Graecis, haud dubie propterea, vt diſtingueretur a minoribus Aſiae regulis, qui ſubiecti eſſent eius imperio.

41) Rem habes etiam apud *Aelian*. V. H. XII. 15. vbi et ab ipſo, et ab Intt. plura illuſtrium virorum exempla cum liberis ludentium commemorantur.

42) *Xyland.* aut τε deleri vult, aut mutari in τι. Bene. Τι eleganter adhaeret verbis affectuum, habetque vim augendi. Forte tamen quaedam interciderunt, quod ſaepe factum eſt in his opuſculis, vid. ad II. 3. et XII. extr. Idem mox corrigit πολλοὺς ἀκολουθοῦντας. Sic certe Noſter ſcribere debuiſſet ſi vulgares linguae leges ſequi voluiſſet, ſed habemus etiam apud alios auctores ſimiliter mutatae conſtructionis exempla. *Aelian*. V. H. XIII. 23. ἀπήντησεν αὐτῷ ὀφθαλμὸν ἐκκεκόφθαι, λίθῳ βληθείς, pro βληθέντι. *Thucyd.* VI. 24. τοῖς ἐν ἡλικίᾳ — εὐέλπιδες ὄντες pro εὐέλπιδεσιν οὖσι. Mſſ. tamen Turn. Pet. h. l. πολλοῖς. Mox Pet. καθῆσαι, quod ortum videtur ex καθῆσθαι.

ἐλέγξαι βουλόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, ἐκέλευσεν ἅπαντας τοὺς συμμάχους καθίσαι μετ' ἀλλήλων ἀναμεμιγμένους, ἰδίᾳ δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ἑαυτῶν.*) Εἶτα ἐκήρυττε τοὺς κεραμεῖς ἀνίστασθαι πρώτους· ὡς δὲ ἀνέστησαν οὗτοι, δευτέρους ἐκήρυττε τοὺς χαλκεῖς, εἶτα τέκτονας ἐφεξῆς καὶ οἰκοδόμους, καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἑκάστην. πάντες οὖν ὀλίγου δεῖν ἀνέστησαν οἱ σύμμαχοι, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐδείς· ἀπείρητο γὰρ αὐτοῖς τέχνην ἐργάζεσθαι, ἢ μανθάνειν βάναυσον· οὕτω δὴ γελάσας ὁ Ἀγησίλαος· Ὁρᾶτε, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ὅσῳ πλείονας ὑμῶν στρατιώτας ἐκπέμπομεν ἡμεῖς; Κατὰ δὲ τὸν Αἰγύπτου ἀπόπλουν ἀποθνήσκων, ἐνετείλατο τοῖς περὶ αὐτὸν, μήτε πλαστὴν, μήτε μιμηλὰν τοῦ σώματος εἰκόνα[43] ποιήσασθαι. Εἰ γάρ τι καλὸν ἔργον πεποίηκα, τοῦτο μου μνημεῖον ἔσται· εἰ δὲ μὴ, οὐδ' οἱ πάντες ἀνδριάντες, βαναύσων οὐδενὸς ἀξίων ἔργα ὄντες.

## III. Ἀγησιπόλιδος τοῦ Κλεομβρότου.

Ἀγησίπολις ὁ Κλεομβρότου, εἰπόντος τινὸς, ὅτι Φίλιππος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις Ὄλυνθον κατέσκαψε· Μὰ τοὺς θεοὺς, εἶπεν, ἄλλην τοιαύτην ἐν πολλαπλασίονι χρόνῳ οὐκ οἰκοδομήσει. Ἄλλου δ' εἰπόντος, ὅτι μετὰ τῶν ἀκμαζόντων βασιλεύων ὡμήρευσε, καὶ οὐχ οἱ παῖδες, οὐδ' αἱ γυναῖκες αὐτῶν· Δικαίως, εἶπεν.[44] αὐτοὺς γὰρ ἡμᾶς καλῶς ἔχον ἐστὶ τὰς αὐτῶν ἁμαρτίας φέρειν.

*) Mſſ. Turn. Pet. ὑφ' ἑαυτῶν. Male. Ἐφ' ἑαυτῶν indicat eos *ſolos* ſediſſe, non *admixtis ſociis*, vid. *Budaeus* Comment. Gr. L. p. m. 1386. et *Hoogeuen.* ad *Viger.* IX. 4. 5. Mox ed. Reisk. ὡς καὶ, credo errore operarum, nam ceteri omnes ὡς δὲ, recte.

43) Cf. *Cic.* ad Diuerſ. V. epiſt. 12. Mox Mſ. Turn. γάρ τοι.

44) Neſcio cur *Xyland.* δικαίως coniunxerit in verſione cum ſequentibus. Teneant autem tirones haec. Innumera occurrunt apud ſcriptores graecos loca, nec pauca in hoc ipſo opuſculo, vbi interrogatus aliquis reſpondet adhibita partic. γάρ. quo factum eſt, vt ſibi perſuaderent quidam, eam in reſponſione habere vim τοῦ *quia*. Verum eſſe in talibus potius ellipſin, atque γὰρ reddere rationem verbi aut ſententiae omiſſae; ſed cogitando ſupplendae, cum a multis

## Ἄγιδος τȣ῀ τελευταίȣ. IV.

Ἄγις, ὁ τελευταῖος τῶν Λακεδαιμονίων[45] βασιλέων, ἐξ ἐνέδρας συλληφθεὶς, καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἐφόρων χωρὶς[46] δίκης, ἀπαγόμενος ἐπὶ τὸν βρόχον, ἰδών τινα τῶν ὑπηρετῶν κλαίοντα· Παῦσαι, εἶπεν, ὦ ἄνθρωπε, ἐπ' ἐμοὶ κλαίων.[47] καὶ γὰρ ὅτω παρανόμως καὶ ἀδίκως ἀπολλύμενος, κρείσσων εἰμὶ τῶν ἀναιρȣ́ντων. καὶ ταῦτα εἰπὼν παρέδωκε τῷ βρόχῳ τὸν τράχηλον ἑκȣσίως.

## Ἀναξανδρίδȣ. V.

Ἀναξάνδριδας[48] ὁ Λέοντος πρὸς τὸν δυσφορȣ῀ντα διὰ τὴν ἐκ τῆς πόλεως αὐτῷ γενομένην φυγήν. Ὦ λῷστε, ἔφη, μὴ τὴν πόλιν φεύγων ὀῤῥώδει, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην. Πυνθανομένȣ δέ τινος, διὰ τί τοῖς εἵλωσι τȣ̀ς ἀγρȣ̀ς ἐγχειρίζȣσι, καὶ ȣ̓κ αὐτοὶ ἐπιμελȣ῀νται· Ὅτι, ἔφη, ȣ̓ τȣ́των ἐπιμελȣ́μενοι,[49] ἀλλ' ἑαυτῶν, αὐτȣ̀ς ἐκτησάμεθα. Ἑτέρȣ δέ τινος λέγοντος, ὅτι βλάπτȣσιν αἱ δόξαι, καὶ ὅτι τȣ́των ὁ ἀπαλλαγεὶς εὐδαιμόνησεν·[50]

admonitum eſt (v. *Markland.* ad *Eurip.* Suppl. v. 9. et paſſim. S. V. *Erneſti* ad *Xenoph.* Memm. II. 6. 15.) tum ea loca docent, vbi illa ſententia exprimitur, in quibus eſt hic noſter. — Poſt Mſſ. Ald. Baſ. ed. Frob. ἀυτῶν.

45) Non fuit vltimus omnium regum Laconicorum, ſed vltimus huius nominis, Agis. III. Similiter XII. 6. Leotychides vocatur ὁ πρῶτος βασιλεὺς, qui *Plut.* Lycurg. XIII. ὁ πρεσβύτερος dicitur.

46) *Indicta cauſſa*, v. *Plutarch.* Agid. 19. vbi etiam de inſidiis ei ſtructis.

47) Sic correxi e linguae legibus et Vit. Agid. pro κλαίειν.

48) Sic ſcribendum eſſe hoc nomen, non, vt hic edebatur, Ἀλεξανδρίδας, ſe *Pauſan.* monuit *Xyland.* Confirmant *Anonym.* de Regno Lacon. ap. *Meurſium*, atque Noſter ipſe XI. De confuſione horum nominum agunt *Hemſterhuſ.* ad *Ariſtoph.* Plut. pag. 323. et *Toupius* Emend. Suid. P. I. p. 1.

49) Mſ. Pet. ἐπιμελόμενοι et ἀυτῶν· quae vulgatis non deteriora ſunt. Nam quod ſupra n. 22. de ἑαυτῶν et ἀυτῶν monui, idem valet etiam de ἀυτȣ̀ς. Infra XVI. 3. ὅταν ἀυτῶν ȣ̓κ ἦτε, *quando veſtri iuris non eſtis*, vid. Doct. *Hindenburg.* ad *Xenoph.* Memm. II. 3. 13. qui idem ad II. 4. 7. formam ἐπιμέλομαι auctoritatibus *Xenoph.* ſatis muniit. Noſter XII. 11. ἐπεμέλοντο ἀυτῶν praefert etiam Mſ. Turn.

50) Mſ. Pet. εὐδαιμονήσει. Parum refert vtrum praeferas. Vtrumque enim tempus de eo dicitur;

Θνηκȣν οἱ τὰ ἄδικα, ἔφη, ποιȣ̃ντες, κατὰ τὸν σὸν λόγον εὐδαίμονες ἂν εἶεν. Πῶς γὰρ ἄν τις ἱεροσυλῶν, ἢ ἀδικῶν, δόξης ἐπιμελοῖτο;

## VI. Ἀνταλκίδȣ.

Ἀνταλκίδας ἐν Σαμοθράκῃ μυȣ́μενος, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τȣ̃ ἱερέως, τί δεινότερον δέδρακεν [51] ἐν τῷ βίῳ· Ἔι τι μοι πέπρακται τοιȣ̃τον, εἴσονται, εἶπεν, αὐτοὶ οἱ θεοί. Πρὸς δὲ τὸν ἀμαθεῖς καλȣ̃ντα τȣ̀ς Λακεδαιμονίȣς Ἀθηναῖον· Μόνοι γȣ̃ν, εἶπεν, ἡμεῖς ȣ̓δὲν [52] μεμαθήκαμεν παρ' ὑμῶν κακόν. Ἑτέρȣ δ' Ἀθηναίȣ πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς ἀπὸ τȣ̃ Κηφισσȣ̃ πολλάκις ὑμᾶς ἐδιώξαμεν. Ἡμεῖς δὲ, ἔφη, ȣ̓δέποτε ὑμᾶς ἀπὸ τȣ̃ Εὐρώτα. Ἄλλȣ δ' ἐρωτήσαντος, πῶς ἄν τις μάλιστα ἀρέσκοι τοῖς ἀνθρώποις. Ἐι ἥδιστα μὲν, ἔφη, αὐτοῖς διαλέγοιτο, ὠφελιμώτατα δὲ προσφέροιτο. Σοφιστȣ̃ δὲ τινὸς μέλλοντος ἀναγινώσκειν ἐγκώμιον Ἡρακλέȣς· Τίς γὰρ αὐτὸν, ἔφη, ψέγει; Πρὸς δὲ τὸν ἐπιζητȣ̃ντα, ὅτι ἐγχειριδίοις [53] βραχέσι κατὰ πόλεμον χρῶνται Λακεδαι-

quod *ſolet fieri*. De Aoriſto res nota; de Futur. vid. Cel. *Fiſcher*. ad *Platon*. Euthyphr. ſ. 15. et ad *Aeſchin. Socr*. III. 11. Malim tamen h. l. Futurum. Cf. S. V. *Erneſti* ad *Xenoph*. Memm. II. 1. 7.

51) *Eraſmus* vertit: *quid egregium perpatraſſet*. Imo *de ſummo eius flagitio* quaeſiuit ſacerdos. Infra pag. 879. Reisk. vbi hoc ipſum repetitur, pro δεινότερον eſt ἀσεβέστατον. Et XIII. 3. Lyſander ab eorundem ſacrorum antiſtite interrogatur, ὅ, τι ἀνομώτατον ἔργον αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ πέπρακται. Nam *omnis praefatio ſacrorum, quibus non eſſent purae manus, ſacris arcebat*, ſunt verba *Liuii* XLV. 5. add. *Sueton*. Ner. 34. Comparat. δεινότερον pro Superlat. vt ſaepe. *Samothracia* autem fuit inſula, Thraciae vicina, oraculo atque ſacris Cereris et Proſerpinae celeberrima. *Liu*. d. l. et *Diodor. Sic*. V. 47. Itaque in reſponſione Antalcidae οἱ θεοὶ ſunt *Ceres et Proſerpina*, quae etiam extra talem contextum ſimpliciter αἱ θεαὶ aut τὼ θεὼ dicuntur; exempla collegit *Arnaldus* de Diis παρέδροις pag. 147.

52) Vit. Lyc. XX. vbi hoc dictum Pliſtonaci tribuitur, eſt ἄμμες pro ἡμεῖς. Mox Mſ. Pet. ed. Frob. κηφισȣ̃. Similiter libri, ſiue potius auctores ipſi veteres, variant in Παρνασσὸς, Ἑλισσὸς, Τελμησσὸς.

53) Ipſorum lingua ξυήλαι dicebantur, v. *Suid*. h. v. Sed ὅτι et διότι nunc videntur locum ſuum inuicem permutaſſe. Etſi enim διότι paſſim ponitur pro ὅτι, adeoque reſponſioni inſeruit, vt II. 7. et ſaepe; tamen ὅτι non niſi ab hebraizantibus ſcriptoribus interro-

μόνιοι· Διότι, εἶπε, πλησίον τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα.

## Ἀρχιδάμου τοῦ Ἀγησιλάου. VII.

Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου, Φιλίππου μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην σκληροτέραν αὐτῷ ἐπιστολὴν γράψαντος, ἀντέγραψεν· Ἐι μετρήσεις τὴν σεαυτοῦ σκιὰν, οὐκ ἂν εὕροις αὐτὴν μείζονα γεγενημένην, ἢ πρὶν νικᾶν. Ἐρωτηθεὶς δὲ, πόσης χώρας κρατοῦσι Σπαρτιᾶται· Ὅσης ἂν, ἔφη, τῷ δόρατι ἐφίκωνται. Περιάνδρου τοῦ ἰατροῦ ἀξιολόγου κατὰ τέχνην ὄντος, καὶ ἐπαινουμένου δὲ τὰ [54] μάλιστα, φαῦλα δὲ ποιήματα γράφοντος· Τί δή ποτε, [55] ὦ Περίανδρε, εἶπεν, ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς; Πρὸς δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας αὐτὸν, ὅτε τὴν πρὸς [56] τοὺς Ἀρκάδας μάχην ἐνίκησε· Βέλτιον ἂν ἦν, εἰ τῇ φρονήσει, ἔφη, αὐτοὺς ἐνικῶμεν μᾶλλον, ἢ τῇ ἰσχύϊ. Ὅτε δ' εἰς Ἀρκαδίαν ἐνέβαλε, πυθόμενος βοηθεῖν αὐτοῖς Ἠλείους, ἀπέστειλεν [57] αὐτοῖς· Ἀρχίδαμος Ἠλείοις· Καλὸν ἡσυχία.

## Βρασίδου. VIII.

Βρασίδας [58] ἐν ἰσχάσι συλλαβὼν μῦν, καὶ δηχθεὶς,

gatiue vſurpatur, v. *Ienſius* ad *Lucian.* Tom. I. pag. 497. Saltem bis ponendum h. l. erit διότι, vt XV.

54) Mſ. Pet. ἐς τὰ μάλιστα. Eleganter. *Thucyd.* II. 12. ἐς τὰ μάλιστα χειμασθεὶς. *Xenoph.* Rep. Lac. I. τοῦτον — εἰς τὰ ἔσχατα — σοφὸν ἡγοῦμαι, cf. *Budaeus* Comment. Gr. L. p. m. 1461.

55) *Quaeſo qua tandem de cauſſa.* Nam δὴ poſt verba interrogandi habet vim obſecrandi. *Bach.* ad *Xenoph.* Oecon. I. 18. et ποτὲ inſeruit admirationi declarandae, vt monuit S. V. *Erneſti* ad *Xenoph.* Memn. init. χαρίεις nunc eſt *peritus, doctus*, vt ap. *Aelian.* V. H. IV. 8, vbi Editor Praeſtantiſſ. aliud exemplum affert e *Luciano.*

56) Artic. τοὺς abeſt a Mſ. Pet.

57) Malit fortaſſe aliquis ἐπέστειλεν, quod exhibent Mſſ. Turn. Pet. quia ἀποστέλλειν proprie et maxime de eo dicitur, quod per *legatos* nunciatur, ἐπιστέλλειν autem de mandatis per *epiſtolam*. II. 4. 9. Verum *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XII. 1. n. 45. ſatis docuit, hoc diſcrimen non ſemper ſeruari. Itaque ἐπέστειλεν nunc mihi videtur a manu emendatrice profectum, licet etiam *Valcken.* V. C. ad *Theocrit.* pag. 258. praeferat ἐπέστειλεν, qui etiam ἀσυχία legit.

58) De *Braſida*, fortiſſimo Spartanorum duce, v. *Thucyd.* IV. 84.

ἀφῆκεν. Εἶτα πρὸς τοὺς παρόντας· Οὐδὲν οὕτως, ἔφη, μικρόν ἐστιν, ὃ οὐ δύναται σώζεσθαι τολμῶν ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιχειροῦντας. Ἐν δέ τινι μάχῃ, διὰ τῆς ἀσπίδος ἀκοντισθεὶς, καὶ τὸ δόρυ τοῦ τραύματος[59] ἐξελκύσας, αὐτῷ τούτῳ τὸν πολέμιον ἀπέκτεινε. Καὶ, πῶς ἐτρώθη ἐρωτηθείς· Προδούσης με, ἔφη, τῆς ἀσπίδος. Ἐξελθὼν δ' ἐπὶ πόλεμον ἔγραψε τοῖς ἐφόροις· Ἄσσα δηλῶμαι,*) πραξῶ ποττὸν πόλεμον, ἢ τεθναξοῦμαι. Ἐπεὶ δὲ συνέβη πεσεῖν αὐτὸν ἐλευθεροῦντα,[60] τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης Ἕλληνας, οἱ δὲ πεμφθέντες εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Ἀργιλεωνίδι,[61] προσῆλθον· πρῶτον μὲν ἠρώτησεν, εἰ καλῶς ὁ Βρασίδας ἐτελεύτησεν· ἐγκωμιαζόντων δὲ τῶν Θρᾳκῶν, καὶ λεγόντων, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐστὶ τοιοῦτος· Ἀγνοεῖτε, εἶπεν, ὦ ξένοι. Βρασίδας γὰρ ἦν μὲν ἀνὴρ ἀγαθὸς, πολλοὶ δ', ἐκείνου κρείσσονες[62] ἐν τῇ Σπάρτῃ.

## IX. Δαμωνίδου.

Δαμωνίδας ταχθεὶς ἔσχατος τοῦ χοροῦ ὑπὸ τοῦ τὸν χορὸν ἱστῶντος· Εὖγε, εἶπεν, ὦ χοραγὲ,[63] ἐξεῦρες, πῶς καὶ αὕτη ἡ χώρα ἄτιμος οὖσα ἔντιμος γένηται.

59) Mſ. Pet. ἑλκύσας. Nec aliter Apophth. Regg. pag. 720. Reisk. Sed compoſitum eſt etiam apud *Plutarch.* de S. N. V. pag. 2. vbi plura de hoc Braſida notauit Cel. *Wyttenbach.* Paullo ante ed. Frob. ἀμύνασθαι.

*) *Xyland.* ignorans quid eſſet δηλῶμαι, coniiciebat δύνωμαι. Male. δήλεσθαι ſ. δηλέεσθαι Dorienſibus eſt *velle*, v. *Valcken.* ad *Theocrit.* p. 258. qui legit: Ἄσσ. ὧν δ. πραξῶ. Poſtremum recepi pro πράξω.

60) Ἐν Ἀμφιπόλει τῆς Θρᾴκης μονομαχήσαντες ὁ Κλέων καὶ Βρασίδας ἀλλήλους ἀνεῖλον. *Schol. Ariſtoph.* ad Pac. v. 283.

61) Haec eſt vera huius nominis ſcriptura, quam reuocaui cum *Xyland.* e Vit. Lyc. XXV. et Apophth. Lacaen. pro Ἀργιλεωνίδι et Ἀρχιλεωνίδῃ. — καλῶς τελευτᾷν proprie Graecis dicuntur, *qui fortiter pugnantes in proelio cadunt.* Latini dicunt, *bene mori*, eodem ſenſu, v. *Cuperus* Obſeruat. I. 8. et *Weſſelingius* Obſeruat. II. 7. p. 167.

62) Laconica dialecto haec verba extant Vit. Lyc. d. l. Apophth. Regg. pag. 720. et Apophth. Lac. τήνω κάῤῥονες.

63) Ergo χοραγὸς nunc eſt *chori moderator* ſ. *magiſter*, qui alias χοροστάτης et χοροποιὸς (II. 2.) dicitur; quae notio Dorienſium propria eſt; nam apud Atticos is dicebatur χορηγὸς, qui lectus a Senatu ornando ſuae tribus choro ſumtus ſuppeditabat, v. *Hemſterhuſ.* ad *Ariſtoph.* Plut. pag. 332. vbi hunc noſtrum loc. non neglexit. Mox Mſ. Pet. ed. Frob. αὐτή. De ἀτιμίᾳ poſtremi loci in ſpectaculis vid. ad II. 2.

## Δάμιδος. X.

Δάμις πρὸς τὰ ἐπισταλέντα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, θεὸν εἶναι ψηφίσασθαι· Συγχωροῦμεν, ἔφη, Ἀλεξάνδρῳ, ἐὰν θέλῃ, θεὸς καλεῖσθαι.

## Λεωνίδου τοῦ Ἀναξανδρίδα. XI

Λεωνίδας ὁ Ἀναξανδρίδα, ἀδελφὸς δὲ[64] Κλεομένους,
πρός τινα εἰπόντα· Πλὴν τοῦ βασιλεύειν ἡμῶν οὐδὲν δια-
φέρεις· Ἀλλ' οὐκ ἄν, ἔφη, εἰ μὴ βελτίων ὑμῶν ἤμην,
ἐβασίλευον. Τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ, Γοργοῦς, πυνθα-
νομένης, ὅτε εἰς Θερμοπύλας ἐξῄει τῷ Πέρσῃ μαχούμενος,
εἴ τι αὐτῇ ἐντέλλεται, ἔφη· Ἀγαθοῖς γαμεῖσθαι καὶ
ἀγαθὰ τίκτειν. Λεγόντων δὲ τῶν ἐφόρων, ὀλίγους ἄγειν
αὐτὸν εἰς Θερμοπύλας, ἔφη· Πολλοὶ[65] πρὸς ἣν βαδίζο-
μεν πρᾶξιν. Πάλιν δ' αὐτῶν εἰπόντων· Μήτι ἕτερόν τι[66]
διέγνωκας ποιεῖν; Τὰς παρόδους τῶν βαρβάρων κωλύειν,
τῷ λόγῳ, ἔφη, τῷ δ' ἔργῳ, ἀποθανούμενος ὑπὲρ τῶν
Ἑλλήνων. Λέγοντος δέ τινος· Ἀπὸ τῶν οἰστευμάτων τῶν
βαρβάρων οὐδὲ τὸν ἥλιον ἰδεῖν ἐστιν·[67] Οὐκοῦν, ἔφη, χά-
ριεν, εἰ ὑπὸ σκιὰν αὐτοῖς μαχεσόμεθα· Ἄλλου δ' εἰπόν-
τος· Πάρεισιν ἐγγὺς ἡμῶν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ἡμεῖς
αὐτῶν ἐγγύς. Ξέρξου δὲ γράψαντος αὐτῷ· Ἔξεστί σοι, 2
μὴ θεομαχοῦντι, μετ' ἐμοῦ δὲ τασσομένῳ, τῆς Ἑλλάδος
μοναρχεῖν, ἀντέγραψεν· Εἰ τὰ καλὰ τοῦ βίου γινώσκοις,
ἀπέστης ἂν τῆς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας. ἐμοὶ δὲ
κρείσσων ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος θάνατος τοῦ μοναρχεῖν τῶν

64) δὲ abeſt a Mſ. Pet. male. Idem enim eſt ac ſi plenius dixiſſet, οἷος μὲν Ἀναξ. ἀδελφὸς δὲ Κλ. Cyrus in princip. Cyrop. dicitur fuiſſe πατρὸς μὲν — Καμβύσου, — μητρὸς δὲ Μανδάνης.

65) Πολλοὶ abeſt a Mſſ. Pet. Ald. Baſ. ed. Frob. Πολλάς ἔφη habet Mſ. Turn.

66) Τι abeſt a Mſ. Pet. poteſt ſane abeſſe ſaluo ſenſu.

67) Idem apophth. ſed ſine auctoris nomine, refert *Cic.* Tuſc. I. 42. Mox Mſ. Turn. μαχησόμεθα, vt paullo poſt μαχήσομαι. In ſeqq. delet ἡμῶν Mſ. Pet.

ὁμοφύλων. Πάλιν δὲ τοῦ Ξέρξου γράψαντος· Πέμψον τὰ ὅπλα, ἀντέγραψε· Μολὼν λάβε. Τοῖς δὲ στρατιώταις παρήγγειλεν ἀριστοποιεῖσθαι, ὡς ἐν ᾅδου δειπνοποιησομένους.[68] Τοὺς δ' ἠϊθέους βουλόμενος σῶσαι, καὶ ἐπιστάμενος ἄντικρυς οὐκ ἀνεξομένους, σκυτάλας[69] δοὺς καθ' ἕνα αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐφόρους ἔπεμψε. Καὶ τῶν τελείων δὲ τρεῖς ἐβουλήθη διασῶσαι· οἱ δὲ συννοήσαντες οὐκ ἠνέσχοντο λαβεῖν τὰς σκυτάλας, ὧν ὁ μὲν εἶπεν· Οὐ κήρυξ, ἀλλὰ μαχατὰς, ἀκολούθησα. Ὁ δὲ δεύτερος· Αὐτοῦ μένων, κρείσσων ἂν εἴην. Ὁ δὲ τρίτος· Οὐχ ὕστερος τούτων, πρῶτος δὲ μαχήσομαι.

## XII. Λυκούργου.

Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης, βουλόμενος ἐκ τῆς προϋπαρχούσης διαίτης τοὺς πολίτας εἰς σωφρονεστέραν βίου τάξιν μετάγειν, καὶ καλοκαγαθικοὺς ἀπεργάζεσθαι, (ἁβροδίαιτοι γὰρ ἦσαν) δύο σκύλακας ἀνέθρεψε τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ μητρὸς γενομένους· Καὶ τὸν μὲν εἴθισε περὶ λιχνείας, οἴκοι ἐάσας· τὸν δ' ἐπαγόμενος ἤσκησε περὶ κυνηγέσια. Ἔπειτ' ἀγαγὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔθηκεν ἀκάνθας[70] καὶ λιχνείας τινὰς, ἀφῆκε δὲ καὶ λαγών· Ἐπὶ τὰ συν-

68) Δειπνησομένους est in Mſſ. Turn. Pet. corrupte. *Valer. Max.* III. 2. *Tam alacri animo ſuos ad id proelium, quo perituri erant, cohortatus eſt* (Leonidas) *vt diceret, ſic prandete commilitones, tanquam apud inferos coenaturi.*

69) *Scytalam* omnium diligentiſſime deſcripſit *Gellius* N. A. XVII. 9. quem vide. In ſeqq. μαχατὰς recepi e Mſ. Turn. pro μαχητάς. Paullo poſt Mſſ. Pet. Ald. Baſ. εἴη.

70) Negat *Xyland.* ſe ſcire quibus *carduis* libenter veſcantur, quibusue *ſpinis* canes. Nempe ſine dubio librariorum benigna manus has cani ἀκάνθας obiecit. Auctor dediſſe videtur κυνάδας, quod eſt verbum mere Laconicum, mirificeque h. l. conuenit: ſignificat enim genus *furfuris*, quo in primis ſaginari ſolebant canes, vt intelligitur ex iis, quae copioſiſſime de h. v. diſputauit *Gataker.* Miſcell. p. 875. ſeqq. *Pollux* VI. 14. οἱ δὲ πάλαι ταῖς καλουμέναις ἀπομαγδαλίαις (ἀντὶ τῶν χειρομάκτρων) ἐχρῶντο, αἳ ἦσαν τὸ ἐν τῷ ἄρτῳ μαλακὸν καὶ σταιτῶδες, εἰς ὃ ἀποψησάμενοι, τοῖς κυσὶν αὐτὸ παρέβαλον· Ὅθεν καὶ Λακεδαιμόνιοι Κυνάδα τὴν ἀπομαγδαλίαν καλοῦσι. Quam facile κυνάδας corrumpi potuerit in ἀκάνθας, ſponte apparet. quod cum non intelligeret ſcriba, ἀ addidit, nobisque ἀκάνθας reliquit. Apud *Plutarch.* Educ. Liberr. pag. 8. Reisk. λοπάδα Lycurgus apponit cani.

ἤδη δ' ἑκατέρου ὁρμήσαντος, καὶ θατέρου τὸν λαγὼν χειρωσαμένου, εἶπεν· Ὁρᾶτε, ὦ πολῖται, ὅτι ταὐτοῦ γένους ὑπάρχοντες, ἐν τῇ τοῦ βίου ἀγωγῇ παρὰ πολὺ ἀλλήλων διάφοροι ἀπέβησαν, καὶ ποιητικωτέρα τῆς φύσεως ἡ ἄσκησις πρὸς τὰ καλὰ τυγχάνει; Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς, ὦ πολῖται, οὐδὲν ἡ παρὰ τοῖς πολλοῖς θαυμαζομένη εὐγένεια, καὶ τὸ ἀφ' Ἡρακλέους εἶναι, ὀνίνησιν, εἰ μὴ πράττομεν, δι' ἃ ἐκεῖνος ἁπάντων ἀνθρώπων ἐπιδοξότερος καὶ εὐγενέστερος ἐφάνη, ἀσκούμενοι καὶ μανθάνοντες καλὰ δι' ὅλου τοῦ βίου. Ἀναδασμὸν [71] δὲ τῆς γῆς ποιήσας, καὶ 2
ἅπασιν ἴσον κλῆρον τοῖς πολίταις νείμας, λέγεται ὕστερόν ποτε χρόνῳ τὴν χώραν διερχόμενος ἐξ ἀποδημίας [72] ἄρτι τεθερισμένην, ἰδὼν τοὺς σωροὺς κειμένους παρ' ἀλλήλους καὶ ὁμαλοὺς, ἡσθῆναι, καὶ μειδιάσαντα [73] εἰπεῖν πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς ἡ Λακωνικὴ φαίνεται [74] πᾶσα πολλῶν ἀδελφῶν εἶναι νεωστὶ νενεμημένων. Καὶ τῶν χρεῶν δ' ἀποκοπὰς εἰσηγησάμενος, ἐπεχείρησε καὶ τὰ κατ' οἶκον [75] ὄντα πάντας ἐξ ἴσου διαιρεῖν, ὅπως παντάπασιν ἐξέλοι τὸ ἄνισον καὶ ἀνώμαλον. ἐπεὶ δὲ χαλεπῶς ἑώρα προσδεξομένους τὴν ἄντικρυς ἀφαίρεσιν, τό τε χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν νόμισμα ἠκύρωσε, μόνῳ δὲ τῷ σιδήρῳ [76] προσέ-

71) De hac partitione agri vid. Vit. Lyc. VII. Eſt autem ἀναδασμὸς verbum proprium in hac re. *Ruhnken.* enim V. C. ad *Timaei* Gloſſas Plat. pag. 28. e *Moeride* et *Thom. M.* monuit ἀναδάσασθαι proprie et Attice dici de *agro ex integro aequis partibus diuidendo.*

72) *Reuertens ex peregrinatione.* *Anacr.* od. 45. 8. Mars ἐξ ἀϋτῆς δόρυ κραδάινει, *reuerſus e proelio haſtam vibrat.* vbi vid. not. Cel. *Fiſcheri.*

73) Debebat ſequi μειδιάσας, quia praeceſſerat λέγεται διερχόμενος, et ἰδὼν, ſed incidit oratio in ἀνακολουθίαν, vt apud *Xenoph.* Oecon. IV. 20. et paſſim. Noſter Inſt. Lac. I. λέγεται Διονύσιος — γευσάμενος καὶ δυσχεράναντα ἀποπτύσαι.

74) Simillima videtur omnis Laconia patrimonio, quod fratres quam plurimi modo inter ſe diuiſerunt, ita vt partes factae adhuc conſpiciendae in medio poſitae ſint.

75) *Supellectilem, res mobiles.* τὰ ἔπιπλα dixit *Plutarch.* Lyc. VIII. Mox πάντας aut delendum videtur *Bryano*, aut in πάντα mutandum. Neutrum auctoritate caret, delet enim Vita Lyc. et πάντα praefert Mſ. Pet. Malim equidem poſterius. *Xenoph.* Oecon. II. 3. τὰ ὄντα πάντα, *omnis res familiaris.* *Xylandro* excidiſſe viſum eſt πρὸς, vertit enim, *apud omnes.*

76) Mſ. Pet. Vit. Lyc. σιδηρῷ.

ταξε χρῆσθαι. καὶ μέχρις οὐ δεῖ ἔχειν τὴν ὅλην ὕπαρξιν πρὸς ἀμοιβὴν τούτου, περιώρισε. τούτου δὲ γενομένου, ἐξέπεσε τῆς Λακεδαίμονος ἀδικία πᾶσα. οὔτε γὰρ κλέπτειν, οὔτε δωροδοκεῖν, οὔτ' ἀποστερεῖν, ἢ ἁρπάζειν, ἔτι ἠδύνατό τις, ὃ μήτε κατακρύψαι δυνατὸν ἦν, μήτε κτήσασθαι ζηλωτὸν, μήτε χρήσασθαι ἀκίνδυνον, μήτ' ἐξάγειν, ἢ ἐπάγειν ἀσφαλές. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἁπάντων τῶν περισσῶν ξενηλασίαν ἐποιήσατο. διὸ οὔτ' ἔμπορος, οὔτε σοφιστὴς, οὔτε μάντις, ἢ ἀγύρτης,[77] οὔτε τῶν κατασκευασμάτων[78] δημιουργὸς εἰσῄει εἰς τὴν Σπάρτην. οὐδὲ γὰρ νόμισμα παρ' αὐτοῖς εὔχρηστον εἴασε, μόνον δὲ τὸ σιδηροῦν εἰσηγήσατο, ὅ ἐστι μνᾶ ὁλκῇ[79] Αἰγιναία, δυνάμει δὲ χαλκοῖ τέσσαρες. Ἐπιθέσθαι δὲ τῇ τρυφῇ καὶ τὸν ζῆλον ἀφελέσθαι τοῦ πλούτου διανοηθεὶς, τὰ συσσίτια εἰσηγήσατο. πρὸς γοῦν τοὺς ἐπιζητοῦντας, διὰ τί ταῦτα συνεστήσατο,

77) Ἀγύρται, ſacerdotes mendicantes, qui circumeuntes oppida et vicos, Deo Deaeue, cuius imaginem vel humeris, vel plauſtris impoſitam vehebant, ſtipem colligebant, quod proprie ἀγείρειν τῷ θεῷ (XVI. 7.) dicitur, vid. Cel. *Ruhnken*, ad *Timaei* Gloſſas Plat. pag. 6. et *Toupius* V. C. Epiſtola Crit. pag. 14. Μάντεις ſ. *harioli*, quorum fraudes deſcripſit *Ennius* vetuſto, ſed eleganti, carmine, et ipſi pecunia emungebant homines. *Sophiſtae* profitebantur eloquentiam et philoſophiam. *Philoſtrat.* Vit. Sophiſt. lib. I. init. τὴν ἀρχαίαν σοφιστικὴν ῥητορικὴν ἡγεῖσθαι χρὴ φιλοσοφοῦσαν. Cf. Excell. *Morus* ad *Iſocrat.* Paneg. pág. 4. Sed cum ea abuterentur, docerentque τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν, *rem inferiorem dicendo facere ſuperiorem*, factum eſt, vt in omnium odia incurrerent. Itaque ex vrbe eos eiecit Lycurgus; neque eorum inſtitutione vti voluit Agaſicles v. I. Atque adeo tributum eſt hoc nomen omnibus iis, qui argumentatiunculis ſubtilibus et captioſis rectum prauo mutare didiciſſent, vt infra XIII. I.

78) Κατασκευάσματα *Cuperus* Obſeruatt. II. 19. recte explicat *vaſa pretioſa ex auro argentoque*. A *Plutarch.* Vit. Lyc. d. l. vocantur χρυσ. καὶ ἀργύρ. καλλωπίσματα. De hac vi verbi κατασκευάζειν diximus ad II. 4.

79) Mſſ. Pet. Ald. Baſ. ed. Frob. ὁλκή. male. Refertur enim ad δυνάμει. *Ferreus ille nummus* pondere *aequabat minam Aegineticam*, pretio *autem chalcos quatuor*. Octo *chalci* faciebant *obolum* (*Pollux* IX. 65.) *Obolus* autem eſt ſexta pars *drachmae*, quae fere reſpondet *denario* Romano. Et CLXVI. drachmae cum quatuor obolis faciebant *Minam Aegineticam*, vid. *Gronou.* de Seſtert. lib. III. p. m. 329. Iam haec comparatio incredibilis propemodum videtur, optime tamen conſpirat cum iis, quae *Plut.* Vit. Lyc. d. l. et *Xenoph.* Rep. Lac. VII. 5. de pondere et vilitate huius monetae habent.

καὶ μεθ' ὅπλων κατ' ὀλίγους [80] τοὺς πολίτας διήρηκεν·
Ὅπως, εἶπεν, ἐξ ἑτοίμου τὰ παραγγελλόμενα δέχωνται·
καὶ ἐὰν τι νεωτερίζωσιν, ἐν ὀλίγοις ᾖ τὸ ἀμπλάκημα·
ἰσομοιρία τε τῆς τροφῆς καὶ πόσεως ᾖ, καὶ μήτε πόσει
τινὶ, ἢ βρώσει, ἀλλὰ μηδὲ στρωμνῇ,[81] ἢ σκεύεσιν, ἢ
ἄλλῳ τινὶ τὸ σύνολον, πλέον ἔχῃ ὁ πλούσιος τοῦ πένητος.
Ἄζηλον δὲ ποιήσας τὸν πλοῦτον, οὐδενὸς οὐδὲ [82] χρῆσθαι, 4
οὐδὲ ἐπιδεῖξαι δυναμένου; ἔλεγε πρὸς τοὺς συνήθεις· Ὡς
καλόν ἐστιν, ὦ ἑταῖροι, διὰ τῶν ἔργων ἐπιδεῖξαι τὸν
πλοῦτον, ὁποῖός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι [83] τυφλός. Παρε-
φύλαξε δὲ, ὥστε μηδ' οἴκοι προδειπνήσαντας ἐξεῖναι βα-
δίζειν ἐπὶ τὰ συσσίτια, πεπληρωμένους ἑτέρων ἐδεσμά-
των, ἢ πομάτων. ἐκάκιζον δὲ οἱ λοιποὶ τὸν μὴ πίοντα,
ἢ φαγόντα μετ' αὐτῶν, ὡς ἀκρατῆ καὶ πρὸς τὴν κοινὴν
ἀπομαλακιζόμενον δίαιταν. ἐζημιοῦτο δὲ καὶ ὁ φανερὸς
γενόμενος. Ἄγιδος οὖν [84] μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ βασι-
λέως ἐπανελθόντος ἀπὸ στρατείας (καταπεπολεμήκει δ'
Ἀθηναίοις) βουλομένου παρὰ τῇ γυναικὶ μιᾷ ἡμέρᾳ δει-
πνῆσαι, καὶ μεταπεμπομένου τὰς μερίδας, οὐκ ἔπεμψαν
οἱ πολέμαρχοι· μεθ' ἡμέραν δὲ φανεροῦ γενομένου τοῖς
ἐφόροις, ἐζημιώθη ὑπ' αὐτῶν. Πρὸς οὖν τὰ τοιαῦτα 5
τῶν νομοθετημάτων χαλεπήναντες οἱ εὔποροι,[85] ἐπισυνέ-

80) Quini deni in ſingulis coenaculis conuiuabantur. *Plutarch.* Lyc. XII. De ſyſſitiis cf. Ind.

81) Veſtibus ſtragulis deſtituti in nudo lectulo accumbebant. *Cic.* Mur. 35. *Lacedaemonii — quotidianis epulis in robore accumbunt.*

82) Mſ. Pet. οὐδενὸς δὲ χρ.

83) Pro ἐπιδεῖξαι, ὅτι τυφλὸς ὁ πλοῦτος, quam formam loquendi illuſtrauit praeter alios Cel. *Fiſcher.* in praefat. ad *Welleri* Gramm. Gr. pag. 14. Verba ὁποῖός ἐστι τῇ ἀληθ. videntur primum a viro docto in margine adſcripta, mox in ipſum contextum irrepſiſſe.

84) *Plutarch.* Lyc. XII. γοῦν, quod *Bryan.* ex h. l. in οὖν mutandum cenſebat, quod ſuauius ſequeretur conſonam. Ego vero hic quoque malim γοῦν, quod ponitur a Graecis tum, cum vel exemplis vel rationibus confirmant aliquid aut illuſtrant, vid. *Devar.* de Partic. pag. 96. Reuſm. Sed vide an non praeterea transpoſito articulo legendum ſit τοῦ μετὰ π. χρ. βασ. Mox Mſſ. Turn. Pet. ἐπελθόντος. Mſ. Pet. edd. Frob. Lond. Vit. Lyc. XII. Ἀθηναίους. recte.

85) Ridiculum ſe iam olim inſinuanerat mendum, ſecure repetitum ab omnibus deinceps editoribus. Edebatur enim οἱ ἔφοροι. Hi

στησαν, καὶ ἐβλασφήμουν αὐτὸν, καὶ ἔβαλον,[86] καταλεῦσαι βουλόμενοι. διωκόμενος δὲ διέπεσε διὰ τῆς ἀγορᾶς· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἔφθασεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς καταφυγών· Ἄλκανδρος δ' ἐπιστραφέντος[87] αὐτοῦ διώκων, τῇ βακτηρίᾳ τὸν ὀφθαλμὸν ἐξέκοψεν αὐτοῦ. Τοῦτον δὲ κοινῷ δόγματι παραλαβὼν ἐπὶ τιμωρίᾳ, οὔτε κακῶς διέθηκεν, οὔτ' ἐμέμψατο, συνδιαιτώμενον δ' ἔχων ἐπέδειξεν[88] ἐπαινέτην αὐτοῦ τε καὶ τῆς διαίτης, ἣν εἶχε σὺν αὐτῷ, καὶ καθόλου τῆς ἀγωγῆς ἐραστήν. τοῦ δὲ πάθους ὑπόμνημα ἱδρύσατο ἐν τῷ τῆς Χαλκιοίκου τεμένει[89] ἱερὸν Ἀθηνᾶς, Ὀπτιλλέτιν προσαγορεύσας. τοὺς γὰρ ὀφθαλμοὺς ὀπτίλλους οἱ τῇδε[90] Δωριεῖς λέγουσιν. Ἐρωτηθεὶς δὲ, διὰ τί οὐκ ἐχρήσατο νόμοις ἐγγράφοις· Ὅτι, ἔφη, οἱ πεπαιδευμένοι καὶ ἀχθέντες τῇ προσηκούσῃ ἀγωγῇ τὸ τοῦ καιροῦ χρήσιμον δοκιμάζουσι.[91]

ſcilicet conſpirarunt centum annis ante, quam inſtituti eſſent. Itaque recepi εὔποροι e Vit. Lyc. quod vnus *Eraſm.* expreſſit in verſione, et Noſtro reddendum *Bryan.* ad illum loc. monuit.

86) Ἔβαλλον habent Mſ. Pet. ed. Frob. ille etiam delet δὲ poſt διωκόμενος.

87) Erunt fortaſſe, quibus verba in hunc modum ordinanda, Ἀλκ. δὲ διώκων, ἐπιστραφέντος αὐτοῦ τῇ βακτ. atque alterum αὐτοῦ poſt ἐξέκοψεν delendum videatur. Et ſic Vit. Lyc. XII. Nihil tamen mutandum arbitror. Namque primum pronomina, nominatim αὐτὸς, non raro ſic a Graecis repetuntur, etiam vbi oratio minime ambigua eſt; de quo pleonaſmo *Valckenar.* ad *Euripid.* Phoeniſſ. v. 500. et *Hoogev.* ad *Viger.* IV. 12. adeundi ſunt. De ordine autem verborum, *Perizonius* ad *Sanctii* Mineruam pag. 543. ſ. exemplis idoneis edocuit, conſtructionem ab vtriusque linguae auctoribus ita interdum abrumpi, vt diuellantur, pluribus verbis interpoſitis, quae cohaereant inuicem: ex quo genere eſt illud Terentianum, *Tu illas, abi, et traduce.* Ceterum res narratur etiam ab *Aeliano* V. H. XIII. 23. et a *Stobaeo* Serm. XCII.

88) *Xyland.* e Mſ. ſuo et linguae ratione reponi volebat ἀπέδειξεν. Fauent ei etiam Mſſ. Turn. Pet. ſed linguae ratio non reſpuit ἐπέδειξεν, etſi alterum vſitatius eſt.

89) Non cepit vim horum verborum *Eraſmus*, qui interpretatur: *dicatum in templo Mineruae.* Imo *ſacellum* Mineruae poſuit *in agro* Mineruae *Chalcioeco* conſecrato, v. *Pauſan.* Lacon. pag. 210. Τέμενος dicitur omnis locus Diis conſecratus, lucus et ager non minus quam aedes et ara, v. *Heſych.* h. v.

90) *Gregor.* de Dialect. pag. 135. Koen. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι τῆς Δωρίδος πολλαί εἰσιν ὑποδιαιρέσεις τοπικαί. ἄλλως γὰρ Κρῆτες διαλέγονται — καὶ ἄλλως Λακεδαιμόνιοι.

91) „Significabat ſcripturam non „mutari, quum pro varietate occa„ſionum vir probus et ſapiens ſae„penumero cogatur mutare conſi„lium. Ea res nominatim prae-

Πάλιν δ' ἐπιζητούντων τινῶν, διὰ τί ὀρόφην ἀπὸ πελέ- 6
κεως[92] ταῖς οἰκίαις ἐπιτιθέναι προσέταξε, θύραν δ' ἀπὸ
πρίονος μόνου καὶ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἐργαλείων· Ὅπως
ἂν, ἔφη, μετριάζοιεν οἱ πολῖται περὶ πάντα, ὅσα εἰς
τὴν οἰκίαν εἰσάγουσι, καὶ μηδὲν τῶν παρ' ἄλλοις[93] ζηλου-
μένων ἔχωσιν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς συνηθείας φασὶ καὶ
Λεωτυχίδην τὸν πρῶτον βασιλέα δειπνοῦντα παρά τινι,
καὶ θεασάμενον τῆς στέγης τοῦ οἴκου[94] τὴν παρασκευὴν
πολυτελῆ καὶ φατνωματικὴν, ἐρωτῆσαι τὸν ξένον, εἰ
τετράγωνα παρ' αὐτοῖς ξύλα φύεται· Ἐρωτηθεὶς δὲ,
διὰ τί ἐκώλυσεν ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς πολεμίους πολλάκις στρα-
τεύεσθαι, ἔφη· Ἵνα μὴ πολλάκις ἀμύνεσθαι συνεθι-
ζόμενοι, ἔμπειροι πολέμου γένωνται. Διὸ καὶ Ἀγησι-
λάου[95] ἔγκλημα οὐ βραχὺ ἔδοξεν εἶναι, ταῖς εἰς τὴν Βοιω-

„ſcribi non poteſt. Satis eſt ciues „honeſte fuiſſe inſtitutos, hi ſua „ſponte videbunt quid pro tempore „facto ſit opus.„ Ex nota *Eraſmi.*

92) Scil. εἰργασμένην, quod expreſſum eſt Vit. Lyc. XIII. Centies ἀπὸ pendet a participio ſuppreſſo, cuius ellipſeos ignorantia ſaepenumero negotium fecit etiam doctis viris. Cf. *Fiſcheri* Ind. Theophr. in ἀπό. Μόνου bis capiendum eſt atque etiam ad πελέκεως referendum.

93) Παρ' ἄλλων Mſſ. Turn. Pet.

94) Στέγη, vt paullo ante ὀροφὴ, nunc non eſt tectum domus vniverſae, *das Dach*; ſed *tabulatum* ſ. interſtitium in contignationibus, *die Stubendecke*, vt bene monuit b. *Reiskius* ad *Plutarch*. Lyc. XIII. Cf. ind. in ὀροφοῦσθαι. Στέγην autem φατνωματικὴν Latini dixerunt *tectum laqueatum*. *Cic.* Tuſc. I. 35. *Horat.* II. 16. 12. Nimirum in tectis, maxime tricliniorum, caelabant veteres loculos, qui cum ſimilitudinem haberent lacuum aut praeſepis, factum eſt, vt tale tectum Latinis diceretur *Lacunar*, Graecis φάτνωμα· Latinis etiam *Laquear*, a *laqueis* i. marginibus illorum lacuum eminentibus. Ea illita interdum erant auro (*Horat.* II. od. 17. 2.) tabulis eburneis cincta (*Sueton*. Ner. 31.) picta (*Plin*. H. N. 35. 11.) diſtincta gemmis, margaritis, ſignis (*Iſidor*. Origg. 19. 12). In Alexandri tentorio ὁ ὄροφος διάχρυσος ἦν, καὶ ἐκπεπόνητο ποικίλμασι πολυτελέσι. *Aelian*. V. H. IX. 3. Vid. omnino *H. Valeſius* ad *Euſeb.* Vit. Conſtant. M. 3. 32. et S. V. *Erneſti* Clau. Cic. in *Lacunar* et Gloſſar. Polyb. in φάτνωμα. Hanc igitur παρασκ. πολυτελῆ καὶ φατν. triclinii hoſpitis nunc miratur rex Spartanus, in cuius ciuitate non caelum, non ſcalprum, non tornus (haec enim ſimiliaque ἐργαλεῖα remouerat Lycurgus) ſed vna ſerra adhibebatur tectis fabricandis. — Mox *Xyland*. recte correxit ἐρωτῆσαι. Confirmat Mſ. Turn. ceteri ἠρώτησε.

95) Mſ. Pet. ed. Frob. Ἀγησιλάῳ, quod praeferrem vulgatae, niſi ſequeretur κατασκευάσαντος. *Arrian*. ἐγκλήματα τῷ θεῷ. v. *Raphelius* ad II. Corinth. IX. 12. et *Abreſchius* Animadv. ad *Aeſchyl*. pag. 55. vbi docent, ſubſtantiuis eleganter addi caſus ſuorum verborum.

τίαν συνεχέσιν εἰσβολαῖς καὶ στρατείαις τοὺς Θηβαίους ἀντιπάλους Λακεδαιμονίοις κατασκευάσαντος. Ἄλλου δ' ἐπιζητοῦντος, διὰ τί τὰ σώματα τῶν παρθένων δρόμοις[96] καὶ πάλαις καὶ βολαῖς δίσκων καὶ ἀκοντίων διεπόνησεν· Ἵν', ἔφη, ἡ τῶν γεννωμένων ῥίζωσις, ἰσχυρὰν ἐν ἰσχυροῖς σώμασιν ἀρχὴν λαβοῦσα,[97] καλῶς βλαστάνῃ· αὐταί τε μετὰ ῥώμης τοὺς τόκους ὑπομένουσαι, ῥᾳδίως τε[98] ἅμα καὶ καλῶς ἀγωνίζωνται πρὸς τὰς ὠδῖνας· καὶ εἴ τις ἀνάγκη γένοιτο, δύνωνται ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τέκνων καὶ τῆς πα-

7 τρίδος μάχεσθαι. Μεμφομένων δέ τινων τὴν γύμνωσιν τῶν παρθένων ἐν ταῖς πομπαῖς, καὶ τὴν αἰτίαν ζητούντων· Ἵν', ἔφη, τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐπιτηδεύουσαι, μηδὲν μεῖον ἔχωσι[99] μήτε κατὰ σώματος ἰσχὺν καὶ ὑγείαν, μήτε κατὰ ψυχῆς φιλοτιμίαν καὶ ἀρετὴν, δόξης δὲ τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπερφρονῶσιν. ὅθεν καὶ περὶ Γοργοῦς ἱστορεῖται, τῆς Λεωνίδου γυναικὸς, τοιοῦτον. εἰπούσης γάρ[1] τινος, ὡς ἔοικε, ξένης πρὸς αὐτὴν, ὡς μόναι τῶν ἀνδρῶν ἄρχετε ὑμεῖς αἱ Λάκαιναι, ἀπεκρίνατο· Μόναι γὰρ ἡμεῖς ἄνδρας[2] τίκτομεν. Εἴρξας δὲ τοὺς ἀγάμους τῆς ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις θέας, καὶ ἀτιμίαν προσθεὶς,

96) Cf. *Cic.* Tuſc. II. 15. Ante σώματα recepi ex ed. Frob. artic. τὰ, quem linguae ratio deſiderare videbatur.

97) *Vt foetus concepti, ſi valida in valido corpore initia capiant, bene adoleſcant.* Ante oculos *Plutarch.* habuit *Theophraſt.* Cauſſ. Plant. lib. 3. cap. 4. Πλείονος δὲ ὄντος καὶ ἰσχυροτέρου τοῦ ῥιζώματος πλείων ἡ βλάστησις ἔσται καὶ καλλίων.

98) Τε ante ἅμα delendum videtur, neque legitur in Vit. Lyc. ἀγωνίζονται Mſ. Pet.

99) Μεῖον ἔχειν ſ. μειονεκτεῖν opp. τῷ πλέον ἔχειν ſ. πλεονεκτεῖν, et quemadmodum hoc ſignificat, *commodi, praecipui aliquid habere prae altero* (ſ. 3. vid. Excellent. *Morus* ad *Iſocrat.* Paneg. pag. 4.) ſic illud, *inferiorem eſſe altero* quacunque re. Cf. *Xenoph.* Hieron. I. vbi per totum cap. haec opponuntur inter ſe.

1) Solet τὸ γὰρ a Graecis poni in principio narrationis, cum ante ſignificarunt, ſe aliquid narraturos eſſe. Verte, *nempe*, *ſcilicet*; quamquam etiam Latini ſuo *nam* ita vtuntur, vid. Cel. *Krebſius* Obſeruatt. Flau. ad *Matth.* I. 18.

2) Ἄνδρας ie. *fortes, veros viros.* Quo ſenſu centies ἀνὴρ et *vir* occurrunt. Exempla bene delecta dat *Gataker.* ad *M. Antonin.* IV. 3. pag. 97. ed. mai. Ceterum eandem laudem Spartanis conceſſit etiam Diogenes. Is enim Lacedaemone Athenas proficiſcens, interrogatus quo tenderet, reſpondit: ἐκ τῆς ἀνδρωνίτιδος εἰς τὴν γυναικωνῖτιν. *Diogen. Laert.* VI. 59.

πολλὴν πρόνοιαν ἐποιήσατο τῆς παιδοποιίας· τιμῆς δὲ
καὶ θεραπείας, ἣν νέοι πρεσβυτέροις παρεῖχον, ἐστέρησε.*)
Καὶ τὸ πρὸς Δερκυλλίδαν ῥηθὲν οὐδεὶς ἐμέμψατο, καίπερ
εὐδόκιμον ὄντα στρατηγόν· ἐπιόντι γὰρ αὐτῷ τῶν νεωτέρων
τις ἕδρας οὐχ ὑπεῖξεν, εἰπών· Οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ σὺ τὸν ὑπεί-
ξοντα ἐγέννησας. Πυνθανομένου δέ τινος διὰ τί τὰς κό- 8
ρας ἐνομοθέτησεν ἀπροίκους ἐκδίδοσθαι· Ὅπως, ἔφη,
μήτε δι' ἔνδειαν ἄγαμοί τινες ἐαθῶσι, μήτε διὰ περιουσίαν
σπουδάζωνται, ἕκαστος δ' εἰς τὸν τρόπον τῆς παιδὸς ἀφο-
ρῶν, ἀρετῇ τὴν αἵρεσιν ποιῶνται. διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸν
καλλωπισμὸν τῆς πόλεως ἀπήλασεν. Ὁρίσαντος δ' αὐτοῦ
καὶ τὸν χρόνον τῶν τε γαμουμένων καὶ τῶν γαμούντων,
πρὸς τὸν ζητοῦντα· Ἵν', ἔφη, τὰ γεννώμενα [3] ἰσχυρὰ ᾖ
ἐκ τελείων γεννώμενα. Πρὸς δὲ τὸν θαυμάζοντα, διότι
τὸν γεγαμηκότα ἀπεῖρξε μὴ συγκοιμᾶσθαι τῇ γεγαμη-
μένῃ, προσέταξε δὲ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας συνεῖναι τοῖς
ἡλικιώταις, καὶ τὰς νύκτας ὅλας συναναπαύεσθαι, τῇ
δὲ νύμφῃ κρύφα καὶ μετ' εὐλαβείας συνεῖναι· Ὅπως,
ἔφη, καὶ τοῖς σώμασιν ἰσχυροὶ ὦσι, διακορεῖς μὴ γενό-
μενοι, καὶ τῷ φιλεῖν ἀεὶ καινοὶ [4] ὑπάρχωσι, καὶ τὰ ἔγ-
γονα [5] ἐῤῥωμενέστερα παρέχωσι. Καὶ τὸ μὲν μύρον ἐξή- 9
λασεν, ὡς τοῦ ἐλαίου φθορὰν καὶ ὄλεθρον. τὴν δὲ βαφι-
κὴν, ὡς κολακείαν αἰσθήσεως. Πᾶσι δὲ τοῖς περὶ τὸν
τοῦ σώματος καλλωπισμὸν δημιουργοῖς ἀνεπίβατον ἐποίησε

*) Excidiſſe *Xyland.* videtur ἀγάμους aut aliquid tale. At quidni ἀγάμους repeti poſſit ἀπὸ κοινοῦ; aut ſubintelligi αὐτοὺς, quod non raro a Graecis omittitur? De ἀτιμία coelibum, vid *Plutarch.* Vit. Lyc. XV. *Dercyllidae* res geſtas habes ap. *Xenoph.* Hellen. 3. 1. 6. *Diodor. Sic.* lib. 14. pag. 675.

3) *Cic*, ad Attic. X. 18. *Quod quidem natum eſt, perimbecillum eſt*, de puero quem Tullia enixa erat. Solent enim Graeci et Latini neutro genere vti de quouis foetu. v. Cel. *Fiſcher.* Ind. Palaeph. in κύειν. Mſ. Pet. hic γενόμενα, et ſupra ſ. 6. γενομένων.

4) Καινὸς pro *usu adſuetus*, familiare eſt *Plutarcho*, vid. Cel. *Wyttenbach* ad *Plut.* de S. N. V. pag. 3.

5) Mſ. Pet. ἔκγονα. Solemnis varietas. Sunt qui diſtinguant inter ἔκγονα et ἔγγονα, putentque hoc de *nepotibus* dici, illud de *filiis*. Falſo; vtrumque omnino *poſteros* ſignificat, vid. *Albertus* ad *Heſych.* in ἔκγονα.

τὴν Σπάρτην, ὡς διὰ τῆς κακοτεχνίας τὰς τέχνας λυμαινομένοις. Τοσαύτη δ' ἦν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους σωφροσύνη τῶν γυναικῶν, καὶ τοσοῦτον ἀπεῖχε τῆς ὕστερον περὶ αὐτὰς εὐχερείας, ὡς πρότερον ἄπιστον εἶναι τὸ τῆς μοιχείας [6] παρ' αὐταῖς. Πρὸς δὲ τὸν ἀξιοῦντα δημοκρατίαν ἐν τῇ πόλει καταστήσασθαι ὁ Λυκοῦργος εἶπε· Σὺ πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ποίησον δημοκρατίαν. Πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί μικρὰς οὕτω καὶ εὐτελεῖς ἔταξε τὰς θυσίας· Ὅπως, ἔφη, μηδέποτε τιμῶντες [7] τὸ θεῖον διαλείπωμεν. Μόνα δὲ ταῦτα τῶν ἀθλημάτων ἐφέντος αὐτοῦ τοῖς πολίταις ἀγωνίζεσθαι, ὅπου χεὶρ οὐκ ἀνατείνεται, [8] ἐπύθετό τις τὴν αἰτίαν· ὁ δέ· Ὅπως, εἶπε, μηδεὶς αὐτῶν ἐν τῷ πονεῖν ἀπαυδᾷν ἐθίζηται. Ἐρωτῶντος δέ τινος, διὰ τί πυκνὰ μεταστρατοπεδεύειν κελεύει· Ὅπως, εἶπε, πλείω τοὺς ἐχθροὺς βλάπτοιμεν.[9] Ἄλλου δ' ἐπιζητοῦντος, διὰ τί πυργομαχεῖν ἀπεῖπε· Ἵνα, ἔφη, μὴ ὑπὸ γυναικὸς, ἢ παιδὸς, ἤ τινος παραπλησίου ἀνθρώπου, οἱ ἀμείνονες [10] ἀποθνήσκωσιν. Τοῖς δὲ συμβουλευομένοις τῶν Θηβαίων περὶ τῆς ἱερουργίας καὶ τοῦ πένθους, ἣν ποιοῦνται τῇ Λευκοθέᾳ,[11] συνεβούλευσεν, εἰ

6) Cf. Vit. Lyc.

7) *Sacrificiis venerari*, quae κατ' ἐξοχὴν dicuntur τιμαὶ et *honores*, v. *Cuperus* Obſeruatt. II. 3. Mox malim e Vit. Lyc. XIX. διαλίπωμεν *ne* ſubinde *intermittamus*. Ea eſt vis Aoriſti.

8) Quae ſint certamina, in quibus manus attollatur, et cur ea diſplicuerint Lycurgo, fatetur ſe neſcire *Reiskius* ὁ μακαρίτης ad *Plutarch*. Vit. Lyc. d. l. Coniectando rem aſſequi conatur *Xyland*. ad eund. loc. Mihi vero ſenſus et facilis eſſe videtur et certus. *Seneca* de Benefic. X. 10. *Lacedaemonii vetant ſuos Pancratio et Caeſtu decernere, vbi inferiorem oſtendit victi confeſſio.* Victos autem ſe confitebantur gladiatores etiam *ſublatis manibus*, vt docet *Faber* Agoniſt. I. 8. Ea certamina cur diſplicuerint Lycurgo, oſtendit Noſter, ſcil. ne conſueſcerent ſui in perferendis laboribus ἀπαυδᾷν, *deſpondere animum*. Cf. *Cragius* Rep. Lac. lib. III. tab. 9. inſt. 6.

9) Βλάπτοιεν Mſſ. Turn. Pet.

10) Breuiter loquendi ſtudio eum Graeci dixerunt ὑπό τινος ἀποθνήσκειν, et Latini *ab aliquo perire*, qui *interfectus ab eo moritur*. Latina exempla collegit *Burman*. ad *Ouid*. Metam. V. 192. graeca *L. Bos* Animadu. pag. 116. Ἄνθρωποι autem interdum contemtim dici de *abiectis* et *vilibus* hominibus, docet *Petitus* Miſcell. Obſ. III. 15.

11) De ritibus, quibus culta ſit Leucothea à Graecis, conſule *Plutarch*. in Camillo cap. 5. Sed τὸ πένθους ἣν — non concoquo; eſſi,

μὲν θεὸν ἡγοῦνται, μὴ θρηνεῖν· εἰ δ' ἄνθρωπον μὴ ἱερουργεῖν ὡς θεῷ. Πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητοῦντας τῶν πολιτῶν· Πῶς ἂν πολεμίων ἔφοδον ἀλεξοίμεθα; Ἐὰν πτωχοί, ἔφη, ἦτε· καὶ μὴ μεῖζον ἅτερος [12] θατέρου ἐρεείνῃ. Καὶ πάλιν ἐπιζητούντων περὶ τειχῶν, οὐκ ἔφη πόλιν εἶναι ἀτείχιστον, ἥτις ἀνδράσι καὶ οὐ πλίνθοις ἐστεφάνωται.

11 Ἐπεμέλοντο δὲ οἱ Σπαρτιᾶται [13] καὶ τῆς κόμης, ἀπομνημονεύοντές τινα Λυκούργου λόγον περὶ τούτου, ὅτι τοὺς μὲν καλοὺς εὐπρεπεστέρους ποιεῖ, τοὺς δ' αἰσχροὺς φοβερωτέρους. Παρήγγειλε δ' ἐν τοῖς πολέμοις τρεψαμένους καὶ νικήσαντας μέχρι τοῦ βεβαιώσασθαι τὸ νίκημα, ἐπιδιώκειν, εἶτα εὐθὺς ἀναχωρεῖν. οὔτε Ἑλληνικὸν φονεύειν τοὺς παρακεχωρηκότας φάσκων, ἀλλὰ [14] καὶ χρήσιμον. εἰδότας γὰρ τοὺς μαχομένους πρὸς αὐτούς, ὅτι φείδονται μὲν τῶν ἐνδιδόντων, ἀναιροῦσι δὲ τοὺς ὑφισταμένους, τοῦ μένειν τὸ φεύγειν ὠφελιμώτερον ἡγήσασθαι. Πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί τοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς ἀπηγόρευσε σκυλεύειν· *)

viri docti monent, Graecos interdum, quaſi oblitos ſui. poſt neutrum ponere feminin, v. *Koenius* ad *Gregor.* de *Dialect.* pag. 37. Nam in locis ſimilibus diſſimilis eſt ratio. Cum v. c. *Ioſeph.* Archaeol. II. 10. 3. dicit, ἦν δὲ δυσπολιόρκητον τὸ χωρίον, τοῦ Νείλου περιέχοντος αὐτὴν, ad αὐτὴν intell. πόλιν, quod latet in χωρίον. Multo minus huc trahi poteſt quod ad XVI. n. 43. obſeruauimus. Forte καὶ τοῦ πλίνθοις propter ſequentia ab aliena manu additum eſt, niſi malis verba transpoſita putare.

12) Μέσθω ὥτερος θατέρω dixit ſuo ſermone. Vit. Lyc. XIX. vbi praeterea ἐρατένημεν pro ἐρεείνῃ. *Valck.* ad *Theocrit.* pag. 257. legit κρατέῃ.

13) *Euſtath.* ad illud Homeric. καρηκομόωντες idem de vniuerſis Graecis refert: ἔθος ἦν αὐτοῖς κόμην τρέφειν, οὐ μόνον ἐς κάλλος, ἀλλὰ καὶ τὸ φοβερόν. Οὕτω γὰρ καὶ λέων χαιτήεις φοβερώτερος τοῦ μὴ χαίτην ἔχοντος.

14) Neque οὔτε — ἀλλὰ καὶ defendi poteſt, neque poſt χρήσιμον intelligi cum *Xyland.* τὸ φείδεσθαι, cum talia nec ſoleant a bonis ſcriptoribus omitti, nec debeant. Mſ. Turn. οὔγε — καὶ ὁ χρ. Sed *Plutarch.* Vit. Lyc. XXII. facit, vt credam plura intercidiſſe, ſic enim ibi: οὔτε γενναῖον, οὔτε ἑλληνικὸν — ἦν δ' οὐ μόνον καλὸν τοῦτο καὶ μεγαλόψυχον, ἀλλὰ καὶ χρησ. Iam ἑλληνικὸν nunc magis eſt *laudis* vocabulum, quam *gentis*. Hoc dicit: *neque moderationi, qua Graeci ceteras gentes ſuperant, conſentaneum eſt.* In ſeqq. *Xyland.* ſine cauſſa correxit ἡγήσεσθαι, quod receptum deinde ab aliis antiquare ego non dubitaui, licet ei correctioni faueat Mſ. Turn. Monet Lycurgus quid ſoleant hoſtes exiſtimare, non, quid exiſtimaturi ſint.

*) Nam apud reliquas gentes moris erat occiſos in proelio σκυλεύειν, *ſpoliare*, maxime armis de-

Ὅπως, ἔφη, μὴ κυπτάζοντες περὶ τὰ σκῦλα, τῆς μάχης ἀμελῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν πενίαν ἅμα τῇ τάξει διασώζωσι.

XIII. Λυσάνδρε.

Λύσανδρος, προσπέμψαντος αὐτῷ τῦ Διονυσίε δύο στολὰς, καὶ κελεύσαντος, ἣν βόλεται ἑλέσθαι, τῇ θυγατρὶ κομίζειν,[15] αὐτὴν ἐκείνην ἔφη βέλτιον[16] αἱρήσεσθαι· καὶ λαβὼν ἀμφοτέρας, ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ Λύσανδρος, δεινὸς σοφιστὴς γενόμενος, καὶ ἀπάταις τὰ πολλὰ ποικίλλων, τὸ δίκαιον ἐν μόνῳ τῷ λυσιτελεῖ τιθέμενος, καὶ τὸ καλὸν ἐν τῷ συμφέροντι, τὸ ἀληθὲς ἔλεγε, τῦ ψεύδες[17] κρεῖττον εἶναι, ἑκατέρε δέ τῇ χρέιᾳ τὴν ἀξίαν καὶ

trahendis, quibus deinde fortitudinem ſuam oſtentarent, vid. *Perizonii* Animaduu. Hiſt. cap. VII. init.

15) Mſſ. Turn. Pet. κομίζοντα, quod non omnino damnandum. Quamquam enim vulgaris loquendi vſus potius requirit ἑλόμενον κομίζειν, vt ſcripſit *Plutarch.* Vit. Lyſ. cap. 2. tamen Graeci et Latini, cum duo verba adſunt, ſaepenumero illud mutant in participium quod ex legitima linguae ratione non debebat, cuius enallages exempla collegerunt *Cortius* ad *Salluſt.* Catil. LVII. 2. et *Heuſinger.* ad *Plut.* Educ. Liberr. XVII. Neutro tamen participio nunc opus eſt, cum etiam communis lectio recte habeat, dupliciterque expediri queat. Nam aut κομίζειν dictum eſt pro εἰς ſ. πρὸς τὸ κομίζειν, quo modo infinitiuus ſaepe iungitur aliis verbis, vt docet *Taylor.* ad *Lycurg.* c. Leocrat. pag. 163. Reisk. Aut ordo verborum eſt hic, κελευσ. τῇ θυγ. κομ. ἣν βελ. ἑλέσθαι. Quae poſterior ratio ſane eſt ſimplicior, placuitque *Xyland.* in verſione et *Eraſmo.* Itaque et nos interpunctionem ei accommodauimus. Paullo ante iidem Mſſ. δὲ πέμψαντος.

16) Mſſ. Turn. Pet. βελτίον'. Sed praefero vulgatam.

17) Haec profecto inter ſe pugnant, ſeque inuicem tollunt. Vnus Londin. Edit. inſerta negatione, ὀ κρεῖττον. Ego vero malim e Vit. Lyſand. cap. 7. τὸ ἀληθὲς ἔλεγε ΟΥ ΦΥΣΕΙ τῦ ψ. κρ. εἶναι. Quod φύσει, *natura ſua*, adeoque omni loco ac tempore, bonum eſt, id philoſophis dicitur *honeſtum*, καλὸν. Lyſander autem id vnum ducebat *honeſtum*, quod ad vitae commoditatem iucunditatemque, ad facultates rerum, ad potentiam iuuaret; quibus in rebus cernitur τὸ συμφέρον, *vtile*, v. *Cic.* Offic. I. 3. Hinc igitur ſequebatur τὸ ἀληθὲς non *natura ſua*, non ſemper et vbique, ſed tum demum probandum mendaciisque praeferendum eſſe, cum expediat. Sic ſimul ſatis ſuperque intelligitur quo ſenſu et quo iure dicatur σοφιστής. Sed reſtat alia difficultas. Cum τὸ δίκαιον ſubſit τῷ καλῷ, tanquam generi ſuo ſpecies, cum porro τὸ λυσιτελὲς non differat ἀπὸ τῦ συμφέροντος, alterutrum h. l. membrum ſuperuacaneum eſt, atque inducendum videtur. Poſterius non expreſſit *Xyland.* in verſione. In Vit.

τὴν τιμὴν ὁρίζεσθαι. Πρὸς δὲ τοὺς ψέγοντας αὐτὸν ἐπὶ τῷ δι' ἀπάτης τὰ πλεῖστα πράττειν, ὡς ἀνάξιον τοῦ Ἡρακλέους,[18] καὶ δόλῳ οὐκ ἄντικρυς κατορθοῦντα, γελῶν ἔλεγεν, ὅπου μὴ ἐφικνεῖται ἡ λεοντῆ, προσραπτέον εἶναι τὴν ἀλωπεκῆν.
Ἀπομεμφομένων δ' ἑτέρων αὐτὸν ἐπὶ ταῖς 2
παραβάσεσι τῶν ὅρκων, οὓς ἐν Μιλήτῳ ἐποιήσατο,[19] ἔλεγε· Τοὺς μὲν παῖδας ἀστραγάλοις δεῖ ἐξαπατᾶν, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις. Νικήσας δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐξ ἐνέδρας περὶ Αἰγὸς ποταμοὺς καὶ λιμῷ πιέσας αὐτοὺς, παρεστήσατο τὴν πόλιν, καὶ ἔγραψε τοῖς Ἐφόροις· Ἑαλώκαντι ταὶ Ἀθᾶναι.[20] Πρὸς Ἀργείους δὲ περὶ γῆς ὅρων ἀμφισβητοῦντας πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ δικαιότερα λέγειν αὐτῶν φάσκοντας, σπασάμενος τὴν μάχαιραν· Ὁ ταύτης, ἔφη, κρατῶν, βέλτιστα περὶ γῆς ὅρων διαλέγεται. Τοὺς δὲ Βοιωτοὺς ἐπαμφοτερίζοντας, ὅτε διῄει τὴν χώραν, ἐρῶν, προσέπεμψε, πυνθανόμενος, πότερον ὀρθοῖς τοῖς δόρασιν, ἢ κεκλιμένοις, διαπορεύηται τὴν χώραν αὐτῶν.
Ἐπεὶ δὲ, Κορινθίων ἀφεστώτων,[21] διερχόμενος[22] παρὰ 3
τὰ τείχη τοὺς Λακεδαιμονίους ἑώρα προσβάλλειν ὀκνοῦντας, καὶ λαγώς τις ὤφθη διαπηδῶν τὴν τάφρον· οὐκ αἰσχύνεσθε, εἶπεν, ὦ Σπαρτιάται, τοιούτους φοβούμενοι πολε-

Lyſ. legitur quidem vtrumque, verum non coniunctim, vt hic, ſed ita, vt in repetitione alteri alterum varietatis cauſſa ſubſtituatur.

18) Lyſander etſi non ex ſtirpe regia, e gente tamen Heraclidarum fuit. *Plutarch.* Lyſ. 2. Tanta autem inter eos erat Herculis auctoritas, vt non parum momenti haberet ad incendendum virtutis ſtudium. Mox Mſſ. Ald. Frob. Baſ. ed. Frob. τῇ λεοντῇ vitioſe.

19) Quod Noſter de periurio Mileſio tradit, id neſcio qua fide nitatur. Mileti enim Lyſander non tam iusiurandum violauit, quam fraudulenter et dolo malo egit. Vit. Lyſand. 8. vbi obiter tantum hoc eius dictum ſ. conſilium adſpergitur.

20) Breuitatis Laconicae exemplum, nihil aliud. Mſſ. Turn. Pet. Ἀθῆναι. Vit. Lyſ. 14. Ἀλώκαντι.

21) Sic, ſenſu flagitante, emendauit *Xyland.* Confirmant Vulcob. et Mur. in Vit. Lyſ. 22. Nam vulg. ἐφεστώτων. Ceterum a Mſ. Pet. et eo, quo *Xyland.* vſus eſt, abeſt tota haec periodus, ἐπεὶ δὲ — ἐγκαθεύδουσιν.

22) Vit. Lyſ. 22. παρερχόμενος πρὸς τ. τ. id quam ob cauſſam b. *Reiskius* in παρερχομένους mutauerit, non ingenio.

μίας, ὧν δι' ἀργίαν οἱ λαγωοὶ τοῖς τείχεσιν ἐγκαθεύδου-
σιν; Ἐν δὲ Σαμοθράκῃ χρηστηριαζομένῳ αὐτῷ ὁ ἱερεὺς
ἐκέλευσεν εἰπεῖν, ὅ, τι ἀνομώτατον ἔργον αὐτῷ ἐν τῷ
βίῳ πέπρακται· Πότερον οὖν σοῦ τοῦτο κελεύσαντος, ἢ τῶν
θεῶν, τοῦτο δεῖ ποιεῖν, ἐπηρώτησε. Φαμένου δὲ· Τῶν
θεῶν· Σὺ τοίνυν, ἔφη, ἐκποδών μοι κατάστηθι, κἀκεί-
νοις ἐρῶ, ἐὰν πυνθάνωνται. Πέρσου δ' ἐρωτήσαντος,
ποίαν μάλιστα ἐπαινεῖ πολιτείαν· Ἥτις, ἔφη, τοῖς ἀν-
δρείοις[23] καὶ δειλοῖς τὰ προσήκοντα ἀποδίδωσι. Πρὸς
δὲ τὸν εἰπόντα, ὅτι ἐπαινοίη αὐτὸν καὶ ὑπερασπίζοιτο·[24]
Δύο βοῦς, ἔφη, ἐν ἀγρῷ ἔχω· σιγώντων δ' ἀμφοτέρων,
ἀκριβῶς ἐπίσταμαι τόν τ' ἀργὸν καὶ τὸν ἐργαζόμενον.
Λοιδορουμένου δέ τινος αὐτῷ, εἶπε· Λέγε πυκνῶς, ὦ ξε-
νύλλιον, λέγε μηδὲν ἐλλείπων, ἂν σοῦ δύνῃ τὰν ψυχὰν
4 κενῶσαι κακῶν, ὧν ἔοικας πλήρης εἶναι. Χρόνῳ δ' ὕστερον
μετὰ τὴν τελευτὴν ἀντιλογίας[25] συμμαχικῆς γενομένης,
Ἀγησίλαος ἦλθεν ἐπὶ τὴν τοῦ Λυσάνδρου οἰκίαν, ὅπως τὰ
περὶ αὐτῆς γράμματα διασκέψηται· Ταῦτα γὰρ παρ'
αὐτῷ κατέσχεν ὁ Λύσανδρος. Εὗρε δὲ καὶ βιβλίον[26]
γεγραμμένον τῷ Λυσάνδρῳ περὶ τῆς πολιτείας, ὡς χρὴ
τῶν Εὐρυτιωντιδῶν[27] καὶ Ἀγιδῶν τὴν βασιλείαν ἀφελο-

23) Mſ. Pet. ἀνδρίοις.

24) Simpliciter *tuendi* notionem habet hoc verb. *Heſych.* ὑπερασπίζω· βοηθῶ, ἀντιλαμβάνω· καὶ ὑπερασπιστής, ἀντιλήπτωρ. Simili fere tropo ὑπερέχειν τὴν χεῖρα eſt apud *Lucian.* Tim. §. 10. vbi vid. *Hemſterhuſ.* Sed notabilem varietatem in noſtro loco ſuppeditat Mſ. Turn. ὑπεραστπάζοιτο. Nam licet ὑπερασπάζεσθαι in vulgaribus Lexicis non reperiatur, tamen eſt verbum elegans, et non modo eadem ſe tuetur analogia, qua ὑπερφιλεῖν, ὑπερθαυμάζειν et alia, ſed etiam apud optimos inuenitur auctores, pro, *mirum in modum amare. Xenoph.* Sympoſ. IV. 38., *Aelian.* aliquoties. Accedit quod Medium ὑπερασπίζεσθαι auctoritate deſtituitur; mihi certe, quamuis attendenti, nondum exemplum occurrit. Sed ἐπέχω.

25) Mſſ. Turn. Pet. ἀναλογίας. Mox Pet. παρ' αὐτῷ.

26) Erat oratio, quam ſcripſerat Creon Halicarnaſſeus, vt Lyſander ea vteretur in concione, *Plutarch.* Lyſand. 25. *Cornel. Nep.* Lyſ. III.

27) De varia huius nominis ſcriptura, vid. *Moſes Solan.* ad Vit. Lyſ. 24. et *Valcken.* ad *Theocrit.* pag. 267. Ego pro manifeſte corrupto Εὐρυπρωτιδῶν reſcripſi Εὐρυτιωντιδῶν e Vit. Lyſ. 24. et 31. (vbi tamen male παροξύνεται, v. *Bergler.* ad *Alciphr.* I. 2.) atque Comparat. Ageſil. pag. 872. nec aliter Mſ. S.

μένους, εἰς μέσον θεῖναι, καὶ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν ἐκ τῶν ἀρίστων, ἵνα μὴ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, ἀλλὰ τῶν οἷος [28] Ἡρακλῆς, τῇ ἀρετῇ κρινομένων, τὸ γέρας ᾖ, ᾗ κἀκεῖνος εἰς θεῶν τιμὰς ἀνήχθη. Καὶ τοῦτον τὸν λόγον ὥρμησε μὲν εἰς τοὺς πολίτας ἐξενεγκεῖν, καὶ παραδεικνύναι τὸν Λύσανδρον, οἷος ὢν πολίτης διελάνθανε,[29] καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῶν Λυσάνδρου φίλων. Λακρατίδαν [30] δέ φασι τότε προεστῶτα τῶν ἐφόρων, εὐλαβηθέντα μὴ πείσῃ ἀναγνωσθεὶς ὁ λόγος, ἐπιλαβέσθαι τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ εἰπεῖν, ὡς οὐ δεῖ ἀνορύττειν, πανούργως καὶ πιθανῶς συντεταγμένον. Τοὺς δὲ μνηστεύσαντας [31] αὐτοῦ τὰς θυγατέρας, εἶτα μετὰ τὴν τελευτὴν πένητος [32] εὑρεθέντος ἀπειπαμένους, ἐζημίωσαν οἱ ἔφοροι, ὅτι πλούσιον μὲν νομίζοντες ἐθεράπευον, δίκαιον δὲ καὶ χρηστὸν ἐκ τῆς πενίας ἐπιγνόντες, ὑπερεῖδον.

Germ. in Vit. Lyc. II. Eandem formam etiam *Eraſmus* ſecutus eſt in verſione. Auctor gentis Ἐυρυτίων dicitur Vit. Lyc. II. *Polyaen.* Stratagem. II. 10. De re ipſa, quae hic attingitur, tenenda ſunt haec. Poſt reditum Heraclidarum duos ſemper Sparta reges habuit, *ex duabus familiis Proclis et Euryſthenis; qui principes ex progenie Herculis Spartae reges fuerunt.* Cornel. Nep. XVII. 1. Qui ab Euryſthene originem ducebant, dicti ſunt *Agidae* ſiue *Agiadae* ab Agide, Euryſthenis filio: Proclis autem poſteris *Eurytion*, nepos, nomen indidit, vid. Stemma Heraclid.

28) Edebatur ἀλλ' οἷος Ἡρακλῆς τῇ ἀρετῇ, κρινόμενον τὸ γέρας ᾖ, vnde vereor vt ſenſus tolerabilis exſculpi poſſit. Itaque non dubitaui locum e Vit. Lyſ. 24. emendare, fauente ex parte etiam Mſ. Turn. qui κρινομένων habet. Οἱ οἷος Ἡρακλῆς ſunt οἱ ὄντες τοιοῦτοι οἷος Ἡρακλῆς, ergo *ſimiles Herculis.* Τῇ ἀρετῇ κρίνειν eſt in *eligendo ſpectare virtutem.* Supra XII. 8. dixit ἀρετῇ τὴν αἵρεσιν ποιεῖσθαι.

29) Mſſ. Pet. Ald. Baſ. ed. Frob. διαλανθάνοι. Vit. Lyſ. 31. διαλάθοι. Sequitur καὶ ἐπὶ διαβολῇ pro καὶ διαβάλλειν, paullo durius, etſi non ignoro ab optimis etiam auctoribus mutari interdum orationis habitum.

30) Λακρατίδαν repoſui e Vit. Lyſ. 31. pro Κρατίδην. Idem *Xyland.* fecerat in verſione. Ante τότε fortaſſe excidit τὸν. Videntur autem Ephori per vices praefuiſſe ipſorum collegio. Cf. *Cragius* Rep. Lac. II. 4. Mſ. Turn. e praeſide fecit apparitorem, habet enim παρεστῶτα.

31) Vit. Lyſ. 31. μνηστευσαμένους. Sed Actiuum melius eſt. Obſeruarunt enim viri docti a recentioribus demum Graecis μνηστεύεσθαι vſurpari coeptum eſſe de eo, qui *puellam in matrimonium poſcit*, veteres vero pro eo vſos eſſe vel actiuo μνηστεύειν, vel verbo μνᾶσθαι, vid. *Graeuius* ad *Lucian.* Soloec. p. 756. Tom. 2.

32) Nam ex immenſa pecuniae vi, quam in patriam inuexit, ne drachmam quidem ſibi vindicauit. *Plutarch.* Lyſand. 2.

XIV. Νικάνδρου.

Νίκανδρος, εἰπόντος τινὸς, ὅτι κακῶς αὐτὸν λέγουσιν οἱ Ἀργεῖοι· Οὐκοῦν, ἔφη, δίκην τινοῦσι τοὺς ἀγαθοὺς κακῶς λέγοντες. Πυθομένου δέ τινος, διὰ τί κομῶσι καὶ πωγωνοτροφοῦσιν,[33] Ὅτι, ἔφη, πάντων κάλλιστος καὶ ἀδαπανώτατος ἀνδρὶ ὁ ἴδιος κόσμος.

XV. Παιδαρήτου.

Παιδάρητος, λέγοντός τινος, ὅτι πολλοί εἰσιν οἱ πολέμιοι· Οὐκοῦν, ἔφη, ἡμεῖς εὐκλεέστεροι ἐσόμεθα· πλείους γὰρ ἀποκτενοῦμεν. Οὐκ ἐγκριθεὶς δ' εἰς τοὺς τριακοσίους (ἥτις ἐν τῇ πόλει πρωτεύουσα τιμὴ τῇ τάξει ἦν) ἱλαρὸς καὶ μειδιῶν ἀπῄει· ἀνακαλεσαμένων δ' αὐτὸν τῶν ἐφόρων καὶ πυνθανομένων, διότι γελᾷ, εἶπε· Διότι συγχαίρω τῇ πόλει τριακοσίους κρείττονάς μου πολίτας ἐχούσῃ.

XVI. Διαφορὰ τῶν ἐν τοῖς Λάκωσιν ἀδόξων ἀποφθέγματα.

Σαμίων πρεσβευταῖς μακρολογοῦσιν ἔφασαν οἱ Σπαρτιάται· Τὰ μὲν πρῶτα ἐπιλελάθαμες,[34] τὰ δὲ ὕστερα οὐ συνήκαμες, διὰ τὸ τὰ πρῶτα ἐπιλελᾶσθαι. Πρὸς Θηβαίους περί τινων ἀντιλέγοντας· Ἢ φρονεῖν, εἶπον, δεῖ ἔλασσον, ἢ δύνασθαι μεῖζον. Λάκων ἐρωτηθεὶς, δι' ἣν αἰτίαν τὰς τοῦ πώγωνος τρίχας ἐπὶ πολὺ κομώσας ἔχει *), εἶπεν· Ἵνα βλέπων τὰς πολιὰς, μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν πράττω. Ἕτερος ἀκούσας δειπνήσαντάς τινας βιάζεσθαι[35] πίνειν· Μὴ καὶ ἐσθίειν, εἶπε, βιάζονται;

33) Excidit οἱ Σπαρτιάται.

34) Mſ. Turn. ἐπιλελάσμεθα, forte quia ſequitur Paſſiu. ἐπιλελᾶσθαι. Idem cum Pet. Θηβαῖον et ἀντιλέγοντα.

*) Mſ. Pet. ἔχεις. Sed κομώσας videtur in κομήσας mutandum. Κομήσας ἔχω pro ἐκόμησα aut κομάω, nota et poetis non magis quam ſolutae orationis auctoribus vſitata periphraſis, de que conſule Valcken. V. C. ad Eurip. Phoen. v. 712.

35) „Notauit Graecorum morem „in conuiuiis compellentium ad „certum cyathorum modum„ Eraſmus. Quem morem, Romanis etiam probatum, tangit Horat. II. Sat. 6, 67. ſeqq.

Πινδάρου

Πινδάρου γράψαντος· Ἑλλάδος ἔρεισμα Ἀθῆναι[36] Λά-
κων ἔφη καταπεσεῖν ἂν τὴν Ἑλλάδα ὀχουμένην ἐρείσματι
τοιούτῳ. Ἐπεὶ δ' ἰδών τις ἐν πίνακι γραπτῷ Λάκωνας
ὑπ' Ἀθηναίων σφαττομένους; ἔλεγεν· Ἀνδρεῖοί γ' Ἀθη-
ναῖοι· Λάκων ὑποτυχών[37] Ἐν τῷ πίνακι, εἶπεν. Πρὸς
δὲ τὸν κολαζόμενον, καὶ λέγοντα· Ἄκων ἥμαρτον· εἶπέ
τις· Ἄκων τοίνυν καὶ κολάζου. Τίλας τις ἀηδόνα, καὶ
βραχεῖαν πάνυ σάρκα εὑρών· εἶπε· Φωνά τυ τίς ἐσσι,
καὶ οὐδὲν ἄλλο. Κατ' ἐπιδημίαν τις ἐν Σπάρτῃ κρημνι-
δούμενος ὀρθὸς ἐπὶ θατέρου σκέλους, εἶπε πρὸς Λάκωνα·
Οὐκ ἂν οἶμαί σε, ὦ Λάκων, τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τοῦ πο-
δὸς, ὅσον ἐγὼ, στῆναι. Καὶ ὃς ὑπολαβών· Οὐ γὰρ,
ἔφη· τῶν μέντοι χηνῶν οὐκ ἔστιν, ὅστις οὔ. Ἀργείου ποτ'
εἰπόντος· Πολλοὶ τάφοι παρ' ἡμῖν εἰσι Σπαρτιατῶν· Λά-
κων εἶπεν· Ἀλλὰ μὴν παρ' ἡμῖν Ἀργείων οὐδὲ εἷς· ὡς αὐ-
τῶν μὲν πολλάκις Ἄργους ἐπιβεβηκότων, Ἀργείων δὲ τῆς
Σπάρτης οὐδέποτε. Λάκων αἰχμαλωτισθεὶς καὶ πιπρα- 3
σκόμενος, τοῦ κήρυκος λέγοντος· Λάκωνα πωλῶ, ἐπε-
στόμισεν, εἰπών· Αἰχμάλωτον κήρυσσε. Ὅτε Θηβαῖοι
νικήσαντες τοὺς Λάκωνας ἐν Λεύκτροις πρὸς αὐτὸν παρῆσαν
τὸν Εὐρώταν, καί τις μεγαλαυχῶν εἶπε· Ποῦ νῦν εἰσιν οἱ
Λάκωνες; Σπαρτιάτης ληφθεὶς ὑπ' αὐτῶν· Οὐ πάρεισιν,
ἔφη, οὐ γὰρ ἂν ὑμεῖς δεῦρο ἤλθετε. Ἀθηναίων ἀξιούν-
των, ὅτε παρέδωκαν τὸ ἄστυ,[38] Σάμον αὐτοῖς μόνον
ἐᾶσαι, εἶπον· Ὅταν αὐτῶν οὐκ ἦτε, τότε καὶ ἄλλους ἔχειν
ζητεῖτε; Ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία· Ὃς αὐτὸς αὑτὸν οὐκ

36) *Euſtath.* ad Il. β'. 546: ὅτι δὲ καὶ ἄλλως πολὺ τὸ σεμνὸν αἱ Ἀθῆναι πάλαι ποτὲ εἶχον, δηλοῖ καὶ ὁ εἰπὼν τὰς Ἀθήνας, Ἑλλάδος Μουσεῖον· ὅτι δὲ καὶ Πίνδαρος, Ἑλλάδος αὐτὰς Ἔρεισμα καλέσας· καὶ Θουκυδίδης, (in Epigram. de Euripide) Ἑλλάδος Ἑλλάς· καὶ ὁ Πύθιος, (v. *Aelian.* V. H. IV, 6.) Ἑστίαν καὶ Πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων. Add. *Cic.* pro Flac. 26.

37) Ὑποτυχὼν et, quod mox ſequitur, ὑπολαβὼν, εἶπε, tum ponitur, cum quis reſpondet ita, vt excipiat aliquid reprehendabile in iis, quae dicta ſunt ab altero. vid. Cel. *Fiſcher.* Ind. Aeſch. in ὑπολαμβάνειν.

38) *Stephan.* in Ἀλεξάνδρεια· ἐλέγετο (Alexandria) κατ' ἐξοχὴν Πόλις, ὡς Ἄστυ καὶ Ἀθῆναι — ὡς καὶ ἐπὶ Ῥώμης λέγεται Οὐρψ. Mox Mſſ. Turn. Pet. μονὴν ἐᾶσθαι.

4 ἔχει,[39] Σάμιον θέλει. Πόλιν τινὰ κατὰ κράτος ἑλόντων
Λακεδαιμονίων, οἱ ἔφοροι εἶπον· Οἴχεται τὸ πάλαισμα
τῶν νέων· οὐκ ἔτι ἕξουσιν ἀνταγωνιστάς. Ἄλλην πόλιν
ὑπισχνουμένου βασιλέως αὐτῶν τέλεον ἀφανιεῖν, ἣν συμ-
βεβήκει[40] πράγματα πολλάκις παρεσχῆσθαι τοῖς
Λάκωσιν, οὐκ ἐπέτρεψαν, φάμενοι· Μηδαμῶς ἀφανίσῃς,
μηδ᾽ ἀνέλῃς, τὰν ἀκόναν[41] τῶν νέων. Φιλίππου γρά-
φοντος, ὅτε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν παρεγένετο,[42] πότερον
βούλονται φίλον ἐλθεῖν, ἢ πολέμιον αὐτόν, ἀντεφώνησαν·
5 Οὐδέτερον. Παιδάριόν τι, ἐπεὶ παρῆν ὁ καιρός, ἐν ᾧ
κλέπτειν νενόμιστο τοὺς ἐλευθέρους παῖδας, ὅ, τι τις δύ-
ναιτο, καὶ μὴ λαθεῖν αἰσχρὸν ἦν, ὡς οἱ σὺν αὐτῷ παῖδες
ζῶν ἔκλεψαν ἀλωπέκιον, καὶ ἔδοσαν αὐτῷ φυλάττειν·
παραγενομένων τῶν ἀπολωλεκότων ἐπὶ ζήτησιν, ἔτυχε
μὲν ὑπολαβὼν[43] τὸ ἀλωπέκιον ὑπὸ τὸ αὐτοῦ ἱμάτιον·
ἀγριαίνοντος δὲ τοῦ θηρίου, καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ κατε-
ε σθίοντος μέχρι τῶν σπλάγχνων, ἠρέμει, ἵνα μὴ γένηται
καταφανής· ὡς δὲ ὕστερον, ἐκείνων ἀπελθόντων, ἐθεά-
σαντο τὸ γεγονὸς οἱ παῖδες καὶ ἐμέμφοντο, λέγοντες,
ἄμεινον εἶναι φανερὸν ποιῆσαι τὸ ἀλωπέκιον, ἢ μέχρι
θανάτου κρύπτειν· Οὐμενοῦν, εἶπεν, ἀλλὰ κρεῖττον ταῖς
ἀλγηδόσι τελευτᾶν, ἢ περίφωρον γενόμενον, διὰ μαλα-

39) Prouerbium in eos, qui vel impudenter aliquid poſtulant, vel poſthabitis maioribus minora appetunt. vid. *Eraſmus* Chil. Adagg. p. m. 47. Paullo ante Ὅταν αὐτῶν οὐκ ἦτε, *quando veſtri iuris non eſtis.* vid. ſupra ad V. n. 49.

40) *Quae iis ſaepe negotium exhibuerat.* De redundantia verbi συμβαίνειν, vid. *Schwartius* ad *Theophraſt.* Char. prooem. Ante Mſſ, Turn. Pet. τοῦ βασιλέως.

41) Sic Scipio Naſica. Carthaginem dixit *cotem* fortitudinis Rom. Similiter, ſed more ſuo paullo audacius, *Florus* II, 3. *Nec aliter vtraque gente* (Inſubribus et Illyriis) *quam quaſi cote quadam, populus Romanus ferrum ſuae virtutis acuebat.*

42) Mſſ. Turn. Pet. παρεγίνετο.

43) Dixit ὑπολαβὼν, quamquam praeceſſit παιδάριον, nota et Atticis probata ſyneſi, qua magis ad ſenſum, quam ad genus grammaticum reſpiciunt. vid. praeter multos alios, *Drackenb.* ad *Sil. Italic.* X, 307. *Gregor.* de Dialect. pag. 29. Koen. Ἔθος αὐτοῖς (ſcil. Ἀττικοῖς) μὴ ἀποδιδόναι τὴν φωνὴν πρὸς τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ σημαινόμενον. Etiam ſacri ſcriptores ita loquuntur. *Ioann.* Epiſt. II, 7. τοῖς τέκνοις ἐκ ἀγαπῶ.

κίαν τὸ ζῆν αἰσχρῶς περιποιήσασθαι. Λάκων ἐπὶ τῆς 6
ἀσπίδος μυῖαν ἔχων ἐπίσημον, καὶ ταύτην οὐ μείζω τῆς
ἀληθινῆς, ὡς καταγελῶντές τινες ἔλεγον,[44] ὑπὲρ τοῦ
λανθάνειν τοῦτο πεποιηκέναι· Ἵνα μὲν οὖν, εἶπε, φανερὸς ὦ·
οὕτω γὰρ τοῖς πολεμίοις πλησίον προσέρχομαι, ὥστε τὸ
ἐπίσημον ἡλίκον ἐστὶν ὑπ' αὐτῶν ὁρᾶσθαι. Πρεσβύτης ἐν
Ὀλυμπίᾳ συντελουμένου τοῦ ἀγῶνος προθυμούμενος θεάσα-
σθαι, καθέδρας ἠπόρει· πολλοὺς δ' ἐπιπορευόμενος τό-
πους, ὑβρίζετο καὶ ἐσκώπτετο, μηδενὸς αὐτὸν παραδε-
χομένου. ὡς δὲ κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἧκεν, ἀνέστησαν
πάντες οἱ παῖδες καὶ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν, τοῦ τόπου ἐκ-
χωροῦντες. Τῶν δὲ Πανελλήνων ἐπισημειωσαμένων[45]
κρότῳ τὸ ἔθος καὶ ὑπερεπαινούντων, ὁ πρεσβύτης κινήσας
πολιόν τε κάρη[46]· πολιόν τε γένειον, καὶ δακρύσας· Οἴμοι
τῶν κακῶν, φησὶν, ὡς *) ἅπαντες μὲν οἱ Ἕλληνες ἐπί-
στανται τὰ καλὰ, χρῶνται δ' αὐτοῖς μόνοι Λακεδαιμόνιοι.
Φασὶ δέ τινες, ὅτι καὶ Ἀθήνησι τὸ αὐτὸ ἐγένετο. Πανα- 7
θηναίων γὰρ ὄντων, οἱ Ἀττικοὶ γέροντα προσεπηλάκιζον,

44) An exeidit ὅτι;

45) Sine dubio ſcribendum eſt ἐπισημηναμένων, quod certe vſitatius in hac re. vid. *Gatakerus* ad *M. Antonin.* VI, 20. et S. V. *Erneſti* Gloſſar. Polyb. h. v. inde eſt ἐπισημασία, quod mox ſequitur. Eſt autem ἐπισημαίνεσθαι omnino *affectus animi*, et approbationem et indignationem, *ſignis externis indicare*, plaudendo, ſibilando; acclamando, murmurando; annuendo, ſtrependo. In vtramque partem exempla habet *Gatak.* H. l. ἐπεσημήναντο κρότῳ, *approbabant* morem Lacedaemoniorum *applaudendo*, pro quo mox permutatis verbis ἐκρότησε μετὰ πολλῆς ἐπισημασίας, aeque recte. Cum enim κρότος ſignum ſit *approbationis*; ἐπισημαίνεσθαι autem plerumque in bonam partem dicatur, commode haec duo inter ſe poſſunt permutari. *Heſych.* κροτήσουσιν· ἐπαινέσουσιν. Sed ἐπισημειοῦσθαι videtur proprium fuiſſe *ſcribentium*, qui vel *notis* aliquid *exciperent*, (quo ſenſu ἐπισημείωσις apud *Laert.*, VII, 20. vbi *Kuhn.* male de plauſu cogitauit); vel *ſcholiis* loca auctorum obſcuriora *illuſtrarent*, (v. S. V. *Erneſti* in Diſp. de Origine §. XXV.) vel *notas apponerent*, vt loquitur *Cic.* Piſon. 30. locis auctorum, i. e. ſigna appingerent ad ea vel probanda vel improbanda; quod genus ὀβελὸς, ἀστερίσκος etc. Hinc apud *Epiphan.* de Ponder. et Menſ. c. 7. σημείωσις τοῦ ὀβελοῦ τοῦ τῇ λέξει παρακειμένου. — Ceterum rem, quae hic narratur, refert etiam *Valer. Maxim.* IV, 5.

46) Verba *Homer.* Il. X. v. 74.

*) Hic quoque valet, quod *Schol. Ariſtoph.* ad Plut. v. 1. notat: τοῦ ΩΣ πέπλεκται ἡ διάνοια ἐκ τοῦ θαύματος καὶ σχετλιασμοῦ. Τὸ γὰρ ὡς ἐπίῤῥημα ἐπαμφοτερίζει.

προσκαλούμενοι μὲν ὡς παραδεξόμενοι, εἰ δὲ παραγένοιτο, οὐ προσδεχόμενοι· ὡς δὲ διεξιὼν σχεδὸν ἅπαντας ἐγένετο κατὰ τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων θεωροὺς, *) ἅπαντες τῶν βάθρων ἀναστάντες, τοῦ τόπου παρεχώρουν· ἀγασθεὶς δὲ ὁ ὄχλος ἐπὶ τῷ γεγονότι, ἐκρότησε μετὰ πολλῆς ἐπισημασίας. Καί τις εἶπε τῶν Σπαρτιατῶν. Μὴ τὼ Σιὼ, ἴσασι μὲν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ καλὰ, οὐ πράσσουσι δέ. Λάκων ἰδὼν ἀγείροντά τινα θεοῖς; οὐδὲν εἶπε φροντίζειν θεῶν
8 πτωχοτέρων ἑαυτοῦ. Ἕτερος ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁρῶν τοὺς Ἀθηναίους τὸ τάριχος ἀποκηρύττοντας καὶ τὸ ὄψον, καὶ τελωνοῦντας, καὶ πορνοβοσκοῦντας, καὶ ἕτερα ἔργα ἀσχήμονα πράττοντας, καὶ μηδὲν αἰσχρὸν ἡγουμένους· ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα, τῶν πολιτῶν πυνθανομένων αὐτοῦ, ποῖά τινα τὰ ἐν Ἀθήναις· Πάντα, εἶπε, καλά· εἰρωνευόμενος, καὶ παριστὰς, ὅτι πάντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καλὰ νομίζεται,[47] αἰσχρὸν δ' οὐδέν. Ἄλλος ἐπὶ παρατάξεως τοῦ πολεμίου τὸ ξίφος καταφέρειν μέλλων, ἐπεὶ τὸ ἀνακλητικὸν ἐσήμηνεν, οὐκ ἔτι κατήνεγκε. πυθομένου δέ τινος, διὰ τί τὸν ἐχθρὸν ἔχων ὑποχείριον οὐκ ἀπέκτεινεν· Ὅτι, ἔφη, βέλτιόν ἐστι τοῦ φονεύειν τὸ πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι.

*) Θεωροὶ Graecis dicuntur legati qui ad ludos ſolemnes alterius gentis mittuntur, vt ciuitatis nomine ſacra faciant Deo illi in cuius honorem ludi celebrantur. Latini non habent verbum, quo eos inſigniant, ergo ſeruandum erit *Theori*. vid. *Caperus* Obſeruat. IV, 15. et *Valkenar*. V. C. Animaduerſ. ad *Ammon*. II, 3.

47) Ain? Cur ergo in notatione *Amentis* illa ipſa ponit Athenienſis *Theophraſtus*? δεινὸς δὲ καὶ — πορνοβοσκῆσαι, καὶ τελωνῆσαι, καὶ μηδεμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμάσαι, ἀλλὰ κηρύττειν κ. τ. λ. Nempe ex hominum perditorum amentia non aeſtimandi ſunt totius ciuitatis mores.

# STEMMA HERACLIDARVM

HERCVLES

HYLLVS

CLEODAEVS

ARISTOMACHVS

ARISTODEMVS

| | |
|---|---|
| 1) EURYSTHENES et | 1) PROCLES |
| qui a. 325 ante Olymp. inſtit. regno Laconico potiti ſunt. | |
| | 2) SOUS |
| 2) AGIS, a quo ſequentes reges Ἀγιδαι dicti. | 3) EURYTION, a quo *Eurytiontidae*. |
| 3) ECHESTRATUS | |
| 4) LABROTAS | 4) PRYTANIS |
| 5) DORYSSUS | 5) EUNOMUS |
| 6) AGESILAUS I. | 6) POLYDECTES, cuius frater LYCURGUS. |
| 7) ARCHELAUS. A. 30 imperii eius Lycurgus leges tulit. | 7) CHARILAUS |
| 8) TELECLUS | 8) NICANDER |
| 9) ALCAMENES; cuius vltimus annus incidit in Olymp. I. | 9) THEOPOMPUS ephoros inſtituit. |
| 10) POLYDORUS, cuius imagine magiſtratus pro ſigillo vſi ſunt. | |
| 11) EURYCRATES I. | 10) ZEUXIDAMUS |
| 12) ANAXANDER | 11) ANAXIDAMUS |
| Meſſenii et Peloponneſo eiecti Olymp. XXVIII. a. 1. | |
| 13) EURYCRATES II. | 12) ARCHIDAMUS |
| 14) LEO | 13) AGASICLES |
| 15) ANAXANDRIDES | 14) ARISTO |
| 16) CLEOMENES Athenienſes a Piſiſtratidis liberauit. | 15) DEMARATUS |
| 17) LEONIDAS ad Thermopylas contra Perſas cecidit. | 16) LEOTYCHIDES |
| 18) PLISTARCHUS | 17) ARCHIDAMUS II. ſub quo bellum Peloponneſiacum oritur. |
| 19) PLISTONAX obiit Olymp. XCIII. a. 1. | |
| 20) PAUSANIAS | 18) AGIS I. |
| 21) AGESIPOLIS I. | |
| 22) CLEOMBROTUS cecidit in pugna Leuctrica Olymp. CII. a. 2. | 19) AGESILAUS II. ὁ μέγας, de cuius vita ſcripſerunt Xenoph. Cornelius Nep. et Plutarch. |

23) AGESIPOLIS II.

24) CLEOMENES II.

25) AREUS I.
26) ACROTATUS } Veterem diſciplinam corrumpunt.

27) AREUS II.
28) LEONIDAS II.
29) CLEOMBROTUS II.

30) CLEOMENES III. regno eiicitur ab Antigono Olymp. CXXV. a. I.

20) ARCHIDAMUS, aequalis Philippo Macedon.

21) AGIS II. cecidit contra Antipatr. Olymp. CXII. a. I.

22) EUDAMIDAS I.

23) ARCHIDAMUS IV.
24) EUDAMIDAS II.
25) AGIS III. cuius vitam ſcripſit PLUTARCHUS.
26) EURYDAMIDAS
27) EPICLIDAS

Hinc tyranni.

Ab Euryſthene et Procle vsque ad captam ab Antigone vrbem effluxerunt anni 825.

*Duces ſecutus ſum Meurſium de Regn. Lacedaem. et Sigonium de Temporibus Athenienſ. et Lacedaem.*

# INDEX
## VERBORVM GRAECORVM.

*Inſt. ſignificat Inſtituta, A. Apophthegmata.*

## A.

Ἁβροδίαιτος, *qui delicate ac molliter viuit, delicatus*, A. XII, 1. vbi ei opp. σώφρων, *frugalis*. Aelian. V. H. IV, 22. δίαιτα ἁβροτέρα. Cic. Tuſc. II, 11. *delicata vita*.

Ἀγαθὸς, *fortis*. A. VIII. contra κακὸς, ſaepe, *ignauus*. ἀγαθὰ τίκτειν. A. XI, 1. deeſt τέκνα.

Ἀγάλλεσθαι, *exultare*, de externa laetitia dicitur, quae proditur geſtu. Inſt. 12. c. Datiu.

Ἄγαμαι exprimit *venerabundam admirationem*. A. XVI, 7. vbi conſtr. cum ἐπί. v. Ruhnken. ad Timaeum p. 3.

Ἄγαμος, *innupta*. A. XII, 8.

Ἄγαμοι, *coelibes*. A. XII, 7.

Ἄγειν σχολὴν, i. q. σχολάζειν, *otio frui*. A. II, 6. ἄγεσθαι, *agi, celebrari*, de ludis. II, 1. *educari*. XII, 5.

Ἀγείρειν τοῖς θεοῖς, *ſtipem colligere Diis*. A. XVI, 6. vid. not. ad XII, 3.

Ἀγέλαι, *greges*, dicebantur *claſſes*, in quas deſcripti erant iuuenes Spartani. Inſt. 2.

Ἀγριαίνειν, *efferari*. A. XVI. 5.

Ἀγύρτης. A. XII, 3.

Ἀγωγὴ, *vitae ratio*. A. II, 3. ἀγωγὴ πάτριος, *paterna diſciplina*. Inſt. 4.

Ἀγωνίζεσθαι de certamine muſico. Inſt. 8. de ludis Olympicis. A. II, 7. de proeliis II, 6. de parturientibus XII, 6.

Ἄδοξος, i. q. ἀνώνυμος. A. XVI. 1.

Ἀδορυφόρητος, *non ſtipatus ſatellitibus*. A. I. δορυφόροι, *ſatellites*.

Ἄζηλος, *quem nemo appetit*. ἄζηλον ποιεῖν, *honorem, pretium, adimere*. Inſt. 14. A. XII, 3.

Ἄθρυπτος, *non mollis et delicatus, virilis*, orationis epithethon. Inſt. 6.

Αἰγὸς Ποταμοὶ, *Aegos Flumen*, vrbs et flumen Cherioneſi prope Helleſpontum. A. XIII, 2. Stephan. de Vrb. Αἰγὸς Ποταμοὶ, πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ.

Αἰδεῖσθαι, *vereri*. Inſt. 4.

Ἅιδης, *Pluto*. vnde ἐν ᾅδου ſcil. δόμῳ, *apud inferos*. A. XI.

Αἱματῶδες, τὸ, τοῦ χρώματος, *ſanguineus coloris rubor*, aut *nigredo*. Inſt. 11.

Αἰτεῖν, *paſcere*. A. II, 1. ἀιτεῖσθαι, *petere*. A. II, 1.

Ἀκμὴ, de *virili aetate et robore* dicitur. Hinc οἱ ἀκμάζοντες. Inſt. 6. A. III, qui IX vocantur τέλειοι.

Ἀκοντισθεὶς, *iaculo vulneratus*. A. VIII.

Ἄκρα, τὰ, *apices, ſumma, die Spitzen*. Inſt. 2. ἄκρον quidquid in aliqua re ſummum, extremum, eſt.

Ἀκροᾶσθαι, *audire*. Inſt. 12.

Ἀκυροῦν, *abrogare*. A. XII, 2.

Ἄκων, *non volens*. A. XVI.

Ἄλειμμα, *unctio*, quae coniuncta fere erat cum balneo. Inſt. 2.

Ἀλέξασθαι, *arcere*. A. XII, 10.

Ἁλίσκειν, ἁλοὺς, *comprehenſus, deprehenſus, in furto*, i. q. φωραθείς. Inſt. 5. Ἑαλώκαντι, *captae ſunt*, de vrbe. A. XIII. Nam Perfect. et Aor. 2. verbi ἁλίσκειν habent vim paſſiuam. Moeris:

Ἥλω καὶ ἑάλω, Ἀττικῶς· ἐλήφθη, Ἑλληνικῶς.

Ἄλκιμος, *fortis*. Inſt. 6.

Ἀλλά. ἀλλ' ἐγὼ, *ego vero*. A. II, 3. ἀλλὰ μὴν, *atqui, atuero*, ob-iicientis eſt. A. II, 1. XVI, 2.

Ἄλλοτε· ἐν ἄλλῳ χρόνῳ. A. II, 2. 7. Sic πάντοτε eſt *omni tempore*.

Ἄλφιτα, τὰ, *farina*. A. II, 4.

Ἀλωπέκιον, *vulpecula*. A. XVI, 5.

Ἅμα, *ſimul, vna*. ἅμα τῇ τάξει, deeſt σὺν. A. XII, 11. ἅμα μὲν — ἅμα δὲ, *partim — partim, et — et*. Inſt. 11.

Ἀμαθὴς non modo *indoctum* ſignificat, ſed etiam hominem *parum politis moribus*. Hemſterhuſ. ad Ariſtoph. Plut. p. 382. Sic fortaſſe capiendum eſt. A. VI.

Ἀμᾶσθαι, *metere*. A. II, 3.

Ἀμείβεσθαι, *reſpondere*, de canentibus. Inſt. 6.

Ἀμειβὴ, *permutatio*, de pecunia. A. XII, 2.

Ἀμπλάκημα, i. q. ἁμάρτημα, *delictum*. De *conſpiratione* eſt. A. XII, 3.

Ἀμύνεσθαί τινα, *iniuriam alicuius a ſe pro pulſare, ſe defendere ab alicuius iniuria*. A. II, 2. VIII. ἀμύνεσθαι τὴν ἔνδειαν, *famem a ſe depellere*. Inſt. 5.

Ἀμύμητος de clypeo *non tranſito* ſagittis. Inſt. 12. *Integer* dicitur Ouid. Metam. XIII, 118.

Ἀνάγεσθαι εἰς θεῶν τιμὰς, *inter Deos referri*. A. XIII, 4. ἀνάγεσθαι proprie dicuntur, qui ſoluunt e portu et in altum prouehuntur.

Ἀναδασμὸς τῆς γῆς, *partitio agrorum*. A. XII, 2.

Ἀναδέχεσθαι, *ſumere* medicamenta. A. II, 2.

Ἀναιρεῖν, *euertere* vrbem. A. XVI, 5. *tollere, abrogare*. Inſt. 9. *capitis damnare*. A. IV. vt ἀποκτείνειν apud *Xenoph*. Apol. 4. vbi vid. Bachius in Ind.

Ἀνακλητικὸν, *claſſicum, quod a pugna aut a perſecutione hoſtium reuocat milites*. A. XVI, 8.

Ἀνάλωμα, *impendium, ſumtus*. Inſt. 1.

Ἀνδραγαθία, *ſtudium rerum honeſtarum viriliter, fortiter, peragendarum*. A. II, 4.

Ἀνδραποδώδεις, *ſeruili ingenio praediti, illiberales*, aut *ſerui ipſi*. A. II, 4. vbi opp. ἐλεύθεροι.

Ἀνδρικὸς χρόα ἀνδρικὴ, *color qui habet aliquid dignitatis*. Inſt. 11. Aelian. V. H. VI, 6. vbi de eadem re loquitur: ἔχειν δὲ τὴν χρόαν καὶ σεμνότητός τι.

Ἀνεπίβατος, *inacceſſus*. A. XII, 9.

Ἀνέχεσθαι, *pati*. A. XI.

Ἄνθρωπος interdum contemtim dicitur. A. XII, 10. Contra A. IV. ὦ ἄνθρωπε eſt *o bone! guter Mann*.

Ἀνίεσθαι ſimpliciter dicuntur, qui *remittunt aliquid de diſciplinae ſeveritate*. A. II, 3.

Ἀνιστᾶν εἰκόνας, *ponere ſtatuas*. A. II, 4.

Ἀνορύττειν, *effodere*. A. XIII, 4.

Ἀνταγωνισταί, *aduerſarii*. A. XVI, 4. Vocab. ſumtum e palaeſtra.

Ἀντιβαίνειν, *reſiſtere*. Inſt. 5.

Ἄντικρυς, *palam, aperte*. Schol. Ariſtoph. ad Plut. v. 134. δι' ἐναντίας, φανερῶς. A. XI. vbi, non cum ἐπιστάμενος, ſed cum ſeqq. coniungendum. A. XII, 2. ἡ ἄντικρυς ἀφαίρεσις, *manifeſta abolitio*. XIII, 1. opp. δόλῳ.

Ἀντίπαλοι, *aemuli*. A. XII, 6.

Ἀντιφωνεῖν, *reſpondere*. A. XVI. 4.

Ἀνώμαλον, *inaequalitas*. A. XII, 2.

Ἀξιόλογος de medico *probabili, ſuae artis perito*. A. VII. nam quidquid in ſuo genere praeſtat, eximium eſt, id dicitur ἀξιόλογον.

Ἀπάγειν ὀπίσω, *referre*. A. II, 4. ἀπάγεσθαι verb. propr. de iis, qui iuſſu magiſtratuum ad ſupplicium ducuntur. A. IV. Sic et Lat. *duci*, de quo vid. Cortius ad Plin. Epiſt. X, 97. 3.

Ἀπαίδευτος βίος, *vita diſſoluta*. Inſt. 9.

Ἀπειπεῖν, *interdicere*. A. XII, 10. Med. ἀπείπασθαι, *repudiare, dimittere* ſponſam. A. XIII, 4. vid. Dreſig. de V. M. I, 6.

Ἀπεργάζεσθαι, *reddere*. A. XII, 1.

Ἀπὸ, *propter*. ἀπὸ ἱπποτροφίας. A. II, 7. ἀπὸ πλήθους βελῶν, *prae multitudine iaculorum*. A. XI, 1. ὀροφὴ

ἀπὸ πελέκεως ſcil. εἰργασμένη, *tectum ſolius ſecuris ope conſtructum*. A. XII, 6.

Ἀποβαίνειν, *euadere, fieri*. A. XII, 1.

Ἀπογινώσκειν. ἀπεγνωσμέναι θεραπεῖαι, *periculoſae et deſperatae curationes*.

Ἀποδεῖξαι, *reddere*. A. XII, 5. ἀποδεδειγμένος, *deſignatus, creatus*. II, 2.

Ἀπομαλακιζόμενος πρός τι, *qui propter mollitiem reſpuit, faſtidit, aliquid*. A. XII, 4.

Ἀποκηρύττειν, *voce praeconis venale proclamare*. A. XVI. extr.

Ἀποκοπαὶ χρεῶν, *aeris alieni remiſſio; nouae tabulae* Romanis dicebantur. A. XII, 2.

Ἀπέπλευς. Κατὰ τὸν Αἰγύπτου ἀπόπλουν, *cum ex Aegypto renauigaret*. A. II, 10.

Ἀποπτύσαι, *exſpuere*. Inſt. 1.

Ἀποστέλλειν quomodo differat ab ἐπιστέλλειν v. ad A. VII.

Ἀποστερεῖν, *res alienas facere ſuas fraude*. A. XII, 2. vbi coniungitur cum ἁρπάζειν, quod fit *per vim*.

Ἀποστῆναί τινος, *deſiſtere ab aliqua re*. A. XI.

Ἀποτέμνειν, *abſcindere*. Inſt. 8.

Ἀποτροπή· εἰς ἀποτροπὴν πολυοινίας, *vt eos deterreant a vinolentia*. Inſt. 12.

Ἄπροικος, *indotata*. A. XII, 8. nam προὶξ eſt *dos*, quae mulieri nubenti additur.

Ἅπτεσθαι τέχνης, *diſcere et exercere artem*. Inſt. 14. Pro eo A. II, 10. eſt ἐργάζεσθαι ἢ μανθάνειν τέχνην.

Ἀρέσκειν, *placere*, in bonam partem. A. VI. Dicitur etiam in malam, de *nimia cura placendi* ſ. de *aſſentatione*, quam notauit Theophraſtus.

Ἀργιλεώνις, *Argileonis*, mater Braſidae. A. VIII.

Ἀριστοποιεῖσθαι, *prandere*. A. XI.

Ἁρμόζει, *conuenit, decet*. A. II, 4. τὸ ἁρμόζον. A. II, 1.

Ἁρμονία καὶ συμφωνία, *concinnitas et ordo*, quem ferocitati bellicae addit muſica. Inſt. 7. Muſici ſignificant iſtis verbis concentum, qui oritur e ſonis grauibus et acutis bene mixtis.

Ἄῤῥην, *mas*. θεὸς θήλεις καὶ ἄῤῥενας, *Deos, Deasque*. Inſt. 11. Moeris: ἄῤῥενα, Ἀττικῶς, ἄρσενα, Ἑλληνικῶς.

Ἄρτι, *modo, recens*. A. XII, 2. Moeris: ἄρτι, οἱ μὲν Ἀττικοὶ τὸ πρὸ ὀλίγου· οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ πρὸ τοῦ νῦν λέγουσι.

Ἀρχαϊκὸς, *antiquitatis ſtudioſus*. Inſt. 9 vbi deeſt καίπερ, *quamuis, ſtudioſus eſſet*.

Ἄρχειν ἀρχὴν, *imperium gerere, imperare*, ex noto Graeciſmo. A. II, 6. ἄρχεσθαι καλῶς, *promte obſequi*. Inſt. 2. Somnus ἀρχόμενος ὑπὸ τῶν πράξεων, qui fugit vbi res gerendae ſunt, et promtus redit, vbi otium datum. A. II, 3.

Ἀρχίλοχος, poëta antiquiſſimus, qui Iambos inueniſſe fertur, Sparta eiicitur. Inſt. 12.

Ἄσημος τόπος, *ignominioſus locus*. A. II, 2. Pro eo IX eſt ἄτιμος et vtroque loco opp. ἔντιμος.

Ἀσιτήσαντες, *impranſi*. Inſt. 5.

Ἀσκεῖν, *exercere*. ἀσκεῖν ἀνδραγαθίαν. A. II, 4. ἀσκεῖν ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. ibid. 7. ἀσκεῖν περὶ κυνηγέσια, *condeſcefacere ad venationem*. A. XII, 1. ἀσκεῖσθαι καὶ μανθάνειν τὰ καλὰ. ibid.

Ἄσκησις, *exercitatio*. opp. φύσει. A. XII, 1. ἄσκησις τῆς πολιτείας, *diſciplina ciuitatis*. Inſt. 10. ἡ κατὰ πόλεμον ἄσκησις, *exercitatio, meditatio, bellica*. Inſt. 7.

Ἀσχήμων, *turpis, indecorus*. A. XVI, 8. Proprie de *indecoro motu geſtuque corporis* dicitur. Contrarium eſt εὐσχήμων.

Ἄτιμος, *infamis*. Inſt. 3.

Αὐγάζεσθαι Heſych. explicat per βλέπειν. recte. ſed Inſt. 6. potius eſt *experiri*, πεῖραν λαβεῖν, quod ibi eſt in Var. Lect.

Αὔξειν, *amplificare* de oratore, cum rem dicendo maiorem facit. A. II, 1.

Αὐτὸς habet vim reciprocam, vt Inſt. 1. et paſſim. Refertur ad verbum, quod latet in alio vel ſubſtantiuo vel verbo. v. ad A. I. Sic VII. Ἀρκαδίαν — αὐτοῖς ſcil.

Ἀρκάδεσι. Τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐπιτηδεύειν, *eadem, quae viri, inſtituta exercere.* A. XII, 7. deeſt σὺν, quem Graeciſmum, in Romanam etiam linguam receptum, illuſtrat S. V. Erneſti ad Xenoph. Memm. II, 1, 5. Αὐτὴ, *vera* luſcinia. A. II, 8. nam vis huius pronominis ſaepe ex oppoſito ſuo diiudicanda eſt.

Αὐτοῦ, aduerb. *hic.* A. XI.

Αὐχμηρὸς, *ſordidus.* Inſt. 2. Neque tamen ſemper de illuuie corporis accipiendum eſt, ſed opp. τῷ λιπαρῷ, *vnguentis nitido.*

Ἀφανίζειν, *delere* vrbem. A. XVI, 4.

Ἀφελὴς, *ſimplex.* Inſt. 6. Verb. propr. de oratione, cui omnis ornatus, tanquam veſtis, detractus eſt.

Ἀφθονία, *abundantia.* Inſt. 14.

Ἀφιέναι, *emittere.* A. XII, 1.

Ἀχίτων. A. II, 3. vid. ad Inſt. 2.

## B.

Βαδίζειν, *ire, ambulare.* Inſt. 1. Moeris: βαδίζειν, Ἀττικῶς· βαίνειν Ἑλληνικῶς.

Βάθρα, *ſubſellia.* A. XVI, 6.

Βακτηρία, *baculus.* A. XII, 5. De baculis Laconicis vid. Caſaub. ad Theophr. V, 4. erant ſatis graves.

Βάλλειν, *lapidibus petere.* A. XII, 5.

Βάναυσος vid. not. ad Inſt. 14. Sed A. II, 10. eſt artifex ipſe.

Βάρβαροι de *Perſis* paſſim in Apophth. nam βάρβαρος proprie eſt is, cuius ſermonem non intelligimus, peregrinus. Sic 1 Corinth. XIV, 11. et Ouid. Triſt. 5. 10. 37. *Barbarus hic ego ſum, quia non intelligor vlli.* Poſtea vero inualuit, vt βάρβαροι dicerentur, qui loquerentur linguam incultam; et quia Graeca lingua erat omnium cultiſſima, propterea omnes, qui non erant Graeci, dicti ſunt βάρβαροι.

Βάσανος proprie *coticula* illa, qua aurum exploramus. Inde tranſlatum eſt ad *tormenta*, quibus rei veritas exploratur. A. II, 1.

Βαφικὴ, *ars tingendi.* A. XII, 9.

Βεβαιῶσθαι, *certum et indubium reddere.* A. XII. 10.

Βλαστάνειν, *progerminare.* A. XII, 6.

Βουθυτεῖν, *bouem ſacrificare.* Sed A. II, 2. omnino eſt *ſacra facere.* Saepe altera pars compoſiti negligitur. Ariſtoph. Plut. v. 820. βουθυτεῖ ὗν, καὶ τράγον, καὶ κριὸν.

Βραχὺς· ἔγκλημα βραχὺ, *crimen leue.* A. XII, 6. βραχεῖα σὰρξ, *parum carnis.* XVI, 2.

Βρόχος, *laqueus.* A. IV.

## Γ.

Γαμεῖν, *vxorem ducere.* A. XII, 8. γαμεῖσθαι, *nubere,* ibid. et XI. Thom. M. in γῆμαι. — ἔγημεν ὁ ἀνὴρ, ἐγήματο δὲ ἡ γυνή.

Γαῦρος, *laetus.* Inſt. 13. Heſych. γαυριῶν, χαίρων, ἀγαλλόμενος.

Γεννικῶς, *honeſte, praeclare.* Inſt. 6.

Γένειον πολιὸν, *mentum cana barba veſtitum.* A. XVI, 7.

Γῆ, ἡ, *agri.* A. XII, 2.

Γλίσχρον, *tenue.* Inſt. 5.

Γοργὼ, *Gorgo,* Leonidae vxor. A. XI, 1. XII, 7.

Γυμνάσασθαι Λακωνικῶς, *Laconum more exercitari, laborare.* Inſt. 1.

Γυμνοπαιδία. v. not. ad A. II, 2.

Γράμματα ἐμάνθανον, *literarum figuras legere et ſcribere diſcebant.* Inſt 2. Qui id docebant pueros, dicebantur γραμματισταὶ, *literatores.*

## Δ.

Δάκνειν, *mordere.* A. II, 2.

Δεικηλιστὰς. A. II, 8.

Δεικνύειν, *digitis monſtrare.* Inſt. 1.

Δεινὸν, de quo eſt egregia diſputatio Perizon. ad Aelian. V. H. I, 1. dicitur, *quidquid in ſuo genere ſummum eſt*, et quidem in vtramque partem. δεινὸς σοφιστὴς, *acutiſſimus, argutus, acerrimus, ſophiſta.* A. XIII, 1. δεινότερον, *ſummum flagitium.* A. VI.

Δεῖσθαί τινος, *appetere aliquid, deſiderare.* Inſt. 1.

Δεισιδαιμονία, *ſuperſtitio.* Inſt. 9.

Δελεάζειν, *ineſcare*, eleganter dicuntur, quae ſuauitate ſua homines alliciunt, ſed deinde in perniciem coniiciunt, vt *eſca* piſces. A. II, 4.

Δεσπότης dicitur ſomnus, qui obrepit pro arbitrio, neque ſe ſinit abigi. A. II, 3.

Δέχεσθαι, *accipere*. II, 4.

Δή· καὶ δή, *atque adeo*. A. II, 9.

Δημαγωγοὶ, *ductores populi*, qui orationibus captabant eius gratiam animosque flectebant. A. II, 6.

Δημιούργος, *opifex*. A. XII, 3.

Δῆτα habet vim affirmandi. A. II, 1. vbi iungitur τῷ καὶ.

Διαβολή· ἐπὶ διαβολῇ τῶν — φίλων, *vt inuidiam crearet inimicis, vt eos odioſos redderet*. A. XIII, 4.

Διαιρεῖν, *diuidere*. A. XII, 2.

Δίαιτα ἡ περὶ τὸ σῶμα, *cura corporis, ratio victus*. A. II, 3.

Διάκενος, *gracilis*. Inſt. 5.

Διακορὴς, *quem cepit ſatietas alicuius rei, ſatiatus*. A. XII, 8.

Διαλανθάνειν cum participio coniunctum, aduerbialiter exprimendum eſt· οἷος ὢν διελάνθανε, *qualis clam fuiſſet, qualis feſelliſſet*. A. XIII, 4.

Διανοεῖσθαι, *ſtatuere*. A. XII, 3.

Διαπηδᾶν, *proſilire*. A. XIII, 2.

Διαπίπτειν διὰ τῆς ἀγορᾶς, *fuga ſe proripere per forum, perlabi per forum*. A. XII, 5.

Διαπονεῖν, *exercere*. A. XII, 6.

Διάρθρωσις, *conformatio membrorum*. Inſt. 5. Proprie dicitur, vt obſeruat Gataker. ad M. Antonin. III, 1. de obſtetricibus, cum membra infantis recens nati componunt.

Διατάττειν· διατεταγμένος, *deſcriptus*. Inſt. 10.

Διατιθέναι κακῶς, *male tractare*. A. XII, 5.

Διατελεῖν ἄνευ χιτῶνος ſcil. τὸν βίον, *degere ſine tunica*. Inſt. 2. Cum participio, habet vim aduerbii, valetque *ſemper*. A. II, 3. διετέλει λέγων, *ſemper dicebat, dictitare ſolebat*, q. d. perſeuerabat dicere.

Διατρέπεσθαι. *reuerentia alicuius ab aliqua re abſterreri*. A. II, 2.

Διαφέρειν, *praeſtantiorem eſſe, antecellere*. A. XI, 1.

Διαφερόντως, *impenſe*, iungitur cum Superlat. A. II, 10.

Διάφορος, *diſſimilis*. A. XII, 1.

Διέρχεσθαι, *peruenire*. A. XIII, 3.

Δίκη, χωρὶς δίκης, *indicta cauſſa*. A. IV. κατὰ δίκην, *iuſte*. II, 6.

Διονύσιος, *Dionyſius*, tyrannus Syracuſanorum, ob crudelitatem odioſus. v. Cornel. Nep. de Regg. II. Cic. Tuſc. V, 20. ſeqq. Guſtat ius nigrum. Inſt. 1. Lyſandro mittit ſtolas. A. XIII. 1.

Δίσκος, *diſcus*. A. XII, 6. Genus hoc exercitationis optime deſcripſit S. V. Erneſti Clau. Cic. in h. v. „Fuit autem diſcobolia inter „genera exercitationis apud Vete„res, cum in maſſae plumbeae, in „diſci ſpeciem rotundam conforma„tae, proiectionibus ſe exercerent „et vires brachiorum augerent.„

Δίχα· ἄνευ, *ſine*. Inſt. 1.

Διώκειν, *ex vrbe eiicere*. Inſt. 12. *fugare, repellere*. A. VI. *inſequi, inſectari*. A. XII, 5.

Δοκιμάζεσθαι, *probari, in pretio eſſe*, de iure, quod erat caput coenae. Inſt. 1.

Δύνασθαι μεῖζον, *potentiorem eſſe, plus virium habere*. A. XVI, 1.

Δυνατῶς, *magna vi*. A. II, 1.

Δυσμενῶς ἔχειν πρός τινα, *odiſſe aliquem*. Inſt. 16.

Δυσφορεῖν διά τι, *aliquid moleſte ferre*. A. V.

Δυσχεραίνειν, *indignari, aegre ferre*. Inſt. 3. *faſtidire, nauſeare*. Inſt. 1.

Δωροδοκεῖν, *munera accipere, muneribus corrumpi*. A. XII, 2.

## E.

Ἔγγραφοι νόμοι, *ſcriptae leges*. A. XII; 5.

Ἐγερτικὸν, *quod habet vim excitandi*. Inſt. 6.

Ἐγκαλεῖν, *accuſare*. Inſt. 3.

Ἐγκρατὴς, *temperans*. Inſt. 5.

Ἐγκρίνεσθαι, *allegi*. A. XV.

Ἐγχειρίδιον, *pugio*. A. VI.

Ἐγχειρίζειν, *alicuius curae tradere*. A. V.

Ἐθίζειν πρός τι, *adſuefacere ad aliquid*. A. XII. 1. ἐθίζεσθαι, *con-*

*ſueſcere.* Inſt. 1.

Εἴδω· εἴσεται. A. VI. Moeris: εἴσεται, Ἀττικῶς· γνώσεται, Ἑλληνικῶς.

Εἵλωτες, *Helotes*, populus finitimus Spartanis, a quibus ita ſubactus eſt, vt acerbiſſimam ſeruiret ſeruitutem, et quidquid illi iuſſiſſent, facere et perpeti deberet. Hinc factum eſt nomen commune omnium ſeruorum. v. Hutchinſon. ad Xenoph. Cyrop. p. 249. et Excell. Morus ad Iſocrat. Paneg. cap. 32. Hi agrum colebant Lacedaemoniorum, Inſt. 14. A. V. Ebrii oſtendebantur pueris. Inſt. 12.

Εἶναι, *celebrari*, de diebus feſtis. A. XVI, 7. *valere*, de nummis. XII, 3. εἶναι ἑαυτοῦ, *ſui iuris ac poteſtatis eſſe*. ὅταν αὐτῶν ὦσι. XVI, 3. εἶναι ἀπό τινος, *ab aliquo originem ducere*. Τὸ ἀφ' Ἡρακλέους εἶναι. A. XII, 1. Sic alias ὁμόθεν εἶναι, *ab eadem ſtirpe prognatum eſſe*. Εἶναι ἄχρι τινός, *pertingere, pertinere, aliquo*. II, 5. Cum participio inſeruit periphraſi, vt A. III. ἔχον ἐστὶ pro ἔχει. ἰδεῖν ἐστι, *cernere licet*. A. XI.

Εἴργειν τῆς θέας, *arcere ſpectaculo ludorum*. A. XII, 7.

Εἰρωνεύεσθαι, *per ironiam ſignificare*. A. XVI, 8.

Ἐκ. ἐξ ἴσου, *aequaliter*. A. II, 1. XII, 2. ἐξ ἑτοίμου, *promte*. A. XII, 3. ἐκ ταύτης τῆς συνηθείας, *propter hanc conſuetudinem*. XII. 6. Inuoluit particip. vid. ad XII, 2.

Ἐκδιδόναι, *nuptum dare, elocare*. A. XII, 8.

Ἐκκόπτειν τὸν ὀφθαλμόν, *excutere oculum*. A. XII, 5. Verbum in hac re proprium. vid. H. Stephan. ad Plutarch. Vit. Lyc. XI.

Ἐκποδὼν γίγνεσθαι aut κατασῆναι, *abire, diſcedere, e medio*. A. XIII, 3. v. S. V. Erneſti Opuſc. Philol. p. 173. Heſych. ἐκποδών· ἐκ μέσου.

Ἐκχωρεῖν τοῦ τόπου, *loco cedere*. A. XVI, 7.

Ἐλαύνειν, *fugare*. A. II, 6.

Ἐλέγχειν τὸ πλῆθος, *oſtendere multitudinem non eſſe tantam, quantam ipſi opinentur*. A. II, 10.

Ἐλλιπὴς, *deſtitutus*. Inſt. 10.

Ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, *ſe immiſcere*. A. II, 8. ἐμβάλλειν εἰς Ἀρκαδίαν ſcil. τὰς στρατιώτας, *irruptionem facere in Arcadiam*. A. VII.

Ἐμβατήριοι ῥυθμοί, *embaterii numeri*. Inſt. 7. De iis Klotius quantum ſatis in Differt. de Tyrtaeo §. VII. Summa eſt haec: ἐμβατήρια erant carmina anapaeſtica tibia et aſſa voce decantata. ad quorum numerum milites proelium ingreſſuri gradum moderabantur.

Ἐμμελὲς, τὸ, *modulatio*. Inſt. 7.

Ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, *iusiurandum religioſe ſeruare*. Inſt. 15. Etiam Latini dicunt, *manere in fide, in pactione* etc. v. Boſii Ind. Corn. Nep. h. v.

Ἔνδεια, *penuria* ciborum. Inſt. 5. Subſtituitur ibid. σιτοδεία, pro quo ap. Plutarch. Lyc. ὀλιγοσιτία.

Ἕνεκα praeponitur interdum ſuo Genitiuo. Inſt. 2. et pluribus locis. Imitati ſunt Latini. Iul. Caeſ. B. G. VI, 37. *cauſſa virtutis*. ἕνεκα τῆς αἰτίας. A. II, 6.

Ἐνδιδόναι, *tergum dare*. A. XII, 10.

Ἐνθουσιώδης, *vehementiſſimus, ardentiſſimus*. Inſt. 6. Nam ἐνθουσιᾷν Graecis dicuntur, qui ſummo ſtudio et ardore incenſi aliquid peragunt, vt diuino aliquo inflatu incenſi videantur.

Ἔνοχος τῷ ἐπιτιμίῳ, *qui in noxa eſt*. Inſt. 3.

Ἐντείνειν, *intendere* chordas. Inſt. 8.

Ἐντρέπεσθαι, *revereri*. Inſt. 4.

Ἐξάγειν et εἰσάγειν, *exportare et importare*, verba mercatorum. A. XII, 2.

Ἐξαγγέλλειν τινὶ, *deferre ad aliquem*. Inſt. 4.

Ἐξαιρεῖν, *tollere*. A. XII, 2.

Ἐξέρχεσθαι de verbis, quae *foris effutiantur*. Inſt. 1.

Ἕξις, *habitudo corporis*, quae in craſſitudine aut gracilitate cernitur. Inſt. 5.

Ἐπάγειν τοῖς πολεμίοις, *congredi cum hoſtibus*. Inſt. 7. ἐπάγεσθαι *laqueo ſecum ducere*, de cane venatico. A. XII, 1.

Ἐπαμφοτερίζειν, *dubium haerere inter duas res, neſcire in vtram inclinare melius ſit, fluctuari.* A. XIII, 2. v. Ruhnken. ad Timaei Gloſſas Platon. p. 78.

Ἐπειπεῖν, *inferre.* A. II, 1.

Ἐπὶ. ἐφ' ἑαυτῶν. A. II, 10. vbi vid. not. ἐπὶ τιμωρίᾳ, *ad vindictam, vt poenas* ab eo *repeteret.* XII, 5. μεγαλύνεσθαι et ψέγειν ἐπί τινι, *propter aliquid.* A. II, 5. XIII, 1. Sed II, 1. eſt ἐπαινεῖν ἐπὶ τὸ αὔξειν. ἐπ' αἰσχύνῃ, *turpiter.* Inſt. 3. ἐπὶ τί, *quo conſilio.* ibid. ἐπὶ πολὺ, *valde.* A. XVI, 1. ἐπὶ ζήτησιν, *inquiſitum.* XVI, 1.

Ἐπιβαίνειν.. ἐπιβεβηκὼς κάλαμον, *inſidens arundini.* A. II, 10.

Ἐπιδεῖξαι, *reddere.* A. II, 2. *oſtentare.* XII, 4. ἐπιδείκνυσθαι, *ſe iactare.* II, 8.

Ἐπιλαβέσθαι, *inbibere.* A. XIII, 4.

Ἐπιλέγειν, *facto addere dictum.* Inſt. 12.

Ἐπιμέλεσθαι τῆς κόμης, *comam alere.* A. XII, 11. vno verbo dicitur κομᾷν.

Ἐπιπλήττειν, *increpare,* cum Dat. et Accuſ. perſonae. Inſt. 3.

Ἐπιπονῆσαι, *perdurare in labore.* Inſt. 5.

Ἐπιστέλλειν. vid. ad A. VII. Hinc τὰ ἐπισταλέντα, *poſtulata per literas.* A. X.

Ἐπισημασία. A. XVI, 7.

Ἐπισημειοῦσθαι. A. XVI, 6.

Ἐπίσημον, *inſigne.* A. XVI, 6.

Ἐπιστομίζειν, *os obdurare.* A. XVI, 3.

Ἐπισυστῆναι, *conſpirare.* A. XII, 5.

Ἐπιτελεῖν, *praeſtare, implere,* promiſſa. A. II, 1.

Ἐπιτηδεύειν τὰ αὐτὰ, *iisdem inſtitutis vti.* A. XII, 7. ἐπιτηδεύματα, *inſtituta.*

Ἐπιτίθεσθαι, *inuadere, aggredi aliquem quocunque modo.* De *inſidiis* eſt. Inſt. 5. v. Dreſig. de V. M. I, 18. *Exſcindere, tollere.* A. XII, 3.

Ἐπιτιμᾷν, *obiurgare.* Inſt. 3.

Ἐπιτίμιον, τὸ, *poena.* Inſt. 3.

Ἐπιτρέπειν, *permittere.* Inſt. 9.

Ἐπιφανὴς, *clarus, nobilis.* A. II, 4.

Ἐπιχειρεῖν, *vim inferre.* A. VIII.

Ἐποψᾶσθαι, *coenare, veſci.* Inſt. 1.

Ἐργαζόμενος, *laborioſus,* bouis epithet. A. XIII, 3. vbi opp. ἀργός.

Ἐργαλεῖα, *inſtrumenta.* A. XII, 6.

Ἐρεείνειν, *quaerere.* A. XII, 10. Heſych. ἐρεείνειν — ζητεῖν.

Ἔρεισμα, *fulcrum.* A. XVI, 2.

Ἐῤῥέτω. Inſt. 12.

Εὐθαρσῶς καὶ ἀδεῶς, *fortiter et intrepide.* Inſt. 1.

Εὐλάβεια, *verecundia.* A. XII, 8.

Εὐνομία, *diſciplinae bonitas.* Inſt. 15.

Εὐπερίφωρος, *qui facile animaduertitur.* Inſt. 11.

Εὐπρεπὴς, *decorus.* A. XII, 10.

Εὐρώτας, *Eurotas,* fluuius magnus et vehemens, Spartam praeterfluens: Nomen accepit ab Eurota rege, cum antea Ἵμερος audiret. In eo lauari ſolebant ſpartani. Inſt. 1. eius ripa ferebat λυκοφάνους. Inſt. 2.

Εὐτελὴς, *frugalis, paucis contentus.* Inſt. 5. *vilis, parui pretii.* A. XII, 9. vid. πολυτελής.

Εὐφυῶς, *callide.* Inſt. 5. nam εὐφυὴς omnino eſt *inſtructus a natura bonis* vel corporis vel animi.

Εὐχέρεια, *leuitas,* de muliere quae facile corporis ſui copiam facit. A. XII, 9.

Ἐφεξῆς, *deinceps.* A. II, 10.

Ἐφίημι, *permitto.* Inſt. 3.

Ἔφοδος, *impetus.* A. XII, 10.

Ἔφοροι, *Ephori,* magiſtratus Lacedaemoniorum, inſtituti, vt plurimi tradunt, anno circiter centeſimo triceſimo poſt νομοθεσίαν Lycurgi, a Theopompo rege, et oppoſiti potentiae regum, vt Rom. Conſulibus Tribuni Plebis. Cic. Legg. III, 7. Erant numero quinque, quorum primus dicebatur ἐπώνυμος, quia nomine ſuo annum ſignabat, vt princeps Archon Athenis, et Romae Conſules. Poteſtas eorum tanta erat, vt non modo grauiſſima quaeque in ciuitate adminiſtrarent, verum etiam reges citare, ab imperio remouere et in vincula coniicere poſſent. vid. Vbbo Emmius in Deſcript. Reipubl. Lac. p. 288. ſeqq.

Ἔχειν πολεμικὴν ἀρετὴν, *praedi-*

*tum eſſe virtute militari.* Inſt. 11. Inſeruit periphraſi. A. XVI, 1.

## Z.

Ζηλωτὸν, *optabile, expetendum.* A. XII, 2.

Ζημιοῦν, *multare* pecunia; quae poena admodum vſitata erat Spartanis. vid. Cragius Rep. Lac. lib. IV. cap. 10.

Ζωμὸς μέλας, *ius nigrum*, quo impenſe delectabantur Lacedaemonii. Inſt. 1. A Cic. Tuſc. V, 34. vocatur *caput coenae.* Quibus ex rebus apparatum fuerit, non poteſt pro certo dici. Ex Plutarch. de Sanit. Tuenda p. 487. Tom. VI. Reisk. ſuſpicio nonnullis iniecta eſt, ſalem, acetum, ſanguinem et fruſtula carnium adhibita eſſe.

Ζώπυρα, *reliquiae.* Inſt. 16. Suid. ζώπυρα — λείψανα.

## H.

Ἤϊθεος, *iuuenis*, et quidem *non maritatus, ein Iunggeſell.* A. XI. Timaeus Gloſſ. Plat. ἤϊθεος. ἄφθαρτος πρὸς γυναῖκας. vbi vid. Ruhnken. et Valcken. ad Eurip. Phoen. p. 349.

Ἥκω habet vim Praeteriti. v. Schol. Eurip. ad Hecub. 1. εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἥκων, *cum id aetatis eſſet, cum prouecta iam aetate eſſet.* A. II, 3.

Ἠλεῖοι, *Elei*, populus Peloponneſi. A. VII.

Ἡρωικαὶ πράξεις ſunt opinor, *res ab heroibus, priſcis geſtae.* Inſt. 8.

Ἡσυχάζειν, *quieſcere.* Inſt. 4.

## Θ.

Θάμνος, *dumetum.* Inſt. 18.

Θαῤῥαλεότης, *audacia.* Inſt. 7.

Θάσιοι. A. II, 4.

Θάτερος, ὁ ἕτερος. XII, 1.

Θαυμάζεσθαι, *iactari, tanquam res magna.* A. XII, 1.

Θέα et *ſpectationem ludorum* ſignificat, et *locum*, vnde ſpectantur. Priore ſenſu eſt A. XII, 7. v. Th. M. in θεωρός.

Θεραπεία, *curatio.* A. II, 2. *cultus, veneratio.* A. XII, 7.

Θερίζειν, *demetere.* A. XII, 2.

Θερμαντικὸν, *quod habet vim calefaciendi.* Inſt. 2.

Θερμοπύλαι, *Thermopylae*, anguſti aditus (πύλαι) Graeciae inter Oetam montem et mare, thermis ſ. aquis calidis nobiles. A. XI, 1.

Θεωροὶ. A. XVI, 8.

Θνήσκω. A. VIII. τεθναξοῦμαι i. τεθνήξομαι vulgo male habetur pro futuro tertio. Imo a praeterit. τέθνηκα more Syracuſanorum formatur nouum verb. τεθνήκω, vnde τεθνήξω et τεθνήξομαι. v. Gataker. ad M. Anton. II, 14. p. 54.

Θυμὸς, *animi*, Inſt. 6.

Θυρίς. A. II, 2. non eſt *feneſtra*, ſed *cauum* muris. nam θυρὶς dicitur de quouis foramine. Heſych. θυρὶς· ὀπὴ μικρά.

## I.

Ἰδιώτης, *priuatus.* A. II, 3.

Ἱδρύσασθαι ἱερὸν, *ponere ſacellum.* A. XII, 5.

Ἱεροσυλῶν, *ſacrilegus.* A. V.

Ἱερουργία, *ſacrificium.* A. XII, 10.

Ἴλη, *turma.* Inſt 2.

Ἰσομοιρία, *aequalis diſtributio.* A. XII, 3.

Ἱστάναι χόρον, *inſtituere, moderari, chorum.* A. IX. Verb. propr. in hac re. Cf. Budaeus Comment. Gr. L. p. m. 652.

Ἰσχὰς, *carica; ficus arida.* A. VIII.

Ἰσχνός, *macilentus.* Inſt. 5. In Vit. Lyc. opp. ei ὀγκώδης.

## K.

Καθέδρα, *ſedes.* Inſt. 4.

Καθεύδειν, *cubare.* Inſt. 2.

Καθίζειν habet vim Medii, *ſedere.* καθίζειν εἰς ἅρμα, *conſcendere currum.* A. II, 7.

Καθόλου, *omnino.* A. XII, 5.

Κακίζειν, *obiurgare.* A. XII, 4.

Κακὸς, *imperitus ſuae artis.* κακὸς ποιητής. A. VII. cf. Burman. ad Phaedr. I, 14.

Κακοτεχνίαι, *adulterinae artes*. A. XII, 9.

Κάλαμος, *arundo*. Inſt. 2.

Καλλιππίδης, *Callippides*, hiſtrio. A. II, 9.

Καλλωπισμὸς, *ornamenta, lenocinia*. A. XII, 8. 9.

Καλοκἀγαθικὸς, *honeſtatis ſtudioſus*. A. XII, 1. Proprie *inſtructus bonis et animi et corporis*. Xenoph. Memm. II, 6. 30. ἀγαθὰς τὰς ψυχὰς — καλὸς τὰ σώματα. vbi vid. Doctiſſ. Hindeburg.

Καλὸν, τὸ, *honeſtum, virtus*. τὰ καλά. A. XII, 1. τὰ καλὰ τοῦ βίου, *bona vitae, felicitas*. A. XI.

Καλῶς τελευτᾶν. v. ad A. VIII.

Κάρη, *caput*. A. XVI, 7.

Καρτερεῖν πονοῦντα, *fortiter perferre labores*. Inſt. 2. καρτερεῖν τυπτόμενον, *fortiter perferre verbera*. Inſt. 13. Inde καρτερεία, *fortitudo*, quae cernitur in perferendis doloribus. Inſt. II, 1. 5. et καρτερικὸς, *rebus duris perferendis adſuetus*.

Κατά· κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας, *ſecundum* triplicem aetatem, *pro* tript. aet. Inſt. 6. κατὰ τὴν προθεσμίαν, *ad* diem praeſcriptum. A. II, 6. καθ' ἑαυτὸν, *ſua aetate*. Inſt. 8. κατ' ἴλην καὶ κατὰ ἀγέλην, *turmatim et gregatim*. Inſt. 2. κατὰ τὸ πλεῖστον, *plurimum*. ibid. κατ' ἴσου, *eodem modo*. Inſt. 9. κατὰ κράτος, *vi*. A. XVI, 4. κατὰ δίκην, *iuſte*. II, 6. κατ' ὀλίγους, *pauci ſimul*. XII, 3. ἡ κατὰ πόλεμον ἄσκησις, *exercitatio bellica*. Inſt. 7. τὰ κατ' οἶκον ὄντα, *ſupellex*. A. XII, 2. καθ' ἕνα, *ſinguli*. A. XI.

Καταδικάζεσθαι, *condemnari*. A. IV.

Κατακλᾶν, *deſtringere*. Inſt. 2.

Καταλεῦσαι, *lapidibus obruere*. A. XII, 5.

Καταμιγνύναι, *permiſcere*. Inſt. 2.

Κατανεύειν κεφαλῇ, *annuere capite*, ſignum promiſſionis. A. II, 1.

Καταπολεμεῖν, *debellare*. A. XII, 4.

Κατασκάπτειν, *euertere, delere* vrbem. A. III.

Κατασκευάζειν, *reddere, efficere*. A. XII, 6.

Κατασκευαστή. II, 4.

Καταστρέφεσθαι, *ſubiicere ſuo imperio*. A. II, 6. Etiam Latine dicuntur *euerti ciuitates*, quibus libertas et leges eripiuntur. v. Excell. Morus ad Iſocrat. Paneg. p. 56.

Κατατίθεσθαι, *impendere, conſumere*. A. II, 1.

Κατατυχεῖν, *felici ſucceſſu vti*. A. II, 9.

Καταφέροιν τὸ ξίφος, *gladium infigere*. A. XVI, extr.

Κατεσθίειν, *corradere*. A. XVI, 5.

Κατορθοῦν de rebus bellicis *feliciter geſtis*. A. XIII, 1.

Κέλομαι, i. q. κελεύω. A. II, 6. v. Gregor. de Dialect. p. 166.

Κέντρον, *ſtimulus*. Inſt. 6. de carmine, ἄκεντρος oratio eſt ap. Longin. XXI, 1.

Κεραμεὺς, *figulus*. A. II, 10.

Κεράννυμι, *tempero*. Inſt. 7.

Κηρύττειν, *praeconis voce iubere*. A. II, 10. *venalem proclamare*. XVI, 3.

Κηφισσὸς, *Cephiſſus*, Boeotiae fluuius. A. VI.

Κιθαρῳδὸς, *Citharoedus*, qui non modo citharam tractat manu, vt κιθαριστὴς, ſed voce etiam accinit. Inſt. 8.

Κλαίειν ἐπί τινι, *deflere aliquem*. A. IV. Attici ſcribunt κλάειν. v. Moeris.

Κλεομένης, *Cleomenes*, frater Leonidae. A. XI, 1.

Κλῆρος, *portio, pars agrorum*. A. XII, 2.

Κοινωνεῖν, *commune habere*. Inſt. 4.

Κοίτη, *lectus*. A. II, 3.

Κόπτειν et κρούειν, *pulſare fores*, dicuntur introituri. Inſt. 12. Sed de exituris. ψοφεῖν et *crepare* ponitur. v. Bach. ad Xenoph. Symp. I, 11.

Κόρος, *ſatietas*, cum quis nimio cibo ſe replet. A. II, 3. alias πλησμονή.

Κραδαίνειν τὸ δόρυ, *vibrare haſtam*. A. II, 5.

Κράτος. κατὰ κράτος ἑλεῖν πόλιν, *vrbem vi capere*. A. XVI, 4.

Κρεάδιον, i. q. κρέας, *carnes*. Inſt. 1. Multa apud Graecos formam tantum habent diminutiue-

rum, non ſignificationem.

Κρείσσων, *optabilior, iucundior*, A. XI. *vtilior*. ibid.

Κρηπιδοῦν, *crepidas induere*. A. XVI, 3. Κρηπῖδες, *crepidae*, genus calceamentorum, quibus plantae pedum munirentur.

Κρίνεσθαι τῇ ἀρετῇ, *propter virtutem eligi*, aut *dignum iudicari*. A. XIII, 4.

Κρύφα, *clam, furtim*. A. XII, 8.

Κτῶν. ὁ κεκτημένος, *dominus*. A. II, 5. v. Spanhem. ad Ariſtoph. Plut. 4.

Κύκλῳ, *in orbem*. Inſt. 3. deeſt ἐν.

Κυνηγέσια, τὰ, *venatio*. A. XII, 1.

Κυνίσκα, *Cyniſca*, ſoror Ageſilai. A. II, 8.

Κυπτάζειν περί τι, *incumbere alicui rei*, adeoque *ei immorari*. A. XII, 10. Heſych. Κυπτάζειν· διατρίβειν — ἐπικύπτειν καὶ χρονίζειν.

## Λ.

Λαγῶς (et λαγωὸς) *lepus*. A. XII, 1.

Λακεδαιμόνιοι et Σπαρτιᾶται proprie differunt vt totum et pars. v. Weſſeling. ad Diodor. Sic. II. p. 407. vbi diſerte diſtinguuntur. Neque tamen hoc diſcrimen ſemper ſeruatur, et difficile interdum ſit ſeruare.

Λακεδαίμων proprie nomen regionis. Sed de *vrbe* eſt. A. II, 7. VIII.

Λαγχάνειν, *ſorte, ſalorum arbitrio, eligi*. A. II, 1. Horat. I. od. 4, 18. *Nec regna vini ſortiere talis*.

Λέξις, *dictio, dicendi genus*. Inſt. 6.

Λεοντῆ, *pellis leonina*. A. XIII, 1.

Λευκόθεα, *Leucothea*. A. XII, 10. Latinis *Matuta* dicta eſt. v. Cic. Tuſc. I, 12.

Λεῦκτρα, *Leuctra*, oppidum Boeotiae nobilitatum clade, quam a Thebanis acceperunt Lacedaemonii. A. XVI, 3.

Λιπαρεῖν, *inſtare precibus, flagitare*. A. II, 4. Plutarch. Lycurg. 36. coniung. cum βιάζεσθαι. Heſych. λιπαρεῖν· δεῖσθαι.

Λιχνεία, *cupedine*. A. II, 4. XII, 1.

Λόγχη. λόγχας ἔχοντες, *haſtati*. Inſt. 11.

Λόγοι, *diſciplinae*. Inſt. 5. τῷ λόγῳ et τῷ ἔργῳ opp. inter ſe, vt Lat. *nomine* et *reuera*. A. XI, 1.

Λοῦσθαι, *lauari*. Inſt. 1.

Λουτρὸν, τὸ, *balneum*. Inſt. 2.

Λυκοφῶνες, Inſt. 2. vbi v. not.

Λυμαίνεσθαι, *corrumpere, vitiare*. A. XII, 9.

Λῷστε, ὦ, in compellatione, *ô bone*. A. VII.

## M.

Μὰ vox iurantis. μὰ τοὺς θεούς. A. III. Vulgo dicunt μὰ habere vim negandi, ſed νὴ eſſe affirmantis. v. Euſtath. ad Odyſſ. β', p. 1450. quod diſcrimen etſi plerumque, non ſemper tamen, ab antiquis ſcriptoribus ſeruatum reperitur. Itaque Deuarius de partic. p. 200. ſeqq. Reuſm. monuit, vim affirmandi et negandi non ineſſe ipſis illis verbis, ſed pendere a particulis ναὶ et οὐ, vel diſerte additis, vel cogitando ſupplendis: quam ſententiam amplexi deinde ſunt Hutchinſon. ad Xenoph. Cyrop. p. 408. S. V. Frueſti ad Xenoph. Memm. III, 13. 3. et alii viri docti.

Μάγειρος, *coquus*. Inſt 1.

Μακρολογεῖν, *longa oratione vti*. A. XVI. 1. Contrarium eſt βραχυλογεῖν.

Μάχαιρα, *gladius*. Inſt. 8.

Μαχατὰς, *bellator*. A. XI.

Μαχόμενος. A. XI, 1. Herodian. Μαχόμεναι καὶ ὁμιλίαι, ἐνεστῶτες· λαμβάνονται δὲ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος.

Μεγαλοφρονεῖν, *gloriari, ſibi placere*. A. II, 7. Sic μέγα φρονεῖν Iſocrat. Paneg. 29. μέγιστον φρονεῖν Xenoph. Memm. I, 1. 13.

Μέθη, *crapula*. A. II, 3.

Μειδιᾶν, *renidere*. A. XII, 2.

Μέλη καὶ ᾠδαὶ, *modulationes vel cantilenae*. Inſt. 6.

Μελίπηκτον, A. II, 4.

Μενεκράτης, *Menecrates*, medicus. A. II, 9.

Μὲν οὖν, *imo vero*. A. XVI, 6. vid. Deuar. de Partic. p. 211.

Μένειν, *ſtare, ſtandhalten*. opp. τῷ φεύγειν. A. II, 6. XII, 10.

Μέρις, *pars coenae, eine Portion*. A. XII, 4.

Μεταπέμπεσθαι, *mandare vt aſſeratur aliquid ad nos, arceſſere*. A. II, 7. XII, 4.

Μεταστρατοπεδεύειν, *caſtra mouere, mutare*. A. XII, 10.

Μετριάζειν, *mediocritatem ſequi*. A. XII, 6.

Μετρίως πίνειν, *non vltra ſitim bibere*. Inſt. 1. v. Xenoph. Rep. Lac. In Apophth. Lac. eſt ὀλιγοποτεῖν.

Μήτι; *num quid?* A. XI, 1.

Μικρὰ πράγματα, *res vulgares*. A. II, 1.

Μιμηλὰ εἰκὼν. A. II, 10. videtur eſſe *picta imago*, quia ei opp. πλαστὰ, *ficta*. nam per ſe μιμηλὸν eſt *ad exemplar factum*. Heſych. μιμηλὸν. ὅμοιον.

Μνημεῖον, vt lat. *monumentum*, quidquid memoriam alicuius rei conſeruat. Sed in primis de *ſepulchris* adhibetur. Inſt. 9. Dicitur etiam μνῆμα.

Μολεῖν, *venire*. A. XI.

Μοῖραι. Inſt. 10.

Μοχθηρὸς, *malus*. A. II, 1.

Μυεῖσθαι, *initiari*, verbum ſacrorum. A. VI. *Euſtath*. ad Il. pag. 1356. lin. 51. Ἐκ δὲ τοῦ μύειν ἐστὶ καὶ τὸ μυεῖν, ἱερὰ λέξις αὕτη Ἀττικὴ, ἀφ' ἧς καὶ ὁ μύστης καὶ ἡ μύησις, οἷς ἀνάγκη μύειν τὸ στόμα, καὶ μὴ ἐκφαίνειν ἃ μεμύηνται.

Μυῖα, *muſca*. A. XVI, 6.

Μυθητὴς, *orator*. Inſt. 13. nam μῦθος olim omnino λόγον ſignificabat.

## N.

Νεκροὶ, οἱ, *cadauera*. Inſt. 9.

Νέμειν, *diſtribuere*. A. XII, 2. νέμεσθαι, *inter ſe diuidere*, ibid.

Νεωστὶ, *nuper, modo*. A. XII, 2. Heſych. νεωστὶ· ἀρτίως, προσφάτως, πρὸ ὀλίγου.

Νεωτερίζειν, *res nouas moliri*. A. XII, 3.

Νικᾶν μάχην, *proelio vincere*. A. VII. Aeque recte dicitur νικᾶν μάχῃ.

v. Cel. Fiſcher ad Theophraſt. char. 8. 2.

Νομίζεσθαι dicuntur, quae *uſu recepta ſunt*, quae *uſu habentur*. A. XVI 7.

Νύμφη, *coniux*. A. XII, 8.

## Ξ.

Ξαίνεσθαι, *caedi, verberari*. Inſt. 13. Proprie eſt *carmentari*. vid. Schultenſii Origg. L. H. p. 329.

Ξενηλασία, *expulſio peregrinorum*. Inſt. 9. ξενηλασίαν ποιεῖσθαι, *peregrinos expellere*, quod de diſciplinis et artibus occurrit Inſt. 2. A. XII, 3. Vno verbo dicitur ξενηλατεῖν. Similiter ἀνδρηλατεῖν apud Platon. quod Timaeus interpretatur, ἄνδρας ἐξελαύνειν καὶ φυγαδεύειν.

Ξενύλλιον, ὦ, *amicule*. A. XIII, 3. Vocab. formatum ex ξένος, *hoſpes*.

## O.

Ὁ, inſeruit periphraſi. τὰ τῆς δυνάμεως eſt ipſa δύναμις ſ. *potentia*, *opes*. Inſt. 16. Τὸ τῆς μοιχείας, *adulterium*. A. XII, 9. v. Budaeus Comment. Gr. L. p. m. 1372. Sed aliter τὸ τῆς τύχης dicitur A. II, 3. vbi v. not. Additur aduerbiis vel in Singul. τὸ σύνολον. A. XII, 3. vel in Plural. τὰ μάλιστα. A. VII. Interdum coaleſcit cum Aduerbio in vnam vocem, vt τοπαράπαν. A. II, 3. Quamquam in hoc genere valde variant libri antiqui. vid. Waſſii Add. Thucyd. Praefationi Duckeri inſertas. Interdum Aduerbiis tribuit vim Adiectiuorum, vt ὁ πλησίον. Inſt. 4. 10. τὰ ἐν Ἀθήναις, *quae Athenis geruntur*. A. XVI, 8.

Ὀδυρμοὶ, *eiulationes*. Inſt. 9.

Οἰκοδομεῖν de vrbe, de qua vſitatius κτίζειν. A. III. Sed Actiu. h. l. recte ſe habet, dicitur enim de eo qui ipſe aedificat, contra Med. de eo qui domum, vrbem, aedificandam locat.

Οἰκοδόμος, *architectus*. A. II, 10.

Οἰνοχόος, *pincerna*, A. II, 1.

'Οἴσευμα, *ſagitta*. A. XI.

Οἴχεται, *periit*. A. XVI, 4. de vrbe deleta. frequentius de mortuis vſurpatur.

'Ολίγυ δεῖν, ſequente verbo finito, *parum abeſſe quin, propemodum*. A. II, 10.

Ὄλυνθος, *Olynthus*, vrbs ſita in finibus Macedoniae, nobilis orationibus Demoſthenis et excidio, quod paſſa eſt a Philippo. A. III.

Ὁμαλὸς, *aequalis*. A. XII, 2.

Ὁμηρεύειν, *obſidem eſſe*. A. III.

Ὁμολογεῖν, *promittere, polliceri*. A. II, 1.

Ὁμόφυλοι, *populares*. A. XI.

Ὁμόχροιν, τὸ, *ſimilitudo coloris*. Inſt. 11.

Ὄνειδος, *opprobrium*. Inſt. 3.

Ὀνίνημι, *iuuo*. A. XII, 1.

Ὄνομα, *fama, celebritas*, quia virorum clarorum *nomen* notum eſt. ὄνομα καὶ δόξαν ἔχειν. A. II, 8. Similiter Cic. Offic. II, 13. *celebritatem* et *nomen* coniunxit.

Ὁπτίλοι. A. XII, 5.

Ὅπλα, τὰ, de *clypeo*. Inſt. 12.

Ὁρμὴ, *impetus animi*. Inſt. 6.

Ὁρμᾶσθαι, *ruere, ferri*. A. XII, 1. *cupere*. A. XIII, 4.

Ὀροφοῦσθαι· οἰκία τετραγ. ὠροφωμένη δοκοῖς, *domus laqueata quadrangulis trabibus*. A. II, 5. Vett. Gloſſ. ὀροφὴ, *lacunar, laquearium*. v. ad XII, 6. Dicitur etiam ὀροφὸς. v. Schol. Ariſtoph. ad Nubb. 173.

᾿Ορρωδεῖν, *horrere*. A. V. Schol. Ariſtoph. ad Plut. 122. explicat φοβοῦμαι, et addit proprie dici de brutorum timore.

Ὅτι additur Superlatiuo. ὅτι μάλιστα, *quam maxime*. Inſt. 4. Ponitur in principio orationis directae. A. XII, 11.

Οὐκοῦν, *igitur*. A. XI. et paſſim ſed οὔκουν eſt *non*.

Οὗτος ponitur δεικτικῶς. Inſt. 1. διὰ τούτων.

Οὕτω δὴ, *atque ita*. A. II, 10.

Ὀχεῖσθαι, *niti*. A. XVI, 2.

## Π.

Πάθος, *calamitas, caſus*, de oculo excuſſo. A. XII, 5.

Παιδεία, *inſtitutio*. Inſt. 2.

Παιδιὰ, *iocus, luſus*. Inſt. 12. opp. σπουδῇ.

Παιδοποιΐα, *procreatio ſobolis*. A. XII, 7.

Παῖς. A. II, 2. vocatur Ageſilaus iam rex creatus, namque, auctore Xenoph. ἔτι νέος ὢν regnum adeptus eſt. Similiter Octauius, cum iam praeeſſet exercitui, *puer* audiebat. Sueton. Aug. 12.

Πάλαισμα de ciuitate, cuius aemulatio exercet vires finitimorum. A. XVI, 4. Proprie eſt artificium luctatorum, quo vincere aduerſarium conantur.

Παναθήναια, *Panathenaea*, dies feſti Athenis in honorem Mineruae, quibus certamina varii generis inſtituebantur. A. XVI, 7.

Παντοδαπὸς, *varius, varii generis*. A. II, 4.

Πανουργεῖν. Inſt. 5. Vet. Gloſſ. πανοῦργος, *callidus, verſutus, aſtutus*.

Παρὰ· παρ' αὐτῷ, *domi ſuae*. A. XIII, 4. παρ' ἀλλήλους, *iuxta ſe inuicem*. XII, 2. παρὰ πότον, *in compotatione*. A. II, 1. vt ap. Theophr. char. 27. 1. et παρὰ τὸ δεῖπνον ap. Lucian. v. Perizon. ad Aelian. V. H. II, 4. παρὰ πολὺ, *multum*. A. XII, 1.

Παραβαίνειν, *nouare, immutare*. Inſt. 8.

Παράδειγμα, *exemplum* ad imitandum propoſitum. A. II, 3.

Παραδέχεσθαι, *excipere*. A. XVI, 6.

Παραιτεῖσθαι ſimile eſt Germanico *verbitten, recuſare, renuere*. A. II, 8.

Παρασκευὴ. *ſtructura*. A. XII, 6.

Παρασκευάζειν, *parare*. A. II, 1.

Παραστατικὸν, *quod habet vim inſtillandi*. Inſt. 6. nam παριστάνειν eſt *adiungere animo aliquid quocunque modo*. Docte et ſubtiliter notiones huius verbi euoluit Excell.

Morus in ſu. Animadd. in Longin. p. 30.

Παραστήσασθαι, *ad deditionem compellere, ſub poteſtatem ſuam redigere.* A. XIII, 2.

Παραφυλάττειν, *cauere, interdicere.* A. XII, 4.

Παραχωρεῖν τινί τινος, *concedere, alicui aliquid.* Inſt. 1. παραχωρεῖν τόπου, *loco cedere.* A. XVI, 7. οἱ παρακεχωρηκότες, *qui cedunt in proelio.* A. XII, 11.

Παρεισδύεσθαι, *irrepere.* Inſt. 16.

Παρεισφρέειν, *ſe inſinuare.* Inſt. 9.

Παρέχειν φόβον, *incutere timorem.* Inſt. 11.

Πάροδοι, *tranſitus.* A. XI, 1.

Παροιμιάζεσθαι, *prouerbii loco dicere.* Inſt. 11.

Παρορμητικὸν, *quod habet vim impellendi.* Inſt. 7.

Παύει σχολὴν ἄγοντα, *finem facere otio alicuius.* A. II, 6.

Πεινῆν, τὸ, *fames.* Inſt. 5.

Πέλεκυς, *ſecuris.* A. XII, 6.

Περὶ inſeruit periphraſi. ἡ περὶ αὐτὰς εὐχέρεια, *leuitas earum.* A. XII, 9. Deeſt ante Genitiu. abſolutum. Inſt. 2.

Περιαιρεῖν, *tollere, abrogare.* Inſt. 9.

Περίανδρος, *Periander.* medicus, A. VII.

Περιεῖναι, *antecellere.* A. II, 3.

Περίεργος, *operoſus.* A. II, 2. opp. ἁπλῶς.

Περιποιεῖν, *comparare alteri.* A. II, 3. περιποιεῖσθαι, *comparare ſibi.* II, 6. περιποιήσασθαι τὸ ζῆν, *ſeruare vitam.* A. XVI, 5.

Περιστέλλειν, *componere.* Inſt. 9. vbi v. not.

Περιτιθέναι eleganter pro *facere,* de ſutore, quia calceus cingit pedem. A. II, 1.

Περιφανῶς, *palam.* A. II, 2.

Περίφωρος, *qui deprehenditur in furto.* A. XVI, 5.

Πέρσης, ὁ, *rex Perſarum* cum exercitu. A. XI, 1. Etiam noſtri homines ſic loquuntur.

Πιθανῶς, *apte ad perſuadendum, probabiliter.* A. XIII, 4.

Πίνδαρος, *Pindarus.* A. XVI, 2.

Πίναξ γραπτὸς, *tabula picta.* A. XVI, 2.

Πλεονεξία, *amor, cupido, habendi.* Inſt. 15.

Πλέον ἔχειν. A. XII, 3. v. ad XII, 7.

Πλήρης, *confertus cibo.* Inſt. 5.

Πλησιάζειν, *conſuetudine vti,* ſenſu venereo. Inſt. 3. Verbum ſatis verecundum. v. omnino Gataker. de ſtylo N. T. cap. XI. Paſſim ſine caſu reperitur. v. Heuſinger. ad Plutarch. Educ. Liberr. cap. 10.

Πλήττεσθαι, *vulnerari.* Inſt. 11.

Πλουτεῖν, *abundare.* A. II, 5.

Ποιεῖν de poëtis. Inſt. 12. vbi vid. not. Similiter 3. ψόγον πεποιημένοι. ποιεῖσθαι, *fingere,* de ſtatuariis et pictoribus. Inſt. 11. ποιεῖσθαι cum ſubſtantiuis idem valet quod verbum ſubſtantiui. ξεναγίαν ποιεῖσθαι i. q. ξεναγεῖν, αἵρεσιν ποιεῖσθαι i. q. αἱρεῖσθαι etc.

Ποιητικὸν, *idoneum ad aliquid efficiendum, efficax ad aliquid.* A. XII. 1.

Ποικίλλειν, dicuntur homines fraudulenti et verſuti, Lat. *miſcere.* A. XIII, 1. vbi ei mox ſubſtituitur δι' ἀπάτης τὰ πλεῖστα πράττειν.

Ποικίλως· τοῦ ποικίλου τῆς φωνῆς χάριν, *ſoni variandi cauſſa.* Inſt. 8.

Πολέμαρχοι, *Polemarchi.* A. XII, 4. Domi habebant curam morum, praeerantque ſyſſitiis. v. Cragius Rep. Lac. II, 14.

Πολεμικὸς· τὸ ἦθος πολεμικὸν, *animus militum ferocitas.* Inſt. 7.

Πολιοῦν, ſcil. τρίχας, *caneſcere.* A. XVI, 1.

Πολλαπλάσιον, *multo maior.* A. III.

Πολὺς· οἱ πολλοὶ, *vulgus.* A. XII, 1. δόξα, ἡ παρὰ τοῖς πολλοῖς, *vulgaris opinio.* A. XII, 7. τὸ πολλὸν ſcil. μέρος, *maximam partem.* A. II, 6.

Πολυτελὴς, *pretioſus, ſumtuoſus.* de eſculentis et potulentis. A. II, 4. de lacunari. A. XII, 6. nam τέλος ſaepe de *impenſa, ſumtu,* dicitur. Schol. Thucyd. I, 10. πολυτελέσι· πολυδαπάνοις. τέλος γὰρ τὸ ἀνάλωμα.

Πολύτροφος, *obeſus.* Inſt. 5.

Πόμα. A. II, 4. βρώματά τε καὶ

πλάσματα, *eſculenta et paculenta*. Sic Cic. Nat. D. II, 56.

Πονηρὸς. A. II, 1. ὡς σφόδρα πονηρὸς, quae verba Eraſmo ambigua videntur, quia πονηρὸς et *malum* ſignificat, et mutato accentu (πόνηρος. v. Schol. Ariſtoph. ad Plut. v. 127.) *miſerum, calamitoſum*.

Πορνοβοσκῆσαι, *lenonem eſſe*. A. XVI, 7.

Πότος, *compotatio*. A. II, 1.

Ποῦ, *quo, quorſum*. Inſt. 3.

Πρακτικὸς, *rebus gerendis idoneus*. Inſt. 6.

Πρίασθαι, *emiſſe*. Inſt. 1.

Πρίων, *ſerra*. A. XII, 6.

Προθεσμία, *tempus conſtitutum, dies praeſcriptus*. A. II, 6. Theo Sophiſt. Προγυμν. IV. ἐπὶ πᾶσιν, αἱ προθεσμίαι, ἃς κατὰ κοινὸν ἢ κατ' ἰδίαν ἄνθρωποι συντίθενται.

Πρόκειται, *fato deſtinatum eſt*. A. II, 2.

Προπηλακίζειν, *contumelioſe tractare, ludibrio afficere*. A XVI, 6. Familiare eſt hoc verb. Demoſtheni. Vi originis proprie dictum eſt de contumelia ea, quae fit *luti* (πηλὸ) adſperſione.

Πρὸς· πρὸς φῶς, *cum taeda*. Inſt. 1. Etiam latini: *ad lumen*. Sueton. Caeſ. 37. *Aſcendit Capitolium ad lumina*.

Προσβάλλειν ſcil. ἑαυτὸν, vniuerſe eſt *ſe applicare*. ergo etiam *oppugnare vrbem*. A. XIII, 3.

Προσδέχεσθαι, *inſtitutione alicuius uti*. A. I. Apud Xenoph. Memm. IV, 1. 1. ἀποδέχεσθαι eodem ſenſu dicitur.

Προσειπεῖν, *ſalutare*. A. II, 8.

Προστεῖναι ſcil. πληγὰς, *verbera infligere*. Inſt. 4.

Προσήκοντα ἀποδιδόναι, *ſuum tribuere*. A. XIII, 3. προσηκοῦσα ἀγωγὴ, *honeſta, recta, educatio*. A. XII, 5.

Προσίεσθαι, *admittere, recipere*. A. II, 4.

Προσπατταλεύειν, *paxillo affigere*. Inſt. 8. πάτταλος eſt paxillus, clauus ligneus, vnde aliquid ſuſpenditur. Recentioribus dicitur καρφὶ, vnde πασσαλεύειν explicatur interdum a Grammaticis per καρφῶν.

Προστάττειν, *praeſcribere*, de medico. A. II, 2.

Προσφέρειν, *apponi iubere*. A. II, 1. προσφέρεσθαι, *ſibi comparare*. Inſt. 5. *prodeſſe*. A. VI.

Προφάσεις πλέκειν, *cauſſas nectere, comminiſci*. Inſt. 3. πρόφασις et veram et falſam cauſſam ſignificat.

Πυκνὰ, *crebro*. A. XII, 10. πυκνῶς λέγειν, *effundere conuicia*. A. XIII, 3.

Πυνθάνεσθαι, *interrogare*. Grammatici monent Aor. 2. πυθέσθαι ſignificare *audire*, et ita. A. VII. ſed multo ſaepius in hoc libro habet notionem *interrogandi*, vt A. II, 3. 4. XII, 10. et paſſim.

Πυργομαχεῖν, *muros oppugnare*. A. XII, 10. Simile ei eſt τειχομαχεῖν.

## P.

Ῥίζωσις de *conceptione* foetus occurrit. A. XII, 6.

Ῥυθμὸς· πρὸς ῥυθμὸν βαίνειν, *ad numerum incedere*. A. II, 6. ἐμβατήριοι ῥυθμοὶ v. ſupra in ἐμβατ.

## Σ.

Σάϊοι, *Saii*, Thracum natio. Inſt. 12.

Σαμοθρᾴκη, *Samothrace*. A. VI.

Σάμος, *Samus*, prouerbio originem dat. A. XVI, 3.

Σημαίνειν, *obſignare*. Inſt. 16. σημαίνει τὸ ἀνακλητικὸν, *claſſicum canitur, receptui canitur*. A. XVI. extr. alias aliter vſurpatur. Theophraſt. Char. 25. 3. τοῦ σαλπιστοῦ πολεμικὸν σημήναντος.

Σίδηρον, *inſtrumentum ferreum*. Inſt. 2. *moneta ferrea*. A. XII, 2.

Σκέλος, *pes*. A. XVI, 3.

Σκευάζειν, *parare, coquere*, de iure. Inſt. 1. De iure eſt etiam ap. Aelian. V. H. IX, 37. et paſſim de cibis.

Σκηνοῦν, *tentorium habere, tendere*. A. II, 3.

Σκληρὸς· σκληροτέρα ἐπιστολὴ, *epiſtola acerbius, ſuperbius, ſcripta*. A. VII.

Σκότει, *in tenebris*. Inſt. 2. deeſt διά.

Σκύλαξ, *catulus*. A. XII, 3.

Σκυτοτόμος, *ſutor*. A. II, 1. Moeris σκυτοτόμον, Ἀττικῶς· σκυτέα, Ἑλληνικῶς.

Σκώπτεσθαι, *dicteriis peti*. A. XVI, 6.

Σοβαρῶς. A. II, 8.

Σοφισταί v. ad A. XII, 3.

Σπάσασθαι τὴν μάχαιραν, *gladium* (*ſuum*) *ſtringere*. A. XIII, 2.

Σπουδάζειν περί τι, *operam dare alicui rei*. Inſt. 6. σπουδάζεσθαι, *ſtudioſe coli, in honore eſſe*. A. II, 7. 8. Aelian. V. H. XII, 31. dixit διὰ σπουδῆς εἶναι.

Σπουδαῖος dicitur, vt alias ἀγαθός, *quicunque in ſuo genere excellit*. σκυτοτόμος σπουδαῖος, *ſutor ſuae artis peritus*. A. II, 1. Horat. I. Sat. 3. 129. *bonus ſutor*. Contra *malus ſutor* eſt ap. Phaedr. I, 14. vbi vid. Burm. — τὴν ψυχὴν σπουδαῖοι, *egregia indole praediti*. Inſt. 3.

Στέγη. A. XII, 6.

Στιβάς, *lectus*, e minutiis repente congeſtis. Inſt. 2. Gloſſ. vett. στιβάς, *ſtramentum*.

Στλεγγίς, *ſtrigilis*. Inſt. 12.

Στολή, *ſtola*, veſtis ſuperior mulierum ad talos vsque demiſſa. A. XIII, 1.

Στοχάζεσθαι τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἁρμόζοντος τοῖς βασιλεῦσι, *conſiderare quid tempus ferat, et quid regibus conveniat*. A. II, 1.

Στρατήγημα, *ſtrategema*, callidum imperatoris inuentum. Inſt. 11. Cic. N. D. II, 6. *Conſilium illud imperatorium, quod Graeci στρατήγημα appellant*.

Στρατηγικός, *ſollers in excogitandis conſiliis*. Inſt. 11. Talis dux ap. Xenoph. Memm. III, 1. 6. vocatur μηχανικός.

Στρογγύλος, *teres, rotundus*. A. II, 5.

Συγκοιμᾶσθαι, *vna, in eodem lecto dormire*. A. XII, 8.

Συγχαίρειν τινί, *gratulari alicui*. A. XV.

Συγχωρεῖν, *permittere*. Inſt. 9.

Συλλαμβάνεσθαι, *capi*. A. IV. VII.

Συμβαίνειν inſeruit periphraſi. v. ad A. XVI, 4. συνέβη πεσεῖν, *cecidit*. A. VIII.

Συμβουλεύειν, *dare conſilium*. A. XII, 10. συμβουλεύεσθαι, *conſulere aliquem*. ibid.

Συμποσίαρχος, *modimperator*, *magiſter bibendi, rex vini*. A. II, 8.

Συμφορεῖν, aceruatim *congerere*. Inſt. 2. Sed συμφέρειν ſimpliciter *conferre*. Idem valet de reliquis horum verborum compoſitis. v. Cel. Wyttenbach. ad Plutarch. de S. N. V. p. 3.

Συνδιαιτώμενος, *conuiſtor*. A. XII, 5.

Συνεῖναι, *concumbere*. A. XII, 8. Verb. honeſtum. οἱ συνόντες, *commilitones*. A. II, 3.

Συνήθη, τά, *conſueta*, quibus quis adſuetus eſt educatione. A. XII. 1.

Συνήκαντο. Inſt. 9.

Συνιέναι, *intelligere*. A. XVI, 11.

Συνίστασθαι, *inſtitui*. Inſt. 6. A. XII, 3.

Σύμπαν, τό, *omnino*. A. XII, 3.

Συντελεῖσθαι, *peragi*. A. XVI, 6.

Συσσίτια, *conuiuia* Lacedaemoniorum publica, quae proprio vocabulo dicebantur φιδίτια, (*phiditia* Cic. Tuſc. V, 34.); haud dubie a φειδώ, *parſimonia*, quia frugaliter admodum inſtruebantur. Coenabant autem quini deni ſumtu communi, ita, vt ſinguli ſingulis menſibus medimnum farinae, vini congios octonos, caſei libras quinas, ficuum binas cum dimidia, et aliquot nummulos ad comparanda obſonia conferrent. Admittebantur etiam pueri, tanquam in ſcholam temperantiae. Condiebantur cibi ſermonibus de republica inſtitutis et iocis honeſtis. v. Plutarch. Lycurg. XII.

Σφάττεσθαι, *trucidari*. A. XVI, 8.

Σφοδρὸς χειμών, *acris hiems*. A. II, 3.

Σῶμα, *cadauer*. Inſt. 9.

Σωρὸς, *acervi manipulares*. A. XII, 2.

Σωφροσύνη, *pudicitia*. A. XII, 9. σώφρων, *temperans*, *ſobrius*, *frugalis*. A. II, 9. XII, 1. nam σωφροσύνη late patet, eſtque ex definitione Ariſtotelis Rhetor. I, 9. ἀρετὴ, δι' ἣν πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος ἔχουσι, ὡς ὁ νόμος κελεύει.

## T.

Ταμιεῖον, *cella penuaria*. Inſt. 10.

Τάξις, *gradus*, *locus*. A. XV. τάξις βίου i. q. δίαιτα, *vitae ratio*. A. XII, 1.

Τάριχος, *ſalſamenta*. A. XVI, 7.

Τάττεσθαι μετά τινος, *ſe adiungere alicuius copiis*. A. XI.

Τάφος, *ſepulchrum*. Inſt. 9.

Τάφρος, *foſſa*. A. XIII, 3.

Τέκτων, *omnem opificem* ſignificat. Heſych. τέκτων· πᾶς τεχνίτης. Frequentes tamen, in primis cum ab aliis opificibus diſtinguitur, vt II, 10. eſt *faber lignarius*.

Τελεῖν, *facere*, *reddere*. A. II, 6.

Τέλειος, *qui perfecta aetate eſt*. A. XI. XII, 8. v. Hutchinſ. ad Xenoph. Cyrop. p. 8.

Τέλεον, *prorſus*. A. XVI, 4.

Τελευτᾶν ταῖς ἀλγηδόσι, *immori doloribus*. A. XVI, 5.

Τέλος, *tandem*. A. II, 8. Deeſt κατά.

Τελωνεῖσθαι, *partitorem eſſe*. A. XVI, 7.

Τέρπανδρος, *Terpander*, citharoedus. Inſt. 8.

Τῇδε, aduerbialiter, *iſtic*. οἱ τῇδε Δωριεῖς, *Dorienſes qui ibi* (in terra Laconica) incolunt. A. XII, 5.

Τιθέναι, *apponere*, de cibis. A. XII, 1. *collocare*, de mortuis. Inſt. 9.

Τίλλειν, *plumas euellere*. A. XVI, 2.

Τιμᾶν, *ſacrificiis venerari*. A. XII, 9.

Τιμὴ, *praeſtantia*, *pretium*. A. XIII, 1.

Τιμόθεος, *Timotheus*, muſicus. Inſt. 8.

Τίνειν δίκην, *poenas pendere*. A. XVI.

Τις in formula δοκεῖ εἶναί τις aut τι, ſignificat *eximium* aut *magnum aliquid*. A. II, 7. Etiam Latini, ipſe Cicero, dicunt: *ſe aliquid eſſe putat*; de quo genere loquendi paullo longior diſputatio eſt in Fabri Theſauro in *Aliquis*. add. Hoogeuen. ad Viger. de Idiotiſmis Gr. L. III, 11. 14.

Τόκος, *partus*. A. XII, 6.

Τόξευμα, *ſagitta*. A. XI. Alias *ictus ſagittarum*.

Τραγῴδημα. A. II, 4. vbi vide not.

Τραγῳδοποιὸς, *poeta tragicus*. A. II, 8. τῶν τραγῳδοποιῶν ὑποκριτὴς *hiſtrio tragicus*, qui vno verbo τραγῳδὸς dicitur, quemadmodum *comicus hiſtrio* κωμῳδός.

Τρέπομαι, *verto in fugam*. A. XII, 10.

Τρέσαντες. Inſt. 6.

Τυγχάνω cum particip. facit periphraſin. ἔτυχε ἀπολαβὼν pro ἀπέλαβε. A. XVI, 5. τὸ τυχὸν, *res quaelibet*. Inſt. 13. βρῶμα τὸ τυχὸν, *cibus quisque obuius*. Inſt. 5.

Τύραννος, *tyrannus*, qui poteſtate eſt perpetua in aliqua ciuitate, quae libertate vſa eſt. Cornel. Nep. I, 8. Inſt. 1.

## Υ.

Ὑβρίζεσθαι, *contumeliis affici*.

Ὑγιαίνειν. A. II, 9.

Ὕλη, *materia*. Inſt. 2.

Ὕπαρξις, *facultates opes*. A. XII, 2.

Ὑπεῖκειν ἕδρας, *ſede alicui cedere*. A. XII. 7.

Ὑπεξίστασθαι καθέδρας. Inſt. 4.

Ὑπὸ· ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι, *imperio ſuo ſubiicere*. A. II, 6. ὑπὸ σκιὰν, *in vmbra*. A. XI.

Ὑποβάλλεσθαι, *ſubſternere*. Inſt. 2.

Ὑποδήματα, *calcei*, qui totum pedem tegunt, ſed *crepidis* plantae

[illegible] pedum muniebantur. ὑπο-δήματα μεγάλα. A. II, 1. Ea ap. Vett. erant in ſignis ruſticitatis. v. Caſaub. ad Theophraſt. char. 4.

Ὑποκριτὴς, hiſtrio. A. II, 8.

Ὑπομένειν βασάνους, perferre vim tormentorum. A. II, 1.

Ὑπομονὴ, tolerantia. A. II, 1.

Ὑποχωρεῖν ὁδοῦ, via decedere. Inſt. 4. ſignum honoris et reuerentiae.

Ὑφίστασθαι, pugnando reſiſtere. A. XII, 10.

## Φ.

Φαίνομαι, ſum. A. XII, 1.

Φανερὸς, conſpicuus. A. XVI, 6. ἐκ τοῦ φανεροῦ, proelio aperto. Inſt. 11. opp. ςρατηγήματι.

Φαντασματικὸς. A. XII, 6.

Φαῦλα ποιήματα. A. VII. Thom. M. φαῦλον, τὸ κακὸν καὶ τὸ εὐτελές.

Φείδεσθαι, parcere. Inſt. 1.

Φέρειν ἁμαρτίας, luere poenas peccatorum. A. III.

Φημὶ, affirmo. A. II, 4. οὐ φημὶ, nego. XII, 10. qua forma delectantur Attici. v. Duker. ad Thucyd. p. 536.

Φθάνειν, peruenire. A. II, 5. praeuenire, anteuertere. A. II, 6. cum particip. ἔφθασεν καταφυγὼν, fuga anteuertit. A. XII, 5.

Φθεὶρ, pediculus. A. II, 2. Attici, ὁ φθεὶρ, reliqui ἡ φθεὶρ. v. Thom. M.

Φθορὰ καὶ ὄλεθρος, corruptela et pernicies. A. XII, 9.

Φιλήκοος, ſtudioſus eloquentiae et philoſophiae. A. I.

Φιλομουσία, ſtudium muſices. Inſt. 7.

Φιλοτιμία, generoſitas, ſtudium verae laudis. A. XII, 7.

Φιλοφάνης, Philophanes. A. I.

Φοινικὶς, veſtis purpurea. Inſt. 9. 11.

Φορτικῶς, inſolenter. A. II, 9.

Φρονεῖν ἔλασσον, ſummiſſiore animo eſſe. A. XVI, 1. nam φρονεῖν eſt animatum eſſe quoquo modo.

Φρόνημα, animi, ſpiritus. Inſt. 6. Suid. φρόνημα· ἔπαρσις.

Φρόνησις, ſapientia. A. VII.

Φυγὴ, exilium. A. V.

Φύλλον, folium. Inſt. 9.

Φωνὴ, ſonus citharae. Inſt. 8. v. Burman. ad Ouid. Metam. I, 338.

Φωρᾶσθαι ἁμαρτάνοντα, deprehendi in delicto. Inſt. 3.

Φῶς, taeda, fax. Inſt. 1.

## Χ.

Χαιρωνεία, Chaeronea, vrbs Boeotiae, pugna ſecunda Philippi nobilitata. A. VII.

Χαλεπαίνειν πρός τι, moleſte aliquid ferre. A. XII, 5.

Χαλκεὺς, fuſor aerarius. A. II, 10.

Χαλκίοικος, Chalcioecus, cognomen Mineruae, quod habuit haud dubie ab aede aenea, ipſi in colle altiore vrbis Spartanae conſecrata, in quam confugere ſolebant ſupplices. A. II, 2. XII, 5. cf. Cornel. Nep. IV, 5. Schol. Thucyd. ad I, 128. Χαλκίοικος ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ, ἢ ὅτι χαλκοῦν οἶκον εἶχεν, ἢ διὰ τὸ στερεὸν εἶναι, ἢ διὰ τὸ τὰς Χαλκιδεῖς, τὰς ἐξ Εὐβοίας φυγάδας, κτίσαι. quae inde in Lexicon ſuum tranſtulit Suid. cf. Pauſan. in Lacon. 17.

Χαρίεις. A. VII. χάριεν, gratum, iucundum. A. XI.

Χειροῦσθαι, capere. A. XII, 1.

Χοροποιὸς, qui chorum docet, ei praeeſt, moderator chori. Dicitur etiam χοροστάτης, χορολέκτης, κορυφαῖος χοροῦ, ἡγεμὼν χοροῦ. v. Pollux IV, 106. et Hemſterhuſ. ad Ariſtoph. Plut. p. 332. cf. not. ad A. IX.

Χρεία, vſus. Inſt. 2.

Χρῄζω· βούλομαι, cupio. A. I.

Χρηστηριάζεσθαι, conſulere oraculum. A. XIII, 3.

Χρήσιμος· τὸ τοῦ καιροῦ χρήσιμον δοκιμάζειν, explorare quid pro ratione temporis conducat. A. XII, 5.

Χρησμὸς, oraculum. Inſt. 15.

Χρόνῳ, interiecto tempore. A. XII,

ι. ὕστερον χρόνῳ. A, XIII, 4. χρόνῳ ὕστερον. Ariſtoph. Nubb. 66. εἶτα τῷ χρόνῳ.

Χώρα, *locus* in ſpectaculis, A. IX. *agri*. A. XII, 2.

## Ψ.

Ψηφίζεσθαι, *decernere*. A. II, 4.

Ψόγος, *vituperatio*, *carmen contumelioſum*. Inſt. 3.

## Ω.

Ὠδῖνες, *dolores parturientium*. A. XII, 6.

Ὧραι, *quatuor anni tempora*. A. II, 3. Interdum additur ἐνιαυτοῦ aut ſimile quid. nam ὥρα omnino ſignificat *certum quoddam et definitum tempus*. ὧραι τῆς νυκτὸς, *quatuor illae vigiliae*. ὧραι τῆς ἡμέρας, *olim tempus matutinum*, *meridianum*, *pomeridianum*, *veſpertinum*. nam priſca aetas ignorauit noſtram diei diuiſionem. ὥρα τοῦ ἔτους, *aeſtas*, in primis *dies caniculares*. Graevius ad Heſiod. Ἐργ. 31. ὥρα τοῦ μηνὸς, *menſis*. Xenoph. Memm. IV, 7, 4.

Ὡς in principio orationis directae. A. XII, 2. 7. Cum Accuſatiuo participii abſoluto. Inſt. 3. ὡς ἐρῶντας.

# EXPLICATIO FORMARVM DORICARVM

## QVAE LEGVNTVR IN HIS LIBELLIS.

### *In Inſtitutis.*

I. 6. Ἅμμες· ἡμεῖς.
Πόκα· ποτὲ.
Ἧμες· ἦμεν.
Εἱμὲν· ἐσμὲν.
Αἰ· εἰ. Gregorius de Dialect. p. 114 Koen. τὸ ἐὰν αἲ λέγουσι.
Λῇς· θέλεις. Phauorin. λῇς ἀντὶ τοῦ θέλεις λέγουσι Δωριεῖς.
Ἀυγάσδεο· αὐγάζου. Etymol. M. in ζυγός. Τὸ ζ διαλύουσιν οἱ Δωριεῖς εἰς σ καὶ δ, οἷον — θερίζω θερίσδω.
Ἐσσόμεθα· ἐσόμεθα.
Κάῤῥονες· κρείττονες. v. Metar. de Dialect. p. 188. et Valcken. ad Theocrit. p. 303.

I. 12. Τὰν χεῖρα ποτιφέροντα τὰν τύχαν· τὴν χεῖρα προσφέροντα τὴν τύχην.
13. Μυθητὰν· μυθητήν.
16. Ἁ φιλοχρ. ἡ φιλοχρ.

### *In Apophth.*

II, 1. Ὅ, τσικεν· ὅ, τικεν.
6. Τὰν πολλὰν· τὴν πολλήν.
Τᾶς· τῆς.
Τὼς βαρβάρως· τοὺς βαρβάρους.
Ἐλάσαμες· ἐλάσαμεν aut ἠλάσαμεν.
Τᾷ· τῇ.
Ἐποιήσαμες· ἐποιήσαμεν.
Ταν· τὴν.
Αὐτὰν, ἀρχὰν, δίκαν· αὐτὴν, ἀρχὴν, δίκην.
Φθασῶ· φθάσω. Τοὺς γὰρ μέλλοντας περισπῶσιν οἱ Δωριεῖς. Schol. Theocrit. ad Α, 4.
Ἀλαθέως· ἀληθῶς.
8. Τὺ ἐσσὶ. σὺ εἶς.
Αὐτᾶς· αὐτῆς.
10. Πλαστὰν· πλαστήν.
VI. Εὐρώτα· Εὐρώτου.
VIII. Ἅσσα· ἅτινα. v. Euſtath. p. 148.
Πραξῶ· πράξω.
Ποττὸν·
Τεθναξοῦμαι· τεθνήξομαι.
IX. Χοραγὸς· Χορηγὸς.
XI. Ἀναξανδρίδα· Ἀναξανδρίδου.
Μαχατὰς· μαχητής.
Ἀκολούθησα· ἠκολούθησα.

XIII. 2. Ἑαλώκαντι· ἑαλώκασι. v. Gregor. p. 150.
Ταὶ Ἀθᾶναι· αἱ Ἀθῆναι.
3. Τὰν ψυχὰν· τὴν ψυχήν.

XVI. 1. Ἐπιλελάθαμες· ἐπιλελήθαμεν.
Συνήκαμες· συνήκαμεν.
Ἐπιλελᾶσθαι· ἐπιλελῆσθαι.
2. Φωνά τυ τις ἐσσί· φωνή συ τις εἶς.
4. Τὰν ἀκόναν· τὴν ἀκόνην.
7. Τὼ Σιὼ· τὼ Θεώ. Dorica enim dialectus ϑ mutat in σ. Inſigne exemplum eſt apud Ariſtoph. Lyſiſtr. v. 1261. σηρόκτόνε παρσένε σιὰ, pro θηροκτόνε παρθένε θεά.